

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BREVE FRA OG TIL CHRISTIAN WINTHER · III

BREVE
fra og til
Christian Winther

Ved
MORTEN BORUP

III
1867-76

Udgivet af
DET DANSKE SPROG- OG LITTERATURSELSKAB

KØBENHAVN
C. A. REITZELS BOGHANDEL
1974

Denne bog er sat med Intertype Aldus og trykt i
Krohns Bogtrykkeri
på 85 gram tonet offset 202
Indbindingen er udført af
Harry Fløistrups Bogbinderi
Oplag: 600 eksemplarer
© Indledning og kommentar:
Morten Borup 1974

ISBN 87 87504 02 2
ISBN 87 87504 04 9 komplet

348. *Fra Constantin Hansen.*

Kjære Christian Winther!

17 April 1867. Kl: 1,10 Min:

Det er et onskabsfuldt Tilfælde, atter i Dag. – 1/2 Time før
5 jeg fik Deres Brev (Kl: 12 3/4) var her Bud fra min Svoger
Captain Købke, for at indbyde os til Middag i Morgen Thorsdag.
Og uagtet jeg havde en lille Anelse modtog jeg Indbydelsen.

Anden Gang maae jeg dog ikke blive puffet – og skuffet, men
er saa dristig at bede om Erstatning. Jeg agter derfor i Morgen
10 Eftermiddag at licenziarmi per un mezz'ora dal mio cognato e
per mezzo d'un visituocio ottenere il permesso di venire un altro
giorno in cambio del Giovedi. Il mio primo pensiero fu il pren-
der corraggio e venire a Domenica senza colpa di pugno. – Vi
dico che i pugni vostro per me sempre é una festa, e mi fanno
15 tanto bene. –

Ci vuole la coscienza chiara per non esser messo in paura
per via del interrogatorio criminale col quale mi minacciate –
Vediamo. –

Per altro mi sento un poco malinconissimo, debilissimo,
20 picolissimo ma nondimeno sempre il vostro

affezionatissimo

Amico

Const. Hansen.

349. *Fra Constantin Hansen.*

25 Kjære Christian Winther!

Morgen Kl: 8. 2 Juni 1867.

Dersom jeg ikke i Dag skulde male en lille Pige, saa vilde jeg
selv være kommen for at bringe Dem Efterretningen om en lille,

eller rettere stor og stærk Datters Ankomst i Morges ved Søndagssoleens Opgang. –

Vi ere jo rigtignok Mange, men ikke for mange. Det skal ikke for mig komme an paa nogle flere Penselstrøg. Hvad er i Grunden bedre end at dele Skjæbne med Himmelens Fugle? Det vil da sige, hvad det jordiske angaaer. –

Det er dog et Tegn til at jeg endnu ikke er ganske steendød som Menneske og da vel heller ikke som Maler, uagtet jeg synes man har grumme lidt Brug for mig, siden jeg gav mig af med (efter Evne) at forherlige Rigsdagen. 10

Jeg haaber at De og Deres Frue og Familie befinder dem vel især siden det er blevet en lille Smule sommerligt.

Med hjerteligst Hilsen

Deres hengivneste

Const. Hansen. 15

350. *Til F. L. Liebenberg.*

21 Juni 1867. Den længste Dag.

Da vi skulde reise ned til Lappen, bad min Hustru mig at sende hosfølgende Bøger, som De havde laant hende, og hvorfor hun mundtligt vil sige Dem Tak. 20

Hvis der findes Oliepletter paa Dualismen, skyldes disse ene og alene *min* Omsorg; – hvorfor bedes undskyldt

Deres ærb. forb.

Christian Winther.

351. *Til Constantin Hansen.*

25

Helsingør, paa Lappen d. 3die Juli 1867.

Kjære Constantin Hansen!

I de sidste 8 à 10 Dage, jeg tilbragte i Kbhvn som Enkemand, havde jeg saameget at bestille og saa lidt Tid, at jeg ikke saae

mig istand til at udføre, hvad jeg ved Lehmanns store Bord
 sagde til Dem, nemlig at forsøge, om det gik an, at vi to holdt
 Gilde ganske alene. Nu sidder jeg her hos min velsignede Julie,
 der desværre kun har det maadeligt. Det er hende, som i dette
 5 Øieblik paa det strængeste paalagde mig strax at skrive til vor
 Ven og sige ham, at skjøndt vi kun boe paa en Lap og selv næ-
 sten ere Lapper – ikke fra Lapland! – men *Pialte*, haabe vi dog,
 at De derfor ikke vil see ned paa os, men hellere komme ned til
 os, saasnt De kan og har Lyst. Vi længes efter Dem; lad dette
 10 være Dem sagt een Gang for alle!

Hvordan befinder Deres Hustru sig? og den nysankomne unge
 Dame? De havde Ret i, hvad De sagde til Lehmann; Jorden er
 bestedt i en Afkjølingsproces, som til visse Tider viser sig yderst
 uforskammet, især f. Ex. nu, da man hverken har Varme for-
 15 neden eller foroven, ikke seer eet modent Jordbær og kun træ-
 haarde Asparges! er det ikke himmelraabende?

Tusind Hilsener fra min Hustru, som ikke har det godt, og
 fra mig, der som en Følge heraf er fortvivlet, og kun her spjætter
 lidt med Arme og Been for at skjule min Forknyttelse.

20 Lev vel! og kom snart til

Deres hengivneste

Christian Winther.

352. *Fra Fr. Paludan-Müller.*

Fredensborg d. 8de Juli 1867.

25 Kjære Professor Winther!

Det gjorde mig ret ondt af Deres Brev at see, at Fru Winther
 ikke befinder sig vel. Det er en vanskelig Sag for en Patient at
 komme til Kræfter i dette miserable Sommerveir, som idetmind-
 ste her har været saa koldt, at vi, med faa Dages Undtagelse,
 30 have lagt i Kakkelovnen indtil Dato. Tør jeg bede Dem, at
 bringe hende en venlig Hilsen fra min Kone og mig. Den sidste
 Gang jeg havde den Fornøielse at tale med hende var ved et
 Møde i Lars-Ley Stræde (alias Arkeli-Stræde), hvor den Samtale

jeg havde med hende interesserede og optog mig saameget, at jeg først da hun var forsvunden huskede paa, at jeg jo ikke havde faaet sagt hende, hvad meest laa mig paa Hjerte at sige, og hvortil jeg længe forgjæves havde søgt Leilighed. Jeg havde nemlig ønsket at udtrykke min Taknemmelighed for en, jeg troer 5
19 Aars gammel Gave, som glædede mig overordentlig da jeg modtog den (det var en Nytaarsaften), men hvis Giver i over 13 Aar var og blev mig fuldkommen ubekjendt, trods alle mine Bestræbelser for at opdage den skjulte Velgjører, eller rettere Velgjørerinde. Naar Deres Frue hører, at Gaven bestod i en 10
yderst smagfuld Kurv med Viindruer, der af den ædle Velgjørerinde blev overleveret Tjenestepigen med Anmodning, at sætte den ind paa Bordet om Aftenen, samt at Damen var ledsaget af en anden Dame og en Cavaleer, item at Daaden fuldbyrdedes paa Christianshavn, Hjørnet af lille Sophiegade, hvor der den- 15
gang var en stille og ringe Bolig for Muserne, medens der nultildags i samme Huus er et Helvedes Spektakel og et af Vulcans største Værksteder: saa – det var en lang Periode – saa vil Fru Winther strax vide hvorom Talen er, og ikke vægre sig ved at modtage en gammel og forgjemt, men dog ligefuldt varm Tak. 20

Men fra Fruen til Herren! det vil sige fra Takken til Undskyldningen; thi jeg er desværre ikke istand til at opfylde Deres for mig smigrende Anmodning, om at levere et Bidrag til den paatænkte Bog. Endnu for faa Dage siden har jeg maattet afslaae en lignende Begjæring, hvor Talen var om at udgive et 25
Skrift, hvis Udbytte skulde tilfalde de flygtede Slesviger, for hvem dog mit Hjerte bløder. Men Sagen er, at jeg aldeles ikke har Noget liggende, der kunde være passende til at indlemmes i en saadan Samling. Nu kunde jeg jo vel nok, naar jeg just fik Kniven paa Struben, i Sommerens Løb levere et eller andet Ar- 30
beide, der kunde være passende dertil; men jeg maatte da lægge et andet omfangsrigt Arbeide tilside, som baade kræver Tid og Flid. Dertil kan jeg ikke beqvemme mig, og De veed vist selv af egen Erfaring, at naar man først sætter sin Muse i Krogen, faaer man hende ikke altid ud derfra igjen, selv om man tiggede og 35

bad. Til disse Grunde – som jeg er vis paa De vil finde gyldige – kommer endnu den, som jo rigtignok kun er en Smagssag, at jeg i det Hele ikke ynder slige Samlinger af flere Forfattere, hvori næsten aldrig den Enkelte skeer sin Ret, og hvorved Publicum
5 vænnes til at oversnuse, overfare og oversee sine Lærere, aldrig ret at fordybe sig i en Autor og – hvad tilsidst gaaer ud over Forfatterne selv – til at tage multa for multum. Undskyld denne lille Forelæsning, som maaskee ikke er ganske passende paa dette Sted; men den kom mig af sig selv i Pennen, og nu kan jeg ikke
10 skrive Brevet om igjen. Sagen er vel ogsaa betydelig nok til at tages under Overveielse.

Fra min Kone skal jeg bringe Dem en venlig Hilsen; hun har, ligesom jeg selv, følt en oprigtig Glæde over at en Mand som De, med Deres Øie for Naturen, har faaet sit Syn igjen. Vi have
15 ofte talt om denne Sag, og efter hendes Mening maa De have fundet Dem meget lykkelig ved at have faaet en saa skjøn og rig Anledning til Taknemmelighed. En anden af vore Bekjendte, Fru Ingemann, er det gaaet lige saa heldigt. Vi besøgte hende ifjor, men da var hun næsten blind, medens hun nu læser den fineste
20 Skrift.

Nu Farvel for idag! Befind Dem vel, og istedetfor at suge paa Labben paa Lappen, læg dygtig i Kakkellovnen! I Haab om at De, trods min Undskyldning og Forelæsning, holder ligemeget af mig

25 Deres hengivne og ærbødige
Fr. Paludan Müller.

353. *Til Constantin Hansen.*

Helsingør d. 13de Juli 1867.

Da jeg sidst skrev Dem til herfra, var jeg i Grunden meget
30 fortvivlet; nu er det noget stillet af.

Det er egentlig ikke mig, som idag skriver til Dem, men min

Hustru. Hvad hun har at sige Dem, kan jeg ikke ret godt fremkomme med. Det er Beskedenhed.

Hun beder Dem (og jeg forener i al Stilhed min med hendes Bøn) om De ikke vil gjøre os den Glæde at komme herved el. herop til os d. 29de i denne Maaned. Det er, som De veed, hendes fattige Ægtefælles Fødselsdag, og hun vilde gjerne gjøre denne Dag glad for ham ved noget af det Bedste, hun veed at byde ham, og jeg kan forsikkre, at *hans* Smag ogsaa i denne Henseende aldeles stemmer med hendes.

Det bør ikke undre Dem, at denne Invitation kommer saa tidligt; det har ikke saa sjældent været Tilfældet, at De allerede havde lovet Dem bort netop den Dag, da vi ønskede at see Dem. Derfor denne Forsynlighed.

Her er smukt, Veiret deiligt, Vandet klart som Krystal og styrkende, og jeg svømmer hver Dag; men hvad kan alt det hjælpe?

Lev vel! Gid De maa kunne komme til os; jeg længes efter at tale med Dem.

Venligst Hilsen til Deres Frue fra Julie og

Deres hengivneste

Christian Winther. 20

354. *Fra Constantin Hansen.*

14 Juli 1867.

Kjære Christian Winther!

Dersom De vidste, hvor mange gode Forsæt jeg har havt, men ikke udført – vilde De i det mindste beklage mig. Jeg har malet og tegnet og dovnet, stadig med det Forsæt at skrive til Dem i det mindste, med det Forsæt at besøge Dem al improviso, med det Forsæt skriftligt at anmelde et Besøg etc. Og nu har jeg faaet to Breve uden at svare. Og dog er De en af de Faa, som jeg tager fat i, naar jeg undertiden synes, at jeg er nær ved at gaae ud af Sagaen.

Jeg stræber forgjæves at løsrive mig fra den antike Skjønhed, som jeg desværre har givet mig altfor meget af med, for at

lægge Vind paa at tilfredsstille Nutidens i Sandhed billige For-
dringer. Sandheden vender kun sit fotografiske Ansigt imod os
for Øieblikket. Jeg vilde næsten helst kaste mig over Portraitet,
men der er ingen, der lader sig male.

5 I Mangel af Andre maler jeg nu desværre et stort Portrait af
mig selv! – Det er for Resten bestilt hos mig af Udstillingscomi-
teen og bestemt til at hænge, blandt flere, i den paatænkte ny Ud-
stillingsbygning. Jeg maler ogsaa et Par andre mindre Portraiter.

Uagtet de 62 Aar forekommer det mig dog noget for tidligt at
10 gaae ud af Sagaen, jeg synes først nu at skulle udvikle mig og
føler først tilgavn, at Kunsten er lang og Livet kort.

Det er ikke min Agt at kjede eller plage Dem med Kunstbe-
tragtninger – hvad Hjertet er fuldt af løber Pennen over med.

Gudskelov at det blev Sommer i Forgaars! Gid det nu maatte
15 være af nogen Varighed!

Tak for Indbydelsen – dersom vi ikke sees før – saa den 29de.
Jeg haaber at skulle finde Vej til Lappen, skjøndt jeg er temme-
lig ubekjendt i de Regioner. Gid De og Deres maae befinde Dem
vel og tilfulde nyde alt hvad Jord og Luft og Vand kan byde
20 Dem. – – –

Deres hengivneste
Const. Hansen.

355. Til Sophus Schandorph.

p.t. Helsingør 25de Juli 1867

25 Hr. Boghandler P. G. Philipsen har atter i Aar anmodet mig
om at foranstalte og udgive en Samling „Nye Digte af danske
Forfattere“, liig den, jeg for et Par Aar siden udgav paa hans
Forlag.

Det vilde være mig i høi Grad kjært, hvis jeg turde haabe, at
30 De ved eet eller flere *saadanne* Bidrag (nemlig *Digte*) vilde med-
virke til dette Foretagende.

Hvad De og Deres Musa i saa Henseende maatte ville unde mig, ønskede jeg da at erholde inden Midten af August Maaned.

Forlæggeren har sat mig istand til at tilbyde Medarbejderne et Honorar af 30 Rdlr Rm. for Arket à 16 Sider, med 24 Linier paa Siden.

5

Med Høiagtelse, Deres ærbødigste
Christian Winther.

356. *Fra Henrik Hertz.*

Kbh. d. 2d Aug. 1867.

Her, kjære Ven, er det omtalte „Knippe“, bestaaende af 7 ¹⁰ Nummere, der, hvis Du bruger dem alle, ønskes aftrykte i den Orden, hvori de er nummererede. Den egentlige *Bogstav-Correction* (altsaa 1ste Corr.) tillader mit Syn mig ikke godt at besørge; men jeg ønsker 2den Corr. til Gjennemsyn, samt mine Manuscripter tilbage.

15

Brug nu af Knippet hvad Du synes og skyd sans gêne ud hvad Du mener, ikke at kunne være tjent med.

Det er Etatsr. Worsaae, der har anmodet mig om at skrive N^o1, til Dagmar. Om min Overskrift er ganske correct, veed jeg ikke. Der burde vel staae, fra hvem dette Album kommer. Men ²⁰ da Du ganske vist ogsaa skriver i dette Album, saa kan Du lettelig rette hvad der heri er galt. – Men – din Bog udkommer dog vel ikke inden bemeldte Album overrækkes; thi det gik ikke saa godt an.

Farvel! Naar Du er færdig med dine huslige Affairer, saa ryst ²⁵ Støvet af dine Fødder, Byens Qvalm af dine Klæder og dit Sind, og iil ud til Lappens forfriskende Atmosfære!

Din Ven
Henr. Hertz.

357. *Fra Constantin Hansen.*

9 August 1867.

Kjære Christian Winther!

Iblandt mine saakaldte „Digte“ findes ikke et eneste som
 5 egner sig til Optagelse i en Samling, bestemt til Udgi-
 velse.

De ere allesamme pære Leilighedsvers, med personlig Hensyn-
 tagen.

En 3-4 Stykker have været trykte i „Fædrelandet“ og for-
 10 uden disse findes kun nogle daarlige Oversættelser efter den
 store Mikkel fra Firenze.

Ved to Gange at gjenemsee hele Krammen saae jeg at den
 bestod af lutter smaae florvingede Insekter, som man et Øieblik
 maaske kunde more sig ved at betragte, men som forsvinde
 15 mellem Fingrene naar man vil gribe dem, eller stikke en Naal
 igjennem dem til Samlingen. Forfatteren er en Spidsborgerfami-
 lieskjønaand. Undskyld nu kjære Christian Winther at jeg har
 ladet Dem saa længe vente paa dette tarvelige Udbytte. I den sid-
 ste Tid har jeg ikke befundet mig ganske vel. I Dag synes jeg
 20 imidlertid at være kommen i de gamle Folder.

Jeg gaaer og lader mig halvvejs overtale af Magdalene til at
 gjøre en lille Udflugt til Jydland paa 8 a 14 Dage. Mit og Veirets
 Ildebefindende har hidtil standset Beslutningen.

Nu komme disse Franskmænd, som det kunde være morsomt
 25 at see, hvortil dog maaske ikke engang vil gives Leilighed for
 den der som jeg er saa lidet i Velten, eller Vælgten som Grundt-
 vig siger, og som ingen Besyv har paa Haanden som de andre
 ikke kan stikke. En Trist bliver kun karnøflet. De seer at jeg ikke
 har glemst min Styrvolt, men jeg er en daarlig Makker i Jern-
 30 banetiden – Hele min Diligence nytter mig ikke.

Tak for den gode Dag jeg sidst nød hos Dem i Helsingør. Jeg
 vilde gjerne komme snart igjen, især hvis jeg ikke reiser til Jyd-
 land.

Gid De maae befinde Dem vel trods al Slags Regn og Blæst.

Jeg beder Dem venligst at hilse Deres Frue og Datter samt Fr:
Smidt.

Lev vel!

Deres hengivneste

Const Hansen. 5

358. *Til P. G. Philipsen.*

17de Aug. 1867.

Høistærede Hr. Philipsen!

Jeg synes, at Bianco Luno's Bogtrykkeri behandler baade Dem og mig meget uforskammet. Der hengaae flere Dage mellem 10 hver Sending af Correctur; det vil jeg ikke vide af, thi jeg vil ikke have, at det skal strække sig ind i Septb. Maaned. Det lader til, at De, min gode Ven! ikke har nok Courage til at sætte dem Kniven paa Struben; og det kunde De dog med al Ret gjøre, – og det vilde nok virke. Thi hvem leve disse Trykkere af? – Jeg for- 15 sømmer Intet; samme Dag, jeg har modtaget en Correctur, læser jeg den og afsender den ufortøvet. – Lad mig nu see, at De taler dem alvorligt til, saa at det kan faae en Ende i betimelig Tid. –

Med Hensyn til „Nye Digte etc.“ kan jeg sige Dem: Jeg har skrevet til: Hauch, Hertz, Paludan-Müller, Ploug, Arentzen, Ho- 20 strup, Helms, Greensteen, Mads Hansen, P. Hansen, Bøgh, V. E. Jensen, H. P. Holst, Fr. Daugaard, Schandorff; af disse har jeg faaet Svar fra dem, hvis Navne ere understregede; kun fra Hertz og Arentzen har jeg alt modtaget Bidrag; af Ploug, Greensteen, Mads Hansen har jeg faaet bestemte Løfter; mundtlige Løfter 25 har jeg fra L. Bødtcher, C. Andersen, H. C. Andersen; af 3 mig bekendte, men *anonyme* unge Poeter har jeg alt modtaget Bidrag.

Jeg vil nok nu om nogen Tid see mig nødsaget til at skrive igjen til et Par af de Vigtigste. 30

Kaalunds Titel og *Adresse* veed jeg ikke; ellers havde jeg alt forlængst skrevet til ham. De lovede mig sidst at give mig fornøden Underretning desangaaende.

Er Conferentsraad Hauch kommet hjem fra sin Udenlandsreise? Han pleier af stor Høflighed strax at svare.

Gjør mig den Tjeneste at begive Dem op til L. Bødtcher i Sværtegade, og bring ham en Hilsen og Paamindelse fra mig.
5 Da jeg sidst var i Kbhvn, var jeg ved hans Dør, men da jeg ikke traf ham hjemme, stak jeg et Visitkort i Laasen, tænkende: à bon entendeur salut! – Det vil more Dem at see og tale med ham. –

Kaalund maae vi paa ingen Maade savne.

10 *Joh. Helms* har i sit venskabelige Brev givet mig de *gyldigste* Grunde, hvorfor han *ikke* kunde være Medarbeider i dette Foretagende.

Til *Richardt* har jeg med Forsæt endnu ikke skrevet; deels har han jo selv samlet til en Digtcyklus til Fordeel for Slesvigerne;
15 deels ligger han vel endnu paa Hospitalet. Men saasnart jeg hører, at hans Samling er færdig, og at han er udskrevet fra Hospitalet, saa skriver jeg ham et saa alvorligt Brev til, at det nok skal virke; thi ham maae vi heller ikke savne. – G. Rode har givet mig et mundtligt Afslag.

20 Nu lev vel! og send mig *Kaalunds* Titel og Adresse.

Ærb. venskabeligst

Christian Winther.

Den 2den el. 3die Septbr. besøger jeg Dem, eller søger i det Mindste at træffe Dem, hvilket om Sommeren lader til at være
25 vanskeligt. Jeg saae forleden Dag Deres Broder tilbords med Franskmændene.

359. *Fra D. G. Monrad.*

Kjære Ven!

Carere August 18. 1867.

30 Uagtet jeg ellers ikke skriver til Europa uden til dem, der først have skrevet til mig, saa er der forskjellige Omstændigheder, der nøde mig til at gjøre en Undtagelse med Hensyn til Dig. Hver

Dag jeg slaæer Øinene op, er Du den Første, jeg tænker paa. Du er mit Uhr. Sagen er, at dit Portrait hænger ligeover min Seng, og naar det er saa lyst, at jeg kan kjende dit Ansigt, saa er det Daggry. Da vore Uhre ikke ville gaae herude, saa kan Maaneskinnet let forvexles med Morgengry. Stod ikke saaledes Collins 5 op sidste Løverdag Kl. 2 om Natten og gik over og kaldte paa West og sagde, at det var Dag? De skulde nemlig reise til Owaho sammen. Og drak de saa ikke Thee og røg Tobak i fem Timer? Jeg derimod veed, at det er Morgenrøde, naar jeg kan skjelne Rosen paa din Hat. Dit Portrait gjør megen Lykke herovre, Gouvernøren drømte om Dig, da han havde seet det; Maorierne sige kapai (godt); men begynde dog at kritisere Dig i den senere Tid og sige: too big.

Den anden Grund, hvorfor jeg skriver, er den, at jeg i denne Tid ryger de Cigarer, som Du har været saa god at sende mig 15 med Louise; min danske Tobak er oppe, den sidste Pibe er røget. Nu gaaer det løs paa Cigarer; jeg sparer dem ikke, ligesaa godt springe som krybe i Negrohead; jeg beruser mig i Cigarerne, saalænge de vare. Og naar jeg nu i denne Tid tænder en af dem, og den fine, duftende Røg stiger i Veiret, saa tænker jeg paa 20 Dig.

Den tredie Grund er den, at Du gjorde os allesammen herovre en overordentlig stor Glæde ved igjen at blive seende.

Vi have havt en Deel Regnveir, og Louise har i otte Dage været forkjølet, men nu er hun atter rask og Veiret er glim- 25 rende. Jeg vilde ønske, at jeg havde Dig herovre en Dag som idag. Emilie har umaadelig travlt med at plante en Mængde Træer og Blomster, som en Mand i Wanganui har foræret hende; naar hun har Blomster, er hun glad. Vort primitive Liv, der, hvor lærerigt det endogsaa er, dog i Tidens Længde falder noget 30 besværligt, bliver mere og mere civiliseret. Damerne have to ordentlige Værelser. Efter store Besværligheder er det lykkedes at faae brændt Steen, saa der er nu al Udsigt til at faae en Skorsteen, og Du kan ikke troe, hvor det er behageligt at have en Skorsteen i et Huus. Haven og Gaarden er hegnet, Grisene luk- 35

kede ude, Saaningen begyndt. Faare-Vangen er hegnet; Faarene kunne ikke længer løbe bort. Om fjorten Dage vil Qvæg-Vangen ogsaa være hegnet. – Hele Familien befinder sig vel, og det forekommer mig, at dens unge Medlemmer udvikle sig dygtigt og
 5 sundt. – Nu komme Maorierne og forstyrre mig – de ville have, jeg skal døbe et Barn. Sagen er, at jeg for en tre Uger siden holdt engelsk service over et Barn, der døde. Saa vilde de have, at jeg skulde gjøre det samme over et udøbt Barn, der døde. Det negtede jeg, men holdt en Bøn ved Graven og skjendte ved samme
 10 Leilighed paa dem, fordi de lode deres Børn henligge udøbte, og lovede at døbe deres Børn. Derfor skal jeg i Eftermiddag ned til Maori-Byen og døbe et Barn. Derfor maa jeg nu slutte, min kjære Ven. Jeg beder Dig hilse min trofaste Veninde mange Gange fra mig, ligesom Ida og Henry.

15

Din hengivne

D. G. Monrad.

360. Til H. V. Kaalund.

20de Aug. 1867.

Hr. Boghandler Philipsen har bedrøvet mig inderligt ved at
 20 bringe mig den Efterretning, „at det vist ikke kunde hjælpe mig, at henvende mig til Dem, høistærede Hr. Kaalund! om Bidrag til den Samling „nye Digte“, som han har anmodet mig om i Aar paa hans Forlag at udgive“.

Men naar der er Noget, som jeg ret af Hjertet ønsker at op-
 25 naae, saa taber jeg dog ikke strax Modet ved den første Gjen-
 vordighed, som møder mig, men jeg bliver maaskee saameget mere ihærdig.

Da dette nu ligger i min Character, saa kan De hverken undres eller vredes over at jeg – trods hiin Udtalelse af Philipsen –
 30 alligevel sender Dem, ligesom de andre Medarbejdere, en rigtig indtrængende Bøn og Begjæring om at være med i det Sangerchor, som jeg har godt Haab om at faae samlet.

Naar jeg faaer, hvad De og Deres Musa maatte ville forunde mig, inden Midten af Septbr. Maaned, saa vilde det være tidsnok.

Slaa nu ei Haanden af os! Hverken Philipsen eller jeg eller vor Læsekreds kunne være tjente med at savne Deres Navn og Deres 5 Stemme i Choret. Lev vel!

Med Høiagtelse, Deres ærbødigste

Christian Winther.

Forlæggeren har sat mig istand til at tilbyde Medarbejderne et Honorar af 30 Rd. Rm. for Arket à 16 Sider, med 24 Linier 10 paa Siden.

361. *Til Henrik Hertz.*

Helsingør d. 27de Aug. 1867.

Kjære Henrik Hertz!

Dine elskværdige Breve havde fortjent et promptere Svar; 15 men hvis jeg kunde fortælle Dig, hvad der har forsinket Besvarelsen, vilde Du sige til mig, som Matrosen sagde til en Mand, der havde skjældt ham ud for en Tølper, og som paa Matrosens barske Spørgsmaal benægtede at have brugt et saadant Ord: „ja, saa er De undskyldt!“ 20

Af „Knippet“ tager jeg mig den Frihed *ikke* at udelukke een Linie, hvis Du tillader det. Den lille „Placat“, som vækker en heel strandveisk Idyl, vil jeg nu slet ikke undvære.

Da Albumet til Prindsessen nu alt er overleveret til hende, saa er der jo Intet til Hinder for at beholde den Overskrift, Du 25 har givet det smukke Digt. *Vil* Du gjøre nogensomhelst Forandring, saa staaer det Dig frit for, selv ved *anden* Correctur.

Dit Manuscript skal blive Dig bevaret og i sin Tid tilstillet.

Jeg har aldrig havt den Ære at blive præsenteret for Din Hustru; ikke desmindre tillader jeg mig at sende hende en ærbødig 30 Hilsen, som Den, der gjør Dig Livet lykkeligt og kjært. Hun har jo ogsaa været saa venlig at sende mig, ved Dig, en Hilsen i

Anledning af en Bog, jeg havde udgivet; saadan Noget glemme vi Poeter ikke saa let.

Lev vel! Jeg har aldrig været andet, end hvad jeg endnu er, nemlig Din hengivne, for saa mangen sand Glæde inderligt og
5 ærligt taknemlige

Christian Winther.

[. . .]

362. *Til Constantin Hansen.*

Helsingør 27de Aug. 1867.

10 Vor kjære Ven!

Skjøndt jeg maa troe, at De i dette smukke Sommerveir har fulgt Deres Hustrues Raad og Tilskyndelser, og har begivet Dem over til Jydepotters Land for at see det, inden Fanden, eller hvad der kommer ud paa Eet, Tydskerne have taget det; saa kan
15 jeg dog ikke andet end glæde mig selv ved at henvende et Par Ord til Dem, et Par Ord, der i det Høieste kunne gjælde for et Gjensvar, men langt fra en Besvarelse af Deres elskværdige og moersomme Epistel.

Men – med Hensyn til Bidrag til den paatænkte Samling, maa
20 De virkelig ikke troe, at jeg saa let lader mig afvise. Jeg er „ihærdig som sjelfva Fan!“ – Hvad de saakaldte Leilighedsvers angaaer, saa ere de – derom er jeg fuldt og fast overbeviist – udmærkede netop i deres Genre; naar Navne udelades og naar Overskriften blot antyder Anledningen, saa kunne de staae med
25 fuld Berettigelse i enhver saadan Anthologie. Af de flere Digte, som tidligere have staaet i Fædrelandet, tør man nok igjen optrykke nogle. Og hvad Oversættelserne af den store Mikkels Digte angaaer, saa udbeder jeg mig af Dem at maatte gennemsee disse og gjøre et Udvalg. Mi avete capito, caro mio? – Dog
30 een Ting maa jeg i hvert Tilfælde ikke glemme, nemlig i Forening med Dem at bede Deres Frue, hvem Hefterne jo tilhøre, om Tilladelse til et saadant Brug deraf. Maaskee turde denne Henvendelse have til Følge, at ogsaa De forandrede Deres – pardon! – overilede Afslagsbeslutning! Hvis De ikke vil udsætte
35 Dem for, at jeg kommer og lægger mig i Tvangsquarter hos

Dem, eller paa egen Haand, uden Birkedommer, gjør Indførsel hos Dem, saa maa De føie mig *lidt*. Jeg er som et uvornt, forkjælet Barn; jo mere man nægter, jo mere forlanger jeg! –

Deres sidste Skrivelse er dateret d. 9de; da var det endnu slet Veir, og De selv kun halvveis i de „gamle Folder“. Den 11te blev 5 Veiret Sommer og har holdt sig til nu, d. 27de. Deres Fraværelse fra det „kjære Hjem“, har, tænker jeg, ikke varet længere end 14 Dage omtrent. Er De altsaa nu kommet tilbage, saa er der da Haab for os om at see Dem her, inden Himlen igjen trækker Rynker i Panden og skræmmer os herfra. Thi *nu* kunne vi rig- 10 tignok tilbyde Dem noget langt Smukkere end sidst, da De var hos os. Kom snart, hvis De har Tid og Lyst; men hvis det ikke er Dem imod, saa lad mig vide Dagen, naar De vil glæde os med et Besøg, for at vi ikke skulle have begivet os paa Udflugt, – hvilket jo desværre, ved onde Alfes Koglerier, stundom kan 15 hændes og forstyrre et kjært Møde.

Jeg seer hver Dag paa Deres Musa, og tænker paa Dem.

Men jeg skriver ingen Vers; jeg kan ikke! –

Min Hustru bruger nu regelmæssigt de kolde Bade hver Morgen, og det lader til, at de have nogen Virkning. Kræfter maa 20 hun have, – der kommer en Vinter!

Paa Mandag, d. 2den Septbr., da Octavian overvandt Antonius og Cleopatra, er det min Svoger C. Petersens Fødselsdag; jeg agter da i Forbindelse med andre Ærinder at aflægge ham et Besøg. 25

Da Franskmændene vare her til Banquett, saae vi, hvorledes de spiste. – Forresten ere vi – min Hustru og jeg – enige i at glæde os over denne Visite; – og Noget er der vist deri, som man tør knytte lidt Haab til.

Nu lev vel! Bring Deres ædle Hustru den ovennævnte Hilsen 30 fra mig paa *Deres* Maade, som jeg forudsætter vil være den bedste for mig og min Sag. Lev vel! Tusind Hilsener fra Julie, Ida og

Deres hengivneste

Christian Winther. 35

363. *Fra H. V. Kaalund.*

Vridsløselille, den 29de Aug. 1867.

En Uges Fraværelse fra mit Hjem under Omstændigheder, der have nødt mig til at lade min Correspondance hvile, – maa, 5
 kjære Herr Professor, være min Undskyldning for, at jeg først nu besvarer Deres ærede Brev af 20de d. Og hvad skal jeg saa egentlig svare Dem? Jeg, der saa inderlig gjerne vilde give Dem ethvert Beviis paa min Beundring og Høiagtelse, jeg har kun til 10
 Svar paa den Digterbøn, De nu saa venlig har henvendt til mig, en Undskyldning, som jeg selv finder jammerlig, og som maa lyde endnu mere jammerlig for Dem, der umuligt kan sætte Dem ind i min Stilling og Stemning. Sagen er: Mit Sind er tungt, min Opgave her ved Fængslet har hængt mig Bly ved Vingerne; jeg vilde kun opnaae at gjøre mig latterlig for mig selv, hvis jeg for 15
 Tiden vilde sætte mig hen og digte. I et saadant en-gros-Lager af menneskelige Ulykker og Daarligheder, som det, hvori jeg her daglig færdes, dandser man, som De vel kan forestille Dem, ikke paa Roser. Jeg stønner under Anstrengelsen for at trække det Læs, hvorfor man her har spændt mig, og denne Stønnen har 20
 jeg ikke Lyst til at sætte i Vers.

Hvad jeg har havt liggende af utrykte Digte har jeg brændt til Aske; jeg er altsaa fuldstændig insolvent og kunde i Følelsen af det Bedrøvelige ved en saadan Bekjendelse, have inderlig Lyst til at brænde mig selv til Aske.

25 Skulde jeg imidlertid inden Udløbet af den Frist, De har givet mig (midt i September), opdage et eller andet Phønixæg, hvori et Pip forraader, at Sangfuglen i mig atter vil leve op, da skal jeg, kjære Herr Professor, skynde mig at sende Dem det, inden det bliver koldt. Hører De ikke fra mig til den Tid, da opgiv mig for 30
 bestandig, som jeg i dette Øieblik er nærved at opgive mig selv. Deres med oprigtig Beundring og Høiagtelse hengivne

H. V. Kaalund.

364. *Fra Constantin Hansen.*

31 August 1867.

Tusind Tak for Deres venlige Brev. Sandsynligvis kan jeg ikke opfylde mit Løfte om at besøge Dem i Morgen Søndag. Mit Haab om den lille Marie Magdalenes Helbredelse til i Dag er 5 ikke blevet opfyldt. I Gaar og i Morgen var hun saa daarlig at vi troede hende uden Redning. Men til vor og Lægens glade Overraskelse indtraadte en uventet Forandring, som tillader os atter at haabe. Skulde hendes Tilstand blive decideret bedre vilde jeg nødig nægte mig den Glæde at see Dem og Deres i Morgen, 10 men selv om jeg ikke kommer da skal det ikke være et Tegn til at alt Haab er udslukt, men kun til at jeg ikke vil forlade Magdalene dersom vi ikke ere sikkre. –

Jeg takker og veed at jeg ikke tilfulde kan takke Vorherre for den kjære trofaste, kjække og stærke Hustru han med sin vid- 15 underlige Godhed har skjænket mig. Hun har ogsaa rigelig Brug for sin Styrke. Gud velsigne hende.

Dersom jeg ikke kan komme i Morgen kjære Christian Winther, saa beder jeg om at maatte have mit Besøg forbeholdt til en anden Dag. 20

Lev vel! Gid vi snart maatte sees paa en gladere og roligere Dag!

Hils Deres Hustru fra

Deres inderlig hengivne

Const: Hansen. 25

365. *Til H. C. Andersen.*

p.t. Helsingør d. 3die Aug. [3: Septbr.] 1867.

Da jeg erfarede, at D.H. var kommet hjem, var min første Bevægelse et Greb til Papir, Pen og Blæk. Jeg skrev Dem til, og tillod mig at minde Dem om det Løfte, som De – rigtignok be- 30

tinget – gav mig, da vi sidst saaes hos vor fælleds Klædningskünstler paa K. Nytorv. Men til min store Forfærdelse fik jeg kort efter at vide, at De atter havde taget Flugten til den forføreriske By, det store Babel. Nu ligger altsaa min Skrivelse i
5 Deres Bolig i Kbhvn og bliver gammel, og kan ikke virke paa Dem, naar De maaskee langt om længe faaer den for Øie. Derfor disse Linier, som jeg haaber ville komme Dem snart tilhænde.

Tænk paa mig, Hr. Etatsraad! selv, mens De er i Deres Herlighed, og tænk ikke paa mig alene, men især paa de Mange,
10 som De meget vel veed vente at see Deres Navn i en saadan Réunion, som jeg har Haab at faae samlet, og som see det med Glæde.

Skulde De af Deres Rigdom da ville forunde os en Skjærv, saa ønskede jeg at modtage en saadan inden denne Maanedes Udgang.

15 Lev vel! Kom snart og rask tilbage!

Deres ærb. forbundne

Christian Winther.

Forlæggeren af den paatænkte Bog har sat mig istand til at tilbyde Medarbejderne et Honorar af 30 Rdlr Rm. for Arket à
20 16 Sider, med 24 Linier paa Siden.

366. *Fra Constantin Hansen.*

12. Septbr. 1867.

Kjære Chr. Winther!

– – Hvor længe mon den nuværende kjedelige Tilstand i Verden skal vare! Alle de store Løver og Ørne ere saa grumme
25 tamme, og kun den tydske Oxe har revet sig løs af Tøiret og bisser i Hælene paa Bismark, imens han schönhauser af alle Kræfter. Man gider ikke læst sin Avis mere, for nu faaer man ikke andet end Skipperefterretninger til Lands ogsaa. Calem-
30 bourgs maa nu hedde Luxembourgs, og det er grumme lidt Salt, der kommer til os fra Salzburg. Hvad skal de nu finde paa, og

hvad andet skal en anden Een finde paa end give Vrøvlet Tøilen? Vær nu ikke vred paa mig eller kjed af mig derfor.

Siden Franskmændene ikke ret ville anerkjende Thorvaldsen, saa er det da godt, at de har anerkjendt Nordboerne i een Kunstretning, nemlig Sangen, hvori Upsalenserne har slaaet hele Europa af Marken.

I Dag er jeg blevet færdig med et temmelig godt Portrait af Prof. Schjødtes Frue. „tg“ tør man dog nok give sig selv, uden Spørgsmaal. Lev nu vel! Jeg tør ikke skrive mere, siden jeg mærker, at jeg er kommet ind i en uharmonisk Tonart. 10

Mange Hilsner til Deres Frue og Datter fra

Deres hengivneste
Const. Hansen.

367. *Til Constantin Hansen.*

13de Septbr. 1867. 15

Kjære Const. Hansen!

Deres Brev, som jeg modtog i Morges paa Sengen, gjorde mig saa glad, at jeg strax stod op fra Madratsen, hvor jeg iforveien laae og vreed og vendte mig, utaalmodig og forbandet. Det var et dobbelt kjærkomment Brev; Gud være lovet, som nu synes at ville skaane Dem og Deres Hustru for en Sorg saa stor! Siig hende, som De elsker, at ligesom vi deelte med Hjerttet Frygten, saaledes glæde vi os nu ved det vaagnende Haab. – Paa Tirsdag drage vi fra Lappen til Pjalten paa Hjørnet af Nørrevold og Larsleistræde. Hvis De ikke finder det under Deres Charge at komme til os paa Pjalten, saa gjør os snart den Glæde. Hvis ikke, saa kommer der bestemt et Puf! – 25

Herved sender jeg Dem de 5 mig betroede Hefter, tilligemed en Liste paa de Digte, som jeg ønskede at maatte indlemme i den paatænkte Samling. De maa nu bestemme, om jeg maa faae Lov til at optage dem alle. Men *vil* De udelukke noget Digt, saa maa det kun være af Michel Angelo's. – Enkelte af de af mig udvalgte 30

beder jeg Dem at forsyne med en Overskrift. De tre smaa yndige Epigrammer sætte vi med *een* Overskrift, f. Ex. Epigrammer, Indfald eller noget lignende og numerere dem 1-2-3. –

Jeg vilde gjerne selv besørge en Afskrift af disse Digte, men
 5 jeg hverken *tør* eller *kan*; thi 1) *tør* jeg ikke betroe Hefterne til en fremmed Haand; 2) har jeg selv saa meget at bestille *med* Correctur af en Bog, som jeg har oversat, *med* Breve til Medarbeidere, og, naar jeg kommer ind til Byen, *med at søge en Huusleilighed*; 3^{tiø}) tænker jeg mig Muligheden af, at De selv
 10 hist og her vilde gjøre eet eller andet Penselstrøg, som rigtignok ikke behøves, saavidt *jeg* forstaaer den Ting, men som næsten ingen Poet kan afholde sig fra. – Naar jeg faaer en saadan Afskrift af de Digte, som De vil forunde mig, *henimod* Slutningen af Septbr. Maaned, saa er jeg evig glad. –

15 Fra min Hustru skal jeg hilse Dem og Deres hjerteligt. Det lader, Gud være lovet, til, at disse kolde Bade og denne gode, styrkende Luft dog have haft nogen god Virkning paa hendes Helbred, og at hendes Kræfter i en vis Grad ere vækkede lidt af Dvalen; – men hun kan, ved Gud! ogsaa trænge dertil, – hun
 20 bruger dem selv som en Heltinde, og Fremtiden fordrer det ubønhørligt af hende.

Fra Ida har jeg de venligste Hilsener til Dem; hun er inderlig taknemlig, for al den Godhed og Venlighed, De viser hende.

25 Lev vel!

Deres hengivneste

Christian Winther.

368. Fra Constantin Hansen.

17. Septbr. 1867.

Mange Tak for Brevet! Jeg kunde drive det saa vidt, at jeg
 30 endnu engang kunde besøge Dem i Helsingør. De maa have seet med velvillige Øine, siden De har fundet en saadan Mængde Stykker ud af Kramkisten. Dersom jeg ikke, i det mindste i dette

Stykke, var virkelig beskeden, saa kunde jeg fristes til at ind-
 bilde mig noget, og det burde jeg gjøre ligeoverfor en saadan
 Dommer. Jeg haaber snart at faae den Glæde at see Dem vel
 kommen tilbage for nærmere at tale om Udvalg eller Udskud.
 I disse Dage har jeg havt alleslags Smaaforhindringer fra at tage ⁵
 fat paa den Sag. Desuden har jeg ladet mig overtale til at tillade
 Billedhugger Thieleman at efterligne mit tørre gamle Leer i vaadt
 Leer og har derfor staaet Model. Nu maler jeg tillige mig selv i
 Olie, saa jeg tænker jeg maa blive „lind i Kroppen“, som Per
 Tærskemand sagde, naar han drak sig en Perial. — — — 10

Deres hengivneste
 Const. Hansen.

369. *Fra Constantin Hansen.*

30 Octbr 1867

Kjære Christian Winther! 15

Tak for Brevet i Gaar.

Lazarethet er nu Gudskelov ophævet og alle Patienter ud-
 skrevne. For Fuldstændigheds Skyld endte det med at jeg kom
 ind paa den chirurgiske Side. — Jeg forsikkrer Dem, at jeg ikke
 havde faaet andet til Middag hos Lehman end Suppe og Kjød ²⁰
 med et Glas Øl til; men da jeg i Bælgmørke gik hjem gennem
 Frederiksberg Have, faldt jeg i en dyb Grav, som senere har vist
 sig at være en Drainrørs Grøft, hvori jeg forslog mig saa slemt,
 at jeg endnu over 3 Uger efter kan mærke det. Men jeg blev
 heel. — Dersom Følelserne have Sæde i Brystet, da har jeg aldrig ²⁵
 næret ømmere Følelser. Men nu er alt igjen ved det gamle. —

Dette er dog Grunden til at jeg ikke af mig selv har hilst paa
 Dem i den nye Bolig. —

Jeg ønsker og haaber at De vil finde Dem tilfreds og glæder
 mig til i Morgen. 30

Med mange Hilsener

Deres hengivneste
 Const. Hansen.

370. *Til Constantin Hansen.*

Den 3die Novbr. 1867.

Mørk var Natten, tung var Skyen,
 Taushed ruged over Byen.

5 Blødt jeg laae i Søvnens varme,
 Trøstefulde, stærke Arme,
 Og fra Drømmens Himmelstige
 Saae jeg Billeder nedstige,
 Før ei seete, før ei kjendte,
 10 Vrimled, sværmed de og rendte,
 Som, jo meer jeg paa dem stirred,
 Meer og meer mit Sind forvirred.

Men med Eet, i al den Vildhed,
 Blev der som en hellig Stilhed.
 15 I olympisk Glands, forklaret,
 For mit Øie aabenbaret
 Stod nu Mnemosynes skjønne
 Datter i den røde, grønne,
 Folderige Dragt; mod Barmen
 20 Læned Lyren, som i Armen
 Let hun bar; i Haarets faure
 Fletning laae den friske Laure;
 Trindt om Kindens Rosenblade
 Og om Læben blomstred glade
 25 Smiil, mens hun sig mod mig hældte, –
 Smiil, ak! som dog mig ei gjældte!

Hun oplod sin Røst og sagde:
 „Du, som paa mit Alter lagde
 „Blade tidt, som visne baade
 30 „Var og blege, men til Naade
 „Tagne blev for ei at skræmme
 „Bort Dig fra, hvor Du har hjemme, –

„Hør mit Ord, ret Dig derefter:
 „Anspænd dine svage Kræfter,
 „Stem din Stræng og lad den klinge!
 „Du en Hilsen *Ham* skal bringe,
 „Ham, hvis Øie jeg har klaret, 5
 „Hvem jeg huldt har aabenbaret
 „Skjønhedstanken, Sandhedslivet,
 „Og i Vuggegave givet
 „Evne til med Kraft og Ynde
 „Skjønhed, Sandhed at forkynde. 10
 „Du skal sige ham, at alle
 „Vi, som Han og Du paakalde,
 „Staae ham nær og see med Glæde
 „Ham den rette Vei at træde
 „Kjæk og trodsig hen mod Maalet, 15
 „Som en Martyr gaaer til Baalet;
 „Og vi veed, at selv hans Smerter
 „Tænde ham Begeistrings Kerter!
 „Smukt i Billed og i Lignelse
 „Bringe Du Ham vor Velsignelse!“ 20

Her hun taug og op sig svinged,
 Mens i Luften Lyren klinged,
 Til Olympen, til Castale, –
 Og – jeg vaagned af min Dvale.

Men jeg voved ei at tøve; 25
 Strax jeg tog mig for at prøve,
 Hvad min Røst endnu formaaede,
 For at vinde hendes Naade
 Og et Smiil fra hendes Blikke, –
 Men omsonst, – jeg kunde ikke! 30
 Hendes Smiil Dig her gjengive,
 Vække hendes Ord tillive,
 Klangen, Sangen – ak, umuligt!
 Det blev strax mig heelt ansku'ligt.

Briste maa, hvad ei kan bøies:
 Du maa derfor venligt nøies
 Med en Hilsen fra os Andre,
 Der med Dig paa Jorden vandre,
 5 Dem Du vistnok alle kjender
 Som Beundrere – og *Venner!*

Christian Winther.

371. *Fra Constantin Hansen.*

[ca. 5. Novbr. 1867]

10 Tak for Lygten, De mig skjænkte,
 Tak, fordi De paa mig tænkte!
 Venskab er jo som en Lygte,
 Hvorfor Mørkets Alfer flygte;
 Som et Fyr, hvis lyse Stjerne
 15 Viser Landet i det Fjerne.
 Hvad Diogenes den Blinde
 Ei med Lygten kunde finde,
 Fandt jeg midt i Livets Kampe,
 Som Aladdin ved sin Lampe:
 20 Kjærligheds Rubin den røde
 Kom fra Himlen mig imøde;
 Venskabs Diamant den klare
 Himlen gav mig at bevare.
 Klar mig staaer den store Gaade,
 25 At den underfulde Naade
 Skjænkes til den Usle, Svage,
 Som blot Gaven vil modtage,
 Men som ei hovmodig venter
 Indbildt Dyd betalt med Renter.

372. *Til Constantin Hansen.*

7de Novbr. 1867.

Høist Elskværdige!

Jeg kommer her til Dem i Skikkelse af en Tigger!

Min Hustru har været saa venlig at forelæse mig det virkelig 5
yndige og mesterlige Digt, hvormed De har forskaffet hende en
inderlig Glæde. Men strax optændtes *min* Begjærlighed – min
Udgivergnidskhed! – Var det Dem imod, om jeg – forudsat at
det endnu for Trykkeriets Vedkommende lader sig gjøre – om
jeg optog det i Samlingen, som det sidste af Deres Bidrag? 10

Besvar mig dette Spørgsmaal oprigtigt, d.v.s. skeneer Dem
ikke for at sige Nei. Men hvis De tillader at Digtet trykkes, ud-
beder jeg mig en Overskrift.

Med venligst Hilsen fra min Hustru og Ida

Deres hengivneste 15

Christian Winther.

i Hast.

373. *Fra Constantin Hansen.*

7 Novbr: 1867.

Dersom De er vis paa, at De ikke seer med altfor venlige Øine 20
paa mine Skriverier, non contando lo spavento mio in riguardo
allo terzo piano di casa vostra. –

Kort – dersom De troer at de omtalte Linier egne sig til at
trykkes, saa er De Padrone.

Hvad Overskriften angaaer tillader jeg mig at foreslaae: 25

Tak for en Fødselsdagsgave
(kort efter et Fald)

Apropos om Overskrifter! Det Stykke om den mageløse Tøs –
Skulde man ikke der sætte: Til en ung Pige – Dette forekommer
mig at have en mere almindelig Karakter. Ved blot at sætte: 30
Til . . . – ligesom opfordres man mere til at gjætte paa et Navn.

De kan nok tænke hvor det glædede mig, at De og Deres Frue syntes om Verset som jeg var saa dristig at sende. –

In fretta
ma come sempre

5

Deres hengivneste
Const. Hansen.

374. *Fra Constantin Hansen.*

16 Novbr 1867.

Kjære Christian Winther.

10 Jeg haaber at skulle have den Fornøielse at komme til Dem paa Søndag.

Det var kun et kort Solglimt af Sundhed vi nød. Nu ligger den næstældste Søn: Hans Kristian temmelig stærkt angrebet af gastrisk Feber.

15 Jeg er stadig flittig om Formiddagen og træt om Eftermiddagen. Jeg maler Børn. Dels mine egne og dels andre Folks. Min Ven den afdøde Maler Købke sagde hver Gang han arbeidede paa et nyt Stykke: „Nei! Nu veed jeg først hvorledes man skal bære sig ad!“ Jeg kunde dengang ikke lade være at smile; men
20 jeg er selv ikke kommet videre endnu. I vor Tid gives der Talenter, men ingen Mestere. Maaskee bliver Kunsten længere og længere. Den bliver idetmindste ikke federe. –

Deres hengivneste
Const. Hansen.

25

375. *Fra Constantin Hansen.*

12 Decbr 1867.

Forgjæves gaaer jeg og grunder paa den Trylleformel, der atter kunde gjøre mig synlig for Verden.

Jeg forekommer mig nemlig selv som Een, der gaaer omkring med den hvide Pind i Munden, som gjør ham usynlig – usynlig for Alle, undtagen Rodemestere, Skatteopkrævere og deslige. –

Maae jeg da ikke blive glad, naar jeg faaer Bud fra Dem, som, trods min Tyndhed, ikke alene seer mig, men i Sandhed viser mig Venskab?

Tak! Jeg kommer!

Deres hengivneste
Const. Hansen.

376. *Til Vilhelm Thomsen.*

10

29de Jan. 1868.

Gjør os den Fornøielse – hvis De ikke har noget Bedre – at tilbringe Aftenen hos os i Morgen (Torsdag). Min Hustru ønskede ogsaa at gjøre Deres Bekjendtskab; ogsaa hun interesserer sig levende for de ulykkelige Beboere af Suomi.

15

Deres ærbødige
Christian Winther.

Vor Aften begynder tidligt.

377. *Til Theodor Reitzel.*

9de Febr. 1868. 20

Skjøndt jeg egentlig sender Nedenstaaende til Firmaet C. A. Reitzel, saa beder jeg dog Dem, kjære Theodor! *indtil videre* at lade denne Sag blive mellem os To alene.

Sagen er denne: Hensyn til Helbred og andre Motiver bevæge mig og min Familie til for nogen Tid at ville tage Ophold i Udlandet. For at kunne iværksætte denne Beslutning, der er af største Betydning for os, trænge vi til flere Penge, end vore

regelmæssige Ressourcer for Øieblikket kunne yde os. Jeg har derfor troet at have fundet en Udvei til at forskaffe mig de manglende Midler, en Udvei, der, idet den tjener mig, maaskee ogsaa kunde blive fordeelagtig for Dem, hvilket jeg saameget
5 sikkrere tør troe paa, vil være Tilfældet, eftersom en Mand – ikke af Deres Fag – men forresten dygtig og vel erfaren i al Livets Praxis, har erklæret mig, at jeg uden Anstød kunde fremkomme med mit Forslag til Dem, da dette efter hans Overbeviisning maatte kunne blive Dem langt fordeelagtigere, end mig.

10 Som bekjendt, har en Forfatters Arvinger Forlagsret over hans litteraire Arbejder i 30 Aar efter hans dødelige Afgang; og at denne Frist nu ved en Tillægslov sandsynligviis bliver forlænget til 50 Aar efter Forfatterens Død, er ogsaa noksom bekjendt.

Foruden et Par Oversættelser (Reinke Fos, Hey-Specters Fab-
15 ler) og Udgaven af de 110 danske Romanzer, bestaae mine paa C. A. Reitzels Forlag udgivne originale Arbejder af flere poetiske og prosaiske Smaasamlinger, Hjortens Flugt og de Samlede Digtningers 10 Bind. Af disse Sidste er der vel knap solgt $\frac{2}{3}$ af Oplaget, som, saavidt jeg mindes, var 3000 Expl. stort. Ifølge Deres
20 egne Yttringer til mig kan det ikke vare længe, inden „Hjortens Flugt“ igjen maa udkomme i 6te Oplag; og „Digte, gamle og nye“, som De ofte har erklæret for en ret courant Artikel, vil vel heller ikke lade altfor længe vente paa sig.

Under disse Forudsætninger kan jeg ikke troe, at det fra Deres
25 Side kunde betragtes som en vovelig Entreprise, om De gaaer ind paa mit Forslag, som bestaaer deri,

„at De een Gang for Alle, under Eet, for en bestemt Sum skal afkjøbe mig Forlagsretten til alle de af mig paa C. A. Reitzels Forlag indtil Dato udgivne litteraire Arbejder“.

30 Den Mand, jeg har konsulteret angaaende denne Sag, og der, som sagt, ikke er af Deres Fag, men kyndig og *discret*, har udtalt sin bestemteste Mening for Soliditeten for begge Parter ved en saadan Overenskomst.

Jeg maa nu til Slutning bede Dem at tage mit Forslag i rolig og alvorlig Overveielse, og ikke at lade Dem skræmme til et overilet Svar, – og dernæst om nogle Dage desangaaende forunde mig en Samtale.

Deres hengivne 5
Christian Winther.

378. *Fra Constantin Hansen.*

12. Febr. 1868.

Kjære Christian Winther!

Dersom jeg ikke i nogle Dage havde havt noget i Ryggen ¹⁰ (ikke af den Slags, man ofte kan ønske sig), det vil sige: der har været „Hold“ i mig – ja, dersom det havde været i det Hele, da kunde dette jo ogsaa være ønskeligt; men i Ryggen alene vil man hellere være fri – dersom dette Baghold altsaa ikke havde været, saa havde jeg sikkert aflagt Dem et Besøg, for ikke (hvad ¹⁵ i visse Henseender kunde være ønskeligt) alt for meget at ligne en Blok, der kun ved Hjælp af Puf kan sættes i Bevægelse.

Nu er der Gudskelov ikke mere Hold i mig; det blev desværre til et Sting (figurlig talt), da Deres Brev saa stærkt mindede om Deres forehavende Bortreise og derved om det store Savn, dette ²⁰ vil medføre for mig. Deres venlige og kjærlige Puf er et Slags svensk Gymnastik for mit Hjerte, som styrker dets Ungdommelighed. Jeg befinder mig for Øieblikket i den for en Maler eendommelige Situation, at jeg er fortvivlet (at sige: med Maade) over det deilige klare Solskin, som forsinker mig i mit fore- ²⁵ havende Graaveirs-Vinterstykke, hvorved jeg har et forfængeligt Haab om at vinde Publikums Gunst paa Udstillingen. Jeg bilder mig ind, at Sujettet er baade nyt og malerisk og populairt. — — —

Jeg kommer!

Deres hengivneste 30
Const. Hansen.

379. *Fra Emilie Monrad.*

Carere, d. 23de Febr. 1868.

Kjære Christian Winther!

5 „Little did my mother think,
That day she cradled me,
What land I was to travel in,
Or what death I should die!“

Jeg er dog ikke død endnu, som Du seer af disse Linier; men en god Udsigt til alle mulige bratte Dødsmaader har jeg dog her,
10 tilhest, tilfods, tilsøes, jeg kan sluges af Jorden saavel som af mine Venner i Jacquetown. Naa, nu veed jeg da, at jeg har gjort mig vigtig nok, til at Du skriver til mig eller bevirker, at Julie skriver, der lader til at have slaaet Haanden af sin lille Søster, som hun dog beskyttede i fordums Dage. Thora skylder (fy, det
15 var et stygt Ord – thi der er Ingen, som, naar jeg vil tale alvorligt, skylder mig noget) mig ogsaa Brev; faaer jeg ikke snart fra hende, skriver jeg til Carl, ja jeg har besluttet at gaae til en saadan Yderlighed at skrive til Professor Jensen, saa stærk er min Længsel efter at høre lidt directe fra Sidegrenene. „Det smager
20 dog altid af Fugl etc.“ – – –

Med et Par Ord maa jeg dog omtale os selv. Vi have det Haab, at der er brudt en god Vei for Sønnerne herovre. De have Fodfæste i et herligt Land med et stort Arbeide foran dem. Vil Gud, kunne de eller deres Slægt engang komme til Danmark
25 igjen. Imidlertid kunne de dog være lidt for deres Landsmænd, som søge herover. – Behøver jeg at udtale, hvor høit jeg glæder mig til at gjensee Eder? Gid jeg maatte naae det! Vel løber Tiden vidunderlig hastigt, ja den stormer afsted; men naar jeg fæster min Tanke paa Hjemkomsten, saa kommer Længslen saa stærkt
30 over mig, og da forekommer et Par Aar mig en meget, meget lang Tid. Og hvor meget kan ikke skee i to Aar! Naa, jeg vil jo

antage, at ogsaa det kan skee, at jeg kommer til Danmark med Monrad og mine to smaae Piger. — — —

Din gamle Svigerinde

Emilie.

380. *Fra Constantin Hansen.*

5

28. Marts 1868.

Kjære Chr. Winther!

— — — Jeg var sidst om ikke upasselig saa dog utilpas. Mine Billeder passede ikke til Udstillingen — dette Pulterkammer, „hvor de store og de smaae Mesterstykker, Fuskerier stygt sig selv i Vejen staae“. Jeg syntes, at mine Billeder vare saa daarlige — idetmindste ikke bedre end de Andres. — Hvor Landskabsmaleriet stiger op i første Række, der stiger Kunsten ned i anden, siger en fransk Forfatter, og der er maaskee noget Sandt i. — Det vil nok vare temmelig længe, førend man vælger en Kunstner til Kultusminister, selv om Folkekirken først har faaet sin Forfatning. Grev Friis, som er ifærd med store Byggeforetagender, vælger en Landskabsmaler til at forestaae og udføre den indvendige Dekoration, og selv vor ypperste Dekorationsmaler Hilker maler ikke Figurer. Jeg troer næsten, at Figurmaleriet gaaer ud af Sagaen. Dog er det min Overbevisning, at det er Figurmaleriet, der skal bære Kunsten. Det er idetmindste afgjort, at den ikke bæres af Rigsdagen — altsaa ikke af Folket.

De seer, at det er en Reflexionsupasselighed, jeg lider af — en kold Luftreflex.

25

Hvad skal man bestille uden Bestillinger andet end reflektere? Kunstnerne bidrage vist med Glæde til Restaurationen af Viborg Domkirke, men det vilde batte bedre, dersom de paa samme Tid vare friskt ifærd med at udføre Monumenter for vor egen Tid.

— — —

30

Deres hengivneste

Const. Hansen.

Det glædede mig og os at læse „Fædrelandet“ i Aftes, paa Grund af den friske Hilsen fra Dem.

381. Til Constantin Hansen.

Fécamp, 7 Juli 1868.

5 Kjære Const. Hansen!

At De ikke før har faaet et Par Linier fra mig, er *kun* min Skyld og Brøde; thi baade min Hustru og Ida have i det mindste hver anden Dag spurgt mig: „Naa, har Du saa skrevet til Const. H.?“ *Men jeg er* – dog, jeg vil slet ikke tale om mig selv, ikke-
10 heller gjøre Betragtninger, men kun holde mig til det Factiske. – Fortælle? – ja, hvis der var Noget, som var værd at fortælle! men Alt er saamæn gaaet saa jævnt, dagligdags til, og jeg har ikke Phantasie nok til at pynte derpaa. Vi reiste altsaa fra
15 Kbhvn over Korsør, Kiel, Hamburg, Hannover, Cölln, Valenciennes, Rouen til dette Sted, hvorfra jeg skriver, og hvor vi ankom d. 19de Juni. Vi lagde os hver Nat i en Seng, for ikke at øde de Kræfter, der endnu vare tilbage; og, skjøndt Sommerheden undertiden var noget vel slem, saa befandt baade Julie og
20 Ida sig ganske taaleligt. – Her have vi leiet et heelt Huus med Hauge; Huset har fem Værelser og øvrige Bequemmeligheder, og Haugen er noget større [end] et godt Ark Papir; men saa er der da ogsaa saameget høiere. Vi føre paa en Maade Huusholdning
25 her selv; vor Vertinde er vor Opvarterske. – Bade-Anstalten benytte vi hver Dag, hidtil kun for Udsigtens og den friske Lufts Skyld; thi Veiret har her i nogen Tid været koldt; men i Dag er min Hustru første Gang ude i Canalen og svømmer, og vil fortsætte dette i de to Maaneder, vi tilbringe her. Gud give, det maa gjengive hende de Kræfter, som *hun* saa høiligen trænger til! –
30 Byen Fécamp, Dep. Seine inférieure, er en lille Søstad med 12-13000 Indbyggere. Den ligger i en snever Dal mellem to Rækker nøgne Høie, som vi vilde kalde Bjerge. Hele Kysten til Venstre og Høire er lodret bratte Kalk- og Kridtklipper. Naar man sidder

ved Strandbredden, har man en herlig Udsigt over det ubegrændsede Hav; thi England ligger saa langt borte, at dets Kyster ikke øines. Det undrer mig dog; thi da jeg første Gang kom ned til Søen, mødte der mig en stærk Lugt fra Steenkul og Beafsteeg, hvilket jo kun kan være kommet fra Kræmmernes Land. Havnen i Fécamp skal være udmærket og besøges eller rettere søges i Efteraar, Vinter og Vaar af en stor Mængde Fartøier af alle Nationer. Da jeg forleden Dag kom ind til en Viinhandler for at købe en Flaske Cognac, spurgte han mig, om jeg var en Engländer? Da jeg sagde ham, at jeg var Dansk, sagde han ganske roligt paa godt, bredt Dansk: „Aa, saa taler De Dansk!“ Det var en Franskmand, som havde lært det Danske ved Omgang og Handel med Nordmænd og Danske. En anden Mand havde sendt sin Datter til Norge for at lære Sproget; ogsaa hende have vi seet og talt med. Det var ganske pudseerligt at høre, især da begge disse Personer ere ganske jævne, udannede Folk, der netop derfor havde holdt sig ganske til „den daglige Tale“, uden mindste Spor af Bogsproget. – I Rouen besøgte Julie Domkirken, som hun fandt meget interessant; ligeledes har hun seet den største Kirke her i Byen, som heller ikke skal være til at putte i Næsen. Hun gjorde ogsaa her Bekjendtskab med en parisisk Dame og hendes Datter, hvilke begge skulle være meget elskværdige. De ere nu dragne til deres Hjem, men have opfordret Julie til at besøge dem i Paris. – Ida, fra hvem jeg har de allervarmeste og allerspecielleste Hilsener til Dem, har paa hele Reisen og under Opholdet her befundet sig særdeles vel, hvilket naturligviis glæder – men ogsaa undrer mig, her i et Land, hvor

„Maden er fremmed, og Sengen er slet,
Og Ingen forstaaer ham ret“.

Bade-Etablissementet, der ligger langs med Strandbredden, og betitles Casino, er en sammenhængende Række af to store Hôteller, Mellembygninger, Kiosker, Pavilloner, Hytter, Cabiner, Chalets i Schweitzerstiil, hvilket Alt i sin rædsomme Smagløshed vilde mere en Bindsbøll eller saadan Een. Der er [en] uendelig

Spisesal, Billard, Concertsal, Theater, Læsecabinet, hvor der kun findes franske Journaler, Boutiker med slette Pariser-Udskuds-Varer og andre saadanne Rariteter. Ved Badningen, som foretages for Alverdens Øine og stundom næsten i paradisk Naivetet, 5 benytte de, der ikke svømme, sig af de saakaldte „Baigneurs“, der, paaklædte, følger dem ud i Vandet, lede og understøtte deres Bevægelser og vogte dem for at drone (NB fyensk drovne og engelsk to drown); *drukne* troer jeg er reent Gallimathias. Damerne bade sig høist et Par Favne fra Herrerne; men de ere 10 naturligviis alle altid i Blouse og Caleçons. Ogsaa Herrerne er det paalagt at bade sig i „Costume“; men, som sagt, det overholdes vistnok ikke altid strengt nok. – Forresten er der noget meget ubeqvemt og forfeilet ved de locale Indretninger; Spar-sommelighed synes at have havt Præsidiets i den Comitee, som 15 har indrettet og nu bestyrer det Hele. – Gid nu disse Linier maatte træffe Dem selv og Deres Huus i bedste Velgaaende; bring Deres ædle Hustru min og Julies venligste Hilsen! Hils ogsaa den kjære Flok, ligesaa Frøken Christiane til den aller-mindste Blomsterknap! –

20 Lev vel!

Deres hengivneste
Christian Winther.

Tør jeg bede Dem at bringe Frihedsstøtten min ærbødigste Hilsen.

25

382. *Til Constantin Hansen.*

2den Aug. 1868. Fécamp.

Kjære Const. Hansen!

Tusind Tak for Deres venlige, kjære Brev, som jeg rigtigt modtog paa den bedrøvelige Dag, da jeg fyldte mit to og halv- 30 fjerdsindstyvende Aar. Det er rædsomt! Nu er der kun kort Tid tilbage, inden Enden kommer. Men lad os ikke tale mere om den Ting; det hjælper ikke til Noget. – Tak ogsaa for de Hilsener, De

sendte mig fra Deres Hustru og Børn. Saa den lille Meta husker mig? Gud velsigne og bevare hende og alle dem, vi holde af, for alt Ondt paa Vandringen i denne Dal; jeg husker ogsaa hende saa godt, baade staaende ved Siden af Deres Hustru i Sophaen, og siddende paa Gulvet, foran Kakkellovnen, støttende sig paa 5 sin høire Arm og med Dukken ved sin Side; og jeg vilde saa gjerne, at det maatte gaae hende og alle, som jeg holder af, saaledes, at hun og De kunde beholde deres milde, klare Øine, røde Kinder og rolige Hjerter; thi ak!

Der er saa megen Angst og Møde, 10
 Som blege kan de Kinder røde;
 Der er saa megen Sorg og Qvide,
 Der mørkne kan de Træk saa blide;
 Der er saa megen Trang og Møie,
 Der vækker Taaren i et Øie; 15
 Der er saamangen Qval og Smerte,
 Der knuge kan et kjærligt Hjerter;
 Der er saa megen Mulm og Mørke, –
 Der er saa Lidt til Liv og Styrke – –

Der er – men det er nok bedst, at jeg tier med det Øvrige; De 20 kunde ellers let komme til at beskyldte mig for Ugudelighed. Men jeg veed nok, hvad jeg siger. – Gyldenholm har, saavidt jeg ved, tilhørt en Justitsraad (!) Brøndsted, Broder til Fru *Geheimconferentsraadinde* Hall. Hvem er den rige Mand, som har ombygget Gaarden saa prægtigt? hvem ere de 4 Damer, hvis Por- 25 traiter De har malet? og til hvilke Svigerforældre? De nævner intet Navn, og netop dette har vakt min Nysgjerrighed. –

Fra min Kone og fra Ida har jeg mange Hilsener at bringe Dem. Skjøndt Alt her er slet indrettet med Hensyn til Badene, og skjøndt Bestyrelsen er Byens Commune, hvem man skulde troe, 30 det vilde være fordeelagtigt at lokke ret Mange hertil; og skjøndt Havbredden er besværlig baade ved Ned- og ved Opstigningen, saa er her dog alt kommet ikke faa Gjæster. Julie bruger flittigt

Badene og, som det synes, med god Virkning. Vi blive formodentligt her til langt ind i September Maaned, og hvis hun i al den Tid vil benytte det kolde, stærke, bittersalte Vand, har jeg det Haab, at hun vil have Kræfter til i det Mindste at udholde
5 Vinteren i Paris, hvor Opholdet vel sagtens ikke er *styrkende*. – Naar jeg skriver til Dem, tænker jeg altid paa det, som De kalder *et Puf*. Gid mit Brev engang kunde faae et Pufs Styrke, saa De – nolens volens – maatte afsted. Jeg bilder mig ind, at her, især i det lavere, halvveis offentlige Liv vilde kunne findes Mo-
10 tiver for en Kunstner, som Dem. Aa, jeg behøver ikke at fremsætte dette som en uvis Sag; en ret Kunstner kan jo finde Motiver, fyldige og rige, selv midt i en, for Andre, tilsyneladende fattig og gold Omgivelse. Hvis jeg, nemlig *entre nous*, tør være
15 saa ubeskedent at sige det, saa har jeg selv ofte erfaret dette. – Den Plet, hvor vi opholde os er egentlig ikke smuk; Havet er dens bedste Prydelse. Hvis De engang seer Henri, saa lad ham vise Dem 4 Billeder, Vuer af Fécamp, som jeg har sendt ham. De give et ganske taaleligt Begreb om Byens Beliggenhed og Om-
20 givelser. – Jeg glæder mig til at faae det Portrait af Dem, som De i Deres Brev lover at sende mig. Jeg faaer da naturligviis ved samme Leilighed et Par Ord?

– Lev vel! tag tiltakke med dette for idag! Min Tommeltot er saa giftig og undrer sig saaledes over, at jeg kan forlange Skribentvirksomhed af ham, at jeg nu maa give efter for hans
25 Jammer. –

Venligst Hilsen fra os Alle til Palettens Beboere!

Altid Deres hengivneste
Christian Winther.

Dette er igrunnen et rædsomt slet Brev, men det skal afsted
30 „ilieval“.

383. *Fra Carl Weis.*

Kjøbenhavn d. 12 Septbr. 1868.

Salutem! Jeg tilskrev forleden Cultusministeren saaledes:

„Jeg er saa fri at forebringe et Forslag til Deres Excellences Overveielse, skjøndt Sagen ikke hører under mit 5 Departement.

Her lever en 70aarig Digter, hvis Arbejder i de Danskes Omdømme er høit anseet og vist ogsaa fortjener at være det, og at vedblive at være det i en rum Tid, men som selv ikke er blevet hædret med den Decoration fra Statens Side, 10 som ellers er tildelt de fleste Digtere. Det er Christian Winther. Jeg troer, det var i Ørsteds Tid, at der her fra Ministeriet blev gjort Indstilling om han maatte udnævnes til Ridder af Dannebrog, men Forestillingen blev uden allernaadigst Stadfæstelse. Jeg tænker mig, at Frederik 7de muelig 15 kan have havt noget personligt imod Christian Winther, maaskee fra den Tid, han var Lærer i Dansk hos hans senere fraskilte Kone Prindsessen af Strelitz.

Christian Winther har i de senere Aar maattet holde sig meget tilbagetrukket, fordi hans Syn blev svagere og sva- 20 gere, men for $\frac{1}{2}$ Aars Tid siden er han lykkelig helbredet og er saavidt jeg veed frisk og freidig, og jeg kan efter mit Kjendskab til hans Charakter ikke formode andet end at han føler Savnet af den nævnte Anerkjendelse fra Statens Side. 25

Da disse Sager tidligere en Tid have ligget under mit Departement, haaber jeg, Deres Excellence deri vil see nogen Undskyldning for at jeg nu skjøndt incompetent har tilladt mig at skrive Ovenstaaende“.

Jeg fik strax et meget velvilligt mundtligt Svar fra Ministeren, 30 gaaende ud paa 1) hans store Forundring ved af mit Brev at erfare, at Du ikke allerede var Ridder af Dannebrog og 2) hans fuldkomne Villighed til at indstille Dig dertil, men i Forbindelse

med Nr. 1 ønskede han om jeg ikke kunde skaffe ham Oplysning, om Du maaskee tidligere havde afslaaet et Tilbud i denne Henseende, og om Du ikke maaskee nu vilde afslaae det.

Jeg er nu saa fri at bede Dig at meddele mig, at Du ikke vil have noget imod det Foreslaaede. Du holder naturligviis ikke af at læse lange Begrundelser, men det er min fulde Overbeviisning, at Du bør modtage det – sine ira et studio.

Din C. Weis.

384. *Til Carl Weis.*

10

Fécamp, 18de Septbr. 1868.

Kjære Weis!

Dit Brev af 12te d. M., som jeg modtog d. 15de, overraskede, ja, jeg kan gjerne sige bedrøvede mig. Hvordan i al Verden, og *hvorfor* har Nogen – og Du! – kunnet falde paa at tage fat paa denne Sag, som jeg alt forlængst haabede var afgjort saaledes, at jeg i Fred kunde slaae mig til Ro? –

Om *Din* venlige og gode Villie imod mig, og at Du har meent mig det godt, derom – det maa Du dog vist vide – nærer jeg ikke et Gran af Tvivl.

20 For at besvare Din Skrivelse, maa jeg være, om ikke vidtløftig, saa dog lidt omstændelig. Faaer Du dette Svar senere, end maaskee sømmeligt er, saa bør Du betænke, at jeg ved en saa *vigtig* Sag har maattet have Tid til at fatte mig. –

Det lader til, at Du troer mig *forurettet*? Dette er dog egentlig ikke Tilfældet, medmindre man vil antage en „Forbigaaelse til en vis Tid“, der jo ofte kan være Følgen af ufjernelige Omstændigheder, for en *Uret*.

Lige indtil Aaret 1850 vare Dhrr. H. C. Andersen, H. P. Holst, H. Hertz, Fr. Paludan-Müller og P. H. Faber („den tappre Landsoldat“) blevet decorerede. Alle ere de yngre end jeg.

At jeg i yngre Aar vilde have modtaget en Ridderorden med forfængelig Glæde, – hvorfor skulde jeg vel nægte det? Men *nu*

vilde det være mig et trykkende Kors. – Dog, at jeg med krænket Følelse *nogensinde* skulde have „savnet“ Saadant, er en Mening om mig, en Dom, den jeg med god Samvittighed tør underkjen- 5

Paa hiint Tidspunkt (1850) forekom det mig dog, at det vilde see høist comisk ud, om jeg *endelig* kom i „Betragtning“, og *da* 5 benyttede jeg først Kammerherre Lundings og efter hans Død Gh. Etatsraad Traps bona officia til at *forebygge, forhindre* min Udnævnelse til Ridder. Sidste Gang dette skeete, var i Aaret 1866, da jeg fyldte mit 70de Aar, i hvilken Anledning jeg ogsaa havde offentliggjort en Satire, et Digt, hvori jeg efter fattig Evne 10 gjør mig lystig over *Titler og Ordener, som Noget, der var mig imod.*

Det var altsaa ifølge mit eget Ønske, det er altsaa min egen Skyld og ingen Andens, at jeg ikke har erholdt meerbemeldte Udmærkelse; men strengt taget kan jeg jo ikke siges at have 15 „afslaaet“ noget Tilbud, da intet saadant directe er gjort mig.

Saavidt jeg kunde skjønne, havde Fr. VII ikke noget imod mig; jeg var ham aldeles ligegyldig; og jeg selv holdt mig i en ærbødig Frastand fra ham og hans Selskaber. At han selv eller rettere Directeuren for Civillisten da de Udgifter, som hvilede 20 paa denne, maatte indskrænkes, ogsaa strøg den Pension, som jeg i Egenskab af forhenværende Prindsesselærer „indtil videre“ havde oppebaaret, beviser Intet i denne Henseende; thi mange Andre, langt mere trængende end jeg, havde samme Skjæbne.

Om at decorere mig var der under Ørsteds Ministerium, saa- 25 vidt jeg veed, ikke Tale. Derimod fik jeg netop i den Tid et egenhændigt Brev fra Ørsted (en Taksigelse), i hvis Udskrift han titulerer mig R. af Db. – Det morede mig!

Men siig mig nu, kan *jeg* klage over Mangel paa Anerkjendelse? – Engang, da man antog min oeconomiske Forfatning for 30 meget trykket, modtog jeg fra 83 – mig ubekjendte – Mænd en Capital af 830 Rdlr. – Rigsdagen voterede og Regjeringen bevilgede mig et livsvarigt annuum af 1000 Rdlr. – Og nu mine Forlæggere – have de ikke alle og altid betalt mig rigeligt? Og Publikum? ere ikke flere forskellige Samlinger af mine Vers 35

udkomne i 2-3-5-6- Oplag? Selv de ti Bind „Samlede Digtninger“ gaae, efter min Forlæggers Forsikring, rask fra Haanden. – Og endelig, har Kritiken ikke altid taget paa mig med Fløielsvanter? Hvad kan en Poet forlange mere?

- 5 Du slutter Dit Brev med den Opfordring til mig „ikke at have Noget imod det Foreslaaede“, og tilføier, „at det er Din fulde Overbeviisning, at jeg *bør* modtage det“, uden dog at sige mig, hvorpaa denne *Pligt* grunder sig.

Ifølge alt Ovenstaaende maa det – for *min* Bevidsthed – dog
10 nærmest være en *Pligt* mod mig selv at give et afslaaende Svar; thi modtog jeg nu, paa Gravens Rand, et Ridderkors, saa vilde jeg gjøre mig uhyre latterlig for mig selv og for dem, der enten ved Hændelse eller af Interesse for mig ere blevne bekendte med hine Antecedenter.

- 15 Det er altsaa, efter min Opfattelse af Sagen, ikke en *Pligt* mod mig selv, som i dette Tilfælde skulde paaligge mig; det er „Noget, jeg *bør* gaae ind paa“, af *Pligt* mod – hvem? eller af Hensyn til – Hvad? Dette kan jeg ikke selv besvare, men jeg gad nok vide det.

20 Dog under disse Forudsætninger, hvis de ere rigtige, og *hvis Man anseer det for absolut nødvendigt, at der foretages noget Saadant med mig*, troer jeg, at jeg uden Ubeskedenhed nok her tør tiltage mig – om ikke en Ret, – saa dog en Anledning, en Beføielse til at stille en *Betingelse*, – til at ønske en *Modification*,
25 som maaskee, idetmindste for mine Venner, kunde formilde og tildeels dække det Ridicule ved min paafaldende Inconsequens. Denne *Modification* af det „Foreslaaede“ mener jeg, kunde bestaae i, at Man istedetfor et Ridderkors gav mig Commandeur-Korset. Et saadant Spring var ikke enestaaende.

30 Men, hvis Man mener, at en saadan *Modification* af Forslaget til mig vilde gaae ud over det Tilstedeliges Grændse – og dette er jo sandsynligt – saa maa jeg for mit Vedkommende ansee Sagen for afgjort; thi jeg kan og vil ikke voldtage min egen Følelse ved at gaae ind paa noget Andet.

35 Hvis man tilbød mig en højere Titel, end den, jeg allerede er

belemret med, saa vilde jeg *ubetinget* og paa det Bestemteste frabede mig Saadant. –

Dersom Du nu ikke finder, at disse Linier ere holdte altfor meget i den Stiil, som vore *Venner* kalde „*vertraute Schreibart*“, saa overlader jeg naturligviis ganske til Dit eget Valg, om Du vil meddele Hs. Excellence Ministeren det Hele eller Dele deraf. – Jeg har ikke kunnet antage Dit Brev for andet end en fortrolig Meddelelse, og har derfor havt fri Haand til at svare i samme Tonart, hvilket ogsaa var mig lettest og kjærest.

Din
Christian Winther. 10

Venligst Hilsen til Ernst.

385. *Til Carl Ploug.*

Paris, Rue de la Bourse 3
11 Octbr. 1868. 15

Kjære Ploug!

Jeg er saa fri at sende Dem et Versarbeide, som jeg har lavet i den By Fécamp, hvor rimeligviis vore Forfædre ofte have søgt Havn og saa gjort, hvad de vilde til Forfærdelse for Gallerne. Forudsat at De vil optage Rimene i Deres Feuilleton, beder jeg Dem i sin Tid at sende Honoraret til Overbringeren heraf, min Stedsøn H. Werliin, boende i Philosophgangen 89-4 S. Han er min homme d'affaires, hvoraf jeg forresten ikke har mange. 20

I Fécamp tilbragte vi lidt over 3 Maaneder; her have vi nu været i henved 14 Dage. Selv om jeg i disse 14 Dage havde oplevet eller seet Noget – hvilket jeg ikke har – saa vilde jeg ansee det næsten for latterligt at melde Dem Saadant. Det vilde jo ligne Alt, hvad der titusind Gange er sagt, skrevet og trykt. Der- 25 til kommer, at der ikke findes en slettere Brevskriver end jeg.

Min Hustru og Datter befinde sig taaleligt vel. 30

Tør jeg bede Dem bringe Deres Hustru en Hilsen fra mig. Hun har formodentlig i denne hede Sommer søgt Ly mod Heden

ved Sundets Kyst, medens De har maattet arbeide i No 21 Høibroplads.

Hils Giødwad fra mig. Hvis jeg ikke desværre maatte frygte for, at en Anden maatte forelæse ham mit Brev, vilde jeg visse-
5 lig ikke forsømme *selv* at sende ham min Hilsen. Men den Tanke forstyrrer og ængster mig; man kan da ikke ret med Frihed ud-
tale sig.

„Fædrelandet“ læser jeg hver Dag i „Café de la Régence“, at
sige, naar det ikke er forsvundet, hvilket stundom til min Sorg
10 har været Tilfældet.

Jeg venter ikke, end mindre gjør Fordring paa Svar fra Dem;
De har Andet at tage vare.

Lev vel!

Altid Deres hengivne, taknemlige

Christian Winther.

15

386. *Til Constantin Hansen.*

Paris 31te Octbr. 1868.

Den 3die Novbr. 1868.

Omkring Din Pensel og Palett

20

En Krands man fletter Dig med Ret

Af Nordens Løv, af Sydens Laurbær ranke;

I Flugt med Længsels fjerne Ak!

Omsvæver Venskabs varme Tak

Dit ædle Hjerte og Din rige Tanke.

—

25 Mit Brev af 2den Septbr. har De maaskee ikke faaet. Det var, saavidt jeg kan mindes, slet ikke, som jeg vilde have det; saa at der ikke var stort tabt derved. Jeg er en slet Brevskriver! – Deres sidste Brev, som De nylig sendte mig, glædede os Alle. Thi skjøndt der rigtignok hist og her var et Suk, saa forekom det os
30 dog ogsaa, at Sommerlivet paa Landet og det meget Arbeide, De havde faaet fuldbragt, maatte have styrket og forfrisket Dem.

Hvis jeg var istand dertil, vilde jeg gjerne qvæde en Vise til Fr. Oline Købkes Bryllup. Men jeg har alt i mangfoldige Aar revet Strængen itu paa Leiligheds-Citheren; og desuden kjender jeg nok *den*, der ofte har vist, hvor smukt han kan løse en saadan Opgave. Tør jeg bede Dem bringe Fr. Oline vor venligste 5 Hilsen og Lykønskning.

At De i Deres Brev kaldte min „rimede Fortælling“ en „for-nøielig“ Hilsen, gjorde mig rigtig godt. Er der noget Liv i dette Billede, saa forbauser det mig selv, – det forsikkrer jeg Dem.

Hverken min Hustru eller Ida eller Fr. Smidt have det, som 10 det var at ønske. Vor Bolig, der ikke duer, og som vi ogsaa bestræbe os for at bytte med en bedre, har ikke været gavnlig for deres Helbred. Forkjølelse, Snue, Hoste, Gigt, Søvnløshed etc. etc. ere jo vel ikke farlige Sager, men besværlige og nedtrykkende. Idag kjøre de alle Tre en Tour, da Veiret er taaleligt. 15

I Café de la Régence, hvor jeg hver Dag betaler et Glas Sukkervand, for at læse de danske Blade og le Siècle, og hvor jeg undertiden bliver overfaldet af Landsmænd, som jeg slet ikke kjender, traf jeg dog netop idag Een, som jeg godt lider. Det var Lorenz Frølich. Vi talte om alt Andet end Kunst, hvorpaa jeg 20 ikke vover at indlade mig.

Fortælle Dem Noget det kan jeg ikke. Jeg seer Intet og oplever Intet; og, om jeg end saae og oplevede nok saameget, saa vilde det dog næppe være andet eller mere, end hvad der findes i 10000 Beskrivelser og Dagbøger. 25

Fra Ida har jeg udtrykkeligt specielle Hilsener til Dem; hun (jeg har da nok Lov til at sige vi Andre ogsaa?) tænker stadigt paa Dem med Hengivenhed og Taknemlighed. Vi glæde os allerede ved Tanken om igjen at skulle see Dem hver Torsdag!! thi naar vi komme hjem, ville vi naturligviis igjen have „en Tors- 30 dag“.

Hils Deres ældste Søn fra mig og bring ham min velmeente Lykønskning i Anledning af den saa hæderligt overstaaede Examen, og mine bedste Ønsker for den Bane, hvorpaa han nu har sat sin Fod, og hvortil han altsaa har sat sin Lid. Men – han er 35

i ethvert Hensyn lykkelig; thi *han er ung*, han har Mod og – Haab! –

Min Hustru betragter hver Dag det lille Portrait af Henri som De har tegnet i Sommer, da han en Aften besøgte Dem. Hun
5 faaer nok af Ida en smagfuld Ramme dertil, saa at det kan staae paa hendes Skrivebord. Hun er overmaade glad derover.

Da Forfærdigelsen og Opstillingen af et Monument for Fr VII, saavidt jeg har forstaaet, er en privat d.v.s. ikke en af Regjerin-
10 gen gjort Bestilling, saa kunne vel de Herrer og Damer Kunstnere, som nu ønske at skyde Bissen tilside efter hans Bortgang, anmodes om at holde deres ærede Næser fra den Sag. Saa vil det jo nok gaae, som det bør, med[*min*]dre der blandt de Bidragydende selv findes Fæe – og det er jo ikke saa sjeldent! – desværre! –

15 Nu lev vel! vær rask og kjæk i Deres nye Aar. Mange venlige Hilsener sendes fra vor Colonie til Paletten og alle dens Beboere.

Deres hengivneste

Christian Winther.

387. *Til Constantin Hansen.*

[Decbr. 1868]

20

Kjære Const. Hansen!

Da jeg i mit sidste Brev spurgte Dem, om De havde modtaget et Brev af *2den Septbr.*, saa tog jeg feil; jeg har ikke skrevet til Dem d. *2den Septbr.*, men d. *2den August*, og det var dette Brev,
25 jeg sigtede til. Der maa i bemeldte Brev have været Noget, som har saaret, ærgret, fortrædiget, mishaget, stødt, ubehageligt berørt Dem, og, hvad der er det allerværste for mig, *gjort Dem anderledes! Jeg vil vide, hvad det er.* Thi jeg maa sige Dem, jeg er ikke den Mand, som, naar han har feilet, er bange for at sige:
30 „Jeg har feilet, – tilgiv!“

At miste Deres hele Venskab ved en næsten ubestemmelig eller halv defineerlig Udtryksmaade, er mig vel ikke saa let be-

skikket. Men at miste en *Part* vil jeg ikke heller; jeg vil have det hele, som jeg nu troer, eller rettere sagt, som jeg *veed*, jeg har eiet det i saa lang Tid, og i mit forfængelige Hjerte været stolt deraf.

Da jeg skrev mit Brev til Dem af 2den Aug., veed jeg nok, i 5 hvilket Humeur jeg var. Det veed *De* ikke. Jeg ønsker heller ikke, at *Nogen* skal vide det. Men, at en Stemning, hvilken-somhelst, kan, ubevidst for Brevskriveren, have Medvirkning paa det, der skrives, veed *De* ligesaa godt som jeg.

Tilgiv mig, hvis jeg har foraarsaget Dem een uhyggelig Time 10 eller Tanke; og hvis *De* har misforstaaet mig, saa tilgiver Dem

Deres altid hengivneste

Christian Winther.

Siig mig det *ærligt!* thi jeg skal sige Dem noget ganske Nyt:
„Ærlighed varer længst!“ –

15

388. *Fra Constantin Hansen.*

23 Decbr. 1868

Kjære Chr W:

Tilgiv at dennegang mit Brev jeg rimer,
Sligt hører til naar Nytaarsklokken kimer. 20
Min Prosa jeg kun slet kan sammenføie,
Men naar man Rimet bare har for Øie,
Flux alle skarpe Kanter – ja selv Skoser,
Sig brat forvandle maae til lutter Roser;
Og idel Blomster helst jeg vil Dig skjænke, 25
Dog een Ting beder jeg Dig at betænke:
Det er ei Frækhed af en fattig Maler,
Naar han, det Sprog Du som en Indfødt taler,
(Det Englemaal, som ei kan oversættes),
Radbrækker, saa Dit Øre vel maa trættes. 30
Men Sprogets Colorit mig dertil lokker,
Skjøndt i dets Grammatik jeg er en Klokker.

Dit sidste Brev, som ikke var dateret,
Har mig en lille Smule consterneret.
Mig syntes at der var to Høner til at plukke,
See her just een af de kinesisk smukke:
5 Du nemlig fordrer, og med Fynd mig byder,
At jeg skal være ganske ærlig – (ingen Snyder),
Som om det ikke netop var min Skade,
At Mange for min Ærlighed mig hade!
Ifald jeg havde kjønt forsigtig levet,
10 Da var jeg maaskee alt Etatsraad blevet –
Ja, Direktør for Kunstakademiet,
Istedetfor at net jeg sidder i 'et.
At „Ærligheden varer længst“ er sandt,
Naar Vei man først til Evigheden fandt,
15 Det forekommer mig som Fod i Hose,
At Ven mod Ven ei snører til sin Pose.
See her er een endnu med Top og Sokker,
Den Høne skraber ud som bare Pokker:
Jeg skulde være „ærgret, stødt og saaret“,
20 Af Skindet gaet ud, af Hud og Haaret!
Og blevet til en Hottentot, en Kaffer –
Men dette jeg mig let fra Halsen skaffer;
Thi da jeg ikke mindste Grund kan hitte,
Selv ei den allermindste lillebitte,
25 Saa bliver en Umulighed jo Tingen,
Thi uden Grund og Aarsag stødes Ingen.

Naar til en Ven jeg ønsker Brev at sende,
Jeg altid dristigt lader Pennen rende,
Men tidt det forekommer mig desværre,
30 Som om ei Pennen lystrede sin Herre,
Som om den Aand der skulde den dictere,
Lod gennem Fingerspidserne passere
En lille Smule, som gik ud i Pennen,
Og ud i Blækket, som den har paa Enden

Saa at før Tanken endnu ret var moden,
 Af Pennen grebet – paa Papiret stod 'en.
 Jeg derfor skriver med det Ord for Øie:
 Blandt Venner tages saadant ei saa nøie.
 Jeg ellers Pen i Haand ei turde tage, 5
 Og aldrig skrive meer i mine Dage.

Tidt Mørkets Engle knuge mig i Støvet,
 Jeg tykkes mig forladt, al Kraft berøvet.
 Tidt maae med jordisk Nød jeg bange stride,
 Og Sjælen mattes under al den Qvide. 10
 Ak! naar man Aandens Værker skal frembringe,
 Den frit og freidigt løfte maae sin Vinge.
 Vidunderligt dog stedse Hjælpen bragtes,
 Saa at jeg sikkert veed, fra Hvem den rakes.
 Til Ham jeg knytter fast det Haab jeg gjemmer, 15
 Og aldrig ganske slukkes Haabets Emmer.
 Ei Under dog, om ofte naar jeg skriver,
 Det lette muntre Lune udebliver.

Det nye Aar Dig glade Dage sende,
 Glad Du til danske Strand tilbagevende, 20
 Gid ingen Sky Din klare Himmel true,
 Og skal der være Skyer paa dens Bue,
 Gid de med Morgenrødens Farver gløde,
 Med nyfødt Glæde hver en Dag Du møde!

Gjør mig nu ei den Sorg at ville finde 25
 Af Brevet ud, hvad ikke er derinde.
 Ei bedre Blomster kan min Have yde –
 Dog een endnu, den Bedste jeg kan byde:
 En kjærlig Hilsen, sendt til Dig fra Hende,
 Hvis Mod, hvis Kjærlighed jeg lærte kjende, 30

Som mig til Hustru blev af Naaden givet,
 Gud signe hende evigt og i Livet!
 Dig selv til Deel er slig en Hustru blevet,
 Bed Hende tyde, hvad ei klart er skrevet!

5

Const. Hansen.

389. *Til Constantin Hansen.*

Paris 22 Jan. 1869.

Først og sidst Hilsen og Venskab!

Kjære Constantin Hansen!

10 Igaar kom da Henri hertil og bragte – *mig* til Blusel og Sønderknuselse – Deres *tredie* Brev! De to forrige har jeg ikke besvaret, – og hvor meget havde jeg dog ikke at takke Dem for! *Tak* for den *Vished*, De har givet mig, at der i hiint Brev ikke kan have været Noget, som kunde berøre Dem ublidt! *Tak* for
 15 det prægtige Riimbrev, hvilket jeg gjemmer som en Skat! *Tak* for Photographierne! Men først og fremmest *Tak* for al den Venlighed, det Venskab, De altid har viist mig og Mine! – Vilde jeg imidlertid endelig have en Undskyldning for min lange Tausshed, saa behøver jeg, desværre! ikke at søge længe eller langt
 20 borte. Een iblandt os har her i Byen, og især i den senere Tid befundet sig ilde og Humeuret af den Grund været saa usigeligt nedtrykt, at det ikke kunde andet end virke paa os Andre. Under en saadan Stemning, og naar man, for selv at kunne bære Livet og hjælpe – efter fattig Evne – Andre dertil, søger at vedligeholde en udvortes Ro og Ligevægt, der haanes af den indre
 25 Bevidsthed, forekommer det Een ofte at være en uoverkommelig Anstrængelse at foretage sig Noget, selv det, der ellers var det Letteste og Kjæreste. Dog nok herom! – jeg beder Dem at lade denne Udtalelse blive *bogstaveligt* alene mellem os *To*, – og ikke

at berøre den videre i vore – som jeg haaber – fortsatte skriftlige Samtaler. – At jeg ikke bestiller Nogetsomhelst, maa ikke undre Dem; jeg er gammel og stiv, jeg kan ikke mere dandse paa Linie eller gjøre Traplinspring. Naar jeg undtager et Par Theaterforestillinger, har jeg intet seet, ikke fordi jeg jo har havt Tid nok dertil; men Lysten mangler! –

Fra min Hustru har jeg Ordre at bringe Dem de hjerteligste og varmeste Taksigelser baade for Brevene og for Portraiterne; – jeg fik Lov at beholde Portraitet med Alferne. – Ida har bedet mig om at forskaffe hende *Marstrands* og *Sonnes* Portraiter. Nu da Henri er her, har jeg ingen Anden, til hvem jeg kunde henvende mig angaaende denne Commission. Begge Portraiter ere i Handelen. Hav den Godhed for mig, ved *Leilighed*, d.v.s. naar De har Tid dertil, for min Regning at kjøbe og sende mig dem. Naar Henri kommer hjem, skal han afgjøre dette lille Mellemværende. – Idag fik Ida Brev fra Frøken Marie Fredriksen, Søster til Ada's Mand. Hun fortæller, at der i Kbhvn høres meget foruroligende Rygter om Tilstanden paa New-Zealand, og siger, at man har holdt disse hemmelige for Ada, indtil der, som man haaber, snart indløber Efterretninger directe fra Monrads. Har De hørt Noget af Alt dette? – Henri sendte mig for en Maaned siden et N^o af en Nyseelandsk Avis (*Wanganui-Times*); og man faaer af dette ene Blad et temmeligt godt Indblik i den uhyggelige Tilstand og Stilling, hvori den britiske Colonie nu for Øieblikket befinder sig. Som De veed, har den engelske Regjering det vistnok meget sunde Princip, at Colonierne selv skulle sørge for sig i Eet og Alt; de have deres specielle Regjering, Parlament, Financer, *Krigsstyrke*. Men dette sidste Moment i en Stat er, saavidt jeg kan forstaae, for visse Coloniers Vedkommende en Overdrivelse. Thi af de Handelsmænd, Haandværkere, Agerdyrkere etc. etc., hvoraf Coloniens Hovedmasse bestaaer, kan der jo dog i farlige Tilfælde ikke ret vel ventes en saa betydelig Styrke, at den kan bryde den vilde, raae Modstand, som reiser sig mod den indførte, bestaaende Orden. – Maorierne ere *Alle* (selv de halv-christnede) raae, vilde – Menneskeædere. I flere Artikler i 35

den Nyseelandske Avis forekommer Tanken ofte om *Udryddelse* (extermination) af den dyriske, *grusomme* Race. Jeg nægter ikke, at jeg hælder til denne Side. Alle disse *Racer* ere af Naturen bestemte til Undergang. Skeer det ikke ved Grumhed og Vold, saa
5 skeer det langsomt, men først efterat de have øvet meget Ondt, af sig selv, af en *Naturnødvendighed*. Hvorfor skulde ogsaa disse ufuldkomne Slægter mere have Lov til at *være til*, end Drager, Serpenter, Mastodonter og – Dronter? Plesiosaurer og Ichtyosaurer? – Væk med dem! og lad saa de engelske og danske Mis-
10 sionsdamer og de engelske Skomagervende, som ville prædike Evangelium for disse Dyr, græde længe nok! – Var det dog ikke afskyeligt hvis Viggo, der ikke faldt for sit Fædreland, nu skulde lade Livet for at forsvare Kræmmerfolkets Biland? – Her have vi
3–4° Frost, hvorimod Caminerne kun meget slet beskyttede; vi
15 fryse, saa det knager i vore Lemmer. Men Veiret er saa klart, at *De* vilde misunde os det, og *Veiene*, *Gader*, *Torve* og *Stræder* saa tørre, jævne og faste, at det er en *Fornøielse* at bevæge sig paa dem, hvilket ogsaa er det eneste Middel til at holde Livet. – Vi glæde os til – hvis vi leve saalænge – at see Deres nye Arbeider;
20 jeg har især Længsel efter „de to unge Damer“ og efter „den forelæsende Musa“. Tanken er saa nye, synes mig, at *De* er jo i Grunden en *Græker*! – at sige paa Dansk! – Spiller De i *Lottet*? det gjør jeg; men „*Fortuna, femminaccia da bordello, che cangia sempre con questo e con quello*“, har ikke heller i dette
25 Aar værdiget mig et Blik, endsige et Favntag! – Nu lev vel, og tag tiltakke med dette daarlige Brev fra

Deres hengivneste

Chr. Winther.

NB. Glem helst, men tænk ikke paa og tal i det Mindste ikke
30 om, hvad jeg ovenfor har betroet Dem.

Venligste Hilsener fra Alle til Dem og Deres!

390. *Til Constantin Hansen.*

Paris 6te Febr. 1869.

Kjære Const. Hansen!

Jeg maa meget frabede mig, at De gjør Deres egne Breve Uret og kalder dem „klynkende“ og „fattige“! Naar *De* siger Sligt om disse – efter min Følelse og ringe Indsigt – *fortræffelige, elskværdige*, fortrolige Udtalelser, hvad skal saa jeg tænke (thi *sige* Noget, skal jeg nok vogte mig for) om *mine* Breve, der altid ere af saadan Natur, at jeg helst puttede dem i Kaminen? Jeg vil sige Dem Noget, men De skal dog ikke fortælle det til Andre: „Jeg er i Grunden *dum*; jeg kan ikke *tænke*!“ og har jeg af og til gjort et Arbeide, som var godt i sit Slags, saa er det ikke min Fortjeneste. Jeg er et villieløst Instrument, som en Anden spiller paa, og jeg forbauses mangan Gang selv ved at høre det. De troer maaskee, at denne Yttring er halvveis Spøg? er ny hos mig? Nei, jeg forsikkrer Dem, det er en gammel Overbeviisning hos mig, og er mit rammeste Alvor! Hvis jeg ikke var dum, hvor kunde jeg da mit hele Liv igjennem have begaaet saamange Dumheder? Dog – meer end nok om mig! – Tusind Tak for Deres Brev! Ida blev himmelglad ved Marstrands Billede, som De har været saa god at besørge for mig. Jeg blev glad ved, at Sonne endnu ikke fulgte med; thi saa har jeg det Haab at faae et Par Ord fra Dem, naar De sender ham. –

Jeg har en Bøn til Dem. Her i Paris har jeg skrevet en ny „Fortælling paa Riim“, hvilken Fru Rahbek, ifølge den Maade, det er fremkommet paa, vilde kalde *Knugepoesie*; thi det er ikke fremkommet af nogen indre Lyst eller Drift, men frempiint, for, som man siger, „at *forslaae* Tankerne“. – Naar jeg har fuldendt et hvilket som helst Arbeide, har jeg næsten *altid* den beængstende Følelse, at det ikke duer. Manuscriptet sender jeg med Henri; maa han bringe Dem det? Vil De gennemsee det? og vil De sige til Dem selv: *Det duer!* el. *Det duer ikke!* og vil De saa ved Leilighed meddele Henri Deres Dom? Derpaa skal det komme an, om det strax skal trykkes eller lægges ad Acta. – Vær ikke vred

over, at jeg saaledes lægger Beslag paa Deres Tid; men jeg *maa* i dette Tilfælde have et Præjudicat. –

Skjøndt jeg temmelig stadigt seer „Fædrelandet“, har jeg dog ikke bemærket hiin uanstændige og taabelige Yttring af Ploug.
5 Det var sagtens i den lange Debat om Theatret? Jeg har al mulig Grund til for mit Vedkommende, at føle Sympathie for og Taknemlighed mod Ploug, og jeg har, ligesom De og alle Andre, Grund til i mange Henseender at respectere ham; men derfor bliver en vis Raahed, der af og til uvilkaarlig fremtræder i hans
10 Færd, ikke mindre forkastelig. –

Af Bladene sees da nu, at Monrads ere i Behold; men at de have maattet forlade deres Landeiendom og tyе til et sikkrere Sted. Begge Sønner ligge i Felten. Alle slige Eventualiteter har dog vist Monrad ikke kunnet forudsætte, da han besluttede sig
15 til at exilere sig selv og Familien, og da han netop valgte denne engelske, ganske nye Colonie. Gud veed, om Bladenes udtalte Haab om at see ham igjen i Danmark skal gaae i Opfyldelse. Forlader han, hans Kone og de to yngste Døttre Landet, saa *maae* de jo efterlade de to Sønner, Svigerdatteren og Barnet der.
20 Den Afskeed vilde jeg ikke dele, hverken med de Bortdragende eller med de Tilbageblivende. –

Veiret er her nu mildt og klart som et Foraar. Gid det maatte have nogen god Indflydelse paa *Mines* Befindende; de trænge dertil, det skal Gud vide! – Frøken Smith er Dem meget taknem-
25 lig for at De har tænkt paa hende. Det eneste photographiske Portrait, som hun kunde ønske sig, var Deres eget; men det har hun allerede forlængst i sit Album, som en Gave fra Ida. –

Siig mig, kan De vente Andet af P. Hjort end blaseret Vigtighed? eller af Cl. Petersen Andet end sort Stiil og forskruet Snak?
30 Nu, da det er blevet Brug, at ansee 20-30-50 Aar for en foranggen Old, især i litteraire Hensyn, tage de opblomstrende Kritikere og Literairhistorikere sig det Hverv at *klare* hine *fjerntliggende* Tilstande. Men – hvordan prostituere de sig ikke! baade ved Selvbehagelighed og – ved Uvidenhed. Selv om Poul Møllers
35 lille Strid med (jeg siger det mellem os) den hovmodige og især

misundelige Chr. Wilster, har en „angehender“ Literat gjort sig skyldig i grove Misforstaaelser og Uvidenhedsfeil. – Læser De Noget af alt det, som udkommer i det *velsignede* Land, Danmark, som behager Dem? saa vil jeg paa Deres Ord lade det komme hertil. Jeg har endnu Credit hos Reitzel. – Nu lev vel! 5
kjære Const. Hansen! Hils Deres Hustru fra os, og alle Børnene! – Fra min Kone og Ida og Frøken Smith! Lev vel!

Deres hengivneste

Christian Winther. 10

(Afsendt d. 7de Febr.)

391. *Til Lauritz Stigaard.*

Paris 13de Febr. 1869.

Kjære Hr. Stigaard!

Tak for de to photographerede Portraiter, og Tak for Deres saa høist elskværdige Brev, som gjorde mig saa inderligt godt. 15
 Naar jeg nu saa snart igjen sender Dem et Par Linier, er det ikke for at bebyrde Dem med en Forpligtelse til atter at skrive. Vil *Tid* og Stemning engang tillade Dem det, saa vil det være mig en stor Glæde; men man maa holde Kunstnere – og navnlig de dramatiske – Noget tilgode i denne Henseende, og ikke af dem 20
 forlange f. Ex. en streng, stadig Correspondance; thi deres mangeartede Forretninger kunne ikke ret vel forenes dermed. Derfor sætter jeg ogsaa saameget større Priis paa Deres Godhed mod mig, der har fundet Tid til at unde mig en saa lang og fornøielig Epistel. 25

En anden Glæde – og ikke den mindste – var Efterretningen om, at Skjæbnen – Madame Fortuna – har ladet en lille Gave falde i Deres Haand. Om denne samme Dame Fortuna siger en italiensk Digter:

Fortuna, femminaccia da bordello,

Cangia sempre con questo e con quello 30

hvilket paa bredt Dansk omtrent kan lyde saaledes:

Fortuna, denne frække Tøs,
 Som Hvermand veed, paa Traaden løs,
 Alt efter Lune deler Sengen
 Med Herren snart og snart med Drengen.

5 Men selv om hendes Gave denne Gang ikke var af de Store, saa er der en anden Magt, som gjør den stor. Naar den nemlig falder i en saa fornuftig Haand, som Deres, saa kan den, skjøndt lille, have *stor* Betydning og bringe riig Velsignelse. Amen! – De seer, jeg har ikke ganske glemt min Adkomst til Prædike-
 10 stolen! –

Jeg husker ikke, om jeg i min forrige Skrivelse har omtalt mine Besøg i de franske „Theatre“? I „Theatre français“ har jeg kun seet tre Forestillinger og i „Bouffes parisiens“ to. Det sidste Huus leverer kun Lystighed, men det er ogsaa virkelig lystigt,
 15 *uden al anden Betydning*. Derimod holder man sig i „Comédie française“, – som Hovedtheatret egentlig hedder – temmeligt strengt til det saakaldte „classiske“ Repertoire. Molière, Racine, Corneille ere stadigt paa Dagsordenen; men saa falder der med Eet en eller anden Frembringelse ned af de moderne Forfattere –
 20 høist talentfulde Folk f. Ex. Octave Feuillet, Pailleron etc. – som stikker forunderligt af mod det Gamle. Men det er næsten altid Billeder af Nytiden – og denne Nytid, hvis den virkelig er, som *de* skildre den, – hvilken Rædsel! Forleden saae min Kone og jeg et saadant photographisk Billede af en vis Side af Pariserlivet:
 25 „les faux ménages“. Det var mesterligt gjort, tildeels godt udført paa Scenen, – men hvilken Tilstand! Det gaar langt bitterere og langt dybere ind i det sociale Livs Elendighed, end f. Ex. le Demi-monde, som ved Siden heraf kuns er en Spøg, en Badinage. „Les faux ménages“ er en moderne, borgerlig Tragedie. Stykket er
 30 skrevet i høist velklingende og correcte Vers, som disse Damer og Herrer fremsige med den størstmulige Strenghed og Lethed (de *tør* sandelig ikke andet!). Hr. *Bressant* var i dette Stykke, som overalt, hvor han kommer frem, *den*, han skulde være. Det er et mærkværdigt Menneske! Havde jeg Alladdins Lampe eller

kunde gjøre andre lignende Hexekunster, saa vilde jeg sende Dem, min Ven! hertil for at see ham i en heel Saison. Thi det er vist, at meget af det, han gjør, maatte ligge beqvemt for Deres Talent, og ligesaa vist er det, at en Kunstner, navnlig en dramatisk, tidt faaer Øinene op for Meget, han kunde gjøre, naar han seer en Anden gjøre det, – og naar han blot faaer Lov dertil at anvende sine Kræfter. – Dog – hvad kan det hjælpe at ønske? Ønsk i den ene Haand etc. etc. – – Forresten maa jeg dog sige Dem, at de store – ja, end ikke de ret gode Talenter her ere mange. Hvad der her giver en Forestilling med mange Personer en kunstnerisk Nydelse, er især den store Correcthed og Lethed i Dictionen, det overordentlig sluttede Sammenspil og Kunstnerens store Agtelse for deres Kunst. En utrolig Mængde Prøver før den første Forestilling har vel ogsaa sin gode Følge. – –

– Vi leve her den ene Dag som den anden. Min stakkels Ida lider af Hovedpine, og naar hun ikke er rask, saa virker det ikke godt paa hendes Moders Befindende. Dog hun bærer Alt, som sædvanligt, med fast Character, stærk Villie og ubegrændset Kjærlighed; og disse tre Magter udrette altid Noget. – Nu lev vel! Hils Fru Sophie fra mig! hils Laura! mine bedste Ønsker for de Yngste!

Jeg længes efter at see Dem en Torsdag!

Lev vel!

Deres hengivne

Christian Winther. 25

392. Til Constantin Hansen.

Paris 4de Marts 1869

Kjære Const. Hansen!

At opsætte Besvarelsen af et saa kjært, elskværdigt Brev som det, jeg igaar modtog fra Dem, det kan jeg ikke bringe over mit Hjerte. Og skjøndt jeg i min Dumhed ikke kan svare eet til ti, saa maa De nøies med, hvad jeg kan give. – Tak for Deres lille Af-

handling om Dumhed. Den har beroliget, trøstet mig og befæstet mig i den Tro, jeg altid har havt om mig selv, at jeg var dum. Naar jeg i min Dumhed stundom omtalte dette for een eller anden Ven, saa smilede samme med en vantroe Mine, som om han
5 vilde sige: „Han mener det ikke!“ Og naar saa ovenikjøbet Publikum (vox populi, vox dei) erklærede mig for en god Poet, saa blev jeg – i min Dumhed – reent forvirret, og begyndte at vakle i min gode Tro paa min egen Dumhed. *De* har virkelig klaret Sagen for mig, og jeg seer tydeligt, at jeg har Lov til baade at
10 være en god Poet og *dum*. – Det undrer mig næsten, at der i Bjergprædiken ikke findes et Vers, som begynder: „Salige ere de Dumme!“ etc. etc. – Skjøndt jeg – daarligt nok – har taget Philosophicum, findes der vel næppe Nogen, der er mindre Philosoph end jeg. Hvad Philosophie er for noget, har jeg *aldrig* be-
15 grebet, og Ingen har hverken paa Prent eller mundtlig kunnet gjøre mig viis derpaa. For lang Tid siden har jeg holdt op med at forsøge paa at forstaae philosophiske Skrifter. Disses Nytte for Menneskeheden har man hellerikke kunnet gjøre mig klog paa. Dertil kommer, at jeg ikke forstaaer et Ord af disse Forfatteres Sprog. – Deres fordeelagtige Udtalelse om min prosaiske,
20 rørende Fortælling gjorde mig glad og rolig! Det er det ramme Alvor, naar jeg siger Dem, at et saadant Præjudicat, *som jeg har Tillid til*, stundom er mig aldeles nødvendigt. Det har den doppelte Virkning, baade at jeg uden Sky lader Arbeidet
25 gaae ud blandt Folk, og at jeg faaer Mod og Lyst til at forsøge noget Nyt. – Om vor Hjemreise kan der endnu ikke siges et Ord; men *det* kan jeg med Sikkerhed sige Dem, at det Jeandefrançiske Hjertesuk aldrig i Evighed skal komme over *mine* Læber! – Fra Ida har jeg de kjærligste Hilsener til Dem, med Tak for al den
30 Venlighed, De viser hende. Hun bad mig paa en rigtig fiin Maade at sige Dem, „at hun havde et Brev fra Dem, som hun gjemte, – men hun havde kun eet“. – Hendes Helbred er desværre kun maadelig; hun maa ofte holde Sengen, pinet og plaget af den forfærdeligste Hovedpine. Og naar *hun* ikke befinder
35 sig vel, saa virker det paa hendes Moder, som med al sin ener-

giske Kjærlighed eller kjærlige Energie ofte lider selv. Fra *hende* mange Hilsener, blandt andre den, „at De dog endelig burde trække den indbildske, uvidende, hovmodige, af al Kunst og Gratie forladte Philosophus udi egen Indbildning – d.e. Hr. R. Schmidt rigtig til Vands!“ At han har vovet at forkaste et 5 Arbeide om *Kunsten*, som *De* havde skrevet, har i høieste Grad indigneret hende – og ikke mindre mig. Det er vel sagtens Prof. R. Nielsen, som censurerer de indkomne Bidrag. Men jeg har endnu ikke oplevet, at man saaledes – sans façon – har tilbage-sendt en *bestilt* Artikel. – Det fortryder mig næsten, at jeg har 10 overladt ham min rimede Fortælling; – han betaler godt – satepete! – Til forestaaende Udstilling har De nok faaet mange Billeder færdige? Jeg faaer dem sagtens ikke at see, thi, som jeg haaber og beder Apoll og Muserne om, de ere vel solgte og bortførte, naar jeg kommer hjem. – Deres Huus skal jeg da nok 15 finde, om der saa var bygget en heel By omkring det. Det skal blive fornøieligt! og saa Torsdagene! De synes, vi have været længe borte? Det synes jeg ogsaa, – men det tale *vi* To ikke om til nogen Anden. – Hils Stæren fra mig! om den findes her, veed jeg ikke. Jeg veed næsten Intet. Her findes Canariefugle i Burer 20 og Galgenfugle uden Buur, det kan man være sikker paa. Veiret er afvexlende; i Dag har det sneet, men man lover os Vaaren meget tidligt. Vi have hele Vinteren havt duftende Martsvioler og Roser. Jeg holder mere af at faae Sligt til vort Lands Tider, saa er det Altsammen saa kjærkomment, og saa bliver man ikke 25 mæt. – Jeg selv, om hvem jeg ellers nødigt taler, føler i denne Tid, hvor godt det er at have en god Fod at staae paa, da netop min ene Fod er i en saadan Tilstand, at jeg maa holde mig inde. Jeg skulde dog ikke troe, at det er en begyndende Podagra, som jeg aldrig har kjendt til; men her drikker man jo Viin hver Dag, 30 som det bare Vand. Men den røde franske „*Vin ordinaire*“ er rigtignok ikke saa behagelig oplivende, som den romerske *gode* Vin, eller som *Aleatico*! Det var, som om man indaandede Nectar! – I et N^o af „*Dagstelegrafen*“ fortælles der – maaskee har De seet det? – „at jeg under mit Ophold her i Frankrig var be- 35

skjæftiget med at foranstalte en fransk Oversættelse af nogle af mine poetiske Arbejder, og at jeg, støttet af mit udbredte Kjendskab til det franske Sprog (!!), selv havde Indflydelse paa Oversættelsen". *Alt dette er, som De nok begriber, pure Løgn.* Jeg anseer Oversættelser af Poesier for en Uting. Jeg har *meget ringe* Kundskaber i det franske Sprog, og har største Møie med at gjøre mig forstaaelig. Conversation kan der ikke være Tale om. Naar man *er saa gammel*, falder det vanskeligt pludselig at sætte sig ind i et Sprogs daglige Taleformer, selv om man, som jeg, læser og forstaaer Skriftsproget nok saa godt. Jeg har aldrig havt stor Kjærlighed til den franske Poesie og aandelige Liv, og som en Følge heraf maaskee ogsaa forsømt en vis Side deraf, nemlig Sproget. Med Hensyn hertil skrev jeg forleden et Par Vers til min Hustru, hvoriblandt følgende:

– Og dette Maal, som her de taler,
Har for mit Øre ringe Klang;
Den Rigdom stor, hvoraf det praler,
Er ei tilpas for mig til Sang.

Skjøndt glat som Slangen det sig sniger
Og smidigt sig om Tanken snoer,
Jeg *føler* aldrig, hvad det siger
Om jeg end *fatted* hvert et Ord.

Javist! thi vore Ord og Tanker
I himmelvid Forskjellighed
Er avlede paa tvende Ranker,
Som Intet af hinanden veed.

Den Enes Rod blev lagt i Jorden,
Hvor Solen koger Druen sød;
Den Andens i vort høie Norden
Opfostret strengt i Kuldens Skjød etc. etc.

Jeg gider ikke gjøre nogen Vigtighed af hiin tossede Notits om mig, og vil derfor ikke i noget Blad gjendrive den. Gjør mig dog den Fornøielse ved Leilighed til Deres Omgangskreds med behørig Spydighed at gjøre den latterlig; dermed tjenes mig bedst. – De seer vel aldrig *Rimestad*? Han burde have Næsen. – 5
Jeg haaber, at Deres Hustru og Børnene raske og glade see Vaaren imøde; – venligst Hilsen til dem Alle fra os her. – I Mai Maaned vente vi min Svigerinde, Fru Petersen, hertil. Det er en Reise, hun oftere har gjort, og hvortil hun hele Aaret igjennem glæder sig. Og saa bringer hun *mig* Cigarer! – 10

Nu lev vel! kjære Const. Hansen! Jeg tænker i mit stille Sind: „gid han snart vilde skrive igjen!“ men jeg tør ikke sige det høit!

Deres hengivneste

Christian Winther. 15

393. Til Constantin Hansen.

Paris 26de Marts 1869.

Kjære Const. Hansen!

At mine Breve ere slette, det veed jeg; at jeg skriver, baade for at lade Dem vide at vi leve og hvordan, og for, som med en 20 Medekrog, maaskee at fiske et Svar, det veed jeg ogsaa; men jeg er undseelig derover, og maa derfor altid tage et Tilløb. Men jeg gjør det alligevel! og De er saa elskværdig at tilgive mig begge Dele. – Min Hustrues Helbred har, saavidt jeg kan skjønne, været ret taaleligt i den senere Tid. Derimod har Ida været temme- 25 lig alvorligt syg. Hun har maattet holde Sengen i lang Tid, hendes Ansigt hævede stærkt, og hun leed af heftige Mavesmerter. Da hendes Moder havde forgjæves anvendt og udtømt de Midler, som hendes Erfaring i slige Tilfælde anviste hende, turde hun ikke længere opsætte at søge Lægehjælp. Hun skrev en Bil- 30 let til Keiserens Livlæge, Dr. Vernois, og to Timer efter traadte Manden ind ad vor Dør med de Ord: „C'est Vernois!“ (Han har været i Kbhvn, kjender og næsten tilbeder Bræstrup, hvis blotte

Navn hos ham er en anbefaling). Jeg har ikke seet nogen Læge, som i den Grad ved første Møde vakte Tillid og gav Trøst. Han er livlig, fiin og dog saa naturlig og jævn, og det Hele oplives af en høist elskværdig godmodig Ironie, som mange andre Læger
 5 stundom meget keitet forsøge sig i. De Midler og Anordninger, han gav, vare simple og naturlige og lette at anvende. Næste Dag kom han igjen, ganske den Samme. Det lader næsten til, at han kan gjøre Mirakler; thi Ida's Befindende synes alt at have bedret sig betydeligt, og hun kan sove om Natten, hvilket hun i
 10 lang Tid næsten aldeles havde savnet; saa vi begynde at drage Veiret lidt lettere og at fatte noget Haab. Dette Haabs Opfyldelse vilde ogsaa have væsentlig Indflydelse paa min Hustrues hele Befindende. Nu ville vi see! – Ifølge Doctorens Ordination kjørte Ida en Tour igaar og tilbragte det meste af Dagen oven Senge.
 15 Hun fik derved Leilighed til at skrive indlagte Billet til Dem. Jeg kan ikke sige Dem, hvor glad, ikke blot hun, men ogsaa hendes Moder og jeg blev over den yndige Vignet og det elskværdige Brev, De havde sendt Ida til hendes Fødselsdag. De bliver Dem da altid selv liig! –

20 Her er hundekoldt, man fyrer i Kaminerne, men det hjælper ikke:

Af Intet andet Vaaren mærkes
 End af de mindre korte Dage,
 Og af en indespærret Lærkes
 25 Betydningsfulde, bittre Klage!
 Men Dagene er kolde, dunkle,
 Ei nogen Stjerne sees om Natten,
 Kun tusind Gadelygter funkler,
 Og Regnen falder tungt paa Hatten.

30 og man fortæller mig, at man *derhjemme* har Sol og Varme og at man snart kan vente „Roser og yndelige Blommer“! Men desværre! I kunne saa let faae et Bagslag; og det skal man her, som der siges, naar Vaaren først ret er begyndt, være i Sikkerhed for. – Forleden havde min Hustrue Brev fra Ada Frederiksen.
 35 Hun fortalte blandt Andet, at hun ventede sine Forældre og

Søstre hertil i April Maaned. Har De hørt Noget derom, saa meld os det, naar De, som jeg unægteligt haaber, igjen sender mig et – som sædvanligt – prægtigt Brev. Deres Breve læser jeg selv altid 3 Gange, inden jeg gjemmer dem i Mappen. – De Roeskildske Philistere ere dog, synes mig, noget *for* uforskam- 5 mede! og de fortjente i Grunden en *offentlig* Revselse. En saadan Opførsel er for gal; den nærmer sig næsten til Fornærmelse i dette Ords stærkeste Betydning. – Er det Clausen eller hvem?, som har forbigaaet Dem med Hensyn til Universitetets Decoration? Kunde *De* ikke her have et Slags juridisk Ret til at gjøre 10 en Reclamation? Naar man hos Dem og Hilker har ladet foretage Forarbejder? Men ærgerligt, oprørende er det at behandle en Kunstner som Dem saa hensynsløst; ikke at tale om, at Harmonien, *Samstemningen* i Universitetets Decoration jo derved gaaer aldeles tabt, naar Andre end den, der har begyndt den, 15 skulle fuldende den. – Er De med at reformere vor Orthographie? Selv om jeg fuldkommen indseer de Forandringers Rigtighed, som ville blive foreslaaede, saa vil jeg dog aldrig indlade mig derpaa. Jeg veed, at Alt, hvad jeg da skrev eller lod trykke, vilde forekomme mig som noget Fremmed, som ikke værende 20 mit eget. Dette er næsten Tilfældet, naar jeg stundom har seet mine Vers trykte med de saakaldte latinske Typer, som jeg ikke kan lide. Jeg holder paa Fracturen; den har noget *for mig* mere Gemytligt. Men den latinske Trykskrift skal ogsaa paatvinges os af mange Grunde, men især for at imødekomme Svenskerne. – 25 Nu kommer da April! Gid jeg kunde gaae op paa Charlottenborg og glæde mig ved Deres Billeder, og gid disse Billeder snart maae komme ud af Deres Eie! – Jeg haaber da nu, at Forkjølelsen og alt Vinterondt maa have forladt Deres Huus, og at alle, baade Store og Smaa, maa befinde sig vel og jublende tage mod For- 30 aaret og de første Blomster i Deres Have. – Generer de mange nye Naboer Dem ikke? – Nu lev vel! Venligst Hilsen fra min Hustru, Ida, Fr. Smith og

Deres hengivneste

Christian Winther. 35

394. Til Constantin Hansen.

Paris 14 Apr. 1869.

Kjære Const. Hansen!

Den 12te d. M. modtog jeg Deres Brev, og glad blev jeg ved
 5 Modtagelsen, men da jeg havde læst det og lagt det hen, kan jeg
 ikke nægte, at jeg var bedrøvet. Atter igjen har De og Deres havt
 en Prøvelsestid, fuld af Ængstelser. Jeg begriber godt, at man,
 selv med det christeligste Sind og den ydmygste Tro, dog stund-
 om kan forsage og at det *sortner* for Øiet. Men jeg trøster mig
 10 med den Overbeviisning, at baade De og Deres Hustru begge
 forstaae at tage Livet og dets Omskiftelser, som de skulle tages;
 det have De da viist ofte før! – Naar nu, som jo dog er rimeligt,
 Vaaren ogsaa hos Dem kommer i Luften, vil der jo være al Sand-
 synlighed for, at Gigten, hvoraf Deres Frue dog ikke før har lidt,
 15 og som altsaa ikke har *Hjem* hos hende, maa jages paa Flugt.
Hun kan sandelig nok trænge til at have fri Raadighed over sine
 Kræfter, uden at besværes af Smerter. – Den unge Dame, som
 nys har forladt Blousen og Mamelukkerne, og er kommet i den
 lange Kjole, sendes de venligste Lykønskninger fra os Alle. –
 20 De fortæller mig, at De ikke har taget Deel i nogen af de Kunst-
 ner-Høitideligheder, der have fundet Sted, og at De ikke vil
 komme til Kongens Taffel. Skjøndt jeg selv nu rigtignok bærer
 mig ad paa samme Maade, saa misbilliger jeg det dog ganske.
De bør ikke holde Dem saaledes ude fra Berøring med den bro-
 25 gede Vrimmel. En udøvende Kunstner maa være *med* overalt. At
 holde sig skjult er farligt. Goethe siger: „Wer sich der Einsam-
 keit ergiebt, ach, *der* ist bald allein; ein jeder lebt, ein jeder
 liebt, und lässt ihn seiner Pein!“ Er Gildet ikke alt forbi, saa
 træk Deres Kistekjole paa og gaa derhen. *De* bør gjøre Deres
 30 dygtige Personlighed gjældende og ikke *synes* at skye en Kamp.
 – Det sidste Hefte af *Ide og Virkelighed* har jeg endnu ikke
 faaet, men længes efter at læse Deres Afhandling. –

Vi have i usædvanlig lang Tid ikke havt Brev fra Henri. Dette
 har vakt nogen Ængstelse, der for Ida i hendes nerveuse Tilstand
 35 ikke er gavnlig; ogsaa hendes Moder begynder at ængstes.

Skulde De træffe ham, saa siig til ham, at han strax maa skrive, om det saa er nok saa lidt; det beroliger altid. – Her i Byen opholder sig en Grev Schmettau; han er *Vandmaler*, og har lært af A. Melby. Han har faaet to Billeder udhængte paa den her-værende Udstilling. Jeg har naturligviis ikke seet dem. – For mig maa vor Retskrivnings-Comitee gjøre sig saa lystig, som den vil. Jeg tvivler ikke om, at de lærde Kræfter, der have samlet sig om dette Anliggende, jo vil hidføre et godt Resultat. Kun maa man ikke forlange, at *ældre* Forfattere skulle tiltræde en saadan Omordning, og endnu mindre, at deres Arbeider, f. Ex. ved nye Udgaver, skulle optage den nye Retskrivning. Det vilde være at berøve dem en Deel af deres characteristiske Physiognomie. Tilbagevirkende Kraft skal Sligt ikke have; men Forandringen maa fremgaae som en Naturnødvendighed, næsten af sig selv, og *kun* 15 begyndes og optages af den yngre – maaskee endnu ufødte Slægt. Det er min Mening om den Sag! – Jeg beder Dem at hilse hjemme, hvad der er stumt, hvad der har Stemme, og Intet – Intet maa De glemme! En Hilsen bringe De til Solen, som sidder nu paa Sommerstolen; til Stjernerne – hvordan de tee dem? for Huse her jeg kan ei see dem. Hils ogsaa mange Gange Gøgen og Nattergalen, Skovens Frøken; og Lærkerne, de vævre Piger, som aarle op mod Himlen stiger, og tidt i Sang langt mere siger, end mangan Præst fra Prækestolen, var han end nok saa stiv i Kjo-len. Hils Viben, Storke, Stæren, – alle jeg dem tør gode Venner kalde. Hils gamle Kongevei og Stierne, hils Fluere, Bremsere, Myg og Bierne; saa var det rart, om De vil huske at hilse alle Trær og Buske og alle Skove og alle Blade, og hvert et Stræde, hver en Gade. Hils ogsaa Schou, hils ogsaa Weise, som hist ved Kirken staae og kneise. Hils Korset oppe paa vor Frue og Petri Have; De kan skue dem, troer jeg, let fra Deres Stue i Aftensolens røde 30 Lue. Hils Voverne, de lange, krumme, der ind fra Øresundet skumme og minde om i deres Sange, at de har baaret mange Gange vort Flag til „Roes og Magt“, og undre sig, at saa sjelden høres dundre den danske Torden over Havet: „Er Danmark,“ spørge de, „begravet?“ O, Danmark! †

Viis mig det Venskab, naar De engang gaaer ind ad Vesterport og vil f. Ex. til Akademiet, da at lægge Veien om ad Philosophgangen og spørge hos Portneren til Henri's Befindende. Thi jeg begynder selv at blive lidt angst, og ønskede at bringe Moder og
5 Søster ud af denne piinlige Uvished. Vær nu ikke vred for dette! – Vi have her, efter en usædvanlig lang og kold Vintertid, pludseligt faaet en overdreven Hede, saa Blomster og Træers Knupper ere ganske befippede og veed ikke, hvorledes de hurtigt nok skulle komme af Svøbet. – Nu lev vel! Tusind Hilsener til Dem
10 og Deres Kjære fra os alle Fire.

Deres hengivneste

Christian Winther.

395. *Til Constantin Hansen.*

Paris 30te April 1869.

15 Kjære Const. Hansen!

Den Efterretning, hvormed De sluttede Deres sidste – som sædvanligt – morsomme og elskværdige Skrivelse, nemlig, at Deres Frues Befindende var saa betydeligt bedre, at man turde kalde det en Reconvaescents, glædede os Alle inderligt. Er det
20 nu gaaet saaledes frem til det Bedre, saa kan navnlig *jeg* saa godt sætte mig ind baade i Fru Hansens og i Deres Situation. Jeg har selv to Gange havt heftig Gigtfeber, og jeg veed, hvad det er, ikke at kunne røre et Lem, næppe engang drage Veiret uden voldsomme Smerter; hvad det er, ikke at kunne faae Søvn i
25 Øinene hverken Dag eller Nat; men saa veed jeg ogsaa, hvilken livsalig Følelse det er, *naar* man første Gang har sovet og saa vaagner uden Smerte, naar man frit tør aande og det ovenikjøbet en sød Foraarsluft. Alting faaer et elskeligt Udseende, og man
30 bilder sig virkelig ind, at her dog er ganske godt at være! Ogsaa jeg har ofte seet min Hustru ligge længe i Lidelse og Smerter, og jeg veed da ogsaa, hvor glad man kan blive, hvor beroliget og taknemlig mod Vorherre og Doctoren, naar al Smerte og al Fare

er forbi. – Derfor kan jeg sende Dem Begge en velforstaaet, hjertelig Lykønskning!

Skulde jeg virkelig ved mine Ytringer have bevirket, at De har taget den Beslutning, for Fremtiden ikke at afholde Dem fra Samqvem fra Menneskeheden (hvordan denne saa er), saa maa jeg jo blive saa stolt, at jeg – som Horatius temmelig affecteret siger – „kan slaae Stjernerne med Nakken“. Men jeg føler mig tillige næsten undseelig; thi jeg kunde godt selv trænge til en Vækkelse i denne Henseende; ikkeheller jeg har benyttet eller benytter Livet og Menneskene saaledes, som jeg maaskee burde, og kunde have godt af. Men med mig er det nu *forsilde!* – et rædsomt Ord! –

Den franske Kunstudstilling, som endnu ikke er aabnet, har man sagt mig, skal bestaae af flere tusind N^{oo}; der er da Nok at see paa, – om det altsaa duer noget. Forleden fulgte jeg min Hustru til Samlingen i Luxembourg; den bestaaer – som De bedre veed end jeg – af lutter moderne Malerier og enkelte Sculpturer. Jeg blev ikke stort opbygget deraf; men jeg har nok ingen rigtig Forstand derpaa. Naar jeg undtager denne Samling og en gammel Kirke – St. Germain des près – hvori findes nogle Frescer af Flandrin, har jeg slet Intet seet af Byens Begloelsesværdigheder. Jeg er ikke oplagt dertil endnu; maaskee kan det komme. – Undskyld, at jeg har nævnet mig selv; jeg gjør det sjelden og nødigt, og det skal ikke skee tiere. –

1ste Mai 1869. 25

Igaar fik min Kone Brev fra Henri, som meldte os blandt andet, at Monrads vare komne hjem, og at de foreløbigt havde taget Ophold paa Hummeltofte. Jeg nægter ikke, at jeg jo er noget nysgjerrig efter at vide, hvad Monrad nu vil tage sig for, og hvorledes Regjeringen og Folk ville tage imod ham. At han vil Noget, kan jeg ikke tvivle om, og at det maa blive noget Interessant, noget Alvorligt, derfor, synes mig, hans dygtige Personlighed og hans endnu kraftige Alder maa kunne borge. Men – hvad? og i hvilken Retning? det er Gaaden. Nu ville vi see. Det

kan vel vare nogen Tid, inden det klarer sig; thi med al hans Kraft forbinder han en stor Besindighed. – Hvis De seer ham eller Nogen af hans Familie, saa bring dem en hjertelig Hilsen, et rigtig velmeent Velkommen! – Det er Aften, Klokken er snart
5 tolv; jeg sidder her og skriver for aabne Vinduer; saa varmt er det. Ogsaa hjemme, hører jeg, har de faaet stærk Varme. – Jeg vilde ønske, jeg havde været tilstede, da de „aabnede Havedøren“. En saadan lille Huusfest er saa velsignet, især naar der, som hos Dem, er en glad *Flok!* – Jeg har i disse Dage skrevet et
10 temmelig langt Digt; hvad det hedder, veed jeg ikke selv endnu. Det er om en Sanger, som har faaet sin hele Tugt hos Ellepigerne, og da disse, kjede af ham, forstøde ham, vækker den ham indpodede, dæmoniske, men glimrende Natur og hans rige Kunst først Verdens Beundring; men tilsidst skræmmes Menneskene
15 ved hans uhyggelige Person, ogsaa de forstøde ham, og han ender i en Daareanstalt. – Jeg synes selv ganske godt om Udførelsen, men jeg har dog endnu ikke havt Lyst til at læse det for Julie. Det vilde gjøre mig ondt, hvis hun ikke syntes rigtig godt om det; thi saa vidste jeg temmelig sikkert, at der var noget galt
20 derved. –

Den lille Anecdote om Thorvaldsen og Deres dertil knyttede Bemærkninger, synes mig, var et Ord i rette Tid, – dersom Vedkommende vilde behage at tage Notits deraf. – Hvis De i samme
25 Hefte har gennemseet min Fortælling, vil De nok have bemærket, at Redacteuken har taget sig den Frihed ikke blot at forandre Ortographien – hvilket *kan* undskyldes, – men ogsaa tilladt sig at gjøre et Par Forandringer i Texten, hvilket er aldeles uforskammet. Men han skal ikke døe i Synden. –

Nu lev vel! Med de hjerteligste Hilsener fra min Hustru, Datter og Fr. Smith
30

Deres altid hengivneste
Christian Winther.

396. Til Constantin Hansen.

Paris 10de Mai 1869.

Kjære Const. Hansen!

Tusind Tak for Deres Brev. Hvergang det kommer, springer mit Hjerte af Glæde, og Tanken er øieblikkelig ved og omkring 5 *Paletten*. – Det gaaer fremad, men langsomt, med Deres Frues Befindende? Gud give, at Deres Læge maa ret forstaae at fjerne den voldsomme Plage, Gigten, og forebygge, at den kan indfinde sig igjen. Sommervarmen vil vel sagtens gaae Lægen tilhaande. Men saa kommer atter Efteraar og Kulde, og *saa* – det 10 veed jeg af Erfaring – gjælder det om den yderste Forsigtighed. Gid Alt maa gaae godt! – Jeg har havt en stor Ærgrelse, og det værste er, at jeg selv har beredt mig den, og maa nu lide og bære Følgerne. Som jeg sagde Dem forleden, havde jeg besluttet at klage over Trykningen og Redactionen af mit Riimdigt i „Ide 15 og Virkelighed“. I denne Anledning har jeg begaaet *to* store Dumheder: *for det første* har jeg stolet paa min (hidtil ret gode) Hukommelse; og *for det Andet* har jeg overdraget en Anden et Hverv, som man ene og alene selv bør og kan udføre. Blandt mine Anker var den Vigtigste *den*, „at man havde tilladt sig 20 Forandringer i Texten“. Jeg overdrog Henri 1) at undersøge dette ved at see Manuskriptet, og 2) dernæst at foreholde Redacturen det Urigtige heri. Henri har (*mellem os sagt*) formodentlig af Ubetænksomhed eller af overilet Iver for min Sag og i god Tro til min Hukommelse, været saa uforsigtig at lade Hr. R. Schmidt 25 faae disse Anker at vide, *førend* han (Henri) selv i Manuskriptet havde forvisset sig om Rigtigheden eller Urigtigheden af min Paastand. Dette fremgaaer aldeles tydeligt af de Breve, Hr. R. S. har tilskrevet ham, efterat det var befundet, at *min* Formening var falsk. At R. S. sætter sig paa en høi Hest og slaauer med Vin- 30 gerne som en Hane, begriber De da nok. – At jeg har forurettet ham, skjøndt naturligviis mod min Villie, er jo ganske vist. Dog gjør jeg ham ingen Afbigt; *Tonen* i hans Brev til Henri, som vistnok alene er bestemt for *mig*, kan jeg betragte som en Re-

vanche, han selv har taget sig. Men – Sagen selv piner mig! – See, nu har jeg dog igjen talt om mig selv! Undskyld!

13 Mai.

Jeg gad dog vide, om noget af Bladene har værdiget mig at
 5 gjøre Nar af min „skumle Begivenhed“, eller om man, af Høflig-
 hed eller Ligegyldighed for en næsten Glempt, har forbigaaet dette
 lille Arbeide med Taushed. Jeg faaer at finde mig i dette og alt
 Fremtidigt af denne Art, som venter mig. – Jeg *svinger* mig ikke
 mere op, som vore ældre Poeter pleiede at sige, „til Pindi Top“,
 10 men jeg kryber og kravler og kommer knap af Stedet. –

De er bedrøvet, jeg veed det altfor vel! Gid jeg kunde trøste
 Dem! – Trøst? Der er dog kun Een, som *kan!* – Naar Dronninger
 og Deslige skulle tale med andre Dødelige, saa bilde de sig ind
 at være rigtig fine, naar de nedlade sig til den Sphære, hvori de
 15 veed, at Paagjældende lever og aander. Men de blive jo derved
 end mere latterlige, end de ellers vilde være, og man burde aldrig
 ærgre sig over dem, men kun lee! Jeg stod engang i Frederik d.
 Sjettes Forgemak, jeg skulde takke ham for Noget. Kammerherre
 Hagemann, latterlig Ihukommelse, stod og var Dørvogter. „De
 20 er Cand. theol.?” spurgte han. Jeg bejaede dette. Derpaa gav han
 sig til med stor Vigtighed og Grundighed at omtale den *da* under
 Arbeide værende nye Altarbog og Ritual, idet han snart saae paa
 sine blanke Støvler, snart med Næsen i Veiret gloede paa de
 stygge Gibsfigurer i Loftet. Et Par Præster, som stode i Nærhe-
 25 den, loe indvendigt – det saae jeg – saa de nær vare gaede ud
 af deres sorte Kjoler. – Forleden Dag fulgte jeg min Hustru ud
 til den store Maleri og Sculptur-Udstilling i Champs élysées. Der
 var *Meget*, Gud bevares! hvilken Mængde! Men jeg *saae* ikke
 Meget. Naar et Billede, et Kunstværk skal gjøre et Indtryk paa
 30 mig, maa jeg see det enestaaende, uden at det forstyrres af andre
 ved Siden af henstillede ligeartede Ting. *Her*, hvor der paa hver
 Væg hang henved 100 bemalede Tavler, var der ingen Ro eller
 Fred for Øiet eller Tanken. – Localet, bilder jeg mig ind, maa
 være udmærket. Ja, De har vel selv seet det? – Cataloget er en

Bog paa over een Snees Ark; – men hvem kjender alle disse Navne? – For mange – nogle og tyve Aar siden, fik jeg Brev fra en „Freiherr Gottfried v. Leinburg“, der da opholdt sig i Würzburg am weissen Main. Der havde han af en dansk Mand, *Muus* (gaaet over til den catholske Kirke og Bibliothekar i Würzburg) 5 lært noget Dansk og derpaa givet sig til at oversætte. Han lod meget begejstret for den danske Digtekunst, kjendte naturligviis H. C. Andersen personlig, og sendte mig nogle Oversættelser af nogle af mine Noveller og et Par Digte. Men det var ussel, – i en Grad elendig. At *han* ikke *kan* have forstaaet Helge, og at han 10 ikke kan oversætte dette mageløse, uoversættelige Værk, er jeg overbeviist om. Det vil blive en Scandale! Jeg fik flere Breve fra ham; det Sidste, fra 1847, besvarede jeg slet ikke. Saa kom Kri-gen og jeg kastede alt Tydskeriet tilside. – Min Svigerinde, Fru Petersen, er her med to af sine Børn. De opholde sig her en 15 Maanedstid, *hun* meest for at besøge Théâtre français. – Vi blive her endnu halvanden Maaned, og ville, om muligt, da søge et kjøligt og behageligt Opholdssted inde i Landet. – Nu lev vel! Gid jeg i Deres næste Brev, som jeg altid imødeseer med Længsel, maa høre gode Efterretninger fra Deres Hustru og Dem selv. 20 Lev vel!

Deres hengivneste

Christian Winther.

397. *Til Constantin Hansen.*

Paris 2den Juni 1869. 25

Kjære Const. Hansen!

Tak for Deres kjære Brev, som glædede baade mig og min Hustru, med hvem jeg naturligviis deler enhver god Ting, der kan lysne og forfriske. – Det er mig ret kjært og beroligende at vide Dem i nogen Frastand fra Kjøbenhavn. Det forekommer 30 mig næsten, som om Byen stærkt lavede sig til at gaae under paa samme Maade og af samme Grund som Sodoma og Go-

morrha. Den Ene efter den Anden bliver jo forviist, som overbeviist om dette for naturlige Mennesker aldeles ubegribelige, bagvendte Væsen. Da jeg 1815 blev Student, var Byen fuld af lignende Rygter; man sang paa Gaden gyselig gemene Smædeviser om høitstaaende Personer f. Ex. om Conferentsraad Moldenhauer og Fl. Saa døde det hen i lang Tid; men nu vaagner Bestialiteten igjen, som en Epidemie. Naar man f. Ex. har læst Juvenal og Petronius Arbitr, skulde man troe sig hensat til Tibers og Neros Tider! – Naar man hændelsesviis har lært en Person at kjende, om hvem Sligt juridisk constateres, eller i det Mindste, ved Personens egen Holdning og Færd efter Opdagelsen, bestyrkes; saa er det en høist modbydelig Følelse, der paa-trænger sig Een, ved Tanken om, at man har havt en Slags Godhed, velvillig Følelse for Samme. Man bliver næsten bange for at stifte Bekjendtskaber, man bliver næsten menneskesky. Æ!

De har fuldkommen Ret, naar De siger, at en Kunstner er uheldigt stillet enten han saa skal forsvare sig selv eller sige sin ærlige Mening om en Andens Arbeide. Jeg maa her oprigtigt, men med Skamfuldhed bekjende, at det vel een og anden Gang er hændet mig, at jeg, af Frygt for at beskyldes el. mistænkes for Nid og Misundelse, har bedømt et Digterværk mildere, end jeg egentlig mente det, eller ved en ligesaa løgnagtig Taushed har ladet Vedkommende troe paa mit Bifald. Dog er dette skeet meget sjældent, da jeg altid ellers har kunnet skyde mig ind under min *virkelig sande* Mangel paa Kritik, som jeg heller aldrig offentlig har givet mig af med. Endogsaa Selvkritik brøster det paa hos mig. Har jeg udrettet noget, som duer, saa er det skeet instinctmæssigt. Jeg sang, tør jeg vel mene, som Fuglen paa Qvist, om ikke just saa lifligt, dog ligesaa *ubevidst!* – Naar De opstiller græsk Kunst og dens Skjønhed som *Deres*, som en sand Kunstners, rette Maal, saa tænker jeg mig, at De dermed mener, at den græske Begeistring og Idealitet bør gennemtrænge Kunstens Fremstilling af Nutidens Stof og Gjenstande? Ellers forstaaer jeg det vist ikke ganske ret. Eller har De ikke selv beviist Rigtigheden af min Sætning ved Deres egne Fremstillinger af det mo-

derne Liv? Tilgiv mig, hvis jeg siger noget, som ikke har Hold. Ogsaa dette Spørgsmaal henhører jo under den høiere Kritiks Omraade, hvor jeg er fremmed og vildfarende; – det er desværre ikke den eneste Vei, hvor jeg jo trænger til at ledes! –

Barometeret vandrer fra Regn til smukt Veir og fra s. V. til 5
Regn igjen; og det lyver desværre ikke. Da H. P. Holst skulde sætte Bo og meublere sit Huus, vilde han, som han sagde, ikke have eet af „disse stygge, store Barometere“, men et ganske lille Barometer. Dengang gjorde man sig lystig over hans tilsyneladende Uvidenhed. Nu har man her fundet paa at lægge Qvik- 10
sølv søilen i en Spiral, hvorved den tager ringe Plads op; en Skive med en Viser antyder Stigen og Falden af Qviksølvet, og det Hele er net udstyret og kan godt smykke paa en Væg. En anden Mand, hvem man raadede at købe sig et Barometer her, indvendte derimod, „at *det* kunde jo ikke hjælpe ham, at Baro- 15
meteret vilde vise ham, hvordan Veiret var i Frankrige, naar han havde det i Kjøbenhavn!“ – At Ploug beklager Monrads Aftræden fra den politiske Scene, begriber man, og han har jo fra sit Standpunkt Ret; maaskee vi Andre ogsaa burde beklage det; thi han kunde maaskee dog endnu gjøre meget Godt i denne Sphære 20
eller hindre meget Slet. Men *jeg* sympathiserer fuldkommen med M. og vilde, i hans Sted og med hans hele Væsen, vistnok gjøre noget Lignende. Ro! Fred! Hvile! – Gud veed, hvorledes Regjeringen stiller sig til denne Sag? – Han søger Brøndbyøster og vester, hvor Gunni Busk nylig døde. – Hils Deres Sigurd fra mig, 25
og ønsk ham tillykke til hans første længere Udflugt i Verden. Hvor han er lykkelig! Han er ung, han har en Fremtid, han har Evner, og han har ved sin Side den *bedste*, sikkreste og trofasteste Veiviser, der kan lære ham, hvor han skal bære sine Kræfter hen. – Med min Svigerinde, Fru Petersen, som forlader denne By 30
om et Par Dage, og som nok ogsaa faaer dette Brev med, sender jeg til Ploug nogle fattige Vers. Naar De har seet dem i „Fædrelandets“ Feuilleton, beder jeg Dem at sige mig, om De finder dem fæle eller taalelige. Jeg veed snart ikke selv, hvordan jeg har det! – Naar jeg nu siger Dem, at det inderligt glædede mig, 35

at De troer at have forfrisket Dem ved mine „Brogede Blade“,
saa maa De ikke hidlede denne Glæde fra Forfængelighed hos
Forfatteren; De veed vist af egen Erfaring, at en saadan venlig,
velvillig Yttring fra en Side, som man har Respect for, kan være
5 en sand Styrkelse. – Fra min Hustru og Ida – hendes Helbreds-
tilstand er just ikke den bedste – har jeg at bringe Dem Tak for
Deres venlige Hilsen og en hjertelig Gjenhilsen! –

Gid jeg *næste Gang* maa faae at høre, at Deres Frue ganske
har faaet Raadighed over sine Arme og Hænder. Smerterne ere
10 vel, haaber jeg, aldeles fjernede. Jeg sender hende og Dem min
Lykønskning til den for nylig feirede Bryllupsfest og de bedste
Ønsker for de kommende 27 Aar, da Guldets skal give Navn!

Lev vel!

Deres hengivneste

15

Christian Winther.

Fru P. har opsat sin Reise; De faaer derfor dette pr. Post.

398. *Til Constantin Hansen.*

Rue des corderies 69,
Fécamp, France.

20de Juli 1869.

20

Kjære Const. Hansen!

I min Almanak noterer jeg hvert afsendt og hvert modtaget
Brev. Dog maa jeg sige Dem, at dette – med Hensyn til Dem –
ikke gjordes fornødent; *De* staaer skrevet et andet Sted, hvor De
25 sandelig ikke glemmes. At jeg saa længe ikke har skrevet til
Dem og besvaret*) Deres kjære, og som altid indholdstunge
Brev, er deels en Følge af Omstændigheder udenfor mig, og deels
af min Aandstomhed inden i mig. Min Hustru, hvis legemlige
Kræfter i lang Tid have været svage, ja, næsten bestandig afta-
30 gende, leed i den sidste Tid af vort Ophold i Paris ogsaa af en
Inflammation (?) i det ene Øie. Vi raadspurgte vor gode Læge,

*) som om jeg kunde!

Dr. Vernois, og han tog Sagen meget alvorligt, ordinerede Fodbade, Omslag og Anvendelse af Øienvand, hvilket Alt syntes at virke fordeelagtigt. Da Helbredelsen var naaet saavidt, at vi fik Lov til at reise, pakkede vi da atter ind og foer paa Jernbane her- 5
 til. Her hengik da nogle Dage, inden vi, efter megen Vrøvl og Besvær, fandt en taalelig, ikke altfor kostbar Bolig og en nogen-
 lunde brugelig Opvartnings- og Koge-Kone; thi af Erfaring veed vi, at det under et længere Ophold er langt billigere selv at føre Huusholdning, end at boe paa et Hotel og benytte Table d'Hôte.
 – Idas Helbred har i den senere Tid været ganske taalelig; jeg be- 10
 gynder virkelig lidt efter lidt at troe paa de forskjellige „Luf-
 ters“ Indflydelse paa Menneskets Tilstand. Her er f. Ex. Luften vistnok overmaade sund og styrkende. Kan man saa ovenikjøbet benytte det herlige salte Vand, saa maa det synes, som om man kunde erhverve sig Kjæmpekræfter. Men der er dog *Det*, som 15
 spotter baade Luft og Hav, – og istedetfor Kjæmpekræfter voxer kun Dverged°. –

Af Deres eget sidste Brev og af et, jeg idag fik fra Henri, seer jeg til min Bedrøvelse, at Deres Frues Helbred endnu langt fra er, som ønskeligt var, og som det efter saa lang en Reconvale- 20
 scens var at haabe. Men Sommeren har da heller ikke været af den Natur, som er heldig for Gigtpatienter. Det er – her i det Mindste – som om Veiret havde Andendagsfeber; et Par Dage en Hede, som jeg tænker mig i Sahara, og derpaa pludseligt et Par Dage, saa kolde, at man maa tage Vintertøi op af Natsæk- 25
 ken, ja, endogsaa trække det paa. – Naar De fortæller mig, hvor flittig De har været og hvormeget De har udrettet i saa kort Tid, glæder det mig naturligviis inderligt; men paa den anden Side faaer jeg ligesom et Sting i Siden, en Prop i Livet; thi ved Sammenligningen, der ubønhørligt paatrænger sig, føler jeg mig selv 30
 saa ringe – saa ynkelig – – – basta! –

De længes efter igjen at see os? Jeg kan ikke besvare dette anderledes end ved at skrive et „*Iligemaade!*“ – men jeg vilde ønske, at De kunde høre mig sige det. –

De har nu faaet Deres Søn hjem igjen, sagtens opfyldt af glade 35

Minder og gode Erfaringer. Denne Reise har da for ham været eet af de første drastiske Indtryk af Livet og som altsaa varer længst og bærer rigest Frugt. Han er vel nu alt i Arbeide i den nye Bank? – Vi havde da den store Glæde at see Monrad et Par
5 Gange, medens han opholdt sig her. Han saae rask og stærk ud, og det synes, som Landvæsenet paa Nyseeland, Krigen med Maorierne og de lange Søreiser endmere have styrket ham baade i Sind og Skind. Det er et mærkværdigt Menneske! –

Vi have her faaet et nyt Ministerium; men alle frisindede – ja,
10 nogle af de meeste regjeringsvenlige Blade ere misfornøiede baade med det nye Ministerium og med de tilsyneladende frie Reformer, Keiseren har lavet; og de udtrykke denne deres Misfornøielse med en saa forbausende Frihed, Frækhed, Kjækhed, Bitterhed og Spot, at man maa undres over Regentens Taalmod –
15 eller Forsigtighed. Han staaer sig ikke godt, og det føler han; men det seer ud, som om han have mistet sin tidligere Handlekraft og Tillid til denne. – Nu lev vel! tag tiltakke!

Deres hengivneste

Christian Winther.

20

399. Til Constantin Hansen.

Fécamp 18de Aug. 1869

Kjære Const. Hansen!

Tak for Deres sidste Brev af 25de f. M. Det var, som altid, saa indholdsrigt og smukt, at jeg ogsaa denne Gang næsten med
25 Betænkelighed gaaer til at gjengjælde det med et Par Linier. – Den smukke Parabel, som Rosen i Deres Have har givet Stof til, og „Anvendelsen“, bringer el. bragte mig til at gjøre en heel Række af Betragtninger, som just ikke ere rosenfarvede. Er Mennesket et frit Væsen? med Selvbestemmelse? Nei! Spørger man
30 ham, om han har Lyst til at være? nei, han kastes ubevidst, hovedkulds ind i Livet. Spørger man ham om, hvilke Evner og

Egenskaber han vil begaves med? nei, Tilfældigheden tilkaster ham gode og onde Midler, hvormed han maa see til at hugge sig igjennem. Spørger man ham, om han har Lyst til at forlade *dette* Liv? nei, han skydes ud af Livet *altid* imod sin Villie. Men nu kommer det Værste: Spørger man ham, om han har Lyst til at 5 leve *efter* den saakaldte Død? nei, han *maa* leve og fortsætte Tilværelsen (thi den saakaldte Udødelighed er uomtvistelig, uimodsigelig sand); og i dette fortsatte Liv maa han – saa siger man – ovenikjøbet staae til Regnskab for det Liv, som han, uadspurgt, har maattet kjæmpe sig igjennem paa dette i Alverden 10 svævende og i det Uendelige forsvindende *Fnug*, som vi kalde vor Jord. Er Alt dette trøsteligt? – Men – jeg gjør mig nok latterlig! og det bør man dog, saavidt muligt, undgaae. Jeg maa næsten bede Dem at lade, som om ovenstaaende Linier ikke vare komne for Deres Øine. – 15

Min Hustrues og Idas Helbred er just ikke saa priisværdig, som vi kunde ønske. Heri er naturligviis den slette Sommer for en stor Deel Skyld. I lang Tid have vi havt Storme, Kulde og Regn; nu have de sidste otte Dage været tørre; men Kulden vedvarer, saaat vi næsten gaae vinterklædte og have ganske opgivet 20 Haabet om at faae modne Pærer i dette Aar. Frugten vil ikke trives. – Her i Landet er der stor Glæde deels over de frisindede Reformer, som Keiseren har foretaget ved Constitutionen, men deels *især* over den aldeles ubegrændsede Amnestie for en stor Mængde Delicta af alle Arter, som blev bekjendtgjort i Anled- 25 ning af Napoleonsdagen d. 15 d. M. – I et engelsk Blad, „Galignani's Messenger“, som jeg læser hver Dag tilligemed den franske Journal „Le Siècle“, fandtes forleden et Brev fra Rom, der gav adskillige interessante Beretninger om Forberedelserne til det store, almindelige Kirkemøde, som skal holdes der i Eftersomme- 30 ren. Ved de Udgravninger, som under Ledelse af en Grev Visconti bestandig foretages, har man ved „Janiculum“ blandt mange andre *store* Marmorsager fundet et stort Søileskift af afrikansk Marmor. Dette poleres, slibes og reises paa et Fodstykke med St. Peders forgyldte Billede paa Toppen foran Kirken 35

St. Pietro in montorio; fra hvilken Plads det skal kunne sees over den ganske Stad. Paa Fodstykket skal indhugges Navnene af alle de Prælater, som deeltage i det oecumeniske Concil. Architecten, som leder dette Arbeide, hedder Marchese Vespignani.

5 Kjender De dette Navn? – Tusind Tak for de to elskværdige huslige Billeder, De sendte mig! – De klager over Damernes stygge Modedragter? her see de ogsaa ud, som de vare fra Forstanden. Smagløshedens Musa regjerer nu for Tiden, ligesom i den sletteste Keisertid. Maaskee det Hele tager en Ende med Forskræk-

10 kelse. Ogsaa Theatrene frembyde kun Ulystelighed. De to store Momenter, hvorom *alle* dramatiske Productioner næsten ene og alene dreie sig, er l'argent et l'adultère, – og frembyde, som man forsikkrer, et *sandt* Billede [af] Nutiden. – Kunde jeg tegne, skulde De faae ganske kostelige Figurer at see, som vandre her

15 ved Badestedet og bilde sig ind at være rigtig deilige; men de see ud som Abekatte, pyntede til at spille Comoedie! Lev vel! Min ærbødigste Hilsen til Deres Frue! Hils ogsaa Deres flinke Børn, som gjør Dem Glæde. Gud velsigne dem derfor!

Hvorlænge vi blive her kan ikke med Bestemthed siges. Før

20 d. 15de Septbr. vende vi sagtens ikke tilbage til den store Mødding, som kaldes Paris. De veed, at Romerne kaldte den *Dyndbyen* – Lutetia Parisiorum. *Hvor* vi der komme til at boe, skal De i Tide faae Underretning om. – De har ikke deeltaget i alle hine Forsamlinger og Festligheder, – siger De. Det kan jeg saa

25 godt forstaae. Men – naar den archæologiske Congres samles, vil De vistnok med Interesse være nærværende ved Forhandlingerne og Foredragene. Var jeg i Kbhvn til den Tid, vilde jeg – endikke jeg – forsømme det. Endnu engang Levvel!

Deres hengivneste
Christian Winther.

400. *Til Constantin Hansen.*

Paris 20de Octbr. 1869.

Kjære Const. Hansen!

Vi befinde os da atter her paa denne Myretue – nei, dette er et altfor ædelt Billede – jeg vil heller sige, her paa denne Mødding, 5 hvor der sværmer Millioner Døgnfluer. Naar jeg undtager lidt Forkjølelse og dens Følger, have baade min Hustru og Ida hidtil befundet sig ret taaleligt. Jeg har fra dem mange venlige Hilsener til Dem og Deres. –

De, kjære Const. Hansen, savner Deres fortrolige og sympa- 10 thiserende Jævnaldrende; jeg kan godt forstaae dette, skjøndt jeg selv, med Hensyn til den Kunst, jeg før drev, *aldrig* har staaet i noget consultativt Forhold til Nogen af vore Poeter, og kun en yderst sjælden Gang forelagt et Arbeide til Skjøn for en eneste Person; det var nu afdøde Etatsraad W. Jacobsen, Forf. til 15 „Trolddom“ og flere andre æsthetiske og juridiske Arbeider. Poul Møller virkede *kun* paa mig ved mit Kjendskab til hvad han billigede eller forkastede; Heiberg kun ved sine kritiske Arbeider. Ellers har jeg ikke havt Omgang med Poeter, hos Oehlen-schlæger har jeg i det høieste været en halv Snees Gange; men 20 det behøvedes ikke heller.

En Veiledning, en Tilretteviisning vilde have forvirret mig aldeles og tilintetgjort, hvad der ifølge Naturens Lov, vilde frem af sig selv, ligesom Bladene paa et Træ. –

Franskmændene ere et vittigt Folk; men det forekommer mig, 25 at de meget for meget misbruge deres Vid. Det vrimler, som De veed, i alle Vinduer med Billeder; naar disse ikke ere politiske eller historiske, enten alvorlige eller satiriske, saa dreie alle de øvrige sig meer eller mindre altid om den urene Erotik og blotte paa den frækkeste Maade baade den physiske og moralske Nø- 30 genhed. Den stærkeste Frækhed, der viser sig i Dandseboderne etc., fremstilles uden Sky. – Og dog ere Franskmændene ikke berøvede Syn eller Forstand paa det Sømmelige og Sandheden i det Skjønne. Man bygger i lang Tid paa et nyt Operahuus, hvor-paa der anvendes Alt, hvad Architectur og Plastik kan yde. Fa- 35

çaden er riig men – troer jeg – overlæsset med Figurer. Foruden en Række Statuer prydes den med 4 colossale Grupper, forestillende Musiken, Sangen, den lyriske Poesie og *Dandsen*. Denne sidste Gruppe er af Billedhuggeren *Carpeaux*. Den bestaaer af en 5 i Midten staaende Mandsfigur, der rækker begge Arme i Veiret med en Tambourin, og er omdandset af 4–6 nøgne Qvinder; ved hans Fod sidder en lille Amarin(?). Dette emblematiske Ensemble er noget af det meest forskruede, forvredne, vilde og frække, som man kan tænke sig. Jeg kan ikke sige Dem, hvor det er 10 stygt! – Man gjør i Almindelighed Nar deraf. I et comisk illustreret Blad saae jeg en Fremstilling af Gruppen og en Deel af Pladsen foran Theatret, hvor en Sværm af Mænd og Qvinder dandse med de vildeste Spring og i de umuligste Stillinger. Nedenunder stod der at læse: „Hvorlunde Carpeau's Gruppe smitter 15 Folk med Choromanie“. Men ikke nok hermed: For ikke længe siden fandt man, at Een eller Anden havde kastet en fyldt Blækflaske paa dette Kunstværk. Hvem der har gjort det, veed man ikke; enten en bigot Præst? eller en kritisk Kunstner? Af Misundelse er det næppe skeet! – Man har imidlertid faaet en Professor i Chemie (!) til at rense Marmoret aldeles; havde altsaa 20 Kritikerne bragt sit Blæk paa Papiret og derpaa sit Manuscript i et Trykkerie, saa havde det da ikke ganske været spildt. – Paa samme Tid havde man paa samme Maade mishandlet en altfor nøgen Gruppe i Luxembourg-Haven. Foruden de mange Billeder, 25 generer mig ogsaa den Mængde Speile, som der allevegne er ødslet med: jeg gad de tusind Speile knuse, som her paa Gader og i Huse, man finder overalt opstillet; de tvinge mig jo til at see, hvad allermeest mig volder Vee: mit eget, grimme, dumme Billed! –

30

22 Octbr.

De maa ikke være saa slem mod Archæologien og Archæologerne; jeg elsker baade den og dem; thi om end den overvættes Begeistring og Enthousiasme stundom kan føre de Sidste til altfor sangvinske Forudsætninger og altfor dristige Slutninger, ja, 35 af og til bringer dem til de forunderligste Tanke-Krumspring,

saa gjør Videnskaben dog først stor reel Nytte, og har ved Siden deraf noget mysterieus-poetisk, som altid har forført mig. Havde jeg været i *Byen*, da Congressen var samlet, vilde jeg visselig have deeltaget i Møderne, rigtignok kun som Tilskuer og -hører; thi jeg skulde vel vogtet mig for at prostituere mig saaledes, som 5 jeg – til min store Fornøjelse – seer, at Tscherning atter har gjort det. Det morer mig altid at see denne Harlequin gjøre sig til Griin! –

Aften.

Jeg fik Deres elskværdige Brev af 17de Octbr. i Dag, uden at 10 have takket Dem for det forrige, som jeg fik i Fécamp. Det er i Grunden noget Forførdeligt, De der har gjort! Gik jeg endda med mit eget naturlige Haar, – men *jeg*, som gaaer med Paryk – hvad skal jeg gribe til, naar jeg faaer et saadant Læs af *gloende Kul* paa mit Hoved? Parykmager Edvard Giese paa Østergade er 15 virkelig ikke at spøge med. Jeg vil imidlertid fatte mig, saagodt jeg kan, jeg vil i Tankerne omfavne Dem, thi jeg er altid inderlig rørt og taknemlig for al den Godhed og Venlighed, De viser *mig*, der saa lidt fortjener det! – Tak for det yndige lille Billede, De sidst sendte mig! De var, sagde De, i Beraad med Dem selv, 20 hvad De skulde lade Alferne i „Expeditions-Salen“ tage sig for, og De meente, at Protokoller og Penge just ikke var Noget, som Alfer ret vel kunde haandtere. Jeg mindedes derved om, at L. Tieck i en Skildring af Alfeverdenen har ladet de hvide Alfer regjere med Blomsterne, Fuglene, Sommerfuglene etc. etc., men 25 overladt Guld, Sølv og Ædelstenenes Behandling til Gnomerne, dem han skildrer som gammelagtige, vrantne, uformede, kort sagt comiske o.s.v. Men *den* Udvei tør De vel – for Pengemændenes Skyld – ikke tage? Man maa jo holde gode Miner med alle Slags. – Hændelsen – denne mysterieuse Guddom – har 30 bragt os i Bekjendtskab med et Par ret flinke Mænd. Den ene er en Portugiser, født paa de Capoverdiske Øer; han hedder Roberto Silva, er Mathematiker og studerer af al Magt Chemie. Den anden er Dr. med. F. Castano, en Strassburger, men nedstammende fra Milano. Den Første har reist meget, og var f. Ex. 35

med de franske Krigsskibe i China. Paa denne Reise gjorde han Bekjendtskab med Castano, som var Overlæge. I samme Egen-
skab har denne opholdt sig 8 Aar i Rom ved den franske Oc-
cupations-Hær. Han har ogsaa engang været i Danmark og kjen-
5 der Kbhvn ret godt, har besøgt Grækenland, Spanien etc. etc.
Han taler meget godt Tydsk, og især Italiensk, hvilket sidste
Sprog jeg da tog min Tilflugt til, da det gaar mig lidt mindre
trevent fra Tungen end det Franske. – Til Foraaret agte disse to
Herrer at foretage en Reise til Norge, Sverige og Danmark. Maa
10 jeg medgive dem et Brev til Dem? – det kunde jo dog være mul-
ligt, at Deres Tid tillod Dem at give de Reisende lidt Anviisning
og Hjælp f. Ex. med Hensyn til de kunstneriske Samlinger og
derved maaskee spare dem nogen Tid. Deres Ophold der bliver
nok temmelig kortvarigt.

15

26^d Octbr.

Naar jeg, som ovenfor sagt, ikke lod mig paavirke af andre
Poeters Raad eller Veiledning, saa var det en Følge af min inder-
lige Modbydelighed for *Efterligning* og min fulde og faste Over-
beviisning om, at *Originalitet* var det Første og Sidste, man
20 burde bevare. „Mens jeg med sømmelig Respect saae hen til
Smaa og op til Store, lidt efter lidt fik Tanken Vægt: anch'io
son pittore! Fast drømmende jeg gjennemgik da Kunstens Al-
pha-Beta, til, som jeg troede, lært jeg fik at tegne „con giusta
meta“. Og saa blev det, som det blev! – Har jeg før i et Brev
25 citeret disse Linier, saa tilgiv min slette Hukommelse.

27de.

Som De vil have seet af Bladene, frygtede man for at Fransk-
mændene d. e. Pariserne vilde gjøre Optøier el. Revolution d.
26de d. M., fordi Regjeringen, trods Constitutionens Bestem-
30 melse, havde udsat Sammenkaldelsen af den lovgivende Forsam-
ling til d. 29 Novbr. Men Alt blev roligt, og der er, saavidt jeg
veed, Intet forefaldet. Men Franskmændene maae ogsaa have
godt Veir til at gjøre Oprør i. Ida spurgte forleden vor Opvarter,

„om han troede, der blev Spektakler i Byen?“ hvorpaa han svarede: „De kan være ganske rolig! *Veiret er ikke til det!*“ – Idag sneer det og er saa koldt, at Sneen temmelig længe holder sig paa Tagene. Det brænder i min Kamin, men det varmer ikke; derimod seer det jo ganske lysteligt ud! –

5

29de Octbr.

Som sagt, Intet er her forefaldet. Men alle de hede og hidsige Elementer, som røre sig og gjære her, kunne ikke engang opvarme Luften; her er hundekoldt! Saaledes er der da ogsaa hjemme, naturligviis hvor baade Menneskenes og Veirets Gemyt 10 er mere roligt; – hen over de slumrende Blomster-Grave nu hopper den eensomme Spurv i Din Have; og Solen sin døsiges Straale kaster mat over den sildig-vaagende Aster. Høstvinden slaar paa de dybeste Strænge, og Dine smaa Piger og Dine smaa Drenges, som før saa frit under Himlens Lofte sig tumled som 15 Kid paa den grønne Tofte, nu holde sig helst ved Arnens Lue, ved Bog og ved Blad i den lune Stue; og Vinterens Stilhed synes at lægge sig udenfor Muur og indenfor Vægge. – Men *eet Sted veed jeg, hvor Kulden ei kommer, – eet Sted jeg veed, hvor der altid er Sommer; hvor Blomsterne myldre, hvor Billeder vrimle,* 20 *saa brogede, rige, som i alle syv Himle; hvor Vid og Lune med Gratie flagre paa Phantasiens blomstrende Agre; hvor Alvor boer og hvor Tanken raader saa mange af Skjønhedens sindrigste Gaader: og det er Dit Hjerte, Din Sjæls Tabernakel, hvor Trofasthed tændte sin hellige Fakkell, som varmer Enhver, der* 25 *kan nyde den Lykke, at som Ven han sin Haand i Din tør trykke. Den stolte Glæde blev da ogsaa mig givet, ved Gudernes Gunst, en god Stund af Livet; og dem jeg anraaber, at de ville os bevare af glade „Torsdage“ en klækkelig Skare fra første Januar til sidste December! – See, det var Vor Hilsen til tredie Novem-* 30 *ber!*

Fra min Hustru, fra Ida og fra

Deres hengivneste

Christian Winther.

Fra Ida har jeg den specielle Hilsen til Dem, „at hun altid betragter Dem som en *kjær Onkel*“, – ikke at forvexle med *andre* Onkler – f. Ex. *andre* Secretairer etc. etc. – Som en Illustration (Alting skal jo nu illustreres) sendes Dem en Photographie af
5 Carpeaux's Gruppe. Døm nu selv! –

Tilgiv, at dette Skriveri er saa rettet og klattet.

401. *Til Constantin Hansen.*

Paris 9de Decbr. 1869.

Kjære Const. Hansen!

10 Tusind Tak for Deres Brev af 5te Novbr! – Skjøndt Tiden hverken lider, skrider, gaaer eller løber – i det Mindste ikke for mig – men slæber sig og kryber, saa seer jeg dog med Forfærdelse og Skamfuldhed, at det nu allerede er over een Maaned, siden jeg lod høre fra mig. – Min Hustrues og Ida's Befindende
15 har i al denne Tid – paa lidt Forkjølelse nær – været tilsyneladende ret taaleligt, hvilket er en stor Guds Naade, hvorfor jeg takker Dag og Nat. Fra dem Begge har jeg de hjerteligste Hilsener til Dem og Deres. Ida har flere Gange yttret, at hun kunde have stor Lyst til at skrive til Dem; men hun *tør* ikke, – siger
20 hun, – hvorfor, veed jeg ikke, medmindre det skulde være hendes Haandskrift, der – efter hendes beskedne Mening – ikke er ganske, som hun ønskede den. – At Hr. Cand. Julius L. kan have stort Gavn af Deres Veiledning, og at De selv kan finde Glæde ved at meddele ham af Deres Indsigter og rige Erfaringskat, det
25 kan jeg saa godt forstaae. L. er et *meget* begavet Menneske, udrustet med ypperlige Evner og erhvervede Kundskaber. Alt dette have vi i vor lille Kreds havt Leilighed til at erfare og erkjende. Men – desuagtet har hans Navn ingen god Klang i vort Huus og hans *Personlighed* maa være os Alt andet end *kjær* og behagelig.
30 Mod min Hustru, der lige fra hans Barndom havde behandlet

ham med varm Interesse, ja, næsten med moderlig Varme omfattet hans hele Væsen, mod hende har han paa det Sidste opført sig saa pøbelagtigt og hjerteløst, at det maatte slukke selv den stærkeste Sympathie. Mundtligt mere herom, som fuldstændigt skal retfærdiggjøre mine stærke Udtryk! – Hvorfor har ikke De, 5 men Fru Jerichau faaet Bestillingen til Tersløse Kirke? Hun faaer jo 1200 Rdlr. for sit Billede; dem havde jeg undt min Ven! – Ogsaa Marstrand, seer jeg, skal smykke en Kirke med et Billede; men Kirken er jo endnu ikke til! – Jeg havde *forbudt* Hr. Orla Lehmann at lade mig stille op i „Situation“, medens jeg endnu 10 var i Live, – eller rettere, jeg havde *frabedet* mig den Ære. Nu er det alligevel skeet. Til Henri, som traf ham ude hos Monrads, yttrede han, at han vilde lade Billedet photographere og sende mig en Copie som Julegave; det kunde være ret artig! – Pater Hyacinthe har jeg hverken hørt eller seet; hans Skrivelser og 15 offentlige Udtalelser derimod, hvoraf det første Udbrud kom i Sommer, har jeg med stor Interesse læst og fulgt. Det maa være en prægtig Fyr! Men – efter Photographie-Portraitet at dømme, seer han ikke rigtig godt ud, – synes mig. Her findes i Frankrig et stort Partie af Antikatoliker, som kalde sig selv „libres pen- 20 seurs“; men jeg synes at kunne spore af flere af deres Udtalelser, at de endnu ikke ere komne paa det Rene med, hvad de egentlig ville. Men ved Gjæringen klares vel Alt engang, maaskee endog efter Conciliet, naar dettes vanvittige Beslutninger og Decreter have kastet det værste Stof til Uenighed, den vildeste Brand midt 25 ind i det katolske Samfunds, allerede noksom forvirrede Liv. – Jeg bestiller – for dog at sige et Par Ord om mig selv – aldeles Intet. Min Flugt var aldrig kjæk og høi, jeg tog mig vel ivare; jeg saae jo nok, naar Mangen fløi, at det var kuns en ringe Spøg, men tidt en sikker Fare; jeg svæved lavt, *nu* jeg kun sjokker paa 30 Tøfler eller Hosesokker; – og *det* har ingen Klang! – Hvis De har hørt Monrads Foredrag om „politiske Drømmerier“, vilde De gjøre os en Glæde ved – engang i Tiden – at sige os lidt derom. Jeg frygter næsten for, at disse Forelæsninger ville kunne give Anledning [til] Polemik. – Nu lev vel! Vær ikke vred paa 35

eller misfornøiet med Deres daarlige Correspondent, der mener
Alt saa inderligt og venligt, og som altid er og bliver

Deres hengivneste
Christian Winther.

5 402. *Til Constantin Hansen.*

Paris 15de Jan. 1870.

Kjære Const. Hansen!

Her er jeg da endelig igjen – og skammer mig! Hvad maa De
troe om mig? naturligviis *enten* at en Tropmann eller en Peter
10 Napoleon Bonaparte have havt fat paa mig, *eller* at jeg ret er en
utaknemlig Person. Intet af disse Alternativer finder Sted. Vi
have levet i god Fred her midt iblandt alle de Afskyligheder,
som det sociale og politiske Liv her hver Dag frembyder; og
hvad Utaknemligheden angaaer, saa har jeg i denne Henseende
15 min Samvittighed paa min Side og til Forsvar. Men hvad kan
den Svage udrette, ved hvis Side vandre saadanne Dæmoner som
Sløvhed, Dorskhed, Døsighed, Uvidenhed, Indholdstomhed og
alle disses Ledsagere? – De siger i Deres sidste, saa høist inter-
essante Brev, at „De maaskee havde sagt Noget, jeg ikke syntes
20 om“. Ak! hvor kan Sligt falde Dem ind? Deres Breve, saa ven-
lige og velvillige, saa fulde af Indhold og saa prægtige i Formen,
gjøre *altid* en velsignet Virkning. Det Eneste jeg kunde have
imod Dem og Deres Brev, maatte da være, *at de gjøre mig og*
mine tilskamme! – Min Hustrues og Ida's Helbred synes nu i
25 længere Tid at have været taalelig. Jeg troer, for Ida's Vedkom-
mende, virkelig, at den franske Doctors Anordninger have været
de rette; og den Tillid og Fortrøstning, som Følelsen heraf maa
vække og styrke, er jo ikke det mindste – nei, maaskee netop det
vigtigste Gode ved en heldig Cuur. – Fra dem Begge har jeg de
30 kjærligste og hjerteligste Hilsener til vor Ven i Paletten! –

Er *De* ikke flittig? jeg skulde sgu tro'et! – Jeg kjender faa
Mennesker, der ere mere flittige, eller rettere sagt – Ingen! Men
Deres – saavidt jeg kan forstaae – næsten rastløse Virken under-

støttes ogsaa af Deres livlige, altid Frugt bærende Phantasie, af Deres Dygtighed til at producere og af Deres grundige Indsigt og endelig af Deres varme og inderlige Kjærlighed til Deres Kald og Kunst. Det er en lykkelig Tilstand at *kunne* være flittig! Jeg vil her ikke igjen gjøre nogen Sammenligning! 5

Monrads Foredrag har jeg nu læst. Det er en i hver Henseende mærkelig og interessant Udtalelse; og, saavidt jeg kan forstaae og læse mellem Linierne, er han af samme mishaabende Mening, som jeg, nemlig at Danmark er viet til Undergang. Det varer ikke længe, inden det er forbi. Selv ikke den stærkeste Coalition 10 mellem de tre nordiske Riger vil kunne hindre en saadan Udgang. Man fortæller i Bladene, at de tre nordiske Rigers Regjeringer i en Fælledsnote til Østerrigs og til Frankrigs Hoffer skulle have paakaldt disse Magters Mægling med Hensyn til Pragerfredens 5te Art., angaaende Nordslesvig. Men man veed jo dog 15 een Gang for Alle, at *Ingen* gjør et eneste Skridt for os, for Andre, uden at see en bestemt, sikkert Fordeel derved. Desuden – hvad vilde saa *Freden* sige? Den evige Talen om Fred og om almindelig Afvæbning, som om vi skulde kunne sætte os tilbage i en Guldalder, forekommer mig yderst latterlig. Vi ere sandelig 20 endnu ikke saavidt! – Birkedals tykke Bog har jeg engang seet, men ikke vovet at aabne den. Han har aldrig vakt min Sympathie. – Herregud! hvem er dog den ulykkelige Dame (?) af „hæderlig Familie“, som, anklaget og overbeviist om en Mængde Boutikstyverier, nu har unddraget sig Straffen ved Selvmord? 25 Man veed, naturligviis, i Kbhvn hendes Navn. – Som et – overflødigt – Beviis for, med hvilke Øine Folk, ja Redacteurer betragte Billeder, kunde tjene, at man i Bladene har taget det omtalte Titelbilled, Ydun, for den *samme* Figur, som er anbragt i Platfonden i Universitetets Forhal! – De længes efter at see os 30 igjen? Tusind Tak – udtal det, saa ofte De vil, jeg og min Glæde derover blive ikke trætte! – Lev vel! Ærbødigst og venligst Hilsen til Deres Frue!

Deres hengivneste

Christian Winther. 35

403. *Til Constantin Hansen.*

Paris 1ste Marts 1870.

Kjære Const. Hansen!

Enten er De syg, hvad Gud forbyde! – eller De har al Deres
 5 Tanke og Tid optaget af Deres Arbejder, og dette maae vi jo
 takke Apollo og Muserne for; – eller – er nu Turen kommet til
 mig at være ængstelig for at have sagt *Noget* i min sidste Skri-
 velse af 15de Januar, som har været Dem imod? Dette er mig
 ikke bevidst – tvertimod! Jeg vil altsaa haabe, at det midterste
 10 Alternativ er det sande, og saa finder jeg mig med Taalmodighed
 i Deres lange Taushed.

Vi have nu foreløbigt fastsat vor Hjemreise til førstkommende
 Juni Maaned. –

Hvad et slet Valdhorn, blæst afskyeligt, kan udrette, derpaa
 15 vil jeg nu give Dem et Exempel. En mørk Aften i sidste Sommer
 stod jeg alene ved Havbredden ved Fécamp og saae ud over Søen.
 Oppe fra een af de høie Klinter hørtes den fæleste Musik af et
 Tudehorn. Jeg vendte mig for at gaae hjem, og mødte en Herre –
 den Eneste paa Pladsen foruden mig. Jeg henvendte til ham et
 20 Par misbilligende Ord om denne ubehagelige musikalske Præsta-
 tion og vi vexlede et Par Ord, hvorved jeg fik at vide, at han
 var en Portugiser, født paa een af de capoverdiske Øer, at han
 var Mathematiker og *Chemiker*, at han kjendte Berzelius og Ør-
 sted etc. etc., og at han efter et bevæget Liv nu studerede i Paris.
 25 – Et Par Dage efter sad han og læste i en Krog i „Dame-Salo-
 nen“ i det saakaldte Casino, hvor ogsaa mine Damer sad og be-
 stilte *Noget*. Paa min Kones Anmodning presenterede jeg ham
 for dem; han besøgte os derefter en Gang i Fécamp og fortsatte
 mere og mere Besøgene her i Paris; og naar vi nu i Juni Maaned,
 30 som jeg haaber, vende hjem, saa bringe vi ikke Ida Winther med
 os, men formodentlig Madame Ida Silva. Thi saaledes hedder
 Fyren – Roberto Duarte (o: Edvard) Silva, – og han er, *troer jeg*
nu, en rigtig elskværdig, god Person. *Rig* er han ikke; – det er
 altsaa ikke, hvad man i vor gode Stad Kbhvn vilde kalde et bræ-

li-jant Parti; men jeg har den Tro, at det er et *godt!* – See, Alt dette er nu det fæle Valdhorn Skyld i! –

2den Marts.

Saavidt var jeg kommet, da jeg *igaar* modtog Deres saa længselsfuldt ventede, kjærkomne, Brev, dateret 23 Febr (?!), og nu 5 vil jeg dog endnu tilføie et Par Ord om Ida's tilkommende Ægteherre. Silva er i sit Fag meget dygtig, hvorfor jeg har de solideste Beviser deels i flere Afhandlinger, han i de store franske videnskabelige Tidsskrifter har opnaaet at faae Plads til, deels i den Omstændighed, at han er Medlem af lærde Selskaber her, 10 deels deri, at han baade har havt Kald, som Docent i Chemie, til Universitetet i Coimbra i Portugal, som ogsaa til en mindre lignende mindre Post her i Byen. Hans Forbindelse med de naturvidenskabelige Notabiliteter her er, synes mig, ogsaa et Slagt Garanti. Han har her taget Licentiatgraden og arbejder nu af alle 15 Kræfter, hvilke han anvender med mageløs Flid, paa sin Doctordisputats. Han er meget beskeden i hele sin Optræden og er eet af de sobreste og nøisomste Mennesker, jeg har kjendt. Hvad hans Udvotes angaaer, saa maa man, for at være høflig, i det Høieste kalde det „som Folk er fleest“. – See, det var nu det! – 20 Naar Giftermaalet skal feires, skal jeg fortælle Dem det. – Siden mit sidste Brev har min Kone været *alvorligt* syg. Vi maatte tage vor Tilflugt til Doctor Vernois. Hun maatte holde Sengen i over 8 Dage og holde sig længe inden Døre. Kulden, som her jo er føleligere end hjemme, fordi Vinduer og Døre ere utætte og Varme- 25 indretningerne slette, var formodentlig den egentlige Grund til hendes Sygdom. Nu synes hun at befinde sig ganske vel, hvilket maaskee kan tilskrives det nyligt indtraadte milde Veirigt. – Har De i Berl. Tidende læst F. L. Mynsters Indsigelse mod den nye Retskrivning, som Sv. G. & Cie vil paatvinge os? *Han* er vred, 30 dog ikke nær saa gal i Hovedet som jeg selv. *Kunde* jeg, saa skulde jeg vadske Hovedet paa disse Herrer! men jeg er en Stakkel. „Vad S. G. angår, så værken vil jeg ændse eller kan jeg indse tron på, at han er helt en helt i sprogvidenskaben“ etc. etc. – Af

de politiske Optøier her høre og erfare vi intet i vor stille Gade; kun Bladenes Beretninger lade os vide, at vi maaskee promenere paa en Vulkan. Dog troer man, at det i Grunden ingen Fare har. Jeg saae ogsaa helst, at, hvis det skulde komme til alvorligt Ud-
 5 brud, dette da maatte skee efter Juni Maaned. Saa maae disse politiske Arlecchini for mig gjerne gjøre deres Krumspring! – Fra min Hustru og fra Ida de venligste Hilsener til Dem og Deres! – Hvergang jeg faaer et Brev fra Dem, bliver Dagen mig en Fest. – Den Scaveniske Farce morede mig kosteligt; Æblet falder
 10 ikke langt fra Stammen! Det gjør saa godt, naar et saadant Individ ret grundigt gjør sig til Nar. – Lev vel!

Deres uforandret hengivne

Christian Winther.

Min Skrift er slettere end sædvanligt; det kommer af en stærk
 15 Gigt, som har taget Logis i min høire Tommeltot.

404. *Til Constantin Hansen.*

Paris 6te April 1870.

Kjære Const. Hansen!

Nu er den da endelig kommet, den velsignede Vaar,

20 „Primavera, gioventu dell’ anno,
 Bella madre de’ fiori,
 D’herbe novelle e dei novelli amore!”

og nu haaber jeg da ogsaa, at ved dens Ankomst og ved dens varme Aande skulle alle vore Plageaander, Gigt, Forkjølelse, Ho-
 25 ste, Snue, la Grippe, Tandpine, Hoved^{do}, Hals^o, – ikke at tale om et Læs af Klædemonsstykker, som man har maattet slæbe paa uden Nytte – nu skulle finde sig beføiede til at lade os i Fred! Vi have længe nok døiet Ondt. Min Hustru har to Gange maattet holde Sengen i 14 Dage og lade Lægen kalde, og Ida er det gaaet
 30 paa samme Maade, hun, som *nu* virkelig ikke har Tid til at ligge

i Sengen! Svalen har hilst paa os her, Knupperne paa Træerne i Palays royal tyknes, Bonner og Børn lege under fri Himmel og gamle Cavalierer og unge Damer sidde udenfor Caféerne og drikke deres Bock. NB. jeg gjør det ikke; thi jeg fryser *altid!* – Men hvordan seer det ud hjemme? triste og koldt og fuldt af Iis! 5 hvad skal det blive til, hvis Jorden har dreiet sig forkeert? jeg er næsten bange for det!

Det glædede mig af Bladene at see, at min Ven Constantin *dog* har to Billeder paa Udstillingen; og er det de to Altertavler, saa er min Glæde dobbelt; thi det har forekommet mig, at de 10 have ligget Dem lidt tungt paa Hjerter. – Jeg gratulerer til Vice-Directoratet. Egentlig veed jeg jo ikke, hvad det har at betyde; men faaer Deres Stemme i Kunstens Anliggender derved endnu større Vægt el. Indflydelse, saa har jeg, *der troer paa Dem*, saa meget mere Grund til ogsaa at gratulere os og Kunsten. – Har 15 Holger Roed virkelig fortjent den store Guldskilling, eller er det kun *Professorens Søn*, som har faaet den? En Scene af Syndflo-den? det forekommer mig, som om man altfor ofte rider paa dette Problem; – man har da ofte seet det i vor Udstillings-Salon. Er det, fordi man vil vide, om de unge Kunstnere have 20 Kjendskab til den nøgne Menneskeskikkelse? i mange forskjellige Stillinger og Bevægelser? eller gjør jeg maaskee her et dumt Spørgsmaal? – saa er det da ikke første Gang, det hænder mig. –

Af de Uroligheder, som her have fundet Sted i Anledning af Prinds Buonapartes Affaire med Victor Noir, som han dræbte, 25 og i Anledning af de Forandringer i Constitutionen, som man er ifærd med at foretage, og som ikke synes at behage Folk, have vi i vort Qvarteer ikke seet eller erfaret det Ringeste. Bladene derimod ere fulde af Oprør. Men – skjøndt Sindene vistnok ere i stor Ophidselse, troer man dog ikke paa Muligheden af en 30 Revolution, hvortil det *egentlige Folk* føler liden Sympathie, eller rettere sagt, som det frygter. De vilde Republikanere derimod drømme kun om Ild og Blod.

Jeg havde igaar Besøg af en her bosat, dansk Mand, Hr. Rit-mester Allan Dahl, der har etableret en skandinavisk Bank her, 35

og som nok gjør ret gode Affairer. Han vilde have mig til at indtræde i et Slags Understøttelses-Forening, hvis Formaal er meget fornuftigt og smukt, nemlig at understøtte og fremhjelpe uformuende, syge, arbejdsløse Nordboer, som opholde sig her, en Forening, som allerede skal have viist sig hensigtsmæssig. Til-
 lige vilde han have mig til at deeltage i et Festmaaltid, der skulde gives til Ære for den svenske Sangerinde, Christine Nilson, der ved sit Talent havde skaffet Foreningens Kasse en stor Indtægt. Men dette Sidste frabad jeg mig. Manden selv var stor, tyk, meget livlig og, som det forekom mig, meget fornuftig og respectable. – Forresten har jeg – for dog at sige Noget om mig selv – i disse to Aar ikke gjort noget Bekjendtskab her; Grunden er især, at jeg kun med stort Besvær og meget ufuldkomment udtrykker mig i det franske Tungemaal – og saa har jeg hellerikke følt nogen Drift eller Lyst dertil, – jeg havde nær sagt: saa lidt som til noget andet! – Min Hustru og Ida forene deres hjerteligste Hilsener til Dem og Deres Frue og Deres Ungdom med mine! Lev vel! og tag tiltakke!

Deres hengivneste

Christian Winther.

405. *Til Constantin Hansen.*

N^o114 Lappen, ved Helsingør.

20de Juni 1870.

Kjære Const. Hansen! – – – –

– – – – –
 – – – – og derfor skammer jeg mig og tør ikke engang undskylde mig, men jeg maa bede Dem selv at tænke Dem i alle disse Tankestreger den dybeste Sønderknuselse, Anger og Ruelse over min Forsømmelse.

Den 7de d. M. ankom vi her til denne gamle Sæbekjelder. Dagen efter fandt vi ovenstaaende Bolig. Den er ikke fuldt tilstrækkelig, og altsaa ikke heller ret beqvem. Den, som er bedst faren,

er, som sædvanligt, jeg; min Hustru har det ubeqvemmet. Hvad der imidlertid gjør os denne Omstændighed mindre besværlig, er det gode Veir, de smukke Promenader, Udsigten fra vore Vinduer til Sundet, og – Haabet om ret snart at turde vente et Besøg af Dem! Et saadant Besøg – netop af Dem – vilde glæde, formilde, 5 trøste – kort sagt, rigtig gjøre godt og være velsignet af os Alle.

Jeg var i Fredags i Byen, men det var en Forretningsreise; jeg havde 100 Ærinder og saae bogstaveligt kun Handlende og Haandværkere, – med Undtagelse af Henri. Men naar jeg næste Gang gjæster Kbhvn, skal De ikke være sikker for min Appari- 10 tion, og De maa da love mig, ikke at blive forskrækket.

Jeg kan ikke faae Mere paa Papiret! Lev vel, til vi sees! Min Hustru, Ida og Fr. Smidt hilse venligst Dem, Deres Hustru og Børn!

Deres hengivneste 15
Christian Winther.

406. Til Petronella Ross.

Helsingør 6te Juli 1870.

Den 24de Juni sidstleden modtog jeg fra Monrad en ganske lille Billet, som begyndte med de Ord: „Jeg sender Dig medføl- 20 gende Brev, som skulde sendes Dig første Gang, jeg skrev til Dig“. Billetten var dateret 22 Juni, og Deres Brev, som er dateret 27de Marts d. A., var vedlagt. Det er altsaa tre Maaneder gammelt; men, som De seer, er det ikke min Skyld, at De først nu faaer et Svar. Men dette mit Svar skal, som jeg haaber, være 25 Dem aldeles tilfredsstillende.

Naar De ønsker mit „Samtykke“ til det Arbeide, De har begyndt – og maaskee allerede fuldendt, saa giver jeg Dem det ubetinget. At De gjør dette Arbeide med Kjærlighed, derom er jeg fuldkommen overbeviist, og at det bliver udført med Talent 30 og Dygtighed, er mig ligesaa vist. Naar dertil kommer, at to Mænd som Sibbern og Kalkar yde Dem Bistand, saa „tør jeg“ –

for at bruge Deres eget Udtryk – trøstigt overlade hele Sagen til Dem!

Ogsaa jeg troer med Bestemthed at vide, at min Moders Giftermaal med Dr. Møller fandt Sted i Aaret 1812, og denne Feil i Kirkebogen er mig ubegribelig. Havde jeg her Erslews Forfatterlexicon, vilde jeg vistnok deri finde Bekræftelse paa vor Mening.

Med megen Agtelse, Deres ærbødigste
Christian Winther.

407. *Fra Carl Ploug.*

16 Juli 1870

10

Kjære Professor!

Jeg sender Dem herved en lille Bog, et Slags Supplement til den, som jeg tog mig den Frihed at smykke med Deres Navn, og som altsaa med Rette tilkommer Dem hvis De, som jeg haaber, ikke vil forsmaa den. Jeg burde vel egenlig sendt den i Vinter, da første Oplag udkom, men da De var saa langt fraværende, jeg ikke vidste Deres Adresse, syntes det var noget fordringsfuldt at sende den til Verdens-Hovedstaden, og endelig, det maa jeg vedgaa fordi det er sandt, havde noget knap Tid med Exemplarer – saa besluttede jeg at vente, til De kom hjem og andet Oplag sandsynligvis forelaa. Glemte Dem har jeg virkelig ikke. Naar jeg ikke har skrevet Deres Navn i den, saa er det fordi jeg ikke kan vide, om den skal staae mellem Herrens Bøger eller værdiges en Plads mellem Fruens, hvilket De selv maa afgjøre. Det Meste deri er, som De kan vide, kun gamle Bekjendte; men jeg maatte have den ud, for dermed at afslutte min Visedigtning, og om jeg nu, da jeg nærmer mig de 60, tør begynde nogen anden, er saare uvist, eller lidet sandsynligt.

Vedlagt følger et Brev, som Studenterforeningen har bedet mig besørge.

De vil se af Bladene, at store Begivenheder forestaa, og om de

bringe os Held, veed kun Han deroppe. For mig have de foreløbig den triste Side, at de afskære mig fra min Hustru og mine 2 Døttre, som ligge i Norge og bade. Jeg skulde paa Onsdag have reist op at besøge dem, men derom kan under disse Omstændigheder jo ikke være Tale.

5

Bevar Deres Godhed og Venskab

for Deres hengivne og taknemmelige
C. Ploug.

408. *Til Studenterforeningens Seniorat.*

Helsingør 19de Juli 1870. 10

Undertegnede, N° 2 paa den første Liste af den gamle Studenterforenings Stiftere, modtager med hjertelig Taknemlighed den ham fra den „nye Studenterforening“ tilsendte Hilsen.

Christian Winther.

409. *Til Carl Ploug.*

15

Kjære Ploug!

Helsingør 22 Juli 1870.

Tak for Brevet og Tak for Bogen! Begge Dele have glædet baade min Hustru og mig! Bogen har jeg læst fra Ende til anden og nu er den i min Kones Værge.

20

Den, der, som De, kan afslutte en Periode med den kjække Friskhed og mandige Sundhed, som paa hver Side af Samlingen aander Een imøde, tør ikke tale om at hænge Strængelegen hen, – og heldigviis kan han heller ikke; thi der er Magter, som ere stærkere end en saadan Beslutning.

25

Nikolaj Søtoft, som begyndte sin præstelige Virksomhed som Capellan hos min Stedfader, skrev for een af mine Søstre en

Devise, der blev broderet paa en Tobakspung til hendes Fader.
Devisen lød:

„Gid jeg var stedse fuld

Ak! ak!

5

Om ei af Guld

Saa af Tobak!“

Da min Fader læste den, tillod han sig den kritiske Bemærkning, „at det kom ud paa Eet, om Pungen *altid* var fuld af Tobak eller Guld“. Skjøndt man nu her ikke ganske correct eller
10 stringent logisk kan sige: fiat applicatio! – saa tør jeg dog nok gjøre en lignende Indsigelse mod den første Stanze i Indledningsdigtet; thi Den, der altid har sin Skuffe fuld af *saadan* Skillelønt, som den De slaer, er sandelig fuldt saa riig, som Mangen, om hvem Publicum siger: „det er en Guldmager!“

15 Selv det allersløveste Gemyt maa, synes mig, i disse Dage gaae i en nerveus Spænding; thi ikke sandt, det seer virkelig ud til

At Stunden rykker nær,

Da mellem Jordens Folkefærd

20

Der skiftes skal med skarpe Sværd.

Gid Vorherre ved denne Leilighed i Naade vilde see ned til os Smaa!

Lev vel! Gid De maa faae gode Efterretninger fra Norge og gid De maa see Deres Hustru komme rask og stærk tilbage til
25 Dem.

Hils Giødwad! Naar jeg paa Mandag skal til Byen for at ledsage min Svoger paa hans sidste Færd, haaber jeg at kunne see ind til vor ædle Ven.

Deres hengivne, taknemlige

30

Christian Winther.

410. *Fra Emilie Monrad.*

Brøndby, den 28de Juli 1870.

Jeg maa fortælle Dig, kjære Svoger! hvor glad jeg er – og det trods Sorg, Smerte og Angst for Danmarks Fremtid – at der for 74 Aar siden blev født en lille Dreng til Verden, som blev stor i 5 mere end een Betydning. Ham er jeg saa inderlig taknemmelig for alle de mange Gange, hans Sange have glædet, trøstet, beroliget og opmuntret mig; jeg regner det og for en stor og god Gave, Gud har skjænket mig, at jeg personlig har lært ham at kjende, og jeg stoler nu paa hans Overbærenhed med at jeg saa 10 ligefremt udtaler det.

Jeg nærrede det Ønske at reise som i Morgen til „Lappen“; men jeg blev overfaldet af Smerter, de grusomste. Jeg har foreløbig faaet Medicin og skal nu paa Løverdag have en lang Conference med Lægen; men ihvor det saa gaaer, vil jeg stræbe at 15 glæde mig til en bedre Fremtid ved at see lidt længere ud, hvor jeg skal møde de forudgangne gode Venner, medens jeg venter paa dem, som jeg forlader for en Tid. Hvor vil det blive godt at see dem, man holder af, friske, glade, kraftige og forædlede, og saa tale med dem „i Lys“! – – 20

Endnu engang Tak for Alt i den Tid, vi have kjendt hinanden, og siig til Julie og Ida, at jeg holder af dem det Bedste, jeg kan!

Din Svigerinde
Emilie.

411. *Fra Mathilde Schjøtt.*

25

[29/7 1870]

Hr. Professor Winther!

Min ædle Faders lange og smertefulde Sygdom endte igaar ved en let Død. De sidste Dage havde han ingen Smerter, men laae og sov næsten uafsladelig. I de korte Stunder han var vaa- 30

gen, var han ved fuld Bevidsthed og svarede paa Forespørgsel om hans Befindende: „Jeg har det godt, meget godt, jeg nærmer mig min Opløsning“. – Igaar var han næsten bevidstløs hele Dagen og sov sagtelig ind uden Dødskamp eller Smerter. Vi vare
 5 Alle om ham de sidste Timer. Sophie kom ind fra Sulerud allerede i Lørdags og var stadigt om ham. Hendes hyppige Besøg under hele hans Sygdom var ham til stor Glæde. Bernhard var ham en trofast og kjærlig Pleier og Fader kunde ikke uden den dybeste Rørelse tale om hans Opoffrelse og store Dygtighed.
 10 Faders sidste Læge, en ung Mand, der fungerede under Huslægens Bortreise, passede og pleiede ham med saadan Omhu, Duelighed og Deltagelse at Faders sidste Smertens Tid blev mildnet og lettet derved. Fader blev saa glad i ham at blot Lægen kom lyste hans Ansigt op. Hr. Professoren der ved hvor Faders
 15 Hjerter trængte til Kjærlighed og hvor han følte sig lykkelig naa hans Følelser rigtig vare smeltede, vil forstaae at denne rørte og taknemmelige Stemning maatte bidrage til at formilde hans Lidelser.

Det Brev, hvormed Hr. Professoren beærede mig indeholdt en
 20 sørgelig Efterretning, mit Svar er et Sorgens Budskab. At det er en Sorg ogsaa for Dem og Deres ved jeg, Faa skattede ham som De og Fru Winther.

Med kjærligste Hilsener til Fruen fra Sophie og mig er jeg Hr.
 25 Professor

Deres hengivne
 Mathilde Schjøtt
 født Dunker.

412. Til Sangforeningen „Quartetten“.

Lappen 30te Juli 1870.

30 Mine Herrer!

Jeg beder Dem venligst at modtage min inderligste, hjerteligste Taksigelse for det elskværdige „Godmorgen!“, hvormed De igaar overraskede, glædede og hædrede mig.

Den smukke Text og den ypperlige Sang havde vistnok for-
 tjent at besvares ogsaa med *Sang!* Men tilgiv mig! Dherrer veed
 nok, at Sangfuglen mister sin Stemme ved *Vintertid!*

Endnu engang, Tak for Deres Godhed og Velvillie for mig og
 for det Lidet, jeg har kunnet udrette. 5

Med oprigtig Taknemlighed

Deres ærb. forbundne
 Christian Winther.

413. *Til Constantin Hansen.*

Helsingør 12te Septbr. 1870 Aften. 10

Kjære Const. Hansen!

Deres Brev, som jeg i Aften selv hentede paa Posthuset, over-
 raskede mig glædeligt, men det gjorde mig ogsaa undseelig.

Jeg, som ikke har noget Arbeide, der optager min Tid og mit
 Sind, jeg burde jo for lang Tid siden have takket Dem for al 15
 Deres Venlighed og for at De ved Deres elskværdige Nærværelse
 vilde gjøre min Fødselsdag til en rigtig Fest. Men – men – !

De maa, troer jeg, forlængst vide, at De *altid* er en kjærkom-
 men Gjæst i vor lille Kreds. Kommer De altsaa inden De faaer
 disse Linier, i Solskinnet i Morgen, saa modtages De med aabne 20
 Arme og Hjerter. Men saa maa De ogsaa tage tiltakke med vor
 Menage, som den nu kan være; thi vi ligge i Flytning og agte at
 lykسالiggjøre N° 34 i Studiistrædet med vort hele Slæng – 4
 Personer – i Midten af denne Uge.

Naar vi saa ere installerede her og have faaet hver Stol og 25
 hvert Bord paa sin Plads, saa haaber jeg, at det maa være mig
 tilladt at sende Dem et Puf!

Tillykke med Deres store Arbeide! Etatsraad Rothe synes mig
 ikke smuk nok til en Loke – hvad anden Lighed han forresten
 kan have med hiin berømmelige Person. Mange Tak! jeg har 30

ærgret mig over Hr. Etatsraad Meldahl. Hvad stikker *der* under?
Men Communen har dog endelig punget ud.

Om Franskmændene og Landets Situation vover jeg ikke at tale. Det seer rædsomt ud.

5 Lev vel, til vi sees! Venligst Hilsen fra Julie, Ida og

Deres hengivneste
Christian Winther.

Frøken Smidt er inde i N° 34 i Studiistræde.

414. *Til Constantin Hansen.*

10 Kjøbenhavn d. 3die Novbr 1870.

Min kjære Constantin Hansen!

Der var en Tid, da jeg var med – som jeg troede – nær Stjernekrandsen, hvor Muserne svæved med lette Fjed; men *nu* er jeg gaaet bag af Dandsen! Med Træskoe – høist med Støvler paa –
15 i Dagens Dynd jeg soppe maa, stakaandet, uden Røst og Stemme, imellem *Før* og *Nu* i Klemme! Men skjøndt der af *mig* i min Sløvheds Dage kun er en ussel Pjalt tilbage, er der dog Noget, jeg roser mig af, skjøndt jeg *selv* mig ikke det gav; det ligger i min Natur grundfast, liig en Oldtidsmuur, der trodser Storm og
20 Slud og Lynets Flammer og Nutids travle Haand og Hammer: og det er min Trofasthed mod dem, der aabned deres Hjertes Hjem for mit, og der lod det finde et Ly og Læ mod Sorg og Livets barske Vinde. Af dem, som – langt over min Fortjeneste – i Ungdoms og i Alders Dage have rækket mig en venlig Haand,
25 er Du jo næsten den Eneste, jeg endnu har tilbage. O! bliv ei træt! – men bliv ved at række mig venligt Din Haand – og helst dem begge!

Nu maa Du tage tiltakke med disse kluntede Knytelriim, som, duftende stærkt af Klister og Liim, paa Bladet vralte op og ned
30 af Bakke.

O, kunde jeg løse Knuderne, der standse Tankens Perler, der

smukt kunde glide paa Livets Traad i Flugt! – men ak! *det* formaae kun Guderne!*)

Det er skrevet i en Ruf, snart kommer jeg med et andet Puf!

Hengivnest

Christian Winther. 5

Nær havde jeg glemmt at gjæste Dig med *Ønsker* i Dag fra os Alle. Fra hver Magt, som man tør paakalde, Du veed, vi sende Dig de *Bedste!*

415. *Fra Mathilde Schjøtt.*

25 Marts 1871. 10

Hr. Professor Winther!

Med megen Glæde og Taknemmelighed læste jeg Deres ærede Brev. Efter at jeg vel havde sendt afsted min Anmodning var jeg meget forskrækket over min Dristighed og angrede at jeg havde uden Betænkning fulgt min første Indskydelse at uleilige Hr. Pro- 15 fessoren med vore Manuscripter. Deres venlige Svar beroligede mig ganske og viste mig at det er sandt, at den første Indskydelse er den rette. Paa min Meddelelse om at Professoren vilde være af den Godhed at give os Raad, sendte min Tante mig, ikke den Del af Manuscriptet hun havde færdig, men blot alle de 20 *tvivlsomme* Blade af Bedstemoders Breve. Dette er jo i sig selv nok og tillige det mindst fordringsfulde lige overfor Hr. Professoren. Det som man er vis paa skal tages med, behøver man jo ikke at uleilige nogen med at læse. Tantes Tvivl angaaende de forskellige Blade ere: 25

[. . .]

Enten Hr. Professorens Dom lyder paa fuldstændig eller delvis Fordømmelse, eller fuldstændig Medtagelse af alle Blade, vil den

*) Du seer, i dette som i Mere
Jeg feiler, da jeg troer paa *Flere!*

blive modtagen med den dybeste Taknemmelighed og ubetinget fulgt. Gid Professoren maatte finde Brevene lette at læse og ikke angre den store Tjeneste De viser Bedstemoders Efterladte. – Hr. Huitfeldt reiste lige efter at jeg havde sendt mit forrige Brev, 5 Papirerne sender jeg derfor i Posten og havde sendt dem for en Uge siden, dersom min lille Datter ikke var faldet i Strubehoste, hendes Pleie har naturligvis fuldstændig absorberet mig. Nu løber hun igjen munter omkring.

Hilsenen til Bernhard vilde jeg gjerne gjøre baade ham og mig 10 den Glæde at bringe, men Upasseligheden her, og hans Examenslæsen gjør at vi ikke har sees siden jeg fik den til ham. Men gjemme den til ham, til vi sees vil jeg, hverken han eller jeg kan glemme den kjærlige Æmhed hvormed Faders Ven og Veninde modtog os. Jeg har saa meget at være taknemmelig for fra Deres 15 Hus og mine Ophold der, det sidste Besøg og den Venlighed jeg da mødte, maaskee mest den jeg mødte fra Dem personlig Hr Professor, sank dybere i mit Hjerter endnu end de forrige kjære Minder. Fader var jo ikke med os, kunde ikke mere komme med, det følte lige smerteligt af Alle, det forekom os at De Hr Professor gav os i Arv efter ham noget af den Hengivenhed De 20 følte for ham, det gjorde os Begge godt i Hjertet. Schjøtt sender sin venligste og ærbødigste Hilsen til Herre og Frue. Kjærligst Hilsen til Fru Winther, det gjør mig saa ondt at Ida atter har været lidende.

25

Deres taknemmeligt hengivne

Mathilde Schjøtt,
f. Dunker.416. *Til Julie Winther.*

8de April 1871 Aften Kl. 8 1/2

30 Kjæreste!

I dette Øieblik modtog jeg Dit Brev fra Hamborg af Gaars Dato. Igaar sendte jeg til Streits Hotel 1) et Brev til Dig, hvori et fra Fru de la Tour, og 2) et Brev fra Saxkjøbing til Ida [. . .]

I Dit Brev, som jeg nys modtog, taler Du ikke om, hvor Du vil tilbringe den næste Nat. Saasnart det er Dig muligt, beder jeg Dig ret indstændigt at lade mig vide, hvor mit Brev med Sikkerhed kan komme Dig tilhænde. – Hils Ida fra mig og tak hende hjerteligt for, at hun saa kjærligt tænker paa mig. Jeg gjorde et 5 Par Gange et forgjæves Forsøg paa at tage Afsked med hende; men Afreisens Travlhed kom os i Veien; – det var saa naturligt og vi ere Begge to undskyldte. [. . .]

1ode April.

Nu har jeg gjenne læst Fru Dunkers, mig tilsendte Manu- 10 script, og gjort mine Bemærkninger dertil, efter bedste Evne. Jeg kan ikke nægte, at en stor Deel deraf er i en høi Grad, tilsyneladende for os Nulevende, trivielt og ubetydeligt. Men ved Bedømmelsen af slige personlige Optegnelser fra en fjerntliggende Tid er det min Overbeviisning, at man maa være meget forsigtig 15 med Udeladelser eller Udsetninger. Det for os ubetydelige og uinteressante er dog – eller kan indeholde eet eller andet Træk, ligesom et lille Penselstrøg i Maleriet af Tiden, der, ligesom Mellemteinterne i et malet Billede ikke kunne undværes til Billedets Fuldendelse. Derfor raader jeg Udgiverne af disse Memoi- 20 rer til at udelade saa lidt som muligt. Om et Par Dage skriver jeg til Fru Schjøtt, og skal da tillige sende hende en Hilsen fra Dig og Ida. – – Idag Formiddag kom den kjære Henri til mig og foreslog mig at være sammen med ham til Middag. Vi spiste à 3 25 3/4 hos Vincent og gik derfra ud til Frederiksberg og tilbage i et deiligt Veir. Men – det er Altsammen ikke moersomt! – Den Opgave, som Boghandler Philipsen har givet mig, er ikke saa ganske let at løse. Jeg er selv, „uten mik selbst at römme“, ikke ganske ubekjendt med den danske poetiske Literatur. Men selv mine langt mere lærde Venner, Etatsraad Borgen, Professor Carl 30 Thortsen og flere have studset derved og ikke ret vidst, hvad de skulde sige. Imidlertid vil jeg ikke opgive det, men gjøre, hvad jeg selv og disse Venners Medhjælp kan bevirke. – – Jeg har indmeldt mig i Studenterforeningen, hvor jeg kan læse Bladene

og spiste til Middag for 2 R ; – er jeg ikke snild? Jeg troer – men veed det ikke bestemt, – at jeg er, hvad man kalder extraordinairt Medlem i Studenterforeningen, som altsaa Intet betaler. Men da denne Bestemmelse er taget for saa lang Tid siden, har man vel
 5 glemmt det. Maaskee kommer dog Senioratet under Veir dermed, og saa har jeg jo Fordelen paa min Side. – – Siig mig altid, hvor jeg *med Sikkerhed* kan sende Brev til Dig. Jeg hverken sparer Tid eller Papir! – Undskyld min slette Skrift; men har man Gigt i Tommeltot, saa vandrer Pennen ikke godt! – – Naar Du skriver
 10 mig til, saa siig mig *altid, stadigt, naar og om* Du har faaet Brev fra mig. Det er maaskee for Dig som *et Pedanterie*; men det er *en Nødvendighed*.

14de Apr.

[. . .] Nys fik jeg en Billet fra Const. Hansen; han har været
 15 og er endnu stærkt forkjølet; men lover dog snart at besøge mig. Det er mig næsten kjært, at han ikke ytrer nogen Forventning om en Visite af mig. Jeg føler mig i Fruens Nærværelse ikke vel; det forekommer mig altid, som om der laae noget Andet bag hendes Yttringer end det, Ordene skulde udtrykke. Maaskee gjør
 20 jeg hende Uret, men saadan er det nu engang! [. . .]

17de Apr.

. . . Henri kommer hver Dag til mig et Par Minuter, for at høre, om der er kommet *Noget* fra Dig. Idag fortalte han mig, at en Mand, som igaar bivaanede Monrads Afskedsprædiken i
 25 Brøndby, havde til sin Glæde seet *Fru Monrad* i Kirken; han antog det for et Beviis for, at hendes Helbred maatte være sikret for Fremtiden. *Jeg* forfærdedes; det nægter jeg ikke; thi, naar man, som Du og vi Andre, kjende Lidt til *Fru M.*, saa veed man, at hun af en – i det Mindste *for mig* – misforstaaet *Pligt-*
 30 *følelse* nok kunde udsætte sin Helsen og sit Liv. – Gid det maa gaae godt! – [. . .] Jeg møder af og til Hr. Ole Chr. Lund. Poeten, og vi hilse hinanden. Forleden mødtes vi ved K. Nytorv; efter Hilsenen kom han tilbage og spurgte: „Kjender De mig?“ – „Ja,

ellers hilsende jeg Dem ikke!" – „Hm! hvorledes lever Deres Frue?" – „Jeg takker, meget vel!" – „Hvordan har De det?" – „Meget godt!" – „Hm! har De læst de Bøger – –?" – „Ja, jeg kjendte dem alt i Forveien!" – „Naa, De kjendte dem!" – „Ja, Farvel! ærbødige Tjener!" – – Nu tænker jeg, at vi To ere fær- 5 dige med hinanden! – En anden Sorg – af samme Art – havde jeg forleden. En graahærdet Mand kom nemlig hen til mig og sagde: „De kjender mig næppe? Jeg er von Gähler!" – „Ah, ja saa!" – „Nu drager jeg til Kjøbenhavn, og saa besøger jeg Dem og De kommer til mig!" – hvortil jeg næsten taug stille. Han 10 har hidtil været Byfoged(?) i Nordborg paa Als, altsaa til Dels preussisk Undersaat. Men hans, nu afdøde Kone, en Frøken Scheuermann, og deres Datter have saa kraftigt holdt ham, der egentlig er en Tydsker, til den danske Side, at han formodentlig ikke længer har kunnet nære sig derovre. Allerede i Paris talte 15 jeg med en ung Alsinger i Café de Régence, og han sagde mig, paa min Forespørgsel, at von Gähler *kun* teede sig dansksindet, fordi han ikke kunde Andet for sin Kone og Datter. Qu'en dites vous? Behøver jeg at génere mig for en saadan Person? – ligesaa lidt som for Hr. Ole Christian Lund! – . . .

20

Jeg kysser Dine Hænder!

Din

C. W.

417. *Til Constantin Hansen.*

20de April 1871. 25

Kjære Const. Hansen!

Deres – som sædvanlig – elskværdige Billet af 13 dennes, har jeg ikke besvaret, fordi jeg ikke vidste, hvad jeg skulde svare. De spurgte til mine kjære Reisende, men først igaar modtog jeg et Par Linier fra min Hustru dat. 14de April, fra Innsbruck. 30 Hvad Billetten meldte, var ikke just glædeligt. De vare komne

til denne Stad „*efter den afskyeligste Reise*“, heed det. Nu ere de formodentlig i *Meran*, som ligger lidt N. O. for *Botzen*, der – som De nok veed – ligger syd for *Innsbruck*, naar man har passeret Bjerget „*Brenneren*“. Jeg kjender den Route godt. Jeg haaber nu snart at erholde lidt fyldigere Meddelelser om deres Reise, og skal da ikke forsømme at fortælle Dem – næsten vor Eneste – hvad der – det veed jeg – vil interesse Dem.

Hvis nu jeg engang begaaer den Voldsomhed at sende Dem et *Puf*, – kommer De saa?

10

Lev vel!

Deres hengivneste

Christian Winther.

Jeg vil betro Dem en Hemmelighed: „Jeg er ikke rigtig i godt Humeur!“

15

418. *Til Julie Winther.*

Kbhvn. 30te April 1871.

[. . .] Samlingen til Const. Hansen vil vel omtrent indbringe 1000 R^{dlr.}. Jeg har kun kunnet bringe det til 60 R^{dlr.}. Fru Monrad havde kun faaet 90 R^{dlr.} ind, af hvilke Monrad selv havde ydet 50 R^{dlr.}. Men Marstrand, som jeg i denne Anledning, efter mange Aars Forløb, besøgte, havde faaet over 300 R^{dlr.} og Fru Hammerich ligeledes henved 400 R^{dlr.}. – Igaar d. 29de Apr. havde jeg kjøbt Maccaroni og Parmesanost og bedet Pigen skaffe Fleskecarbonade, og havde da for sidste Gang Const. Hansen og Henri her hos mig til Middag. Jeg vilde gjerne see Hansen; men at invitere ham til en Restauration vilde have været mig dyrere. Vinen havde jeg billigere fra Mønster. – Hansen var, som sædvanlig, elskværdig, men syg og, som mig syntes, *forknytt*. Hvem er ikke det!? – At jeg nu veed Dig i Rom, er mig en stor Trøst og Beroligelse. Du, Søde! som har lidt – og lider saa meget Ondt i denne Verden! og som ikke selv har forskyldt det Mindste der-

af! – Da jeg desværre maa frygte for, at Du ikke faaer mine to forrige Breve, vil jeg dog gjentage et Par Stykker af deres Indhold: Jeg er – og har maaskee altid været en stor Cujon. Da jeg skulde reise ud til Brøndby, var det med stor Overvindelse, at jeg gjorde det. Det var mig næsten rædsomt. – Fru Monrad var 5 oppe, men lidende. Louise Dorothea saae elendig ud, der var ikke et Smiil paa hendes Mund; og hun havde – fortalte Const. Hansen – ogsaa skrevet til Christiane, „at hun næppe vidste, hvorledes hun skulde længe udholde det“. Hun vaager nemlig meget ofte hos Moderen, og maa sørge for Huset om Dagen. 10 Dertil kommer, at eet af Frederiksens Børn ogsaa i denne Tid er der i Huset. – [. . .] Hr. Wilh. Wiehe, som jeg tilfældigviis forleden mødte paa Østergade, bad mig ogsaa at sende Eder en venlig Hilsen. Min Gud! hvor han saae ødelagt og forvildet ud! Men, hvis Bladene tale sandt, saa spiller han endnu som en Me- 15 ster. Apropos, Hr. Mantzius har, foranlediget ved hans raa og pøbelagtige Opførsel, faaet sin Afsked fra det kongl. Theater, altsaa uden Pension. – Reitzel, som jo nu kan raade med mine Ting, som han vil – har nu besluttet at ville udgive de tolv Træsnit i en illustreret Udgave. Sex Kunstnere har han faaet til at 20 tegne hver to Billeder, nemlig Const. Hansen, Sonne, Dalsgaard, Dorph, Exner og Bache. Jeg har seet Hansens og Sonnes Skizzer, som syntes mig at være ret smukke. Forresten elsker jeg ikke illustrerede Digterarbejder! – Hjortens Flugt er nu udkommet i 6te Oplag; og kort efter at dette Oplag (2000 Aftryk) i Paaske- 25 ugen var udkommet, blev der solgt over 600 Exemplarer. Det er en Fornøielse for mig; men Fornøielsen har dog en vis bitter Bismag. Om kort Tid ville ogsaa mine „Digte, gamle og nye“ udkomme i 7de Oplag. [. . .] Hr. Steenberg sendte mig i forgaars en Billet til en Concert, som han giver d. 3die Mai i Casinos 30 mindre Sal, og hvor han foredrager nogle af sine egne Compositioner. Programmet, som fulgte med, lover meget smukke Sager; men jeg er ikke i Stemning til at lade mit Øre fylde, om det saa var af Sphærernes Harmonier. Jeg sender ham Billetten, som han vel kan anbringe paa mere taknemlige Steder. [. . .]

Med Ængstelsens Hastværk har jeg jaget disse Linier paa Papiret. Nu maa jeg holde op, da jeg ønsker at faa Brevet afsted i Aften, at Du ikke skal vente forlænge paa Svar. Gud være lovet, at Du nu igjen dog er mellem Mennesker og ikke blandt Dyr.
 5 Jeg haaber ogsaa, at Du vil kunne faae *Ro* og *Leilighed* til engang imellem – ikke altfor sjelden – at lade mig vide, *hvorledes Du har det?* Dette Punct er det ene Vigtige for mig. Under *Dit* Befindende indbefattes ogsaa *Ida's*; det er jo noget Du nok forstaaer, – det følger af sig selv.

10 Gud velsigne og bevare Dig!

Din

C. W.

[. . .]

419. *Til Julie Winther.*

15 6te Mai 1871. Kl. 7.

Kjære, Velsignede!

[. . .] Baade Du og *Ida* have været saa venlige at spørge til mit Befindende; jeg vil derfor i al Korthed beskrive Dig mit eensomme Liv; thi, skjøndt jeg ofte i min lange Livstid har trukket
 20 mig lidt tilbage, saa har jeg dog aldrig været saa alene, som nu. Det kommer ogsaa deraf, at Man bliver gammel. – Efter at *Pigen*, *Marie*, havde skiftet, staaer jeg op om Morgenen Kl. 8–9; koger Vand og nyder en Kop Thee. Kl. 11 kommer Skomagerkone „ovenpaa“, som er en skikkelige, gammel Kone, anbefalet
 25 af *Marie*, og ordner mit Værelse, – Alt meget godt. [. . .] Kl. 11 ³/₄ kommer *Henri* og gjør mig en Visite paa et Par Minuter. Siden gaaer jeg ud, deels til *Giødwad*, deels til Boghandlerne *Philipsen* og *Reitzel*. Kl. 3–4 spiser jeg til Middag enten i Studenterforeningen eller hos en Restaurant i *Kronprindsensgade*,
 30 hvor man har det ligesaa billigt som hos *Studerterne*. Stundom drikker jeg saa en lille Kop Caffe i Foreningen, en meget god,

men meget lille, men ogsaa til den lille Pris 4 β. Saa gaaer jeg omtr. Kl. 5–6 hjemad. Paa Veien kjøber jeg hos Kongens Bager, paa Hjørnet af Nygade, et Vandfranskbrød til 2 β (ved hvilken Leilighed der altid falder 2 β af til Ida's Sparebøsse), hvoraf jeg nyder Halvparten om Aftenen Kl. 9; den anden Halvpart bruger 5 jeg til min Thee om Morgen. – Dit Huus er i god og peen Orden. Jeg benytter kun de to Rum: Spisestuen og mit Kammer. – Hver tredie Dag lader jeg eet Vindue staae aabent i hvert af de tre Værelser til Gaden, medens de to Døre staae aabne, saa at der er Gjennemtræk; og hver tredie Dag vander jeg Dine grønne 10 Planter, som – synes det mig – befinde sig vel derved. [. . .] Jeg taler – som Du nok har en Følelse af – ikke altfor gjerne om mig selv; men da jeg troer, nei, da jeg er overbeviist om, at Du vil være beroliget med Hensyn til mig, naar Du faaer Sandheden at vide, saa har jeg tilladt mig selv at meddele Dig Ovenstaaende. 15 [. . .]

Jeg kjender Gaden „Via de' due Macelli“ saa godt; *der* boede i sin Tid Malerne Petzhold og Albert Küchler, og ovenpaa sad Bissen. Det var i Aarene 1830–31. – Til Const. Hansens Portrait har jeg hidtil kun, foruden Dine 20 R^{dlr.}, faaet 40 R^{dlr.}. Heraf har 20 den gentile Dispachør A. Vessely givet de 10 R^{dr.}. – Ved det Arbeide, som jeg har paataget mig for Boghandler Philipsen – en Samling af „Skjemtsomme Digte af danske Digtere“ – faaer jeg megen Hjælp af Liebenberg, der for Øieblikket selv slet Intet har at bestille, men kun sidder hjemme og læser Romaner. – 25 Poul Møllers yngste Søn, Rasmus Møller, mødte mig forleden; vi hilstes, men lidt efter kom han tilbage, tog mig ved Armen, spurgte, om jeg kjendte ham, kaldte mig „Hr. Professor“ og sagde *De*. Der var i det Hele bagved Alt dette en umiskjendelig Bitterhed, – hvorfor? – det er jo uforstaaeligt. – Jeg lod ham 30 ogsaa uden videre Forklaring gaae sin Gang. – Thi jeg har dog nok Lov til at have Andet at tage mig nær? –

Saasnart jeg har bragt hiint Arbeide for Philipsen i Gang, vil jeg, ifølge Din Tilladelse, undersøge, *hvad* og *hvormeget* der af de hidtil utrykte Digte „Til Een“ maatte kunne benyttes. Kom- 35

mer der saa i Løbet af Sommeren eet el. andet lykkeligt Stemnings-Moment og jeg faaer Noget udrettet, vil jeg *maaskee* til Efteraaret kunne udgive en lille Samling. Hvis det skeer, saa bliver det sagtens ogsaa den Sidste! –

5 [. . .]

Beder Du til Gud ogsaa for mig, saa mødes vore Tanker hisset hver Stund og Time!

Selv om jeg ikke saasnaert faaer Brev fra Dig, skal Du høre fra mig. Du bliver jo i Rom endnu 6 Uger? – Gud velsigne og be-
10 vare Dig.

Din

C. W.

Hils ogsaa Kirsten.

420. Til F. L. Liebenberg.

15

7de Mai 1871. Aften.

Kjære Hr. Liebenberg!

De erindrer vel nok, at, da De var saa venlig at staae mig bi ved Samlingen og Udgivelsen af „Dansk Lyrik“, bleve vi enige om et Honorar for Deres betydelige Medvirken til denne Entrep-
20 prise, og, om jeg ikke husker feil, saa kom jeg senere til den Overbeviisning, at De maatte have Mere, end De selv havde betinget Dem.

Tillad nu *mig*, hvem min æsthetiske Samvittighed synes at sige, „at jeg ikke er *udelikat* eller *plump*“, at tilbyde Dem en
25 Deel af det eventuelle Honorar, som Ph. vil tilstaae mig for det Arbeide, hvortil De allerede har givet saa vigtige Bidrag. Honoraret skal De selv bestemme. –

„*Tid er Penge*“ sige vore Frænder hist paa „Kuløen“; og det er sandt! De har selv sagt mig, at De i denne *Tid* ikke havde
30 nogen Beskjæftigelse, altsaa ikke heller noget at fortjene. *Tiden* – og Deres *Viden* er altsaa Deres Capital. De bør ikke bortkaste eller bortødsle den; – og jeg bør og tør og vil og kan og skal

ikke misbruge den Godhed, som De nærer for mig, til at formindske den.

Jeg er nu overbeviist om, at De *vil* vedblive at gaae mig tilhaande i hiint Anliggende; men jeg *beder* Dem om – som om en Gunst, som om et Beviis paa Deres Venskab og Tro paa mit 5 Hjertes Retsindighed – at modtage det Tilbud, jeg her ærligt og uforbeholdent har gjort Dem.

Deres hengivne, taknemlige
Christian Winther.

421. *Til Julie Winther.*

10

10de Mai [1871]

Min Julie!

[. . .] Enten man saa er ung eller gammel, er det et meget farligt Experiment ganske at overgive sig i længere eller kortere Tid til en fuldstændig Afholdenhed fra at *frembringe Noget*, 15 som man før har havt Evne til. Jeg erkjender desværre Sandheden heraf hver Stund paa Dagen. Phantasieens Horizont indsnævres; Tankerne – hvis der var nogen – trække sig bort til Andre, som bruge dem, Følelsens Alterild gaaer ud og de Billeder, som fra før stode levende i Sjælen, falme og svinde som 20 Taageskyer for Øieblikkets Solglands. – Naar jeg om Eftermiddagen Kl. 5–6 kommer hjem, søger jeg med Fortvivlelse op i mit Indre, om der ikke skulde være *Noget*, jeg *selv* kunde bringe til Live. *Nei!* – Boghandler Philipsen har givet mig det Hverv at udgive en Samling af „Skjemtsomme Digte af danske Forfat- 25 tere“. *Dette* beskjæftiger mig da nu for saavidt, – Andet ikke! – Tilgiv mig, at jeg fortæller Dig Sligt! Kommer der bedre Dage, saa skal det være mig og mit Hjerte en Høitidsfest at sige Dig det; og saa skal Du ogsaa strax faae disse Dages Blomster og Frugter! – Du seer, at jeg – *som altid* er den Sangvinske og den 30 Melancholske; – les extrêmes se touchent! – Fra hvem, jeg saa

seer paa Gaden, faaer jeg altid en Hilsen til Dig. For det Meste kun Ubetydeligheder! „Men Dine grønne Planter kan jeg ogsaa hilse fra; skjøndt de drikke forsvarligt, jeg troer de sørge endda; i *Savn kan Intet trives*; det forstaaer jeg saa godt; i *mine* Øine
5 kommer der saa ofte noget Vaadt!“ –

[. . .]

13de Mai.

Idag Kl. 1 kom den skikkelige Const. Hansen til mig for at faae Noget at vide om Dig og Ida. Det Lidt, jeg vidste, fortalte
10 jeg ham. Han sender Dig og Ida „de venligste Hilsener og de bedste Ønsker“. Selv var han i et usædvanligt godt Humeur. Han havde af Neergaard, for hvem han maler det store Billed, forlangt 2500 R^{dr}; men Neergaard tilbød ham 3000 R^{dr}. – Inden han forlod mig, fortalte han mig, at han d. 22de i denne Maaned
15 skulde holde Sølvbryllup. Jeg lod naturligviis, som om jeg Intet vidste om den Sag. – Forleden fik jeg en Skrivelse fra Studenterforeningens Seniorat, hvori man meddeelte mig, „at jeg for lang Tid siden var extraordinairt Medlem af Foreningen, og bad mig undskylde, at Tjeneren, da jeg indmeldte mig, havde af Uvidenh
20 derom affordret mig Contingent“ – 1 R^{dr} – hvilken blev mig tilbagebetalt. Det er mig ret kjært at spare den Daler maanedlig. [. . .] Her skeer Intet – i det Mindste erfarer jeg Intet – som det var værd at spandere to Minuter eller 3 Draaber Blæk paa. – Jeg kommer kun til mine Boghandlere, en Gang imellem til Giød-
25 wad, og i Studenterforeningen, – Ingen uden Henri kommer til mig, og hver 4–5te Dag Liebenberg, som gaaer mig tilhaande ved min „Skjemtsomme Samling“, naturligviis mod et Honorar. – Forresten staaer jeg selv hver anden Dag i Universitetsbibliotheket og roder i en Mængde gamle Scroller; – *der* er Man over-
30 ordentlig venlig og imødekommende imod mig, især Thorsen og Fausbøll. – Alt dette er Dig – frygter jeg – kun lidet interessant i Din nuværende *alvorlige* Situation. Men jeg, som ogsaa er stedet i en alvorlig Situation, vil ret inderligt bede Dig, ogsaa at bede mig faae noget *ret detailleret* at vide om Dig selv og Ida.

Søndag d. 14de Mai.

[. . .] Kjæreste Julie! jeg beder Dig aldrig at ængste Dig for mit physiske Velvære; Alt er godt og ordentligt, saadan som det er; og jeg er rask og feiler Intet i materiel Henseende. – Min Ytring angaaende Reitzel og Hjortens Flugt maa Du dog endelig 5 ikke misforstaae; – jeg fortryder *sandelig* ikke, hvad jeg i denne Sag har gjort, og jeg betragter det som Noget, der fulgte af sig selv, det var mig en forfængelig Glæde! Men, hvad der herved ikke behager mig, er den Overbeviisning, at jeg kunde have gjort denne Transaction paa fordeelagtigere Vilkaar, hvis jeg 10 selv havde tænkt mig rigtigt om. Reitzel har ingen Skyld deri; han gav, hvad jeg forlangte; – „ærgrer“ jeg mig altsaa, saa er det over min egen Dumhed – som altid! – [. . .] Veed Du dog ikke nok, at *Bravo altid* har været en væmmelig „idiotisk Jøde“, storsnudet og uforskammet (som en Jøde), hvor han troede at 15 turde være det; krybende som en forkuet Køterhund ligeoverfor alt det Fremmede, Fornemme eller Rige? Du har fuldkommen Ret i, naar Du mener, at vi – Svenske – Norske og Danske – just ikke have stor Ære af denne vor Repræsentant i den saakaldte „evige“ Stad. Men han er *feig* – i den yderste Grad *feig*; og naar 20 Een – især en Dame – vilde træde blot ganske lidt determineret op mod ham og lade ham føle hans lave Underlegenhed, – saa er han logrende som en Skjødehund. Han glemmer sin Tølperagtighed. [. . .] Er det nu ogsaa *sikkert* og *vist*, at Du bliver i Rom til *Juni Maaned* ud? som Du siger; saa har jeg en bestemt 25 Tidsfrist til at sende mine Breve i; og de skulle ikke mangle. Thi, naar jeg sidder, som i Aften, og fortæller Smaat og – Stort? – saa synes jeg, at jeg er Dig lidt nærmere, Du *Eneste*! Thi Du er for det Første den *Eneste* for mig; og Du er dernæst den *Eneste*, som jeg har seet at kjæmpe for et *helligt* Kald med den Kraft og 30 Ydmyghed, som al Din Færd har Præget af. Gud styrke, hjælpe og lede Dig! [. . .] Du agter Dig *ind i Bjergene*? Gaae dog ikke dybere ind, end til Tivoli, Frascati, Arricia eller Albano! I Olevano og Sonnino og disse Steder er der ikke sikkert. Ja, der er jo

næppe sikkert i Roms Corso! – Tag Ida om Hovedet og kys hende paa begge Kinder og siig, at det er fra mig! – i Følge med de kjærligste Hilsener og Ønsker. – Hvor jeg blev glad ved at finde Dit Brev i min Brevkasse, da jeg Kl. 6 1/2 kom hjem fra
 5 Fru Petersen! – Der er en gammel Vise, som begynder: „Hvis jeg som Fuglen var, der tvende Vinger har, fløi jeg til Dig!“ – den tænker jeg tidt paa. – Der er imidlertid noget Spøgelseagtigt ved at være her i disse tomme Værelser saa ganske alene den største Deel af Dagen. Stundom synes jeg at høre Ida gaae ind i
 10 sit Kammer. – Nu lev vel! lev vel! Skriv, naar Du kan til

Din

C. W.

Hils Runeberg!

422. *Til Julie Winther.*

15

Kbhvn. 17de Mai 1871

Kjæreste Julie!

[. . .] Frankrigs og Franskmændenes fortvivlede og vanvittige Tilstand og Færd seer jeg kun paa med en Avislæsers – høiest, med en Historikers rolige Sind. Jeg troer at have Andet at lade
 20 mit Hjerte røres af. Vort lille Fædreland vil, derom er jeg overbeviist, snart være udsat for Overmagt og Undergang. Og dernæst har jeg i min snevreste Tankekreds saa alvorlige, saa uimodstaaelige Interesser, at jeg ikke kan faae Rum nok i mit Hjerte til at huse flere. – *Vanvid* har betaget dem, de stakkels
 25 Franske, og fremmede Eventyrere benytte sig af det egentlige Folks *store* Uvidenhed. – Nu – for at nævne eet lille Træk, have de omstyrtet Napoleons Søilen paa Place Vendôme! – à quoi bon? –

18de Mai.

30 Ifølge Din Tilladelse har jeg aabnet den øverste Skuffe til Venstre i Dit Skrivebord og udtaget 2–3 Pakker Vers. At jeg

ikke rører noget andet Papir, behøver jeg vel næppe at forsikkre Dig? Af disse Pakker har [jeg] gjort et Udvalg, som jeg maaskee vil kunne bruge, *hvis* jeg kan foranstalte en lille Samling Vers til Efteraaret. Ved Valget har jeg især taget Hensyn til, saalidt som muligt at fremlægge for Publikum de intimeste Udtalelser ⁵ f. Ex. angaaende „Sorg og Smerte“, til hvilke to Begreber der altfor ofte maaskee, men meget naturligt, alluderes. Har jeg ikke gjort rigtigt i at tage dette Hensyn? mig synes saa!

19de Mai – Kl. 6 Aften.

[. . .] Fra Fru Monrad fik jeg idag 6 Linier, hvori hun beder ¹⁰ mig at følge ud med Skovgaard til Const. H. paa Mandag d. 22de. Prof. Hammerich følger nok ogsaa med. Jeg bliver vel nødt dertil, skjøndt jeg gjør det høist ugjerne. Jeg synes endogsaa at det er upassende, og at det seer besynderligt, udelicat ud. Den indkomne Sum beløber sig til 1250 R^{dr}. For de 50 R^{dr} kjøbes ¹⁵ Viin, som sendes til Brudehuset. – Hvor har Ida forkjølet sig? Disse Kirker ere tidt farlige paa denne Aarstid. Hils hende hjerteligt og kjærligt fra mig. – Kjæreste Julie! Mod og Villiekraft *har Du*; Gud bevare ogsaa Din Helbred! Lev vel! Du hører vist snart igjen fra ²⁰

Din

C. W.

Hils Walter Runeberg.

d. 17de Mai 1871.

Hvis en Telegraph man vidste, ²⁵
 Som fra Hjertet kunde bringe
 Tanker, som sig ellers svinge
 Tause og til Maalet liste;
 Vilde Du hver Dagens Time
 Venligt for Dit venstre Øre ³⁰
 Faae mit Hjertes Ord at høre
 Som en yndig Klokke kime.

Men *den* Traad er ikke spundet
Paa Maskiner eller Tene,
Som saa let os kan forene, –
Det endnu ei er opfundet!
5 Tankerne maae langsomt skride
Gjennem Pennen; jeg maa lade
Dem paa Brevets blanke Blade,
Liig en Snegl paa Løvet, glide.
De, liig Sommerfugle, bange
10 Flagre let foran hinanden,
Flygte skye mig ud af Panden,
Før i Net jeg kan dem fange.
Derfor bliver ofte Brevet
Ikke det, som var besluttet,
15 Og jeg seer da, – heelt betuttet –
Noget ganske Andet skrevet.
Du maa tage da tiltakke
Med det Holdningsløse, gale;
Hører Du end ei mig *tale*,
20 Hører Du mig dog at *snakke*.

Her er koldt endnu og Vinter.
Vaarens Ynde er kun ringe.
Petersen endnu maa bringe
Til min Ovn de tørre Splinter.
25 Over Torve, gennem Stræder
Maa jeg, som i Vinterkulden,
Hele Kroppen ganske ulden,
Slæbe paa et Lispund Klæder.
Haglen rasler paa min Rude,
30 Sneen falder fiint paa Taget;
Iilsomt driver Skyen, jaget
Af den vilde Storm derude.
Træerne staae splitternøgne;
Dros lens Sang er kun en Klage;

Den har ingen gode Dage,
Hverken hellige eller søgne! –

Du maa ikke være bange,
At mit Fad og Kruus er tomme,
Det, som ei endnu vil komme, 5
Er min Røst til smukke Sange.
Altfor længe har den tiet;
Og det er en farlig Vane
At staae stille paa en Bane, –
Let man sidder lænket i 'et. 10
Ak! – jeg har fast glemt at sjunge!
Andet Savn ei tør jeg nævne;
I min Længsels Kamp og Stævne
Bør jeg holde Tand for Tunge.
Var jeg end i Taalmod øvet, 15
Vilde dog et Suk, en Klage,
Som *Dig* ønskede tilbage,
Sikkert gjøre Dig bedrøvet.
Thi – vor Lod er heelt forskjellig:
Jeg kun svagt min Uro dæmper, 20
Mens jeg seer, hvor kjækt *Du* kjæmper
For en Idræt, stor og hellig!

Her en Hilsen, varm og kjærlig,
Faaer min Ida fra sin Fader!
Hendes Sparebøsse lader 25
Til at trives nok saa herlig.

Nu lev vel! – Paa Dine Hænder
Trykker jeg, min søde Frue!
Hede Læber! – deres Lue
Kom fra Hjertet, – hvor det brænder! 30

Din C. W.

[. . .]

423. *Fra Mathilde Schjøtt.*

17de Mai 1871.

Hr. Professor Winther!

Min eneste Undskyldning for at jeg er bleven Hr. Professoren
 5 Tak og Svar skyldig for Deres ærede Brev og den store Tjeneste
 De saa velvilligen har vist Bedstemoders Efterladte, er at jeg den
 hele Tid siden Brev og Pakke kom, har havt min lille Datter lig-
 gende i Skarlagensfeber. Da jeg har liden Hjælp og selv har væ-
 ret upasselig, har jeg trods Samvittighedsnag maattet lade min
 10 Gjæld ubetalt.

Modtag nu Hr. Professor, min hjerteligste Tak baade for det
 venlige Brev, for at De gjennemlæste Manuscriptet og for det
 Skjøn De derom afgav. Det stemmede saa ganske med mit Haab
 og Ønske. Tante udbad sig at maatte beholde Hr. Professorens
 15 Brev for at læse det engang imellem til „Styrkelse“, som hun sag-
 de. At det virkelig har „styrket“ hende i gode Forsætter, hørte jeg
 nylig deraf at hun nu har bestemt sig til at tage op hel og holden,
 blot med Udeladelse af Navne, en Historie, som før var erklæret
 for umulig af Hensyn til Heltindens Efterladte. Den er ogsaa en af
 20 de morsomste og mest characteristiske i den hele Samling.

Modtag ogsaa min Tak for Efterretningen om de kjære Rei-
 sende. Det var mig et haardt Slag at høre at de allerede vare rei-
 ste. Jeg vilde saa gjerne skrevet til Fru Winther og vilde taget
 mig den Frihed at anbefale Brevet til Hr. Professoren, men Tid
 25 og Ro mangle, tør jeg haabe at jeg en anden Gang kan skrive
 Fruen til under Hr. Professorens Adresse, da jeg ikke kjender
 Reisens Endemaal.

Til Bernhard overbragte jeg Hilsenen, hvorfor han takker ærbødigst.

30 Schjøtt tager sig den Frihed at sende en ærbødig Hilsen!
 Med megen Taknemmelig[hed] og Høiagtelse

Mathilde Schjøtt, f. Dunker.

424. *Til Julie Winther.*

Kbhvn. 2ode Mai 1871 – Løverdag

Kjæreste Julie!

[. . .] I Formiddags havde jeg Besøg af Const. Hansen. Han vilde vise mig de to Billeder, han havde tegnet til to af mine 5 Træsnit. Jeg syntes, de vare meget smukke og *rigtige* efter Texten. Han fortalte mig, at han havde været saa heldig at faae en Søn (jeg troer han hedder Carl Constantin) ansat paa et stort Krigsskib som Officers-Lærling; han faaer Underviisning ombord, kan siden – hvis han vil – tage Officers-Examen eller Styr- 10 mand-Examen, og undgaaer derved de allerlaveste Trin. – Dernæst inviterede Const. H. mig til paa Mandag Aften. „Jeg havde“, sagde han, „helst seet, at det Hele var gaaet stille og hyggeligt af i en meget snever Kreds. Men Magdalene ønskede nu dette“. Efter hans Mening vil Aftenselskabet komme til at bestaae af 50– 15 60 Personer. „Men,“ sagde han, „den eneste Uleilighed, vi ville have af Forberedelserne, er at rømme min Malersal, hvor vi skulle sidde tilbords; thi, som det jo er Skik i mange store Familier ved slig Leilighed, Familiens forskjellige Kredse besørge Alt det Øvrige Mad og Viin; saa at Brudeparret kunne sidde med 20 Hænderne i Skjødet“. – For de to Billeder forlangte han af C. A. Reitzel 50 R^{dl}, men lod sig *afprutte* 10 R^{dr}. Du kan troe, jeg skammede dem ordentlig ud, og det lod til at de virkelig vare undseelige derover. De pleie ikke ellers at være knebne, men ret gentile. – En Maler, en vis Hr. Bache, som Ingen kjender, har 25 gjort et aldeles forfeilet Billede til et Træsnit; han har ganske misforstaaet Texten. Men han er brøsig og taler i høie Toner. Jeg skal dog nok faae den Ting gjort om, NB af en Anden, som vil lade sig sige. – Gid jeg havde overstaaet dette Aftenselskab; thi Gud veed, hvor liden Lyst jeg har til alt Sligt! Det er længe 30 siden, at Saadant morede mig. Jeg har reent glemmt, hvordan jeg skal bære mig ad at være i Selskab!

Kl. 7.

I dette Øieblik forlod Prof. Skovgaard mig. Han var kommet for, efter Anviisning af Prof. Hammerich, at faae mig til at gaae 35

med dem Begge paa Mandag d. 22. d. M. ud til Prof. Const. Hansen og overbringe ham den samlede Sum. Da jeg nu efter mo-
 dent Overlæg var fuldstændigt paa det Rene med mig selv, at
 denne Form af Overbringelsen var aldeles taktløs og gal, saa af-
 slog jeg strax at følge med. Mine Motiver dertil, nemlig: „At det
 5 vilde være *mindre* trykkende for Const. Hansens fine Følelse,
 naar *kun* en Kunstbroder, en fortrolig Ven, som Sk., bragte ham
 denne Gave, *end* naar en heel *Deputation* kom anstigende der-
 med; – *samt*, at alle *Undertegnerne* jo vare repræsenterede i det
 10 Brev, som skulde ledsage Overgivelsen af Summen“, – syntes at
 finde Indgang hos Prof. Skovgaard. Prof. Hammerich kommer
 herind i Morgen (Søndag) for at paradere i *Deputationen!* Kom-
 mer han til mig, faaer han samme Svar som Skovgaard. – Brevet,
 som skal ledsage Gaven, – der imidlertid er voxet til omtr. 1300
 15 R^{dr} – har jeg efter Opfordring og formelt rigtigt underskrevet:
 For Julie Winther,

Chr. Winther.

Dette lærte jeg Skovgaard, som havde faaet det Hverv ogsaa
 at underskrive for Marstrand. – Hvad jeg ogsaa frygter ved
 20 denne Fest, som jeg ikke kan – synes mig – undslaae mig for at
 bivaane, – er, at Man maaskee venter, at *Poeten* og *Vennen* skal
 lave en Vise el. deslige; men jeg gjør det ikke, saa koldt det end
 kan synes; *thi det er mig umuligt!* Faaer jeg skrevet et Digt – et
 Vers til O. Bang, saa skal jeg strax meddele Dig en Afskrift. Det
 25 er da Noget, som følger af sig selv! – Alt dette, som jeg nu har
 fortalt, maa naturligviis forekomme Dig aldeles betydningsløst
 og uvigtigt ved Siden af den Situation og i den Stemning, hvori
 Du lever. Men her skeer Intet, som i Betydning og Interesse
 kunde maale sig med det, der lever og bevæger sig i Din Sjæl.
 30 Tilgiv mig – jeg giver hvad jeg har!

[. . .]

23. Mai.

Jeg var nær ved *ikke* at være tilstede hos Const. Hansens
 igaar. Jeg havde endogsaa conciperet et Brev, hvori jeg meldte

mig som en Udeblivende. Men – da jeg betænkte, at det maa-
 skee vilde være ham ubehageligt, og da jeg frygtede, at *Du* ikke
 vilde billige denne Feighed, – saa gik jeg derud Kl. 8 1/2. Der var
 en Sværm af flinke Folk: Herrer med deres Koner, enkelte Her-
 rer, og en Flok unge – af og til – ret nette unge Pigebørn. Af 5
 dem Alle kjendte jeg ikke mange: *Skovgaard*, som om Formid-
 dagen – efter min Meningsyttring – *alene* havde bragt Const. H.
 Brevet fra Indbyderne, Pengene og Vinen; Oberst *Købke*; *Exner*;
Svend Grundtvig; Graveur *P. Pedersen*; en Hr. *Muus*, som egent-
 lig nu er en preussisk Undersaat; han er nemlig ansat og bosid- 10
 dende i Würzburg am weissen Mayn; Prof. *M. Hammerich*; Ma-
 leren Hr. *Rump* og Hustru; den gamle Svigermoder, Fru *Købke*;
 og *Louise Dorothea*. Hun saae nu blomstrende frisk og ret vel-
 tilfreds ud, men rigtignok med den ægte *monradske* Fashed og
 Holdning, som ikke tillader at see eller ane mere, end hun selv 15
 vil. Elskværdig! [. . .] Ved Bordet oppe i Malersalen, som var
 forbausende smukt dekoreret, havde jeg, ifølge en mig given
 Seddel, faaet Fru *Dalsgaard* til Borddame. (En meget lidt kjøn,
 men, som mig synes, naturlig og vakker Dame). Skraas for mig
 vare Brud og Brudgom. Ved min venstre Side havde jeg den 20
gamle Fru *Købke*. Lige for mig sad Prof. Hammerich og Fru
Rump. – Der blev sunget Grundtvigs, af Weisse componerede
 smukke Bryllupssang; – *men slet*. En Vise var der ogsaa, – men
 meget maadelig. – Oberst *Købke* holdt den første Tale, som var
 meget god og fornuftig og endogsaa hist og her humoristisk god. 25
 Dernæst taledede Pastor P. Fenger; men det var en langt spunden
 Traad, hvori der ikke var Aand eller Liv. Etatsraad *Buch* – en
 Svoger – forsøgte sig ogsaa, men var forfærdelig tom og ubety-
 delig. *Svend Grundtvigs* og Prof. *Hammerichs* Udtalelser vare
 bedre, men dog ikke ret levende. Den eneste af Talerne, som 30
 havde noget Værd og var, som det skulde være, var et Par høist
 elskværdige Ord, som Const. Hansen henvendte til sin gamle
 Svigermoder. *Det* gik i det Mindste lige til *mit* Hjerte og fik mine
 Øine vaade. – Siden udbad Prof. Grundtvig sig Tilladelse til,
efter rette Vedkommendes Opfordring, at oplæse nogle Vers, 35

som en „Liremand“ havde digtet, – og saa oplæste han et Digt, fuldt af sund Følelse, Phantasie, Lune og Skjelmeri, som aldeles indtog mig, – i det Mindste! Men man – eller jeg – hørte ikke et Udbrud, som kunde tyde paa, at det havde gjort sin Virkning.

5 Det passede sig maaskee ikke! – Efter Bordet kunde jeg ikke afholde mig fra at takke ham derfor; thi Digtet var af ham selv. Han havde bragt det om Formiddagen; men Hansen havde bedet ham om paa denne Maade at meddele det til en større Kreds. . . .

24de Mai.

10 I Dag modtog jeg følgende Billet fra Prof. Svend Grundtvig, som jeg her afskriver, da den i flere Henseender har glædet mig:
„Højt ærede Hr. Prof. Chr. Winther!

Da De igaar Aftes efter Bordet hos Constantin Hansen sagde mig nogle venlige Ord i Anledning af det af mig oplæste Digt,
15 var jeg i min Forlegenhed over den smigrende Tiltale, saa kejtet at svare paa en Maade, som jeg siden har frygtet for, kunde opfattes som stødende og ligesom afvisende. Jeg vilde meget nødig misforstaaes saaledes af Dem. Derfor uleiliger jeg Dem med disse Linier. Havde jeg haft Aandsnærværelse, saa havde jeg takket og
20 tilføiet: at „Liremændene“ kunde sagtens faae taalelige Melodier i deres Kasser, naar først Folker Spillemand eller Folmer Sanger havde skabt Tonerne.

Med inderlig Høiagtelse og Hengivenhed

Svend Grundtvig“.

25 I Indledningen til sit Foredrag af Digtet havde han sagt, at det var af en Liremand. „Folker Spillemand“ er en Figur i Kjæmpeviserne. – Da jeg sagde, hvad han kalder „en smigrende Tiltale“, men som forresten slet ikke var i overdrevne Udtryk, bukkede han med Næsen næsten paa Gulvet. Dette misforstod jeg
30 slet ikke, – tvertimod – jeg forstod det ved egen Erfaring altfor godt! [. . .] Vinduerne i Dine tre Værelser til Gaden staae aabne næsten hver Dag, ogsaa i Spisestuen for at qvæge de grønne Planter. De have Eftermiddagssol, som dog kommer seent, og er

altsaa næppe skadelig for Væxterne. De vandes hveranden Dag! Jeg forsikkrer Dig, at det er mig en sand Fest at foretage disse Ubetydeligheder; thi, skjøndt jeg aldrig *behøver* nogen udvortes Anledning til at tænke paa Dig, som *aldrig* er ude af min Tanke, saa synes jeg dog, at jeg er Dig lidt nærmere, naar jeg gjør Noget, som Du ønsker gjort, og især, naar jeg forfrisker Dine grønne Børn, som synes at længes efter Dig, – Du Ubeskrivelige! –

25de Mai.

Fru Camilla Collett opholder sig her i Byen og beærer – ligesom alle de andre norske, literaire Notabiliteter – vort Bogmarked med sine Arbeider. I H. P. Holst's Tidsskrift har jeg læst en Artikel af hende, som var forsvarlig forskruet. Til Lykke var den kort! – Fra Paris meldes idag fra igaar d. 24de: Kampen vedvarer overalt med Heftighed; Tuilerierne og Louvre, Hôtel de Ville, Palais Royal, Palais de la legion d'honneur, Courts des comptes, og paa hiin Side Seinen et Par store, ogsaa historisk monumentale, Bygninger staae i lys Lue, antændte ved Petroleum af Insurgenterne, der ogsaa have sprængt Palais Luxembourg i Lufften!! Allevegne høres frygtelige Explosioner fra Miner, anbragte under Gader og i Kloakerne. Madeleine Kirken er brændt; Kirken St. Germain aux près er demoleret; og saaledes hundrede andre uoprettelige Vandalismer øvede af disse vanvittige Banditer. H. Rochefort – een af de Værste – var i Feighed flygtet, men blev attraperet, før han, forklædt, havde naaet den belgiske Grændse. Han er nu i Fængsel i Versailles. Baade den franske lovlige Regjering og de om Paris endnu liggende tyske Militairmyndigheder ere enige i at forhindre Communens forbryderske Medlemmer i at slippe bort! –

27de Mai. 30

[. . .] Jeg begynder nu at blive lidt trang om Hjertet. Gid jeg dog snart maatte høre Noget – og noget Godt fra Dig og Ida. – Jeg sender Dig og hende de kjærligste Hilsener fra Henri og

Din

C. W. 35

425. *Til Julie Winther.*

2den Juni 1871

Min Julie!

[. . .] Det glæder mig inderligt, at W. Runeberg er *Noget* – ja, 5
 efter Din Mening, endogsaa noget *Stort*. Men, hvad der især er
 mig kjært, er, at han ikke i Gemyttet er forandret, at han har
 været og endnu senere kan blive *Dig* til lidt Opmuntring i Rom,
 hvor Du og Ida – hvis jeg bør slutte af nogle Ytringer i Dine
 Skrivelser – just ikke have det rigtig hyggeligt. – Hils Walter
 10 venligst fra mig. – Jeg sidder nu midt i det Arbeide, som Philip-
 sen har anmodet mig om at gjøre; og det kan vel vare en god
 Maaned, inden det kan blive færdigt til Pressen. *Meget* faaer jeg
 jo ikke for det, da jeg er nødt til [at] tage Hjælp dertil. – *Ja, Du*
er rigtignok hovmodig! jeg skal love for det! Netop denne Din Er-
 15 klæring er et Træk af Din sande Ydmyghed. Den, der bærer en
saadan Sorg paa en *saadan* Maade som Du, tør reise sit Hoved og
 finde Styrke i den Bevidsthed at have gjort, hvad Pligt og Kjær-
 lighed bød [. . .] „Jeg hilser med Sang den hulde Qvinde, som
 aldrig jeg glemme kan eller vil! *Naar* skal mit Blik hende atter
 20 finde? Desværre, der er lang Tid til!“ – Saa sang en Ridder i
 gamle Dage; men hvis jeg, som han, var stærk nok og snild, saa
 vilde jeg med den Ungdomsild, der endnu er i min Barm tilbage,
 Dig kunne sende ligesaa smukke og ligesaa sværmende Læng-
 selssukke! – Hils Ida fra mig; siig hende, at jeg stadigt tænker
 25 paa hende. – Hils ogsaa den gode Kirsten. Jeg forsikkrer Dig,
 hun er mig ikke en ringe Trøst! – Jeg kysser Din Haand!

Din

C. W.

426. *Til Julie Winther.*

d. 7de Juni 1871.

30 Kjæreste Julie!

[. . .] Da jeg sendte Conferentsraad Bang de Linier, som Du
 maa have modtaget i mit sidstnævnte Brev, vidste jeg meget vel,

hvad der vilde følge efter. Dagen efter modtog jeg et versificeret Brev paa tre Qvartsider. „Han havde heller seet, at jeg havde meldt ham noget Glædeligt fra vore kjære Reisende, skjøndt han ogsaa var glad ved mit Vers“, „især da Chr. Winthers Musa det ind ad Døren bar“. Saa omtalte han de mange Digte, han havde liggende i sin Skuffe, – yttrede sin Misnøie med, at hans Digt „Manden bedre end hans Rygte“ aldrig var anmeldt i Bladene, og tilskrev dette en *Clique*. Blandt de Digte, han har liggende i sin Skuffe, er der 10 Træsnit, som han har gjort efter „det Exempel, Du har givet“. Han havde, siger han, Lyst til at sende mig Alt dette og forlange af mig en stræng, retfærdig Dom“. – Er det ikke – for denne Mands Venner – et sørgeligt Phænomen? Det er en Sygdom – en fix Idee! Dette elskværdige, ædle, begavede Menneske er her hildet i en Vildfarelse, i en Miskjendelse af sig selv, som sikkerlig i mange Øieblikke formørker hans ellers saa lyse og fredelige Dag. – Høfligheden bød mig egentlig, at bede ham at sende mig de 10 Træsnit; men jeg tilstaaer oprigtigt, jeg har ikke Mod dertil. Han siger selv i Slutningen: „Jeg tænkte først og fremmest (blandt de mange Manuscripter) kun paa den halve Snees, hvor paa Bagstavnen prentet Daabsnavnet „Træsnit“ sees. Men saa jeg atter tænkte: Hvad nytter det? og lod hver Tanke derom fare, – det har Du mindst imod. Derfor nu kun en Hilsen jeg beder Fruen sendt derovre, hvor vel Curen tildeels maa være endt. En Hilsen fra min Hustru, desværre svag, som før, og fra Lovise, som snart hjem til sin Bolig kjør“. – [...] Henvend halvandet hundrede Nordmænd have været her for at deeltage i et „Vennemøde“ med Biskop Grundtvig og hans herværende Venner. Dog Alt dette seer Du vel i Fædrelandet? – Den Bog, som Boghandler Philipsen betaler mig lidt for at lave, nemlig „Danske skjemtsumme Digte“, har jeg nu samlet Stoffet til og en Afskriver er ifærd med at afskrive det Hele. Det skulde udkomme til Efteraaret. At faae en *anstændig* Samling af *originale* Arbejder frem, troer jeg ikke, bliver mig muligt. Thi det Stof, der foreligger, f. Ex. Digtene til Dig og nogle, allerede trykte Sager, vil ikke udgjøre mere

end høist 10 Ark; og jeg har endnu ikke *kunnet* frembringe Noget.

8de Juni Kl. 5 1/2 Eftm.

[. . .] Da jeg i dette Øieblik ved min Hjemkomst fra Middag, i
 5 min Brevkasse opdagede et Brev, blev jeg uhyre glad; men min
 Skuffelse var saameget bittrere, da jeg holdt Brevet i Haanden og
 saae, at det ikke var fra Dig, men fra Dr. F. Castano. Jeg har
 endnu ikke læst det heelt (da jeg vilde sende disse Linier til Dig
 idag) men saa meget har jeg seet, at han til Efteraaret besøger
 10 Italien og der haaber at træffe os. Lev vel!. Jeg tør ikke sige Dig,
 hvor ængstelig jeg er! [. . .]

Din

C. W.

15

427. Til Julie Winther.

Kbhvn. 14de Juni 1871.

Kjære Julie!

Du maa ikke troe, at jeg bilder mig ind, at mine Breve kunne
 være Dig til nogen *Trøst* eller Beroligelse i *Din* Situation i Li-
 20 vet; men jeg *maa* skrive til Dig for min egen *Trøst*. Du seer,
 hvor egenkjerlig jeg er. [. . .] For tre Dage siden fik jeg et rigtig
 kjærligt, men lidt bedrøveligt Brev fra Ida. Hendes egentlige,
directe Klagen og Spørgsmaal om *Haab* (?), om *S.* (?) og des-
 lige, vovede jeg i mit Svar, som jeg afsendte igaar, ikke at be-
 25 røre. Men jeg troer ikke andet, end at hun vil være veltilfreds
 med mit Brev alligevel. Siig mig, hvis Du faar dette Brev at see,
 hvad Virkning det har gjort. – Hvorfor er Du tager til Ariccia?
 Maaskee fordi Du *der* den Gang, lykkelig og glad og med Haab
 i Hjertet, har haft nogle velsignede Dage? Ariccia har *altid* væ-
 30 ret fattig, og Albano er en støvet Landeveisby. Der er ingen Pro-
 menader. I den store, brede Allée, som gaer nordenom Byen og
 fører til Castel Gandolfo og ned til Søen, maa man vade i Sand

og altid møde Drifter af langhornede Stude! – Nei, *Frascati* havde været det rette Sted for Dig. Byen ligger paa en jævn Skrænt, paa den ene Side omringet af Skov. Der er ingen travl Rejsfærdsel. Der er en Mængde Steder, hvorhen man kan gaae med Fornøielse, Horatzes Villa, Ciceros Villa etc, *Grotta ferrata*, *Marino* etc. – og andre, som man paa et Æsels Ryg kan besøge f. Ex. *Monte Porzio* med den vidunderlige Brønd i et *Trattoria* og *Rocca di Papa*, som ligger saa fantastisk paa Klippen. Og – hvad der er det vigtigste af Alt – *der er sundt*. [. . .] Da man havde sagt mig, at Fru Monrad d. 12te (igaar Mandag) vilde forlade *Hummeltofte* og begive sig til *Nykjøbing*, saa besluttede jeg at tage derud om Søndagen for at tage Afsked med hende. Kl. 11 1/2 tog jeg da i Følge med Henri derud. Vi fandt Fru M. meget livlig, meget talende og meget elskværdig; men jeg frygter for, at der var noget Forceret deri. Hs. Excellence, Minister Fenger kom ogsaa. Da han gik ud med Fredriksen og besaae Haven og Skoven, sad jeg hos Din Søster og passiarede – eller rettere – hørte hende. Hun har i Brøndbyvester faaet oprettet et Asyl for smaa Børn; og netop i Søndags var der en Bazar til Fordel for dette Asyl indrettet i Præstegaardens Have, hvor – blandt Andet – Louise Dorothea stod i en Boutik! Hun fortalte mig endvidere, at – da der til Ny-Zeeland var kommet en stor Deel Skandinaver, deriblandt 18 norske Familier med 17 Børn, havde hun gjort Skridt til at faae dem en lille Kirke bygget derovre. Det var ogsaa hendes Ønske og Mening, at *Viggo* skulde paatage sig naturligviis efter aflagt Prøve (Examen) – at være denne Colonies Præst, Prædikant og Sjælesørger. – Ada laae i sin Seng og saae meget rask og glad ud. Jeg saae et lille Glimt af hendes nyfødte, spæde brunrøde Dreng i Vuggen. Han sov de Retfærdiges Søvn. – Fru Monrad reiser dog nok ikke før om nogle Dage. Monrad kommer og henter hende. Gid det maa gaae godt. Fru M. vilde partout have, at jeg skulde love hende at forfatte en Sang – en Psalm eller Sligt til Indvielsen af den projecterede Kirke paa Ny-Zeeland. Men jeg indlod mig ikke derpaa. Sligt ligger ikke for mig! – Ogsaa vilde hun, saa venligt og venskabe-

ligt, at jeg skulde besøge dem paa Falster i Sommer. Men det er mig umuligt at gjøre Noget saadant. – [. . .]

Jeg er Din

C. W.

5

428. *Fra D. G. Monrad.*

Nykjøbing 19/6 71

Kjære Svoger!

Jeg har det godt, har faaet mit Tøi og venter iovermorgen Kone og Børn. Jeg haaber at spørge det samme fra Dig, men vil
10 gjerne have Sort paa Hvidt og beder Dig derfor om at sende et Par Ord til

Din hengivne Svoger

D. G. Monrad.

429. *Til Julie Winther.*

15

21de Juni 1871.

[. . .] Saa Const. Hansen har skrevet til Dig? Jeg seer ligesaa-
lidt ham som Andre. *Een* Gang var jeg, efter hans udtrykkelige
Ønske, ude hos ham en Eftermiddag, og var saa heldig at Fruen
ikke var hjemme. Veiret var deiligt og vi sad ude i hans yppige
20 Have og passiarede. Hans store Billede saae jeg. Dog det har jeg
vist i mit sidste Brev omtalt; – det var deiligt, synes mig, og
langt smukkere end det første. – Du maa ikke være uretfærdig
mod Dig selv, og ikke være ond mod Dine Breve, som jeg læser
med inderlig Hjerteglæde og kysser, som det kunde være Dine
25 Hænder! – Jeg har idag, umiddelbart efter Modtagelsen af Dit
velsignede Brev, sendt *skriftligt* Din Hilsen til Ludv. Fenger. Jeg
seer ham aldrig – hvor skulde det være? Han concurrerer med et
Project til den nye Theaterbygning. Der er indkommet, troer jeg,
tretten (13) Planer, hvoraf nok *tre* ere af fremmede Kunstnere.
30 De vare – eller maaskee endnu ere udstillede til Eftersyn af Pub-
likum; men da jeg slet ikke har Forstand paa slige Ting, saa har

jeg ikke umaget mig derud. Men af hvad jeg har læst i Bladene og lumskeligen anet, er vistnok Fengers Project eet af de Bedste; skjøndt *dette* er kun en Gisning, da Tegningerne naturligviis ere *anonyme*. – Gid det var saa vel! – Hvis det er Dig muligt endnu at give mig nogle Data til en Artikel om Walter Runeberg og hans Kunstnervirksomhed og hans Genie, saa vil det være mig en stor Glæde, og en let Sag deraf at skrive „*et Fragment af et Brev fra Rom*“, som Ploug saa med stor Glæde vil optage i sit Blad. Da jeg talede med ham desangaaende, bad han mig med sin sædvanlige Hjertelighed at sende Dig en Hilsen. Naar jeg siger om ham, at han er mig en prægtig, stout Karl, saa frygter jeg altid for, at Man – maaskee endogsaa *Du* – kunde ansee mig for partisk og *bestukket*. Men – det er min Mening om ham! – Gud være lovet, at Du endelig har faaet et taaleligt Opholdssted! Jeg har stadigt havt den Frygt, at Du af oeconomiske Hensyn har troet Dig forpligtet til at tage tiltakke med alt det Slette, Du hidtil har havt. Hvis „Hôtel de la ville de Paris“ convenerer Dig, saa *bliv der!* [. . .] Hils Ida saa kjærligt, som *Du* kan bringe en Hilsen, fra

Din

Christian Winther.

Hils ogsaa Kirsten.

430. Til Julie Winther.

Kjæreste Julie!

23de Juni 1871.

[. . .] Ludv. Fenger er – som altid – den Trofaste. Som jeg har sagt Dig i et Brev, Du nu har faaet, meddeelte jeg ham skriftligt Din Hilsen. Idag var han her først Kl. 2, og fandt mig ikke hjemme; og siden Kl. 6 ¹/₂, da jeg alt længe havde været hjemme. Han var taknemlig for at have faaet Din Adresse. – Til Theaterbygningen concurrerer han. *Men* – han mener, at Etatsraad Chr. Hansens Venner (ikke i Bedømmelses-Comitéen, men udenfor denne), ville tilkjende Hansens Project Prisen, skjøndt Fenger meente, at det var noget af det *Slettteste, U hensigtsmæssigste*

(Farligste ved Ild) og *Kostbareste*, man kunde vælge. Han beskrev Hansen som en apoplectisk Idiot. Det er altsaa kun en Partisag, – en rigtig dansk-*kjøbenhavnsk*-abderitisk Historie. Bladene, som have en fiin Næse, og altsaa tidt veed *ret* Besked, 5 have omtalt det Project, som tillægges L. Fenger, med *megen* stor Roes; og i sine Udtalelser derom idag, forekom det mig, at Fenger selv var tilfreds med sit Arbeide, og troede noget paa dets Fortrin. Hos *ham* kan man ikke tvivle om, at *det* jo er Sandhed! – Da han gik fra mig, gjorde han mig den Forfærdelse, at invitere mig til at komme hos ham til Middag eller Aften, „da jeg 10 nu var saa ene“, og spurgte, om vi ikke skulde gjøre en Aftale. Jeg bad ham at tillade mig at melde mig, naar det var mig beleiligt. Det giver altid en Opsættelse. [. . .] Endnu et Par Ord om Theaterbygningen: L. Fenger sluttede sin Beretning om Sagen 15 med de Ord: „Hvis man vælger Etatsraad Chr. Hansens Plan, saa kunne *de*, der ere forbigaaede og forkastede, ikke ønske sig en stærkere og bedre Hævn; men det gaaer saa ud over Finantserne, Publikum og Kunsten!“ [. . .] Naar Du er saa sød at ønske mig at *kunne* skrive en rimet Fortælling, saa bruger Du just 20 det rette Udtryk; thi *Villien* dertil har jeg i fuldt Maal. Men det lader til, at jeg ikke *kan!* [. . .] Ludv. Bødtcher har nu *ligget* henved 6 Maaneder paa Hospitalet. Nu mener man, at han om et Par Dage kan vende hjem til sin gamle Hule. Han er 78 Aar gammel. I den lange Tid har han to Gange havt en slem Feber, som meget ødelagde ham. Men det lader til, at han er seig, og da jeg igaar sidste Gang besøgte ham, saae han rask ud, *gik* flink; – hans Humeur og Sindsstemning var uforandret livligt og muntert. – Jeg besøgte ham regelmæssigt hver 14de Dag; – det var, som han sagde, en Fest for ham; – han er nøisom! – 30 Tusind Tak for Rosen, som Du hver Dag plukker til mig! Det er ikke de eneste Roser, Du har skjænket mig; jeg glemmer ikke en eneste! [. . .]

Nu lev vel! Du skal snart igjen faae Brev fra

Din

C. W.

431. *Til Julie Winther.*

Kbhvn. 6te Juli 1871

Kjæreste Julie!

[. . .] De Momenter, som Du har givet mig i Vold til en Fremstilling af W. Runeberg, ere fortræffelige, og jeg skal, naar jeg 5 faaer Drift dertil, *med Discretion* benytte dem til en Artikel i „Fædrelandet“, uden dog at udslette det Individuelle i Din Udtalelse. – Du omtaler med Anerkjendelse saavel Walters Person som hans kunstneriske Begavelse; men i hans huslige Liv omtaler Du *slet ikke* Lina. *Jeg kjender Dig*, og jeg tør – desværre – 10 deraf drage den Slutning, at hun ikke behager Dig. Det er sørgeligt! – thi *Du* tager sjelden fejl i Din Dom om slige Personligheder. – Man tør sige, at de *bedste* Stemmer i Offentligheden og i Pressen med megen Alvor og Kraft tale for, at Ludv. Fengers Project til det nye Theater *bør* antages. Men man kan jo aldrig 15 stole paa, at det Gode og Sande og Skjønne skal vinde Seier *ved sig selv*, naar saa mange spidsborgerlige Interesser staae fiendtlige imod, hvad der er *Ret*. I Fædrelandet stod der en lang, *udmærket* god Artikel desangaaende, som for enhver uhildet Betragter af Sagen *ubetinget* maatte drage Dommen til den rette 20 Side. Men *den valgte Comitée* læser den vel knap. [. . .]

Din hengivne, altid *Din*

C. W.

[. . .]

432. *Til Julie Winther.*

25

Kjøbenhavn 9de Juli 1871.

Kjæreste Julie!

[. . .] Jeg kaster mig nu hver Dag paa Hovedet i Vandet; det er rigtignok kun ved Ryssensteens Bastion; men Vandet har til Alles Forundring og min Glæde været usædvanligt pænt. Rigtig- 30 nok taber det ikke lidt, naar jeg vil sammenligne det med de

prægtige Vover ved Fécamp. Hvad jeg derimod mindre godt kan lide ved det salte Vand, det er, at det ikke længer formaaer at virke paa mig saa velsignet oplivende, trøstende og styrkende som før. Det er utaknemligt af det salte Vand, som jeg saa tidt
5 har lovpriist i mine Vers! – [. .]

14de Juli.

[. .] Jeg har nu to Gange forsøgt at besøge Ludv. Fenger, men ikke truffet ham hjemme. Første Gang talede jeg med hans Søster, som jeg syntes, saae meget forsørget ud. Anden Gang var
10 igaar d. 13de Juli; han var da reist til Ordrup. Saa gik jeg ud til Const. Hansen; men han, hans Hustru og hele Sværmen vare i Skoven. Da jeg nu, saa varm som jeg var, ikke havde Lyst til at sidde i min varme Stue, saa faldt jeg ind i Tivoli og satte mig ved Balduin Dahls Orchester, som er det Eneste, der er værd at
15 lægge Mærke til. Da jeg havde siddet lidt, saae jeg paa Plakaten, som foran hvert Numer udhænges, med store Bogstaver: „Til Een“. Romance af B. Dahl“. Det var en meget smuk, simpel Melodie med en glimrende Harmonie, og blev spillet fortræffeligt. Da de holdt op og skulde et andet Sted hen at tutte for
20 Beridere eller desl., saa gik jeg hen til Hr. Dahl og takkede ham for den smukke Composition. Han sagde mig da, at han havde ladet den udføre, netop fordi han havde seet mig i Nærheden; Texten dertil var af mig: „Svæv hid med al Din Pragt og Pryd, du milde Luft fra lune Syden“, og han reciterede det første Vers
25 for mig. Det er en meget net og beleven Mand – ingen almindelig Trompeter. – Til stor Ærgrelse ikke blot for alle Ludv. Fengers Venner, men ogsaa for Kunstens Venner, har hans Project kun faaet *anden* Præmie; Dahlerups og en anden med ham forenet Kunstners Plan fik den *første* Priis, 2000 R^{dl}. Fenger, som
30 ogsaa havde slaet sig sammen med en Architect *Holm*, fik kun 500 R^{dlr}, og blev ikke antaget. [. .]

Jeg kysser Din Haand. Hils Ida hjerteligt fra

Din

C. W.

433. Til Julie Winther.

Kjøbenhavn 18de Juli 1871.

Kjæreste Julie!

[. . .] Idag Kl. 4^{1/2} stod jeg – efter Indbydelse – Fadder til Prof. Fredriksens lille Dreng, i Lyngby Kirke. Fru Høyen holdt ham over Daaben; Frøken Rørdam holdt Huen; de øvrige Faddere vare Monrad, Ploug, Fru Ploug, en Greve Hamilton fra Sverrige, en Hr. Falbe-Hansen. Da jeg ikke tog med til Hummeltofte, kan jeg nu sidde her og tale med Dig. – Monrad var paa Veien til Helsingør til et Prøvevalg (han stiller sig nemlig som Candidat til Rigsdagen) og havde indrettet det saaledes, at han kunde være med ved denne Høitid. Hans Udtalelser om hans Kones Befindende vare intet mindre end trøstelige. Det klang for mig, som om det altid var slet bevendt, og som om det intet Haab var om, at det kunde blive anderledes. – Jeg leverede Ploug i Convolut 1 Specie til at lægge paa Vuggen. – Drengen, der er født paa samme Dag som Prof. Høyen, blev kaldt: „Niels Høyen“ Fredriksen, – hvilket jeg næsten troer, ikke ganske behagede Faderen, – ifølge en Yttring af ham, da han ved Stationen var saa artig at komme mig imøde. – Jeg selv havde da ogsaa været saa artig, skriftlig at takke for Æren, der bevistes mig, men havde tillige sagt, at jeg ikke kunde tage med til Hummeltofte; – jeg er ikke oplagt eller istand til at være i Compagnie og Samqvem. – Forleden Dag, om Morgenen Kl. 9, ringede Const. Hansen paa; jeg stod op af min Seng, og han maatte sidde og see paa, at jeg vadskede mig og iførte mig fra Inderst til Yderst. Saa begyndte han at parlamentere med mig om, at jeg skulde tilbringe d. 29de d. M. hos ham. Men jeg frabad mig det paa det Bestemtteste. Jeg veed meget vel, at han mener mig det godt; men *den* Dag vil jeg – naar Du eller Ida ikke ere her – være alene med mig selv. Det har jeg altid saaledes practiseret. – Jeg har min Sorg af Dine Cypresser; jeg synes ikke, at de trives godt, og jeg forsyner dem dog daglig, ligesom de andre Planter, med Vand og frisk Luft [. . .] Ida's Myrthe er .. frisk og sund; Gud give, hun kunde komme

til at bruge et Par Grene deraf! [. . .] Skaf endelig vor kjære Ida god Viin med Quin-Quina og faae hende rigtig rask! I hendes Breve ytrer hun sig stedse, som om det var en afgjort Sag, at Vi skulde mødes i Paris. Dette Møde kan maaskee dog i selve Paris
 5 træffe paa Hindringer af en alvorlig Art; thi *Enden er ikke endnu*; og Fru de la Tours Forsikkring er slet ikke at stole paa. Men kommer *Du* med Ida dertil, saa kommer ogsaa jeg for at hente Jer. – Iøvrigt frygter jeg – imellem os sagt – for, at Idas Længsel efter Paris meest har sin Grund i det sørgelige Haab at kunne
 10 træffe S. – – Tusind Tak, Elskeligste, fordi Du gjerne seer, at jeg lever og at der er Een, der holder sin Haand ogsaa over mig! – Jeg er ogsaa selv paa Vagt; jeg er forsigtig, jeg svømmer, jeg sover, i denne stærke Sommervarme, kun med et uldent Teppe over mig, men over Fødderne har jeg dog et sribet Teppe, som
 15 Ida engang har foræret mig. Siig hende det! [. . .]

Din

C. W.

434. *Til Julie Winther.*

Kbhvn 26de Juli 1871.

20 Kjæreste Julie!

[. . .] Alt hvad *Du* gjør, det gjør Du *naturligt* og dog i Forening med et Livs Erfaring og med en dygtig og sund Forstands Beregning; ikke at tale om, at saa *Kjærligheden* lægger sin Styrke til. – Du synes at yttre en ængstelig Tvivl, om Du i nær-
 25 værende Tilfælde har handlet rigtigt? Foruden mit Kjendskab til Dig, beroliger mig – hvis jeg trængte dertil *her* – det umiskjendelige *gode* Indtryk, som *bevidste Person* har gjort paa Dig. Mig synes, at Du nok tør berolige Dig, nu, da Du seer, at Sagen dog er meent i fuldt Alvor, *saaledes* at de Paagjældende (Castano –
 30 Ferrantini) holde fast ved de oprindelige Aftaler. Ferrantinis Besøg var vist intet Nysgjerrighedsbesøg. Om det forresten vil have Følger, kan jo ikke *vides* endnu; medmindre man vil strax

troe paa hans Erklæring „at han siden igaar Aftes ikke følte sig fri!“ – Har han Familie, som han i visse Henseender er afhængig af, eller hvem han i det Mindste skylder en Erklæring angaaende det Skridt, han maaskee vil foretage, saa kan der jo vel hengaae nogen Tid, inden han gjentager sit Besøg. At jeg med pinebænkspændt Forventning desangaaende imødeser Dit næste Brev, kan Du vel nok begribe! – Tillad mig, uden Fortrydelse, her at indskyde en Bemærkning: Det har altid været imod min Følelse og Overbeviisning at skjule Alderen. Her i dette Tilfælde synes mig især ikke, at det var practisk; han sagde jo selv sin Alder, 53; der havde da ikke været Noget til Skade ved at nævne Pigebarnets fulde Alder. Synes Du ikke, at jeg denne Gang har Ret? – Et „Bagefter“ er altid farligt! [. . .] Her hjemme udkommer nu et Blad, som kalder sig „Socialisten“, der i Udtryk og Form gaaer til samme Yderlighed som den nu nylig kuede, men aldeles ikke dræbte, parisiske Kommunisme. Dette Blad er saa raat, grumt, saa uforskammet – men ogsaa saa dumt, som muligt! – Der er nu en aldeles aabenbar Forening, *l'International*, som i lang Tid alt er udbredt i alle europæiske Lande. Dens Maal er: at Alle skulle have lige Meget og lige Lidt; Religion, Familieliv, Nationalitet hæves etc. etc. Det klinger latterligt; men desværre have disse og maaskee end langt værre Principer fundet fast Rod i Millioner; og om end den sunde Menneskeforstand engang kan faae Magt med disse Forvildelser, saa ville de i en ikke fjern Tid afstedkomme de samme vanvittige Afskyligheder, som den franske Kommune har ladet Verden være Vidne til. – Jeg er fuldt overbeviist om, at vi her, i vort lille Land, ikke ville være de Sidste til at slutte os til denne Daarekiste-Retning. – Hvis Du kjendte vore Forhold! og vore Folkeførere! – „Internationale“ har her i Landet meget ivrige og vel lønnede Agenter. – Igaar stod Din Artikel om Walter Runeberg i „Fædrelandet“. Ploug havde omarbejdet mit Manuscript, *deels* fordi han maatte gjøre det til en Avis-Artikel, *deels* fordi han meente, at man skadede en ung Kunstner ved altfor begejstret at udhæve ham, *deels* fordi han ellers ikke som Redacteur kunde i eet og Alt være ansvarlig der-

for. Jeg gik til ham og gav ham en lille Lectie desangaaende – i al Gemytlighed; men han klarede godt for sig. Nu skal jeg sende Dig Bladet og saa maa Du selv dømme. *Hans* Omarbeidelse er jo dog meget god; han har beholdt alt det Vigtigste *ordret*; kun
 5 *Geniet* har han forandret til *Talent!* – [. . .] Forleden Eftermiddag var jeg et Par Timer hos Const. Hansen for at vise ham, at jeg ikke gav Slip paa ham, fordi jeg ikke d. 29de vilde være hos ham. Han vilde partout have, at jeg skulde drikke noget af den megen gode Viin, som han havde i sin „*Kjælder*“; vi drak dog
 10 ingen Viin, men vi legede en lang Tid med dette Ord „*Kjælder*“. Da jeg gik skar han i sin yppig-fyldige Have en Mosrose af til mig; jeg bar den hjem i mit Knaphul, og den levede hos mig i tre Døgn. Jeg har skrevet et lille Vers til ham, som jeg sender ham paa Løverdag istedetfor mig selv. [. . .] Lev vel! Gud i
 15 Himlen skjænke Dig *Kræfter og Held!*

Din

C. W.

Min oeconomiske Stilling er taalelig. Jeg har hidtil havt Noget fra Boghandler Philipsen; naar dette er brugt, kommer jeg vel
 20 nok ud af det. Maaskee *de Ti* ville hjælpe mig. *Maaskee!* Jeg har 10 Muser! 9 paa Parnas og Een her hos mig paa Jorden.

435. *Fra Constantin Hansen.*

Til Christian Winther paa hans Fødselsdag, den 29. Juli 1871.

Du tegnede os Amor med Bue og Pil,
 25 Hvordan han monne færdes mellem Taarer og Smil
 Og drive Spil med Bonden, mens han røgtede sit Værk
 Med Borgermanden sindig og med Ridderen stærk.

Hav Tak, fordi Du priste vort elskte Fædreland;
 I Skjønheds Lys Du malte os Mark og Skov og Strand,

Saa gladere vi boede i Bøgeskovens Ly –
Naar Sneen fyged, bragte Du os Sommer i By.

Lad Roserne, som farvedes af gamle Danmarks Jord,
Med Duft fra Paradiset, hvor evig Skjønhed boer –
Lad dem min Hilsen bringe, mens paa Dit Bord de staae, 5
Paa *den* Dag, da jeg ellers saa tidt Dit Ansigt staae!

Const. Hansen.

Da man ikke skulde give Bagerbørn Hvedebrød og følgelig
endnu mindre Grovbrød, saa vilde jeg først ikke have sendt
ovenstaaende, men sender det alligevel for at vise min gode 10
Villie.

C. H.

436. *Til Constantin Hansen.*

29de Juli 1871.

Du, som Intet vilde heller 15
End at gjøre denne Dag
Til en Fest mig ved Din *Kjælder*
Og Dit „trogna“ Hjertelag,
Tag, istedetfor Personen,
Mod en fattig Cithars Klang, 20
Som har tabt sit Sving i Tonen
Og sin Ungdoms Sylphegang;
Men som bærer ikke mindre
Villigt paa sin Vandring frem
Tak og Hilsen fra mit Indre 25
Til Dig selv og til Dit Hjem;
Hvor det Ædle og det Skjønne
Inde øver huldt sin Magt,
Mens det Friske og det Grønne
Udenfor i Krands er lagt! 30

Under Dine Laurbærs Skygge
 Lever yndig Fred og Ro,
 Og omkring dem boe og bygge
 Kjærlighed og Haab og Tro!

5 Blomsten, som Du venligt skjenked
 Mig til Afsked, som et Pas,
 Gjemte jeg, og Stilken sænkede
 Jeg forsigtigt i et Glas,
 Hvor tre hele Døgn den Stakkel,
 10 Revet fra sin Moders Skjød,
 Som en hellig Tempel-Fakkell
 Straalende sin Duft udgjød.
 Men nu Farven aldrig tændes
 Mere, – Glæden er forbi, –
 15 Som det altfor ofte hændes
 Med det Skjønnes Trylleri.
 Nu Levvel! – Gid alle Muser
 Ramme Dig med Øiets Skud!
 Deres Blikke sødt beruser, –
 20 Men – sov aldrig Rusen ud!

Christian Winther.

437. Til Julie Winther.

30te Juli 1871

Kjæreste Julie!

25 [. . .] Flere Blade have uforbeholdent udtalt sig *mod* at vælge
 Monrad ind i Rigsdagen, selv „Fædrelandet“, men paa en usæd-
 vanlig sømmelig og fiin Maade, medens de andre ere i høi Grad
 tølperagtige. Dog staaer der idag i „Dagstelegrafen“ en lang og
 ypperligt skreven Artikel, som imødegaaer hine Blades Udtalel-
 30 ser, og paa det klareste, med Ro og overlegen Sikkerhed beviser
 baade det Ønskelige og det Berettigede i at denne Mand igjen

ved sine eminente Kræfter støtter vort hele Statsmaskineri baade udadtil og indad. Paa Onsdag skal Valghandlingen foregaae i Helsingør; man er naturligviis meget spændt paa at see Udfaldet. [. . .]

31te Juli. 5

[. . .] jeg er somme Dage saa underlig beklemmt om Hjertet, at Vandet kommer mig op i Øinene, saa jeg maa skjule mig, – og jeg veed ikke, hvorfor? jeg troer altid, at der forestaaer noget Forfærdeligt. Er det Overtroe? er det Nervesvaghed? – det veed jeg ikke, men det er ikke rart. [. . .] Lev vel! Jeg beder hver Time 10 paa Dagen, at jeg engang igjen maatte see Dig, *glad*, med Fred i Dit elskelige Hjerte og med et opfyldt Haab!

Din

C. W.

Ni Muser alle Andre 15
 Anraabe tidt omsonst.
 De Ni jeg lader vandre,
 Og tigger ei om Gunst.
 Den Tiende – den Ene,
 Som jeg alene har, 20
 Mig skjenked Laurens Grène,
 Som kjækt min Tinding bar!

Af Ida's Brev maa jeg slutte, at hun denne Gang er meget misfornøiet med Opholdet i Italien, og jeg frygter for, at dette ofte maa yttre sig i hendes Stemning? Dog derom taler jeg ikke 25 i mit Svar til hende.

438. Til F. L. Liebenberg.

8de Aug. 1871.

Kjære Hr. Liebenberg!

Ifølge Deres venskabelige Tilladelse sender eller bringer jeg 30 Dem herved to Bunker.

Den Ene bestaaer af det, der er trykt før og nys renskrevet, og indeholder de Sager, som jeg selv – maaskee feilagtigen – antager at kunne lægges under Pressen.

Den Anden er en Samling af Qvisqviliæ, hvoraf jeg end ikke selv har vovet at renskrive Noget, men som jeg beder Dem løseligt at gennemsee og fælde Dom over.

Maaskee jeg dog iblandt de min Kone tilhørende Manuscripter endnu vil kunne finde et enkelt Blad, som var værdigt Bogtrykkersværten.

10 Er det mig muligt at *lave Noget*, som Ingen før har seet, saa kan Saadant jo let indrangeres i den lille Samling.

Jeg vil og kan ikke skjule for *Dem*, som *kan tie*, at jeg helst lod dette fare. Men som sagt, „for visse Aarsagers Skyld“! – –

15 Tilgiv mig, at jeg saa ubeskedent trækker en *saadan* Vexel paa Deres Tid og Deres Godhed for

Deres hengivne

Christian Winther.

Jeg troer næsten at kunne gjøre saadanne Forandringer i „Besøget paa Parnas“ at ogsaa dette kan faae Plads i Samlingen.

20 Naar jeg har gjort denne Omkalfatring, vil jeg – med Deres Tilladelse – forelægge Dem Forsøget. [. . .]

439. Til Julie Winther.

10de Aug. 1871

Kjæreste min Julie!

25 [. . .] Sagen med Ferrantini er da altsaa, efter Din Mening, afsluttet og endt! og det er da atter en bitter Skjebnens Skaal, Du har maattet tømme, saameget bitterere, da Du synes at have en god Formening om denne Mand. Jeg kan forresten nok forstaae den Misforstaaelse af *ham* med Hensyn til Ida. Hendes *udvortes*
30 Optræden er langt mere ungdommelig end hendes *Indre*, som i Grunden er meget alvorligt. [. . .] Monrad stillede sig som Can-

didat til Rigsdagen i Helsingørs Valgkreds. Han faldt. Hans Modkandidat var en – forresten hæderlig Mand – men en, i enhver Henseende ubetydelig Person. Pressen har maaskee skadet Monrad noget: „Dagbladet“ af Fiendskab, „Fædrelandet“ af Inconsequents og *Overilelse*, som dette Blad jo saa ofte gjør sig skyldig i. – For at vise Forsonlighed mod Helsingør, tilbød Monrad at prædike næste Søndag derefter i Byens Hovedkirke, hvilket ogsaa skeete. Jeg forstaaer hverken at han igjen stillede sig til Valg, eller denne sidste Demonstration. For min dumme Forstand er Alt dette ufatteligt. Men jeg er dum! – *Byen*, Bladene og Provindserne vare ganske optagne af dette Monrads Nederlag, da der indtraf en Skandale af en anden Art, som næsten ganske satte hiin Historie i Skyggen. Sagen er den: Dr. C. Rosenberg, som ansees for en meget hæderlig Person, ansaae sig fornærmet af Redacteur R. Watt, som den almindelige Mening ikke dømmet godt om. Istedet for strax at udfordre Hr. Watt til en Tvekamp, hvilket Rosenberg i Bladene har erklæret, var hans Maal, saa oppassede han W. i Tivoli og overfaldt ham med Skjeldsord og Slag udenfor Concertsalen i flere hundrede Personers Nærværelse, – formodentlig for at bringe W. til at udfordre, hvorpaa R. havde Valget af Vaaben. – Sagen er nu kommet for *den offentlige* Politiret, som andre Gadespectakler. – Det gjør mig ondt, at Rosenberg har baaret sig saa latterlig barnagtigt og keitet ad. Ploug har i denne Sag – efter min og alles Mening – atter forløbet sig, skjøndt han troede at gavne sin Ven Rosenberg. – *Her vil jeg nu sige Noget, som Du ikke bør meddele Ida*: Frøken Smith er, som Du veed reist til Jylland, hvorfra hun, efter hendes Sigende, vilde komme tilbage nu om 14 Dage–3 Uger. Næsten *en* Maaned før hendes Afreise betroede hun mig, at de en Morgenstund, da de vilde gjøre Dompapens Buur istand, fandt den siddende *død* i en Krog i Buret. Hun bad mig at fortie det for Ida, og det blev besluttet, at vi her skulde anskaffe et godt og smukt Exemplar, inden Ida's Hjemkomst. Skjøndt jeg nu, som Du nok veed, ikke ynder slige Kunster og Hemmeligholdelser, saa gik jeg dog i dette Tilfælde ind

derpaa, da det forekommer mig at være et – saakaldet – *uskyl-*
digt Bedrag. Jeg skal anskaffe en smuk Fugl, og Ida vil ikke ane
 Noget. Fik Ida at vide, at Papen var død ude hos Smiths, saa
 vilde det smerte hende, og hun vilde troe, at det var en Forsøm-
 5 melse fra Fr. Smiths Side og gjøre hende endnu mere bittert
 stemt mod hende, end hun nu maaskee troer at have Grund til at
 være. Og *det er ikke godt for Ida selv*. [. . .] – Lad mig endelig
 i Tide faae Underretning om, *naar* Du forlader Albano, og *hvor*
 Du boer i Rom. – Hvor længe mener Du at blive *der*? – Gid der
 10 nu maa være Fred og ingen Fare i det urolige Frankrig og den
 ildsprudende Stad Paris, inden Du vover Dig dertil. Saasntart jeg
 faaer at vide, at Du er der, skal jeg – om Gud vil – strax begive
 mig paa Veien for at hente Dig her *hjem!* [. . .] Levvel! Jeg kys-
 ser Din Haand!

Din

C. W.

440. *Til Julie Winther.*

14de Aug. 1871.

Dit Brev af 7de August modtog jeg d. 12te. Jeg er altid mis-
 20 fornøiet med Begyndelsen af mine Breve til Dig. Hverken jeg
 selv eller Sproget kan finde paa en Tiltale, som tilbunds udtryk-
 ker mit Hjertes Mening. *Min Julie, Kjæreste, Søde, Velsignede!*
 alt dette er mig ikke nok. Du er saa vidunderlig elskværdig, at
 det ikke kan siges, – til Nød kan det tænkes og føles. Og jeg
 25 tænker derpaa og føler det *hver Stund, jeg lever*.

Du maa ikke – som Du siger – „forskaane“ mig for den lille
 Reise til Paris. Jeg vilde ikke, om det end lod sig gjøre, „for-
 skaanes“. Jeg længes ubændigt efter at see Dig og høre Dig
 igjen! –

30 Om end Ferrantini er „sentimental“ eller „blød“ og nervesvag,
 saa synes han efter Din Beskrivelse og efter hans Maade at op-

føre sig i denne Sag, netop at være en Mand, som vi kunde ønske os for vort stakkels, kjære Barn. En Mand med et blødt Hjerte bliver *altid* en god og kjærlig Ægtemand, naar han – som jeg forudsætter – ogsaa har Forstand til at opfatte sin Hustrus Character og Stemning. – Hans *gentagne* Besøg har formelig 5 gjort mig godt; – hvem veed? –

Hvis jeg har *rigtigt* forstaaet Din Udtalelse om Dr. Castano, om hans Undskyldning og om hans „Løfte“, saa kan jeg ikke nægte, at hans hele Opførsel og Holdning i Anledning af denne Sag opfylder mig med *Agtelse*, – sand Høiagtelse for ham. Han 10 har indladt sig paa at arrangere et saa delicat Anliggende for en, ham flygtigt bekjendt, Familie; det første Forsøg glipper; og *desuagtet* opgiver han ikke sin venskabelige – sin *humane* – Plan, men giver Udsigt til et bedre Resultat. Forholder Alt dette sig 15 saaledes, som jeg nu har forstaaet det, saa synes mig, at han er en Personlighed, man ikke *strax* maa give slip paa. – Det undrer mig, at han har forespurgt sig om mig. *Jeg* har skrevet sidst til ham, og visselig et Brev, hvis Indhold og Stemning ikke kunde være ham ubehagelige; – tvertimod! –

Walter Runeberg er jo sig selv! Det er saa trøsteligt at møde 20 saadanne *fuldstændige* gode Exemplarer af det menneskelige Selskab. Dog – man bør jo ikke være uretfærdig – der findes *mange* – men man møder dem ikke. Hils ham hjerteligst, naar Du igjen seer ham.

Du ængster Dig for mit Befindende? Det skal Du ikke gjøre, 25 thi *det* har Du kun ondt af, og dette uden Grund. Det fortryder mig bitterligt, at jeg i et foregaaende Brev har omtalt, at det forekom mig, som om jeg ikke kunde *gaae* saa rask, som før. For det første kunde det – hvis det er saa – være en naturlig Følge af min Alder. De 75 Aar gaae ikke saa elastisk som de 30 25 Aar. Men – min Yttring derom kan snarere være en Følge af en mismodig Stemning, et nedslaaet Sind, som Du jo saa ofte har seet mig lide af, uden at jeg – for Dig eller mig selv – har kunnet gjøre Rede for Anledningen dertil. Jeg befinder mig *legemlig* meget vel [. . .].

24de Aug.

[. . .] Du er saa sød at spørge til min Fødselsdag? Altsaa seer Du slet ikke de Breve, jeg skriver til Ida? Hende har jeg sagt, hvordan det gik. Om Formiddagen Kl. 12 kom Fru Petersen selv
5 med en Pakke Cigarer; saa kom Henri og gav mig et Par deilige Handsker og bragte mig fra min kjære, stakkels Ida en Flaske Eau de Lavande. Saa drak jeg Caffé i Den røde Lygte, saa gik jeg i Vandet, og saa var jeg igjen hjemme alene til Kl. 5, da jeg mødtes med Henri i Lunds Restauration, hvor vi spiste sammen
10 og drak Din og Ida's Skaal. Om Aftenen var jeg oppe i Henri's Qvistkammer og fik Smørrebrød med Potkæs og Øl. Saadan gik den Dag. –

Som Du maaskee mindes, havde jeg i det tidligste Foraar en Underofficier, hvem jeg dikterede en Oversættelse af nogle
15 Æventyr for Boghandler Philipsen. For samme Forlag har jeg gjort et Udvalg af „Danske Skjemedigte“, hvorved Hr. Liebenberg (naturligviis mod Honorar) har været mig særdeles behjælpelig. Hans Fordring, som jeg paastod, at han selv skulde bestemme, var dog høist beskeden; – som han i det Hele har viist
20 sig fuldkommen venskabelig og uegennyttig. Men jeg *vilde* ikke modtage hans Hjælp uden Vederlag. – Honoraret for disse to Sager er brugt; – deels før Din Afreise, deels siden. – Nu troer jeg, at jeg kan tilbyde C. A. Reitzel en „Samling Vers“. Hvis det skeer, saa kan jeg med det derved vundne Honorar betale al min
25 Gjæld til „Schwartz, Bing, Tobakshandleren, W. Mønster og Schottländer og Goldschmidt“. Men saa har jeg ikke meget tilbage. – Men at betale sin Gjæld er jo at formere sin Bo. – Nu har jeg sagt Dig, hvad jeg *har* gjort; men desværre! jeg kan ikke fortælle Dig, at jeg *gjør* Noget. En stor Deel af det, som kommer
30 i „Samlingen“, har været trykt før, og jeg har ikke været og er ikke i Stemning til at gjøre noget Nyt. [. . .] Igaar var Rodemesteren hos mig og fik Indkomstskats Qvartalet: 13 Rdlr 12. Vi ere kun ansatte for 3000 Rdlr., og Skatten er i Aar sat til kun 1 3/4 Prc. Det er det billigste. vi have havt i flere foregaaende Aar.

At jeg flittigt maa læse Correcturer, kan Du af Ovenstaaende begribe. Men – bliver Trykningen af hine tre Arbejder ikke endt før den Tid, da jeg kan møde Dig i Paris, saa vil Liebenberg besørge det Øvrige for mig; og *ham* kan jeg i denne Henseende trygt stole paa. Jeg har aldrig kjendt nogen mere forstandig og strengt samvittighedsfuld Literat end ham; han har endogsaa, under vore forskellige Forhandlinger, forekommet mig altfor ængstelig. Og saa er han saa ufortrøden og utrættelig! – Har jeg ikke i et foregaaende Brev fortalt Dig, at der hos C. A. Reitzel til Efteraaret vil udkomme en „illustreret“ Udgave af de tolv Træ- 10 snit? Const. Hansen, Sonne, Exner, Wegener, Dalsgaard og Bache have hver leveret 2 Tegninger og Pietro Krohn giver Randtegninger til Vignetten. Nogle af Tegningerne forekomme mig ret heldige; men jeg nægter ikke, – jeg ynder ikke disse illustrerede Udgaver. – Syvstjernen, som stod lige udenfor mit Vindue i 15 Madame le Roux's Huus i Fécamp, og som jeg sad i mit Vindue der og coquetterede med *hver* Aften, – den staaer ogsaa nu her og seer til mig og jeg til den. Kan Du see den *der*, hvor Du nu er? saa mødes vore Blikke tidt!

Etatsraad H. C. Andersen har nu endelig vovet sig op til 20 Norge; og det har vist ikke fortrudt ham. Han er – *efter Fortjeneste* – modtaget saa elskværdigt og smukt, og har – hvis Bladenes Referater staae til troende – modtaget al den Hylding, der er budt ham, paa en smuk og naturlig Maade. For det Første fortjener han Folks Taknemlighed, og for det Andet saa glæder 25 og *styrker* det ham, og derfor bør Saadant skee; – *det er min* Mening. Naturligviis vrøvler Folk hernede om, at man ikke skulde nære hans Forfængelighed o. s. v. Men det er sagtens de Folk, som ikke *kunne* Noget selv! –

25de Aug. 30

Nu, da jeg omhyggeligt har undersøgt det Manuscript, som staaer til min Raadighed til en „*Samling*“, seer jeg med stor Sorg, *deels* at en stor Deel egentlig ikke burde gives Publikum i Vold, *deels* at det Hele kun vil udgjøre et *lille* – meget lille Bind.

Jeg vilde jo nødigt *sidste Gang* prostituere mig, og paa den anden Side havde jeg nok Lyst til snart *at være uden Gjæld!* – Jeg har, ifølge Din Tilladelse, i den venstre Skuffe i Dit Skrivebord (den eneste af Dine Nøgler, som jeg har brugt) udtaget de Pakker med Vers fra mig, som laae der. Andet har jeg ikke rørt. Men af disse digteriske Udtalelser, som maaskee have stemt med *Øieblikket*, har jeg kun anseet det for rigtigt at optage et ringe Antal. Jeg har ved Udvalget især maattet tage Hensyn til de ideligen gjentagne Allusioner til vore *Sorger*, for at ikke denne

10 Omstændighed skal falde et læsende, *koldt* Publikum altfor meget i Øinene. – Af Din haandskrevne Samling er ikke *een* lille Lap forkommet; jeg har *selv* naturligviis afskrevet, hvad jeg vilde bruge; – jeg har Respect for Affections-Værdien! –

15 [. . .] Lev vel! Jeg kysser Din Haand!

Din

C. W.

Mit sidste Brev er kommet til Dig fra Albano, derfor saa seent!

441. Til F. L. Liebenberg.

16de Aug 1871

20

Hvad tør man ønske Dem idag?
 Det er en meget kilden Sag
 At lave Ønsker for en Anden,
 Det bliver tidt ei til Behag, –
 25 Og det er flaut som bare Fanden.

30

Den bedste Udvei, som jeg veed,
 (Den er kun jævn, beqvem og bred)
 Er ligefrem Enhver at lade
 Sig efter Ønsker dukke ned
 30 I Haabets Hav og tage Bade.

Naar saa den Badende har faa't
 En Haabets Perlemusling flot,
 Saa veed man strax, det er paa Tiden,
 Og skynder sig at yttre blot:
 „Gid der maa være Perler i den!“ 5

Hver Sjæl jo haaber – Deres med!
 Derfor tør her jeg holde ved
 De af mig grundede Principer! –
 – Min Tak for Deres Venlighed
 Mod mig, – jeg veed, den mig ei glipper! 10

Deres taknemligst hengivne
 Christian Winther.

442. Til Julie Winther.

28de August 1871.

. . . Hele *Din* Beskrivelse af Dr. F. og hans Opførsel, forekom- 15
 mer mig mere at minde mig om Carl Snoilsky end om Dunker.
 At hans Person behager *Dig*, der har haft saamangen sørgelig
 Erfaring i Livet, er mig Borgen for, at der dog maa være noget
 Respectabelt ved ham. *Men* denne *Din* bittert vundne Erfaring
 maa, synes mig, dog gjøre *Dig* det til en uafviselig Nødvendig- 20
 hed, at nære en *forsigtig Mistroe*. Jeg tænker herved slet ikke
 paa denne John eller paa S.; men, mig forekommer det, at
 C. Snoilskys hele Færd berettiger en saadan forsigtig *Mistroe*.
 Dog – min Ængstelse og mit Raad kommer jeg her kun med,
 fordi jeg betragter det som en *Pligt*, og tillige for at berolige mig 25
 selv i denne Henseende. Thi – jeg er slet ikke rolig! [. . .]

30te Aug.

Igaar fik jeg et Brev fra Castano, som nu igjen er i Paris.
 Brevet sender jeg *Dig* herved. Paa hans Spørgsmaal om, „hvad Du
 har berettet mig om den bevidste Sag“, har jeg strax svaret om- 30

trent saaledes: „Min Hustru har i Hr. Dr. Ferrantini fundet en meget dannet, interessant Person, og han er næsten blevet en elskværdig og daglig Huusven. Men om en nøiere Forbindelse mellem ham og min Familie, har der endnu ikke været Tale.“ –
 5 Jeg synes, at jeg *endnu* ikke burde sige mere. [. . .]

3die Septbr.

[. . .] Bladene fortælle om nogle Folke-Uroligheder, som have fundet Sted i Rom. Har Du mærket noget dertil? – Her i Danmark begynder alt Socialismen saa smaat at spire frem. Det
 10 Samfund, der kalder sig „Internationale“, og som er udbredt over hele Europa, har da ogsaa nogle virksomme Agenter her. Men, da vort Folk i Almindelighed er mere oplyst, da vore Arbeideres Kaar og Stilling er bedre og sikkrere, da selv de allerusleste Proletarer blive understøttede mere eller mindre fornuf-
 15 tigt; saa er der vel ingen Fare for at store Ulykker ville afstedkommes *her*. Noget Røre vil sagtens ikke kunne forebygges; – men det vil her snart og med Lethed kunne dæmpes. Naar man læser disse Socialisters Programmer og Manifeste (ogsaa her udkommer et vildt socialistisk Blad) saa fristes man til at troe,
 20 at Menneskeheden med Eet var grebet af Vanvid! –

Efter at have raget og skrabet sammen Alt, hvad der af mine pjaltede Sager nogenlunde kunde trykkes, har jeg faaet samlet et lillebitte Bind, som jeg vil byde Reitzel. Jeg vil dog haabe, at Udbyttet deraf maa kunne dække det Meste af mine Regninger,
 25 saa at jeg med Anstand kan reise til Paris, uden at Folk skal staae paa Tærne og see efter mig. Samlingen slutter med en rimet Fortælling, som jeg har Din Opfordring og Dit Ønske at takke for. Det er skrevet for nogle Dage siden. I mit næste Brev skal jeg sende Dig en Afskrift. [. . .]

30

Din

C. W.

443. Til Julie Winther.

6te Septbr. 1871.

Kjæreste!

[. . .] Mit legemlige Befindende er saa godt, som man kan forlange eller ønske det; jeg har i ingen Henseende lidt Savn eller 5 Undværelser i min Menage; det Beløb af vor Statskasse, som jeg havde betinget mig, har været overordentlig tilstrækkeligt; thi jeg har, som jeg nok har sagt Dig, havt nogen Indtægt af et Par Arbeider for Boghandler Philipsen, som have været aldeles tilstrækkelige til *alle* mine Fornødenheder. Vær derfor ikke i mind- 10 ste Maade bedrøvet el. ængstelig for mig. Som Du af mit sidste Brev af 5te Septbr. vil have seet, har jeg endog faaet et Manuscript istand til Reitzel, hvorved jeg maaskee endog kan betale mine Regninger, – som jeg ogsaa har nævnt Dig. Bliver det mig muligt, vil jeg – naturligviis – bidrage, *hvad jeg kan*, til Reise- 15 omkostningerne til Paris. – Den „Samling af Vers“, som jeg i mit sidste Brev af 5te Septb. omtaler, udgjør knap 14 Ark. Jeg gjør mig derfor i denne Tid den utroligste Flid for at opdage et Stof, som jeg kunde udspinde til eet – el. to Ark endnu. Hvis jeg altsaa i 8–14 Dage ikke sender Dig min Haandskrift, saa bliv 20 ikke ængstelig. Foruden dette *vigtigste* Punkt, har jeg 2–3 Correcturer at læse; de komme meget uregelmæssigt – det veed Du nok – og ødelægge saaledes megen Tid; *især* fordi jeg selv maa bringe Alt ud i Byen, da jeg intet Bud har. Naar det falder saaledes undertiden, saa hjælper den trofaste Henri mig – med Op- 25 offrelse. [. . .] *Min* – i mit sidste Brev udtalte – *Mening* om Ferrantinis „Stemning“, som Du meget rigtigt betegner det, var altsaa dog nær Sandheden. Der er ingen Tvivl om, at han jo vexler; er han god, honnet, – kort sagt, *saadan* som Du nu synes at betragte ham, saa er det en stor Ulykke, hvis vi ikke 30 kunne i *materiel Henseende* fjerne Vanskelighederne, som lægge sig i Veien for *vort* og maaskee hans Attraae og Ønske. Men det kunde dog være, at han – ved nærmere Overveielse og ved nøiere at kjende, hvad der kan fordres af en *borgerlig* stillet Mand, vil stille sine Fordringer til sig selv noget mere moderate, 35

og saa gjøre *Noget* freidigt, som han *nu* anseer for et Vove-
 stykke. Gid det var saa vel! – – Sig mig hvad Du mener om
 Castano's Udtalelser. Hvad tænker han paa? hvad vil han gjøre
 for os? Thi det er umiskjendeligt, at han ikke har opgivet at
 5 være os til Gavn. – *Den Antiquar*, som jeg besøgte paa Piazza
 Barberina, var en *jævn*, *simpel* Tobakshandler. Kan det være
 Ferrantini's Fader? Du var hos ham en Gang med mig. – At F.
 tager sig af Eders Helbred, Regime etc. er mig særdeles kjær. Er
 han dygtig som Læge, saa veed han naturligviis bedst Besked om
 10 sit Lands climateriske Forhold til *Fremmede*. Jeg vil nu skrive et
 Par Ord til min Frøken Datter, og slutter altsaa med *det*, som Du
 jo dog for Guds Skyld ogsaa troer paa, at jeg i Evighed er *Din*

Christian Winther.

Jeg sender Dig herhos de Vers, som *Du* har givet mig.

15

444. *Fra D. G. Monrad.*

[10. Septbr. 1871]

Kjære Christian Winther!

Igaarftes Kl. 11 1/4 døde Emilie af Betændelse i Underlivet.
 Lægen antager at Kræft er den egentlige Grund, og at hun har
 20 lidt af den i flere Aar. Hun var En af dem, der altid har holdt
 oprigtigt af dig. Jeg veed ikke Julies Adresse, derfor er du nok
 saa god at skrive til hende. Begravelsen er paa Torsdag, men jeg
 tør vel ikke vente, at du kommer.

Din hengivne

D. G. Monrad.

25

445. *Til Julie Winther.*

Kjæreste Julie!

Kbhvn. 15de Septbr. 1871

Du begriber vel nok, med hvilken Bedrøvelse og *især* med
 30 hvilken *Ængstelse* jeg bringer Dig en saadan Efterretning, som

den, Monrads medfølgende Brev i Mandags d. 11 bragte mig! Jeg har med Forsæt og Overlæg opsat at melde Dig denne Sag, *deels* fordi jeg vidste eller formodede, at Du ved Fru Petersens Yttringer om Emilies haabløse Tilstand var forberedt paa det, der nu er skeet, *deels* fordi jeg først vilde have seet Monrad og 5 Børnene. – I Onsdags Aftes kom jeg til Nykjøbing, og jeg havde den Trøst, at min Nærværelse – som det forekom mig – var baade Monrad og de to Pigebørn kjær. Otto P. kom paa samme Tid som jeg. Om Natten mellem Onsdag og Torsdag kom Henri, der – som han sagde – ikke kunde bære det over sit Hjerte, *ikke* 10 at bringe sin Gudmoder det sidste Farvel. Torsdag Middag Kl. 11 1/2 vare vi i Kirken. Sognepræsten H: Haar og Provst Koch talede der, den Sidste ganske udmærket fortræffeligt. To gude- lige Sange af Grundtvig og en lignende af Chr. Richardt bleve 15 sungne. Pastor Rørdam fra Lyngby sagde ogsaa et Par ret inter- essante Ord. Derpaa fulgte vi Vognen ud til Kirkegaarden. Her holdt Monrad en kort Tiltale og en Taksigelse til den store, samlede Mængde, og forrettede derpaa selv Jordspaaastelsen. Skjøndt det Hele var sømmeligt og smukt anordnet, var dog især de sidste Momenter, Monrads Holdning, hans Tale, – i det Mindste for 20 min Følelse – det meest Gribende. Jeg veed nok, jeg græd som et Barn! – Prof. Hammerich, Const. Hansen, Docent Fjord, Chr. Richardt og flere Bekjendte og Venner vare med i Følget. Efter Sørgehøitiden vare vi – Familiens Medlemmer – hos Monrad til Frokost; derpaa kjørte hans Vogn Henri, Johannes og mig til 25 Gaabense, hvorfra vi paa Dampskib og ad Jernveien kom til Kbhvn om Aftenen Kl. 9. Fra Monrad, Louise Dorothea og Johannes, som idag reiste til Sverrig igjen, har jeg de kjærligste Hilsener til Dig og Ida, samt de bedste Ønsker for jer Begge [. . .] Gid nu dog disse Linier maatte komme til Dig, førend Du 30 *maaskee* seer, hvad der er skeet, af eet eller andet dansk Blad. Det vilde være *mig* høist ubehageligt; det kunde see ud, som jeg havde forsømt, hvad jeg burde gjøre, skjøndt jeg gjør det med et tungt og angstfuldt Hjerte, – men efter modent Overlæg – paa denne Maade. – Jeg arbejder paa mit Digt, saa godt jeg kan, men 35

jeg *kan* ikke meget godt! Det gaaer saa langsomt og trøgt – uagtet jeg stadigt tænker paa Dig. [. . .] *Lev vel!* Du Eneste paa denne Jord! Hils vor Ida! hils hende rigtig kjærligt fra mig og Henri. Levvel!

5

Din

C. W.

446. Til Julie Winther.

17de Septbr. 1871.

Idag modtog jeg Dit kjære Brev af 12te Septbr. Nei, min søde,
 10 velsignede, uforlignelige Julie! Du maa ikke troe, at jeg, om jeg
 end havde nok saa meget at bestille, vilde være istand til at op-
 sætte at skrive til Dig. Naar jeg gjør saadanne Forbehold mellem
 os, saa veed jeg i Forveien, at jeg ikke kan overholde Bestem-
 melsen. Tilgiv mig min Svaghed og tag tiltakke med, hvad jeg i
 15 denne Svaghed er istand til at byde Dig. – Skjøndt jeg allerede
 i Torsdags Aftes kom hjem fra min Udflugt til Nykjøbing, havde
 jeg dog ikke kunnet faae Tid til at besøge Fru Petersen. Idag gik
 jeg derud om Eftermiddagen. Jeg fandt hende sengeliggende af
 Forkjølelse, som – efter hendes Sigende – dog ikke havde stort
 20 at betyde. Jeg fortalte hende da om Sørgenhøitiden i Nykjøbing og
 deslige; og bragte hende den Hilsen fra Dig, som stod i Dit nys
 modtagne Brev. – Hun yttrede igjen stor Lyst til i mit Følgeskab
 at reise til Paris, og vi overveiede Alt, hvad der i denne Hense-
 seende var at betænke og iagttage. Jeg nægter ikke, at hendes
 25 Følgeskab i enkelte Henseender vilde være mig kjært og nyttigt;
 thi hun har jo en *mangeaarig* Øvelse i at reise den Route. *Jeg*
 har jo nu reist meget baade alene og i Selskab; men fra den ene
 Gang til den anden glemmer jeg, hvordan jeg skal snoe mig, saa
 at jeg hver Gang igjen er som en ganske Uvidende. [. . .] Hvis
 30 det bliver mig muligt, vil jeg, *som sagt*, af mine egne erhvervede
 Midler bidrage Noget til Reiseomkostningerne. Men, *kan* jeg
 ikke, saa maae vi see til at komme ud af det, som Du vil anordne

det. Det vilde være mig en Stolthed, hvis jeg kunde! – Jeg føler hver Dag, at jeg ikke mere er ung. Sidder jeg ikke stadig og ufortrøden og venter paa Musens venlige Komme; men denne Dame holder sig sagtens nu til dem, som ere unge og lader mig gaae for den, jeg er, og overlader mig til et Haab om et Besøg, 5

Saa i Taalmod's Vadmelskaabe
 Maa jeg svøbe mig og sætte
 Mig i Lænestol tilrette
 For med Anstand der *at haabe!*

Dog – jeg forsikkrer Dig – jeg gjør hvad jeg kan, og altid og 10
især med Tanken henvendt, lænket, krystet til *Dig!* [. . .]

Nu sov vel – trods den romerske Scirocco, som Du har lidt af,
 – og vær vis paa, at jeg i eet og Alt evig er

Din

Chr. Winther. 15

447. *Til Chr. Hostrup.*

20. Septbr. 1871.

Hr. Pastor Chr. Hostrup.

Jeg kan ikke styre min Lyst til at takke Dem for den venlige Redebonhed, hvormed De har imødekommet Forlæggerens og 20
 mit Ønske. Gud veed, at jeg kun med Undseelse saaledes har trukket en Vexel paa mine Bekjendteres Velvillie mod mig.

Naar jeg faaer, hvad De i Deres Skrivelse er saa god at love mig, *inden* d. 30te d. M., saa er det tidsnok.

Jeg har foreholdt Forlæggeren 1) at man ikke saaledes maatte 25
 sætte Folk Kniven paa Struben, ved at indrømme dem altfor kort Frist, og dernæst 2) at det ofte var trangere at lave et *kort* Vers, end et *langt*, og at „et Vers f. Ex. paa eet Ord“ kunde *Fanden ikke opdrive med Penge*. Og han har maattet overlade mig nærmere at bestemme Tiden.

Endnu engang Tak! Jeg haaber, at De er rask og lever lykkelig!

Deres ærb. hengivne

Christian Winther.

5 Tillad mig at bemærke: Jeg er hverken Ridder af Db. eller pp.!

448. *Til Julie Winther.*

22 Septbr. 1871.

Kjæreste Julie!

[. . .] I Eftermiddags ringede det, jeg aabnede Døren og et meget smukt ungt Menneske med store mørke Øine, et rigt Haar, og et høist elskværdigt Udtryk i Ansigtet, kom mig imøde med de Ord: „Min Fader, Prof. Welhaven har paalagt mig at bringe Dem en Hilsen!“ – Vi talede da længe med hinanden. Faderen er aldeles aandsfrisk, men aldeles legemlig usel. Han sidder dybt nedbøiet, ryster stærkt paa Hænderne og andre Dele af Legemet, kan næppe føre et Glas til sin Mund; og Alt – selv noget ganske sædvanligt – kan forværre hans Tilstand. Den unge W. var udtømmelig i at prise sin Søster, Ida's Aandskraft og Energie; hun havde nu saa længe bestyret Huset godt i de mindste Details og derhos især pleiet Faderen; og trods Alt dette, musicerede hun, læste og havde ikke tabt Interesse for Omverden. Om Marie talede han ikke. Han selv er vordende Architect, og er nu – ved offentlig Understøttelse – i Begreb med at gaae til Hannover, for der at studere sin Kunst. Derfra vilde han, efter længere Tid, gaae til andre Steder, hvor han kunde lære Noget. – Han var, synes mig, meget smuk og lod til at være ret forstandig og meget godmodig! – Paludan-Müller siges at have Vatersot i Maven; men nu skal det være noget bedre med ham. [. . .] Mit Digt, som skal forstørre min Samling og skaffe mig nogle flere Skillinger, gaaer kun langsomt, men dog ret sikkert fremad. Som jeg har

sagt: jeg tænker paa Dig! – Der er desværre Udsigt til, at Bladet „Fædrelandet“ maa gaae ind med det Første, af Mangel paa Interesse fra det Offentliges Side. Det er et slemt Tegn! [. . .]

Din

C. W. 5

449. Til Julie Winther.

Kbhvn 27de Septbr. 1871 Kl. 6 1/2

Kjæreste!

[. . .] Paa Fredag, naar Cultusministeren giver Audients, vil jeg ifølge Din Opfordring spørge ham, om han kan og vil for- 10
skaffe mig en Reiseunderstøttelse; men jeg nærer just ikke meget Haab om at faae Noget, skjøndt jeg jo *aldrig* – som saa mange Andre – har nydt Hjælp til Reiser. Jeg gjør dette Skridt med nogen Undseelse, da jeg har den store, aarlige Understøttelse; – men jeg gjør det *bestemt*, og skal strax melde Dig Udfaldet. [. . .] 15
En sentimental, *sødlig* Tydsker, med hvem jeg for over en Snees Aar siden stod i Correspondance; en Mand, som med tydsk Flid og Grundighed har studeret de nordiske Sprog og deres Litteratur, og som har oversat en stor Deel danske og svenske og islandske Forfattere, – en Baron *von der Leinburg*, besøgte mig 20
forleden Dag. Men vi skiltes ad ikke ganske enige; og han kommer vist ikke igjen. Han er forresten meget respectabel af en Tydsker at være [. . .] Du maa ikke overanstrengte Dig ved at skrive Breve til mig. Hvis det varer noget, inden jeg hører fra Dig, saa lover jeg Dig, at jeg skal være rolig, sindig og haabe 25
det Bedste; mere kan Du dog ikke forlange af en stakkels Eneboer, som kun har Dig og Din Tilværelse at støtte sig til. [. . .]
Jeg kysser Dine to elskværdige, søde Hænder og er

Din

C. W. 30

450. *Til Julie Winther.*

1ste Octbr. 1871.

Kjæreste Julie!

[. . .] Ifølge Dit Raad og Ønske gik jeg i Fredags til Cultus-
 5 ministeren, Hall. Han modtog mig i høieste Grad venskabeligt,
 hørte opmærksomt og med synlig Velvillie paa mit Andragende.
 Men – han *beviiste* mig saa klart som Dagen, at det var en Umul-
 lighed i Aar at bevilge noget af denne Art. Han lod til at finde
 det i sin Orden, om jeg nød en saadan Begunstigelse. Men – som
 10 sagt – Udgifts-Budgettet skulde først i den om nogle Dage sam-
 mentrædende Rigsdag discuterer, og saa kunde der først seent
 henne i Sessionen være Tale om særskilte Bevillinger, som da
 ogsaa skulde underkastes Overveielse i Rigsdagen. Herved var
 altsaa Intet at gjøre. Jeg maa altsaa see til at liste mig igjennem
 15 med det, jeg har. –

– „Det kan nok være“, som man siger, at jeg hver Stund paa
 Dagen tænker paa Dig, „min Hustru og min Musa“! Men der er
 ogsaa enkelte Momenter, hvor Du især stærkt træder frem for
 mig. F. Ex. naar jeg om Løverdagen trækker Dit gamle Stue-Uhr
 20 op, saa mindes jeg altid Din Moder, der tabte Nøglen, og jeg
 mindes det elskelige „Barn“, hvis Fremtid foraarsagede hendes
 moderlige Forudfølelse Skræk; – og det er jo det samme Uhr og
 den samme Uhrnøgle, som jeg nu tager i min Haand. – Bog-
 handler Wøldike havde bestilt og faaet fra 24 Kunstnere 24 me-
 25 get smukke Tegninger, som han lod skjære i Træ. Han ønskede
 hertil 24 *sexliniede* Vers af 24 danske *Digtere*. Han meente, at
 mit Navn kunde være ham gavnligt i dette Foretagende; og jeg
 skrev da et Brev, som blev trykt, og sendt til 23 Poeter. Eet Vers
 maatte jeg selv lave. De øvrige have vi allerede næsten erholdt.
 30 Billedbogen bliver meget elegant; men om han tjener Noget der-
 ved, er meget problematisk. Mig betaler han alene 100 R^{dlr}; og
 hver af de Andres 6 Linier blive honorerede med 5 R^{dlr}. Det Bil-
 lede, som jeg har skrevet Text til, er af en Hr. Kittendorff. Det
 forestiller en romersk Hovsmed, som lægger Sko under Bagbenet

af et Æsel; en Pige holder Æselets Been op for ham; hun er *barbenet*; mit Vers lyder saaledes: „Somaren lytter med sit lange Øre; sin Eierindes Latter kan den høre, mens melancholsk den stønner selv og sukker. Ja – Pigen leer ad Smeden, saa det klukker! Han spørger hende listigt, kan jeg troe: om ei hun selv skal have et Par Skoe?“ [. . .] Jeg kysser Din Haand.

Din

C. W.

451. Til Julie Winther.

8de Octbr. 1871. 10

Kjæreste Julie!

[. . .] Du veed nu, at Fru Petersen følger med til Paris, og hun vil formodentlig ogsaa i sit Brev have sagt Dig, at det er mig umuligt at forlade Kbhvn. før *tidligst* den 21de, og tillige at den allerseneste Termin er d. 25de d. M. Men jeg skal bestræbe mig for at komme herfra saa tidligt som muligt. Inden denne Frist vil Du vel allerede være bosiddende i Paris og vil altsaa kunne have underrettet os om, hvor Du er at finde i den store Stad. – Fru Petersen kom selv forleden Dag om Formiddagen til mig og meldte mig, hvilken Beslutning hun havde taget; og det var mig meget kjært, ikke blot fordi hendes Personlighed er mig kjær, men ogsaa *fordi hun kan hele Reisen til Paris udenad paa sine Fingre*, hvilket jeg ingenlunde kan rose mig af. Saa jeg kan give mig og min Reisekasse trygt i hendes Vold, og have megen – ja mange Fordele deraf. – Hvad der lægger mig Hindring i Veien for at forlade Danmark d. 15de, som var Dit Ønske, er en Deel Correctur-Arbeide, men især den omtalte rimede Fortælling, som jeg skal og maa have færdig. Men jeg nægter ikke, at jeg med Hensyn til dette sidste Arbeide næsten føler mig undselig ved at maatte gjøre saa meget Væsen deraf; thi – det bliver færdigt – men det bliver visselig ogsaa noget saa svagt og uselt, som man vel kan tænke sig. Imidlertid – det *skal* trykkes; thi jeg skal have

nogle flere Penge. [. . .] Jeg glæder mig nu til at kysse Din velsignede Haand og med min Mund og Tunge sige Dig, at jeg er

Din

Christian Winther.

5

452. *Til Julie Winther.*

2ode Octbr. 1871.

Kjæreste Julie!

[. . .] Jeg blev da efter stor Kamp færdig med det begyndte Arbeide, men det kunde ikke blive stort nok, og saa blev Honoraret af Bogen hellerikke saa stort, som jeg havde Trang til. Jeg har derfor, af Forsigtighed, af Husets Kasse tilladt mig at tage 100 Rdl til *Reisen*. Den *største* Deel af min Regnings-Gjæld har jeg betalt af *mine* Indkomster. Noget maa jeg jo have til mit Ophold i den store By. Men det kunde dog være muligt, at jeg kan give Dig Lidt tilbage af de 100 R., naar jeg kommer. Det skal være mig en Glæde. – [. . .] „Fædrelandet“ har faaet 700 nye Abonnenter. – Nu lev vel, til vi sees i Babylon! Jeg behøver kun eet Ord:

Din

C. W.

20

453. *Til F. L. Liebenberg.*

Paris 1ste November 1871.

Kjære Hr. Liebenberg!

Idag sender jeg Dem kun et Par Ord. Vi ere nemlig endnu ikke rigtig kommet i Orden her i vor Bolig, *Hôtel Molière, Rue fontaine Molière, No 39*, og det foraarsager adskilligt Bryderi.

Vor Reise hertil var, som sædvanlig, kjedelig, men uden Uheld, naar jeg undtager, at vi leed *meget* af Kulden. Paa Lüneburger Hede laae der Iis og Sne.

Til Paris ankom vi Fredag Aften Kl. 11 omtr. og fandt mine To i deres Senge. Min Hustru var meget forkjølet, men Ida befandt sig ganske taaleligt. Nu er min Kone igjen ret rask og har endogsaa to Gange ledsaget sin Søster i Théâtre français. Jeg var der ikke, og gaaer hellerikke nogetsteds hen, undtagen naar mit 5 Følgeskab er nødvendigt.

Af Byens Ødelæggelser har jeg kun seet, hvad der faldt paa min Vei f. Ex. Tuileriernes Ruiner og Rue du Bac; jeg maatte nemlig ud paa den anden Side af Seinen til Rue de l'Université, hvor vort Gesandtskab residerer, da jeg medbragte Depecher fra 10 vort Udenrigsministerium.

Det var ganske curieust: i alle Boutiquer, hvor jeg forhen havde hentet Tobak, Cigarer, Postmærker, Papir, Svovelstikker etc. fandt jeg de forrige Handlende, som alle gjenkjendte mig og modtog mig meget venligt med de Ord: „Vous voila de rétour, 15 Monsieur! *Mais quelle année!*“

Vort Hôtel er det samme, som vi for 2 Aar siden beboede, og jeg har mit gamle Værelse, hvor jeg har indrettet mig aldeles som da. Men de Værelser, som min Kone ad interim har faaet, skulle byttes mod 3 andre i min Etage; og det giver noget Besvær 20 i disse Dage.

Fra Rom blev min Familie ledsaget af en halvgammel, italiensk Læge, som det lader, en meget venligsindet og flink Person. Han tager sig af min Kones og Idas Helbred med stor Omhu og behandler dem, som om de kunde være hans Børn, og veed ikke 25 alt det Gode, han vil gjøre dem. Jeg bruger ham som Sproglærer ved at tale Italiensk med ham, skjøndt han forstaaer og taler ret godt Fransk.

Han har slaaet paa, at han nok gad lære Dansk; men dette vilde just ikke være mig en Fest paa mine gamle Dage at agere 30 Ludimagister. Nu faaer jeg at see! – Saasnart Apoll, Muserne eller andre stærkere Magter skjænke mig taalelige Øieblikke, og jeg faaer Noget udrettet, skal De, i det Mindste, faae det at vide. Bliver Tingen saa betydelig, at den kan lægges under Bogtrykker-Pressen, saa sender jeg det til Dem – Dem i Vold! – 35

Nu lev vel! Snart Mere og Bedre! De veed ikke, med hvilken ærlig og oprigtig Taknemlighed (men ogsaa Undseelse) jeg tænker paa alt det ægte Venskab, hvormed De altid har omfattet mig selv og mine smaa, fattige Affairer. Hils Alle, som bryde sig om en Hilsen fra

Deres forbundne, hengivne
Christian Winther.

Jeg har aldrig været stærk i at *forfatte* Breve.

454. *Til P. G. Philipsen.*

¹⁰ Høistærede Hr. Philipsen! Paris 3die Novbr. 1871.

Jeg sidder nu atter her i *Hotel Molière, Rue fontaine Molière No. 39*, i det *samme* Værelse, som jeg for halvandet Aar siden forlod, røger den *samme* slette Tobak, og strider med den for-
¹⁵ tvivlede Camin om lidt Varme!

Min Reise hertil gik meget heldigt af; kun havde vi lidt Uleilighed af Kulden, som paa Lüneburger-Hede især var fast utaalelig; og jeg forsynede mig ogsaa derfor i Cölln med et gevaltigt Teppe, som varmede mig lige til Paris.

²⁰ Min Familie fandt jeg om Aftenen, Fredagen d. 27de Kl. 11 ved ganske taaleligt Befindende. – Den gamle Person – jeg mener mig selv – befinder sig passabelt, skjøndt den aldeles forandrede Levemaade, Diæt etc. ikke er saa ganske let at vænne sig til.

At *her* er Fred og ingen Fare, er da Noget, som De nok veed
²⁵ af Bladene. Men Forandring spores dog i mange Henseender. Damerne f. Ex. sees aldrig paa Gaden i de sædvanlige rige Toiletter; *alle* ere i dyb Sorg, saa at de, der handle med *Sørge-Artikler*, maae have gjort gode Forretninger.

Hvorsomhelst jeg har gjort Indkøb f. Ex. af Tobak, Papir,
³⁰ Postmærker etc., har man modtaget mig med Gjenkjendelse og de Ord: „Est que vous êtes revenue ici pour voir nos misères? Monsieur, ah! quelle année!“

Af Ødelæggelserne har jeg endnu kun seet Lidt, nemlig Tuile-

riernes Ruiner og en stor afbrændt Deel af Rue du Bac. Sligt *opsøger* jeg ikke, men lader Hændelsen raade. Jeg maatte over paa den anden Side af Seinen, for at bringe vort Gesandtskab nogle Depecher, som man hjemmefra havde betroet mig; og paa denne Vei saae jeg Adskilligt af den Art. – 5

Nu bilder jeg mig ind, at baade Mythologien, Skjemtedigtene og Eventyrene ere slupne ud fra Bogtrykkernes Presser, og at de snart gives Publikum i Vold, og jeg vil da længes meget efter at vide, hvad dette hæderværdige Publikum mener om vore Bestræbelser. Jeg har paalagt min Stedsøn, Hr. Werliin, af Bladene at 10 udklippe og under Korsbaand tilsende mig, hvad den skumle Kritik finder for godt at sige derom, baade det Slemme og det Venlige. Dog vi maae haabe det Bedste!

Af Danske har jeg kun talt med Een, nemlig en Hr. Buchwald, som hidtil har været paa den bekjendte Allan Dahl's Comptoir, 15 men nu er uden Beskjæftigelse. Jo, jeg har dog ogsaa talt med, eller rettere, ladet mig tiltale af Hr. Cand. jur. J. Hansen (Spidsmusen kaldet), som er bosiddende her og har stiftet et fransk politisk Blad, „*Courrier politique*“, der skal lykkes ret godt, – siger han. 20

Nu lev vel! og Tak for den forløbne Tid og Deres Venlighed mod mig.

Venligst Hilsen til Deres Familie, de Store og de Smaa!

Deres ærb. forbundne

Christian Winther. 25

455. *Til Constantin Hansen.*

Paris, Hôtel Molière, Rue fontaine Molière 39
4de Novbr. 1871

Kjære Const. Hansen! 30

I en Afreises Hurlumhei er jeg altid stundesløs og forglemmer mig selv og – hvad der er værre – Andre! Jeg fik ikke ret

tilgavns sagt Dem Farvel, Dem, der var saa elskværdig at ville hjælpe mig op ad Falderebet. Nu siger jeg Dem herved det for-
sømte Farvel, og føier dertil et Goddag, som en Begyndelse af
den Række Breve, jeg sandsynligviis bliver nødsaget til at be-
5 byrde Dem med.

Jeg er, som De maaskee bemærker, i det samme Hôtél, og
siddet i den samme Stue, som jeg 1870 i Juni Maaned forlod.
Det er just ikke de behageligste Minder, som møde os her; men
min elskelige Hustru kunde ikke finde noget bedre eller billigere
10 end dette Locale.

Det er nuomtide lidt vanskeligt at hitte paa en passende Be-
gyndelse til et Brev. I gamle Dage kunde man dog f. Ex. sige:
„Jeg sidder nu her og spidser min Pen for at give Dem Sort paa
Hvidt for, at jeg tænker paa Dem“. Men hvad *nu*? Man kan jo
15 ikke *spidse* nogen Pen, og Blækket bliver Dag for Dag mere
blaat.

Reisen var, som alle Vinterreiser, kjedelig og kold, men uden
accidenti. Om Fredagen d. 27de om Aftenen Kl. 11 kom Fru P.
og jeg hertil og fandt baade min Kone og Datter i deres Køier.
20 Min Hustru var meget forkjølet; *dette* er dog nu overstaaet, men
Kræfterne ere kun ringe, – vel at mærke, de legemlige. De sjæle-
lige Kræfter derimod har hun i deres fulde, ædle Vigeur, og hun
kan trænge til dem! –

Jeg medbragte Depecher fra vort Udenrigsministerium og
25 maatte derfor over paa den anden Side af Seinen, hvor vort
Gesandtskab boer, og fik ved denne Leilighed at see Noget af
Ødelæggelsen, som alene skyldes Franskmændene selv (Com-
munen) nemlig Tuilerierne i Ruiner og Rue du Bac. Selv *opsøger*
jeg Intet af alt dette. Byens Udseende er omtrent det gamle, naar
30 man undtager, at næsten alle Qvinder gaae i dyb Sorg eller saare
tarveligt klædte. Seer man en Dame i Toilette, kan man være vis
paa, at det er en Fremmed.

Med min Hustru og Ida gjorde en italiænsk Læge, Dr. Ferran-
tini, Reisen hertil. Det lader til at være en meget vakker Mand.
35 Han har hele Tiden i Rom taget sig af Julies og Ida's Helbreds-

tilstand; og han behandler dem, som om de vare hans Børn. Jeg benytter ham her til at tale Italiænsk; men det Værste er, at han – der som en ægte Italiæner er Lidt af Alting, Musiker, Maler, Poet etc. etc. – vil have mig til at læse hans – meget correcte og elegante – men efter min Smag lidt forskruede og kjedelige Vers. 5
Hans Duelighed som Læge er constateret, især derved at han i 9–10 Aar har været ansat ved det franske Occupations-Corps i Rom. –

I alle Boutiquer og andre Steder, hvor jeg forrige Gang havde Ærinde, bliver jeg gjenkjendt og mødt med de Ord: „Est ce que 10
vous êtes venu ici, M^r, pour voir les suites de nos misères? Ah, quelle année!“ – Franskmændene her mindes godt alle de Fremmede, ved hvem de have tjent Penge, – thi Penge holde de meget af; – vor Garçon her i Hôtellet sagde mig, at han var 27 Aar gammel. „Men – lagde han til – det var bedre at være 20; saa 15
havde man flere Aar at tjene Penge i!“ –

Tag nu tiltakke med dette! Jeg har aldrig forstaaet at være moersom, i det Høieste lidt hyggelig; men ogsaa dette er „sparruto“! – Lev vel. Venligst Hilsen fra min Hustru, Ida og mig til Dem og Deres Kjære, ved 20

Deres hengivneste

Christian Winther.

456. Til Henri Werliin.

Paris 8de Novbr. 1871

Kjære Henri!

[. . .] Din Søsters Helbred er omtrent som sædvanligt. Derimod er hendes Sindstilstand, som mig synes, mindre god, og Din Moder gaaer ubeskrivelig megen Sorg og Lidelse igjennem. Du gjør Dig intet Begreb om, hvorvidt det gaaer, skjøndt Du dog har seet meget af den Art fra hendes Side. 25
30

– Jeg har ingen Reise-Erindringer at meddele Dig, jeg har ikke seet og ikke oplevet Noget her, som var værd at fortælle. Men

selv om jeg havde Stof til lange, interessante Breve, saa er min egen Stemning dog af en saadan Natur, at jeg helst *bør* lade ethvert Forsøg paa at være moersom gaae hen! Det vilde blive en Grimace, en Carricatur (slet), uden Lune, men med al Kjedsomhedens søvndyssende Trolddom. [. . .]

Men jeg maa gjentage og aldrig blive træt af at sige, at Din Moder er en Heltinde i Ulykken; hun er en Character og et Hjerte, hvis Mage i Styrke og opofrende Følelser jeg aldrig i mit Liv har mødt. Og der er en saa streng Conseqvents i hele hendes
 10 Holdning og ingen Svaghed at mærke, at man *aldrig* skal finde nogen Mænd, der i saa Henseende kunde sættes ved Siden af hende. Gud styrke og velsigne hende! – Du har en Moder, som Du kan være stolt af, – hvis Du forstaaer det. – Lev vel, min Ven!

15

Din hengivne
 Christian Winther.

Hils!

457. Til F. L. Liebenberg.

Paris, den 15de Novbr. 1871.

20 Kjære Hr. Liebenberg!

Jeg banker paa Deres Dør igjen, *ikke* for at rykke Dem for et Svar paa min første Skrivelse – der visselig intet Svar fortjener – men for at sige Dem to nødvendige Ord.

I et Brev herfra til Reitzel havde jeg givet ham Udsigt til, at
 25 jeg muligviis, førend det forhaandenværende Manuscript til „En Samling Vers“ var udsat, kunde sende et lille Manuscript, en ny Fortælling, som kunde slutte Bogen og fylde lidt mere.

Men nu have Omstændigheder, og blandt disse især min Stemning ganske hindret mig i at arbeide paa Nogetsomhelst.

30 Da De nu har været saa god og opoffrende at tage Dem af Correcturen af hiin Samling, saa kunde det maaskee dog hændes, at De i den Anledning engang imellem seer Reitzel. Hav da

den Godhed at underrette ham om, at Bogen ikke denne Gang kan blive større. Paalæg ham tillige saasnart som muligt at sende mig Exemplarer hertil – hvilket han har lovet – saavel som at omsende Exemplarer til Flere i Hjemmet, blandt hvilke naturligviis først og fremmest til Dem! – Min Hustru ligger syg, Veiret 5 er raat.

Bliv nu ikke vred for denne *Lap*, som sendes Dem af en Pjalt.

Deres hengivne og taknemlige
Christian Winther.

458. *Fra F. L. Liebenberg.*

10

Kbh. den 17de Nov. 1871.

Kjære Professor!

Tak for Deres venskabelige Brev af 1ste Nov., som jeg skulde have besvaret for længe siden, naar jeg ikke havde været stærkt optaget af Deres egne Anliggender foruden Andet. Trykningen 15 af Deres 11te Bind kom nemlig pludselig i Gang, og jeg er færdig med 144 Sider og har læst første Correctur paa endnu 24 Sider til. Af Træsnittene har jeg gjort Vignetten og de sex første færdige og læst første Corr. paa tre til. De 24 Smaavers for Wøldike har jeg læst; men jeg fik dem da ikke samlede. Som De seer, 20 mangler der nu ikke Meget. Gid De nu maa blive tilfreds med mit Arbeide; jeg har gjort min bedste Flid, men som De veed, er det umuligt at sikkre sig mod Trykfeil. Manuskripterne, baade Deres egne og Afskrifterne efter det Trykte vare ikke frie for Skrivfeil; men de trykte Sager havde jeg jo, og i de øvrige haa- 25 ber jeg at have fundet det Rette. I Træsnittene er der endeel smaa Afgivelser imellem den første og den sidste Udgave (1828, 1832 og 1860); dem, som jeg maatte ansee for hidrørende fra Deres egen Haand, har jeg naturligviis respecteret, hvorimod jeg har fulgt det Oprindelige paa andre Steder. Jeg vil anføre nogle 30 Exempler paa de sidste:

Vignetten: Af Maanens ømme Øiekast kan Slettens *Piger*

lære; 1860: Pige. Steffen og Ane: til Hammer og Fiil; 1860: til H. og til Fiil; Hans Hammer og Ambolt; 1860: H. H. og hans Ambolt; Henrik og Else: Af Blussel og af Angst; 1860: af Bl. og Angst; Jeg seer *det*, liden Else! Du kan Dig fra mig snoe; 1860: 5 Jeg seer, liden Else!

Af det Slags ere de Afvigelser, som sagtens ere opstaaede efterhaanden, idet til de mange Udgaver bestandig den sidste er brugt. Som jeg haaber, kommer nu her en kritisk Udgave af disse Digtninger, som det har glædet mig usigeligt at sysle med. 10 Mest elsker jeg: Hans og Grethe, Henrik og Else, Johan og Lise, Erik og Ellen. – For de nye Digte (det 11te Bind) behøver De slet ikke at frygte; de tage sig meget godt ud samlede, og om de ikke kunne maale sig med de fire ovennævnte, kunne de endda være meget gode og velkomne. Af Mangel paa Papir er Intet 15 trykt endnu; men hvis De har Noget at føie til, maa det dog komme snart, thi det vil vist ikke vare længere end en halv Snees Dage, inden Alt er færdigt. Saa vil jeg paa een Gang sidde her med Hænderne i Skjødet og savne den Beskjæftigelse, jeg nu i nogen Tid har havt med Deres Bøger.

20 Jeg haaber, at Deres Bolig er kommet i Orden, og De nu har det saa godt, som De kan have det i Deres *Elende*, hvilket Ord jo paa ældre Dansk betyder Udlændighed. Bring min Hilsen til Deres Frue og Datter og glem ikke

Deres hengivne

25

F. L. L.

459. *Fra Theodor Reitzel.*

Kjøbenhavn d. 29. Novbr 1871.

Kjære Hr. Professor Chr. Winther

Først maa jeg takke for de 2 Beviser paa Deres gamle Venskab 30 for os ved Brevene af 2. og 24. ds. Dernæst maa jeg udtale min Beklagelse over at Deres Muse ikke vilde tillade Dem at fuldende det paabegyndte Arbejde, og endeligen berolige Dem med

Hensyn til Ordningen af „Træsnit“, der selvfølgelig staa i samme Orden som altid.

Fri-Expl. skulle nok blive besørgede efter Ønske og paa bedste Maade, men Gud véd, naar Bøgerne blive færdige! Først iforgaars fik Luno Noget af Papiret til „En Samling Vers“ og der er 5
saaledes indtil Videre ikke Tale om denne Bog, hvoraf endydermere ikkun 10 Ark ere satte. Af „Træsnit“ har jeg sét 3 Ark færdig trykte, og de see Pokkers godt ud, langt bedre end i de Prøvetryk, som De har sét, efterhaanden som de kom fra Træskjæreren. 10

Nu er De da atter forbigaaet af den nybagte Etatsraad Holst. Han er saa barnlig glad derover, og det maa vel ogsaa nok kunne forsone Een med Tilværelsen at see sig hædret og paa-skjønned i den Grad paa en Tid, hvor Titelvæsenet nedlægges for Embedsmandens Vegne, medens enhver Urtekræmmer kan blive 15
til Noget. Etatsr. H. C. A. synes vist ikke godt om denne Ud-nævnelse. Forleden Dag havde jeg Brev fra Paludan-Müller, der endnu kun er meget svag og stadig boer paa Fredensborg; han har Vattersot; saa at det vel er et stort Spørgsmaal, om han nogensinde kommer sig fuldstændig. 20

Iøvrigt gaa Dagene fast umærkeligt; vi vade idag i Sneevand, saa at vi vel snart kunne vente lidt Frost; mørkt er det i Vejret, og vi tænde allerede Gassen Kl. 3. Juletravlheden staaer for Døren; men naar saa den er overstaaet, saa kommer den dejlige Tid, da man kan sende sine Regninger ud, og faa nogle 25
Kontanter igjen imellem Hænder.

Det er iøvrigt ret mærkeligt, at jeg ikke seer Dem komme herind med Hast og spørgende om Nøglen. Doch – det varer jo ikke saa længe; snart holder De – det haabe vi – igjen Indtog i Kjøbenhavn og kan tage fat paa den sædvanlige Vandring. 30

Jeg seer nu, at jeg har skrevet paa noget Papir, der er saa tyndt, at Blækket skinner igjennem paa den modsatte Side; det skal jeg vogte mig for næste Gang; vær derfor ikke vred, om jeg herved paafører Dem en Ulejlighed, hvis De for Resten paatager Dem den Ulejlighed at stave mine Kragetæer igjennem. 35

Til Slut en venlig Hilsen fra Løvstræde N° 7 og en Kompliment til Deres Damer fra

Deres hengivne og forbundne

Th. Reitzel.

5

460. *Til Constantin Hansen.*

Paris 21 Decbr. 1871.

Kjære Const. Hansen!

Tak for Deres Brev, der – som altid – var mig en Husvalse! Men – hvad maa De tænke om mig? Er jeg ikke en net Person?
 10 Af Høflighed svarer De vel Jo! men De tager ikke dette *net* i samme Mening som jeg selv, – jeg, som glemte d. 3de Novbr, og først fik min Besindelse, da De i Deres Brev nævnte „den første Søndag i Maaneden“. Tilgiv mig, og tro derfor ikke, at jeg nogensinde glemmer *Dem!* – De siger, at Stemningen i Deres Huus
 15 ved mit sidste Besøg ikke var saa hyggelig, som den pleier at være. Jeg mærkede Intet, og synes, at Deres og Husets Elskværdighed var den samme som altid. De har altsaa nu lukket for Haven, lukket den ude? Jeg haaber at komme hjem, naar De igjen har aabnet den gjæstfrie Dør, og skal visselig ikke for-
 20 sømme at træde indenfor i Følge med Haven og Sommeren! – Historien med Grundtvigs Høiskolefest, Hostrups Udtalelser og Alt dette, er jo næsten forargeligt. Jeg seer daglig tre danske Blade og har altsaa seet den hele Skandale paa Fingrene. Det morede mig ret at bemærke, hvor Ploug i Grunden skjælvede af
 25 Harme, men dog tog saa lempeligt paa sin Ven H.; – dog kunde han ikke bare sig for at sætte ham i Række med en Bjørnbak. – Ja, nu er jeg da her igjen, jeg sidder i det samme Værelse og paa den samme Canapee, som jeg ifjor Foraar forlod; men Jardin des plantes og den armløse Gudinde har jeg endnu ikke seet. Min
 30 eneste Færd bestaaer i at sove, vandre paa Motionsbevægelsestour omkring i Palais Royal og læse Aviser (danske) i Café de la Régence. Forresten er jeg ugudelig doven, og skammer mig

som en Hund, naar jeg hører om Andres – f. Ex. Deres Flid. Apropos, eier vort Galerie ikke et Billede af Salvator Rosa, som forestiller Jonas, prædikende for Niniviterne? eller har Høyen maaskee udfundet, at det er af en Anden? Jonas er een af det gl. Testamentes Propheter, hvis Characteerskildring er meest poetisk, ikke at tale om hans Livs Begivenheder. Gid Musen maatte være Dem saa gunstig, at De kan faae Deres store Billede fuldendt i rette Tid; og gid Censuren saa vil bruge forstandige Øine. – Nu ere da „Træsnittene“ med de mange Billeder endelig udkomne, som Reitzel forleden meldte mig. Han lovede at sende mig Exemplarer med Posten; men jeg har endnu ikke faaet Pakken. Reitzel sagde om Bogen: „Oprigtigt talt, den seer Pokkers godt ud!“ – Baade forrige Gang, da jeg var her, og nu er det et Par Gange faldet mig ind, at det maaskee kunde more mig selv og Andre, om jeg skrev en Selvbiographie. Men der bliver Intet af. Thi naar jeg nu seer hen til Borgeren fra Genf og Geheimeraadten i Weimar, saa gyser jeg tilbage. Jeg mangler den Førstes Frækhed og den Sidstes olympiske Ro og Sikkerhed, ikke at tale om Begges Talent. Nei! – Ja, hvis man kunde og turde give et photographisk Billede, saa vilde et saadant Portrait selv af det ubetydeligste Menneskeliv maaskee være interessant; – men det tør man ikke, og man kan ikke engang. Selv Rousseau, der gjorde Forsøget, staaer dog i denne Henseende som en Stymper. – Nu lev vel! og tag tiltakke med dette. Det Bedste staaer formodentlig paa den anden Side; men jeg har ikke læst det. – At Brevet har faaet denne underlige Form, er min Uagtsomhed Skyld i. – Gid De og Deres ædle Frue, hvem jeg sender min taknemlige og ærbødige Hilsen, samt Deres hele Flok maa opleve en glædelig Juul og faae de bedste Auspicier for et lykkeligt nyt Aar.

Lev vel!

Deres hengivneste
Christian Winther.

461. Til F. L. Liebenberg.

Paris 12te Jan. 1872.

Kjære Hr. Liebenberg!

Skjønndt lidt seent, sender jeg Dem af mit inderste Hjerte de
 5 bedste Ønsker for Dem i det nye Aar! – Nu nærmer sig da den
 Tid – maaskee den alt er kommet – da De skal besværes, betyn-
 ges, bebyrdes, belæsses, belemres igjen med Correctur af de sid-
 ste Ark af min pjaltede „Samling Vers“. I det sidste Brev fra
 Reitzel blev det sagt mig, at Bogen ikke kunde udkomme før
 10 mod Slutningen af Januar Maaned, *fordi man manglede Papiir!!*
 Er *det* ikke en Prostitution for Silkeborg-Fabriken? En Papirfabrik
 er jo rigtignok et „Kluderi“, men burde dog ikke være det i fi-
 guranterlig Betydning. Eller har R. noget Andet bag Øre ved
 denne Opsættelse? Jeg forstaaer det ikke. – Jeg haaber, at han
 15 har sendt Dem et Exemplar af den nye Udgave af „Træsnit“. I
 typographisk Henseende er den jo meget smuk. Dem, kjære Lie-
 benberg! kan jeg ikke noksom takke for den Omhu og Kjærlig-
 hed, vover jeg at sige, hvormed De har behandlet Texten. To
 Udsættelser har jeg alt meddeelt Reitzel: for det Første har han
 20 udeladt det smukke gammeldydske Motto, som angav Digtenes
 Character, og for det Andet burde Titelen været: „*Træsnit.*
Digte af C. W.“ Med Tegninger etc. etc.; thi jeg har jo ikke
 skaaret i Træ, men kun givet Versene hiint *Beskedenheds-Navn.*
 Men herved er jo Intet at gjøre! – Jeg har den Frygt, at Philip-
 25 sen ikke har sendt Dem Exemplarer af Skjemtedigtene og af
 Eventyrene, skjønndt jeg troer at have paalagt ham Saadant. – Af
 de tre danske Blade, Berl. T., Fædrelandet og Dagbladet, som jeg
 seer hver Dag, og som udgjøre den eeneste Aandsføde, jeg her
 hidtil har nydt, seer jeg, at hine tre Bøger have mødt megen Vel-
 30 villie i *Pressen*, som man siger; jeg tør altsaa – paa mine For-
 læggers Vegne – vel ogsaa haabe, at det kjøbende Publikum har
 været enigt med Bladene. – Pietro Krohns Randtegninger til Vig-
 netten behage mig slet ikke. Hans Amoriner ere tyndbenede,
 tykmavede Drengene uden Hals. De ere tegnede i Dresden; mon de

saxiske Drenges – hans Modeller – see saadan ud? – Jeg har ikke siden d. 30 Decbr. faaet Brev fra Henri Werliin. Han lovede at skrive *strax* efter Nytaar. For ikke lang Tid siden var han syg, og jeg begynder nu at frygte for, at han har faaet et Tilbagefald. Skulde De høre Noget derom, og De saa har Tid dertil, saa giv mig lidt Underretning. At anmode Dem om at stige nogle og halvfemsindstyre Trappetrin op til hans Bolig, vilde være grusomt. Jeg kjender Trapperne! –

Jeg havde næret det sangvinske Haab *her* at kunne lave endnu en rimet Fortælling, og dermed forøge „Samlingen“; men, pro dolor! det var, som saameget Andet, en tom Illusion, og Bogen maa udkomme i sin spinke Taille. – Jeg seer, at De er blevet færdig med C. Hostrups Digte. Hvad tænker eller siger De om Deres Vens Udtalelser ved Folkeskolefesten? Mig er det næsten uforstaaeligt. – Min Hustru har i de sidste otte Dage været alvorligt syg; men nu har dog vor elskværdige, franske Læge igjen bragt hende paa Fode. – Jeg vilde ønske, at Vorherre vilde indgive Dem en ubændig, uimodstaaelig Lyst til at skrive til mig. De veed ikke, hvor det gjør godt at høre fra Hjemmets Venner!

Hils Alt og Alle!

Deres hengivne, taknemlige

Christian Winther.

Adr. 39. Rue fontaine Molière 39.

Hotel Molière.

462. Fra F. L. Liebenberg.

Den 19de Jan. 1872.

Kjære Professor!

Deres sidste venlige Brev var mig dobbelt velkomment, da jeg altfor godt vidste med mig selv, hvor forsømmelig jeg havde været med at underrette Dem om Deres forskjellige Bøgers typographiske Fremgang eller Stillestaaen. Desværre gaar det sæd-

vanlig saaledes med min Correspondance, at jeg forsømmer den. Deres „Samling Vers“ var med Register og Alt færdig fra min Haand en halv Snees Dage før Juul, og da De desværre ikke har skrevet nogen ny Fortælling i Paris, giver Samlingen mig ikke
5 mere at bestille, hvilket jeg beklager baade for Deres Skyld, som ikke fik mere end 15¹²/₁₆ Ark ud af den, og for min egen, der paany havde glædet mig til Fortsættelsen, da Udgivelsen blev udsat. Gid De nu maa blive fornøiet med mig ved denne Leilighed! Naar De først har modtaget Bogen, skal jeg skrive til Dem
10 om et Par Steder i den; foreløbig vil jeg blot bemærke, at der Side 20, Linie 1, i Correcturerne stod Comma efter „Sidste“, men i Reentrykket ikke.

Om Titelbladet til Træsnittene sagde man mig i Trykkeriet, at det var fra Dem selv; ellers vilde jeg have bestræbt mig for at
15 faae det forandret til: *Chr. W.s „Træsnit“*. Nu seer jeg, at De vilde havt det anderledes; men min Tanke havde dog været bedre, end det der nu staaer. Har De lagt Mærke til, at jeg tre Steder har sat Noget, som ikke staaer i nogen Udgave? nemlig:
1) Side 35, L. 3: *skjenke* for *skjenker*; smlg. S. 34, L. 16, og S.
20 35, L. 9 og 18. 2) Side 120, L. 3 og 4: *Rose – Mose* for *Rosen – Mosen*. 3) Side 123, L. 2: *Sæde* for *Stade*. At jeg herved har truffet det Rette (det som har staaet i Deres oprindelige Mspt.), tvivler jeg ikke paa; men finder De noget Galt i Bogen, vilde jeg gjerne vide det.

25 Jeg har rigtigheden modtaget Ex. baade fra Philipsen og Reitzel, og takker for Deres Omsorg for disse Ordre i de sidste Dages Travlhed før Afreisen.

Forleden Eftermiddag vovede jeg mig op til H. Werliins Dør, som var lukket, men en ungdommelig Nabo kom frem og sagde,
30 at W. havde meget at bestille i denne Tid og kom sjelden hjem før Kl. 9 eller 10. Deri har vel altsaa Grunden ligget til Tausheden – og nu er der maaskee ogsaa kommet Brev fra ham.

Det gjorde mig Ondt at læse i Deres Brev, at Deres Frue havde begyndt Aaret med Sygdom. Jeg haaber, det maa være den sidste
35 Gang i 1872, og at De og Deres Nærmeste maa være sunde og

tilfredse i hele Aaret og komme her hjem inden ret mange Maaneder.

– Paa mit forrige Brevs Ydre gav jeg Dem ingen Titel; thi jeg havde hørt, at Professeur kaldte kun Taskenspillere sig. Men da Folkethinget nu er i Færd med at slaae alle Titler reent ihjel, vil jeg dog, inden dette skeer, endnu engang vove det med Professorensoren.

Deres hengivne
Liebenberg.

463. Til Constantin Hansen.

10

I den liderlige Stad Paris, 3die Febr 1872.

Kjære Const. Hansen!

Usigelig Tak for Deres *andet* Brev, som jeg idag har modtaget, og som gjorde mig saa rød i Ansigtet, som jeg nu kan blive, deels af Glæde og deels af Skamfuldhed! thi det er jo næsten en heel Maaned siden jeg modtog Deres *første* Skrivelse, som jeg ikke har gjengjældt. Vær ikke vred paa mig for min utilgivelige Opsættelses-Syge, – dog nei! jeg vil ikke gjøre mig selv værre, end jeg er. Nei, Strængene i min Sjæl vare saa forstemte, at jeg ikke retvel kunde være dem bekjendte, selv for det meest overbærende Øre. – Min Hustru har i denne lange Mellemtid været alvorligt syg. Det var en stærk Inflammation i Halsen, der medførte Feber. Vi lod Lægen komme (en udmærket elskværdig Mand) og han tog alvorligt fat. Hun maatte holde Sengen i over 14 Dage. Nu er hun, Gud være takket, kommet saavidt, at hun kan gaae ud; hun har ingen Smerter mere; men Kræfterne ere kun ringe. Det forunderligt milde Veirligt, som nu er indtraadt, vil maaskee, haaber jeg, bidrage noget til at gjøre hende stærk og rask igjen. – Det er en sand Glæde at læse de Træk af Deres Familieliv, som De er saa elskværdig at meddele mig. Der aander en velsignet Fred og Ro, og der rører sig paa hver Kant en livlig Kamp for noget Ideelt. Hvad kan vel Himlen skjenke mere?

Og selv er De saa begejstret og flittig, hvilket sidste Moment forskaffer en ubegribelig Sindstilfredshed. De kunde vel tænke – om ikke sige – om mig: Han burde ogsaa være flittig og give sig til at synge, som jo er *hans* Haand- og Hovedværk! Men for
 5 det Første kan jeg i denne fremmede Luft ikke faae en Tone frem; og for det Andet saa er min Røst blevet saa rusten, ram og raa, som Raab af Ravnene, naar den sin vilde Seiersjubel ei kan dølgje; før lød den blot saa blid og blød som blanken Bølge, der glad henglidende sig sniger ind i Havnen. Nei, det gaar
 10 ikke! Maaskee Tingen kan forandres! – Naar De saaledes, som De har gjort, i Frastand holder en blinkende Flaske Rhinskviin op for mig, saa aabner De mig jo formelig den smilende Udsigt i en Idyl, og jeg kan ogsaa forsikke Dem, bagop vil jeg af Glæde slaae, ret som en Ganger vild og vrinsk, hvis jeg igjen den Fryd
 15 kan have hist under Sommerhimmelens Blaee, i Haugens hyggelige Vraa, hvor Abild og hvor Roser staae, fra Dem et venligt Ord at faae og saa – en Draabe Rhinsk! Men desværre, der er lang Tid til Sommeren; jeg længes efter den, ligesom De.

Sagen „Ernst Weis contra Carl Ploug“ har De naturligviis lagt
 20 Mærke til. Plougs Maade at characterisere afdøde Notabiliteter f. Ex. ogsaa J. L. Heiberg og Andre, har altid stødt mig. Jeg formoder, at hans Mening er god, at han vil være retfærdig i sin Dom o. s. v.; men Alt dette kunde gjøres med mere Fiinhed. Plougs Replik i „Fædrelandet“ var forresten mig aldeles tilfreds-
 25 stillende, hvorimod Etatsraad Weis's Anke i Berl. Tid. slet ikke behagede mig. E. W. er en meget lidt begavet Natur; de tre andre Brødre staae langt over ham. – Da disse 4 Brødres Fader (Læge i Aarhus) giftede sig, erklærede han, „at han vilde have en „Qvartet“. Han var selv musikalsk dannet. Det lykkedes ham
 30 over Forventning; hans Hustru fødte ham disse Fire, som alle vare i Besiddelse af musicalsk Talent: Carl W. 1ste Violin, Dr. W. 2den Viol., Polytechnikerens Andreas W. Viola di Braccio og Etatsraad E. W. Violoncello. Jeg har et Par Gange hørt denne Qvartett, men jeg har aldrig før eller siden hørt noget saa Fuld-
 35 endt; det var som udstrømmet fra een Sjæl og udført af een

Haand! – – De har vel i „Fædrelandet“ seet en særdeles velskrevne Anmeldelse af Grundtvigs *Kirkespeil*? Den var velvillig mod Forfatteren, uden at Anmelderen saaes liggende næsegruus for en Afgud; og dens Tendents syntes mig at stemme med Deres Ytringer om Bogen og dens Forfatter? – De studerer Philosophie? og deri gjør De ret. Mig er Philosophien et hermetisk lukket Omraade, som jeg *aldeles* mangler Remedier til at aabne mig Adgang til, med andre Ord: „jeg ved ikke og har aldrig vidst, hvad Philosophie er“. – – – Fra Ida har jeg en speciel Hilsen til Dem, nemlig „at hun d. 21de Marts skulde udbringe en Skaal for Dem, som en kjær Ven, der saa ofte paa den Dag havde glædet os ved sin Nærværelse!“ – Er det ikke fatalt at *føle* Alderdommen? jeg sporer den saa tydeligt baade i Sind og Skind; jeg *gaaer* f. Ex. nu saa besværligt. Før var mig Fodens Fjed saa kjækt og fast og spændigt, nu kryber, kravler jeg som Kat paa Kant af Muren; og naar engang i Qveld mig kalder Dødningluren, jeg selv det sidste dybe Skridt gjør ubehændigt! –

10de Febr.

Da ovenstaaende Linier syntes mig altfor usle, lod jeg dem nogle Dage ligge i Mappen; men da det Haab, at kunne sende Dem noget Bedre, glipper, saa maa jeg bede Dem tage tiltakke! Venligst Hilsen fra min Hustru. Levvel! Bring Deres Frue min ærbødigste Hilsen.

Deres hengivneste og taknemlige

Christian Winther. 25

464. *Til Constantin Hansen.*

Paris 28 Marts 1872.

Kjære Const. Hansen!

Med Blusel maa jeg bekjende, at det er *min* Skyld, at Ida's Taksigelse saa seent kommer Dem tilhænde. Hun blev meget lykkelig ved at modtage dette nye Beviis paa den velsignede

Venlighed, De altid har viist hende; og vi andre To ere saa dri-
stige ogsaa at tage vor Part deraf til Indtægt. – Jeg har saa længe
opsat at sende Dem et Par Ord, fordi jeg ønskede, at disse Ord
kunde komme frem med lidt Solskin; men da det ikke lader til,
5 at Veiret endnu saa snart vil bedage sig, saa gjør jeg Forsøget.
Vent dog ikke, at jeg *kan digte* Solskin! det maa, som De nok
selv har erfaret, komme af sig selv. Slig Digtning vilde med Ret
kunne bære det Navn, som Fru Rahbek havde opfundet, nemlig
Knugepoesie! – – De bør virkelig ikke fralægge Dem, om De
10 studerede Philosophie eller hvad der grændser hertil. Naar jeg
fortæller Dem, at jeg aldrig har kunnet trænge ind i dette Om-
raade, saa er det Sandhed; men jeg skammer mig lidt ved min
Mangel paa Udholdenhed og Evne. Det har aldrig – som det var
Heibergs Held – kunnet komme „zum Durchbruch“ med mig.
15 Det hændtes Heiberg engang i Hamburg, at han med Eet fik et
fuldstændigt Klarsyn paa Sagen. Maaskee burde jeg – hvis det
ikke nu er forsilde – begynde at læse Hegel i Hamburg! – Prof.
Rovsing har sendt mig en Bog om „Retsskrivnings-Spørgsmaa-
let“, som i Eet og Alt har mit fulde Bifald. Jeg kan ikke andet.
20 Alt i Forveien havde jeg efter fattig Evne tænkt mig næsten det
Samme, som han her med knusende Overlegenhed klarligt bevi-
ser. Læs dog den Bog! Jeg vilde saa nødigt, at De eller andre
Galantuomini skulde lade sig forlokke af hine Herrer Reformatorers
forfeilede Tilbageskruen og falske Skandinavisme. – Pa-
25 stor Helvegs lille Anmeldelse af hiin temmelig maadelige Skil-
dring af R. Møllers private Liv, var ogsaa mig forskruet og ufor-
staaelig. Han er nok, saavidt jeg veed, en Deel affecteret. Bogen
selv, som vel er skrevet med en vis Kjærlighed til Stoffet, er dog
svag og i visse Puncter meget forfeilet. R. Møller var en elskelig
30 Character, en høitbegavet Kirkelærer og en lærd Mand; men
han var ingen lærd Fjante, som ikke kjendte en „Kalkun fra en
Gaas“. Det Billede, som Forfatterinden i lette Omrids giver af
min Moder, er derimod bedre og sandere. Kun een Yttring, som
anføres af hende, troer jeg ikke er sand. Det lignede hende ikke
35 at hæve mig i Modsætning til en saadan aandelig Notabilitet,

som hendes ældste Stedsøn var. – Disputatsen i Rom fulgte jeg med spændt Forventning og jublede ved Protestanternes Seier; hvilken jeg dog – jeg kan jo lidt Kirkehistorie endnu – let kunde forudsee. Hvilken Forandring i den gamle Sæbekjelder! – Det er moersomt at see, hvor Monrad er vever og paafærde allevegne. 5 Artiklerne mod den „aandfulde Føde“ i „Fædrelandet“ læste jeg med Interesse; men Stilens Form syntes mig ikke at ligne Monrads. – Nu har jo Hr. Brandes stiftet et „Literatursamfund“. Har De hørt noget desangaaende? Han vil maaskee der, i en Kreds af unge Beundrere propagere sine Læresætninger til Gavn for Frem- 10 tidens Generationer. – Jeg formoder, at Kbhvn i Udstillingstiden vil faae et ret livligt Udseende. Et Antal af Besøgende vil jo nok opfylde Hôteller og Gader, langt større end det sædvanlige Sommerbesøg. Har De i Sinde at udstille noget Malerie? – De to Theater-byggende Architecter, Petersen og Dahlerup, have været 15 her og ere her maaskee endnu. Jeg kjender Ingen af dem og har ikke seet dem. – – Min bedste Hr. Professor! De skulde ikke saa uforsigtigt og saa *tidligt* have jublet over og pralet af Deres varme Foraarsveir! Hvad siger De nu? Fire-fem Dages Storm af N. O. og saa Frost og saa stærkt Sneefald, som man i Mands 20 Minde ikke har kjendt! Hjertet maa bløde i Livet paa Een, naar man tænker paa al den Grønhed og Skjønhed, som nu for lang Tid er blevet ødelagt og sat tilbage. Ogsaa jeg har havt Uleilighed af Uveiret, da nemlig de danske Aviser udeblev. Jeg tænkte med Sorg paa Deres Have, hvor der vist alt var udsprunget Ad- 25 skilligt. – Idag have vi her 17–18 Graders Varme paa Hundrede-deels-Thermometeret. Luften er næsten lummer; men jeg har endnu ikke skiftet min strænge, tunge Vinterdragt. – Undskyld min slette Skrift! jeg har Gigt i min Tommeltot, og samme tillader ingen frie Bevægelser. – 30

Med de hjerteligste Hilsener fra min Hustru til Dem og Deres

Deres hengivneste

Christian Winther.

465. *Fra Theodor Reitzel.*

Kjære Hr. Professor Winther Kjøbenhavn d. 29 April 1872.

De er ikke med! Det er ikke nogen ny Udgave af „Samlede
 5 Digtninger“ – jeg har destoværre kun altfor mange endnu af
 første Oplag – men ene og alene en ny Udstykning i Hefter, for-
 at lette de unge Mennesker uden større Midler til paa en nem
 Maade at skaffe sig et udmærket Bibliothek af fremragende dan-
 ske Mestere. Al Tale om Ønsker og Spørgsmaal, 1 eller 2 Kor-
 10 rekturer – Liebenberg – Fri-Expl. etc. etc. – er derfor overflødig;
 men det har dog havt den Behagelighed at det har skaffet mig et
 kjærkomment Brev og dermed en velkommen Lejlighed til at
 give Gjensvar.

Hvem er N° 44? Jeg tør ikke sige Andet, end at „Fædrelan-
 15 dets“ Redaktion har sendt mig Oplaget til Forhandling; men jeg
 kan jo nok betro Dem, at jeg i samme Anledning har havt et
 Par Breve fra den Mand, som De har gjættet paa. Han er op-
 traadt som Befuldmægtiget for Hr. 44; dog uden at nævne sig
 selv som Forfatteren, hvad iøvrigt den hele By gjør.

20 Foruden de to nævnte Anmeldelser af „En Samling Vers“ har
 illustreret Tidende ogsaa i nogle smukke og for den ærede For-
 fatter meget smigrende Ord skjænket Bogen en Omtale; men
 ellers tror jeg ikke, at der er fremkommet Noget.

Naar jeg saa til Slutning fortæller Dem, at jeg ikke endnu har
 25 tænkt paa Snørerne til mine Fisketure i Sommer, men at jeg fore-
 løbig kun har undersøgt min Baad, inden den males og sættes i
 Vandet, saa har jeg nok givet Dem Svar paa Alt hvad De har
 spurgt om i Deres venlige Epistel.

I disse Dage har jeg havt Besøg af Pal. Müller, der, som De
 30 maaskee erindrer, har været meget syg hele Vinteren. Nu var
 han atter saa vel, at han kunde komme til Byen, forat afgjøre
 nogle Forretninger. Han haabede at faa Kræfter til i Aar at fuld-
 ende Ivar Lykke; ja De har nok ikke læst de 2 første Bind, saa
 at dette ikke har stor Hast for Deres Vedkommende; men jeg
 35 kunde dog nok lide, om Bogen blev helt fuldendt.

Helbredet har været meget godt i Vinter hos Familiens Medlemmer, naar jeg undtager min ældste Søster der gaar med en Stær paa det ene Øje. Der er endnu ikke Tale om nogen Operation. Jeg var selv i Februar Maaned sengeliggende i nogle Dage af en lettere Brystbetændelse, der var fremkaldt ved Forkølelse. 5 Cathrine Reitzel slider Livet hen som sædvanlig.

I Bogladens Personale er der foregaaet den Forandring, at den unge Hr. Gandrup er bleven afløst af en lille Jyde ved Navn Bierberg, hvis Fader er Capitain i Aalborg; og endvidere fratræder Bjerg til 1. Juni forat etablere sig. Ellers véd jeg ikke Andet 10 end at bringe Dem og Deres en hjertelig Hilsen fra Løvstræde N° 7.

Deres

Th. Reitzel.

466. *Til Constantin Hansen.*

15

Paris 2den Mai 1872.

Kjære Const. Hansen!

Deres Brev, som jeg modtog d. 16de f. M., gjorde mig som sædvanligt stor Glæde, men denne var dog ikke saa lidt formørket. At De taler om at være „lidt træt af Livet“, vil jeg helst tage 20 for en ironisk Vending, som blot vil sige, at De den Dag havde arbeidet meget og da maaskee efter Middagsbordet holdt af at tage en lille Siesta. Men – Deres Sygdom (?), som De kalder Deres „Halsonde“, gjør mig ikke lidt bedrøvet. Har De ogsaa en paalidelig Læge? og har han ikke raadet Dem at konsulere en 25 Anden? Fire Øine og to gode Hoveder kunne ofte med Eet opdage, hvad et enkelt Hoved ikke strax har faaet sine to Øine op for. – Jeg vil dog haabe, at De har overvundet Deres Betænkelighed med Hensyn til Electriciteten, og at denne dæmoniske Magt maa gjøre Gavn. Dæmonisk kalder jeg denne Naturmagt, 30 thi den har altid for mig havt noget Mysterieust, Uhyggeligt. – Naar jeg en enkelt Gang rørte ved Naalen og følte dette – for mig – smertelige Slag gennem Armen gaae over Brystet, syntes

mig altid, at jeg var en hemmelig, ubøielig Villie undergiven! – Det glæder mig, at De har fundet Lidt i min „Saml. Vers“, som har behaget Dem. Kritiken har – maaskee af Pietetshensyn mod den „aldrende“ Poet – næsten været aldeles stum. De to Anmel-
5 delser, jeg har seet, vare jo i høi Grad velvillige, men „Alderens Vægt“ omtalte de dog begge. Ja, man burde vistnok i *god Tid* – det vil sige, medens Fingrene endnu have den fulde Færdighed – hænge Lyren paa Væggen og lade dens Strænge af sig selv springe, den Ene efter den Anden. – Som jeg seer agte jo de
10 scandinaviske *Kunstnere* at afholde en Congres i Kjøbenhavn. Det kan jeg godt forstaae Nyttens af, som af saa mange andre Forsamlinger, der nu ere Tidens Middel til Udvikling af forskellige Sider af Landets Gjerning. Det undrer mig forresten, at ikke
15 *Poeterne* i alle tre Lande allerede have samlet sig til et saadant Samraad; men det skeer vist! Det skal more mig, *langt fra* at betragte Resultatet; thi jeg er vis paa, „die Bestialität wird sich alsdann gar herrlich offenbaren!“ – Ved Deres korte, vistnok træffende sande Kritik af Blochs „Samaritanerinden ved Brønden“ kom jeg til at mindes et Billede af Eckersberg, forestillende samme
20 Situation. Det gjorde dengang paa mig et høist velgjørende Indtryk. De mindes vist dette Malerie? Har jeg Ret i at have fundet det elskværdigt? eller ei? – Monrad – thi ham er det – vedbliver, som vi see, at tournere elegant og kjækt med den frie Tankes Ridder. „Forklaring og Forsvar“ af Hr. Brandes har jeg endnu
25 ikke faaet; men da Sagen interesserer mig i høi Grad, har jeg bedet Henri at sende mig denne Piece og alt Andet Tourneringen vedkommende. Hr. Brandes lader til at være een af de *sædvanlige* halvbegavede, spirituelle Israeliter, som med Vold og Magt ville gjøre sig berømte, skjøndt Kræfterne ikke slaae til. – Apropos, Israelit, – jeg har gjort Bekjendtskab med en Hr Soldie, som
30 kalder sig „Professeur des langues du Nord“. Han er gift med en Pariserinde og har med hende en Søn, der er Billedhugger. For et Aar siden fik han Medaille og Reisestipendium til Rom, hvor han nu boer paa Monte Pincio. Han har allerede faaet Præmie
35 for et Arbeide, som han har gjort der, og Faderen har viist mig

dette i en stor Photographie. Det er en Medaillon, et qvindeligt Hoved med en Art af Hjelm og med et strengt, næsten barsk Udtryk i Ansigtet. Det skal forestille: „la France pensant à la vengeance!“.

At vor skikkelige Ven, Hr. Stigaard, skulde komme i den 5 Ulykke, har gjort mig meget ondt. Hans Feil i denne Anledning har vist ikke været Uorden (thi at han altid har levet sparsomt og ordentligt, er ganske sikkert) men en vis Svaghed, den nemlig ikke at kunne beherske Forholdene saaledes, at han uden Anstød kunde nægte en Kamerat en Tjeneste. Den schofle Hr. 10 Madsen og dennes Frue have foranlediget ikke blot Stigaards, men flere Andres Fald. – Nu have vi her den stærkeste Sommervarme. Denne skal her være temmelig utaalelig. – Om vor Hjemkomst kan jeg endnu ikke melde Dem Noget; men saasnart 15 vi med Hensyn dertil have taget en endelig Beslutning, skal jeg ikke nøle med at underrette Dem derom. Vi kunne da maaskee mødes paa Banegaarden? Hvilken Jubel og Sviir! –

Nu lev vel og bliv snart rask! Venligst Hilsen til Deres Frue og Deres Børn.

Kort sagt: hils Alt og Alle fra

Deres hengivneste

Christian Winther.

20

467. Til Constantin Hansen.

Paris 20de Mai 1872.

Tak, kjære Const. Hansen! for Deres Brev af 12te d. M., der – 25 som altid – glædede og styrkede mig; især var der en Yttring – „For Tiden har jeg det godt“ – der var mig beroligende; thi jeg nægter ikke, at jeg jo har været noget bekymret for dette langvarige Halsonde, hvoraf De har lidt. Saavidt jeg kjender til Dem, troer jeg næppe, at De vilde have omtalt hiin „Svaghed“, hvis 30 den ikke havde været af en alvorlig Character. At De har søgt

Raad hos et heelt Collegium finder jeg aldeles rigtigt. Naar man har en legemlig Lidelse, bør man – efter min Mening – strax og tilgavns stræbe at blive den qvit. Der er saamange – ellers fornuftige Mennesker, som opsætte et saadant Skridt, til det er for
5 silde. Nu vil nok Sommervarmen og „Forsigtighed“ snart gjøre Dem fri for denne „Støvets“ Feil. Hvad „Sindet“ angaaer, saa maa De ikke tage Dem de slette Kritiker og Kritikere saa nær til Hjerte. Lad dem „pølsesnakke“! de gjøre hverken Ondt eller Godt! Anmeldelsen af Udstillingen, der stod i „Fædrelandet“,
10 har jeg gjennemløbet; det var en vidtløftig, bred og vigtigladende Passiar; og jeg troer, at De har Ret med Hensyn til Forfatteren.

De kalder Tiderne „streng“; jeg er enig med Dem, men jeg føier til, at de ere kjedelige, smagløse, modbydelige! Skjøndt jeg
15 udsætter mig for (af een eller anden Latiner) at blive kaldet en „senex, querulus, laudator temporis acti“, paa bredt Dansk: „En Olding, gnaven, som med Flid kun rose vil den svundne Tid“; saa afholder jeg mig ikke fra en, for Nutiden, høist ufordeelagtig Sammenligning. Kirken er splittet i Partier og Gudsfornægtel-
20 sens Frækhed trives ved Siden af den crasseste Orthodoxie. Sandheden bliver i Philosophien og dennes Søstre saa sublimeret, at skikkelige Folk – som jeg f. Ex. – ikke kunne faae fat paa den. Videnskaben har vendt sig heel og holden til Materien, og Chemie, Naturlære, Magnetisme, – Runkelroesukker – Guanogjød-
25 ning nu snart beherske Cathedrene og Verden. Samfundet opløser sig i det vildeste Virvar for at opnaae – hvad? Og nu Skjønheden? som ikke mere agtes som en *Magt*, men i det Høieste bruges som lidt overflødig Tidsfordriv – og dette ovenikjøbet – meget sparsomt, – Skjønheden og dens stakkels Tolker Kunsten
30 og Poesien, hvor skulle de finde Læ og Trivsel? *Tiden* ynder dem ikke, og er *Tiden* skikket til at give dem Næringsstof? kan denne saaledes beskafne Tid vække Begeistring? – De, Const. Hansen! er altfor mild i Deres Udtryk, naar De taler om „Nutidens urolige, gjærende Tilstand, som qvæler alt det gemytlige,
35 fredelige Liv!“ *Det* var et sandt Ord! men hvis min harmfulde

Stemning rigtig kunde og skulde give sig Luft, saa fik jeg ikke Tid i mange Timer og ikke Plads paa mange Ark for min Jammer! –

Som De vel har seet, strækker Vesuvs Oprør sig lige op til Island. Krabla, Hekla og Skaptar have jo modtaget en venlig 5 Hilsen fra Italien. Fra Ætna høres der, underligt nok, slet Intet.

Hr. Alfred Flinch har begyndt en Oversættelse af Boccaccio's Decamerone, en Oversættelse uden Figenblad; og Pressen har – sagtens med Ret – paataalt dette. Men Bogen skulde *slet ikke* oversættes. Lad Enhver, som vil kjende den, lære Sproget; saa 10 kan den ikke gjøre Skade. At beskjære – castrere den, det duer ikke. Et Kunstværk maa ikke mutileres eller skamskjendes, som f. Ex. en Deel nøgne Qvindeskikkelser i Palazzo Doria ere ødelagt ved paamalede, sribede Chawler. At gjøre Boccaccio's fyrige Fortællinger til en lettilgjængelig, populair Romanlæsning for 15 Nutidens Læsere, er vistnok meget forfeilet. –

De har, Gud være lovet! en god aandelig Disposition, en Styrke og Sundhed i Aanden, der kan lade Dem haabe og troe paa en fremadskridende Udvikling. Hvad mig angaaer, da har jeg forlængst resigneret; men min Kraft er ogsaa ringere og min 20 „Alders-Vægt“ større.

Bring Deres Frue vor venligste Hilsen! Lev vel og bliv rask og stærk og ved godt Mod.

Deres hengivneste

Christian Winther. 25

Nær havde jeg glemt at bede Dem hilse Danmark!

Tag tiltakke med dette yderligt slette Skrivsammen!

468. Til Constantin Hansen.

Paris 27de Juni 1872.

Kjære Const. Hansen! 30

Jeg sidder nu her og skammer mig som en Hund! men hvad kan *det* hjælpe? – Den 2den Juni modtog jeg Deres kjære Brev

af 30te Mai og nu have vi den 27de Juni! Tilgiv mig! Jeg er ikke kold, ikke ligegyldig, ikke utaknemlig, – men forresten en meget daarlig Person! – Deres Brev gjorde mig som sædvanligt stor Glæde; kun var der een Ytring deri, som gjorde mig Sorg. De
 5 siger: „Ofte er jeg nær ved at tabe Modet og kan mærke Kræfternes Aftagen“. I et foregaaende Brev klinger det dog langt trøsteligere: „Jeg opgiver ingenlunde Troen paa en fremskridende Udvikling, *trods Aarenes Vægt*“. Men den først udtalte Stemning kan jeg forresten saa godt forstaae, da den er min normale,
 10 kun med den Forskjel, at mine Kræfter ikke kunne aftage, da jeg ikke har flere. Dog jeg tænker mig, at det kun var Tandpinen (den er vel nu overstaaet?) som har bildt Dem ind, at De „tabte Modet“, og det er en forsvarlig Tanddjævel nok Mand for! – Tak, fordi De nok vilde have seet mig til Deres 26de Bryllups-
 15 dag; gid jeg havde været der! Den 25de var en rigtig smuk Familiefest, en saa hyggelig, gemytlig og fornøielig, som jeg ikke længe havde været Vidne til. Gud give, denne Fest maa fornyes for Dem og Deres i mange – mange Aar. –

„Fædrelandets“ Indsigelse mod de Darwinske Abekatterier
 20 læste jeg, men forstod den vist ikke ret; den forekom mig taaget og var maaskee mig for lærd. Jeg formoder, at Monrads Udtalelse har været sund og klar, som næsten Alt, hvad han kommer med, det mærkelige Menneske. – De vil ikke, at Kunsten skal taale Industriens „kjærlige Omfavelse“? Men, heri ligger
 25 dog nok en Modsigelse. At Kunsten skal omfavne, d. v. sige, indvirke stærkt paa Arbeidet for derved at føres ind i Livets baade store og smaa Forhold, er jo dog Noget, som mange Kyn- dige, blandt hvilke De selv, med stor Iver have postuleret og fremsat som en absolut Nødvendighed. Men naar nu Kunsten
 30 skal omfavne Industrien, kan saa denne staae med nedhængende Arme? det vilde see underligt ud og udelukke al Gjensidighed. Maaskee er det Vrøvl, hvad jeg her siger? saa siig mig det Rette! –

Henri fortæller mig i sit sidste Brev, „at det skal være paalagt
 35 Provst B. F. O. Boisen i Gjentofte *enten* at tage sin Afsked uden

Pension *eller* stilles for en Provsteret“. Boisen er min Skolekammerat og nok et Par Aar ældre end jeg. Hvad i al Verden kan den gamle Fyr have *bedrevet*, som bringer Autoriteterne til at tage saa fast paa ham? Det maa jo være noget saare Grave-
rende baade for Manden og Standen. Han er ældste Broder til 5
Grundtvigs afdøde Svigersøn og en Søn af den høist hæderlige P. O. Boisen, der var Biskop i Lolland-Falsters Stift. En saadan Skandale – hvis den bevises – er i og for sig fæl og fatal; men den er dobbelt beklagelig i Nutiden, da Alt, hvad der staaer i Forbindelse med det Religieuse, tilligemed dette kastes i Skarnet 10 og haanes. Hvor vil ikke Biørnbak & Co juble og klappe i deres nederdrægtige, raae Næver! og hvorledes virker ikke en saadan Forargelse paa Almuen! – De spørger mig saa jævnligt og saa venligt om vor Hjemkomst. Saasnart vi have taget en Beslutning i denne Henseende, skal jeg sandelig ikke undlade at berede mig 15 den Glæde at blive modtaget af Dem paa Banegaarden. Men Hjemkomstens Dag er endnu en Hemmelighed, som ligger i Fremtidens mørke Skjød. – Mon det er en Synd at røge Tobak? Det kan jo gjerne være, især naar det – næsten bogstaveligt – er det Eneste, man foretager sig, som jeg f. Ex. Stundom har jeg 20 rigtignok selv, ligesom Italieneren*) yttret det Ønske: „gid det var en Synd!“ for at det kunde smage mig saameget bedre; men det var da ogsaa i min grønne, uerfarne Ungdom, da jeg ikke vidste Bedre! – Nu! –

Her udkommer blandt saa mange andre et illustreret Blad, der 25 hedder „Journal amusant“. Det bestaaer meest af let skizzerede Billeder med en lille prosaisk epigrammatisk Underskrift. De sidste 3 Numere have indeholdt henved 50 Billeder, der vare Carricaturer af Malerier paa Aarets Udstilling, og blandt disse forvrængede Malerier var der mange høist pudseerlige og Satiren 30 vistnok velfortjent. Dette er ialfald en ret „amusant“ Form for Kritiken, der ellers for det meste er saa kjedelig. – Jeg seer af Bladene, at det nordiske Kunstnermøde dog er blevet til Noget.

*) Perché non è peccato di bere al fresco?

De agte jo at holde Sammenkomster, at holde Gilde, ja, selv den store Kunstanstalt, Tivoli, vil jo fêtere dem – og selv tjene Penge! Skal De med til al denne Stads? saa fortæl mig Lidt derom; jeg er vis paa, at Deres satiriske Genius nok vil komme til
 5 at slaae med Vingerne. – Vi have havt nogle faa Dage megen Varme, som nu er afløst af Kjølighed. Den eneste *Natur*, jeg seer, er de beklippede Træer i Palais royals Have; den er kjedelig, men det er ogsaa Haven ved Tuilerierne, og allevegne vrimler det med Cocotter, Barnepiger og de velsignede skrigende
 10 Børn. – Selv om Deres Halsonde nu, som jeg haaber, er ganske hævet, saa paalægger ikke alene Forsigtig- og -synlighed, men ogsaa jeg Dem at have Opmærksomheden henvendt paa denne Side af Deres legemlige Befindende; thi Eftercuren maa jo netop endes i den milde Saison, for at man kan være væbnet mod den
 15 kolde. – De og Deres Frue hilses venligst fra os Alle! Lev vel og Tak for hver Linie, De sender

Deres hengivneste

Christian Winther.

469. *Til Constantin Hansen.*

20

Paris 18de Juli 1872.

Kjære Const. Hansen!

Tusind Tak for Deres lange og fornøielige Brev af 2den d. M. Fornøieligt kalder jeg Brevet, ikke blot for dets rige Indhold, men især fordi det synes at aabenbare en rigtig glad og gemytlig
 25 Stemning, som jeg vil bede Guderne bevare Dem altid! De har Ret, det er vistnok godt, ja Pligt, engang imellem at „lade sig see“; det er Noget, som *De* maaskee, ligesom jeg, men af andre Grunde, har altfor ofte forsømt. Man bliver derved saa let *een-*
sidig i flere Henseender, eller hvad man kalder *sær*. Og naar
 30 man saa engang overvinder sin Inertie og træder ud af sit Indelukke, saa bliver man, som De meget rigtigt bemærker, endog lidt overrasket over at finde Venner og Velyndere, hvor man

mindst havde ventet det. Det har derfor inderligt glædet mig, at see Dem deeltage i disse livlige Sammenkomster, og at De har befundet Dem saa vel derved. – Og saa er De ovenikjøbet saa flittig! Jeg er ikke saa egenkjærlig at ønske, at Deres Billede: Chr. II, Dyveke og Sigbrit, skulde staae i Deres Atelier færdigt, 5 til naar jeg kommer hjem; nei, jeg ønsker helst, at det maa være solgt og rigeligt betalt. Men – staaer det hos Dem, saa har jeg Længsel efter at see det – som jeg længes efter Dem selv! – Hvilken af Plato's Dialoger har begeistret Dem? Dog vel ikke Symposion? Den snilde Sokrates mellem de bekrandsede Yng- 10 linge og dandsende Hetærer? Jeg synes nok, at et saadant Stof kunde forføre en Kunstner til Adskilligt. – Saavidt jeg veed, betyder „industria“ simpelthen *Flid*. Man har oversat det ved „Kunstflid“, hvilket synes at tale for den gjensidige Omarmelse, som jeg har foreslaaet. – Jeg haaber, at De ikke tager Dem L. 15 Ussings Pøbelagtighed videre nær. Det er jo Noget, han har lært at sige af sin afdøde Herre og Mester, hvis Skrifter han nu besøger i Trykken. Høyen var jo – i det mindste ifølge min Erfaring – ligesaa hensynsløs og plump som indbildsk og hovmodig. Jeg siger forresten ikke dette for at undskylde Ussing. Hvad er 20 ikke en Middelmaadighed istand til for at gjøre sig vigtig? – Tillad en gammel forhenværende Ludimagister og Sproglærer at gjøre en specieuse Bemærkning. De siger, at „De var kommet ind i „Kragetaamaneren“. Dette er nok næppe rigtigt, men burde hedde „Kragetæermaneren“; thi *Kragetæer* er utvivlsomt en for- 25 dærvet Form af Characterer, hvilket Ord oprindeligt betyder Skriftræk. Italienerne sige jo saaledes: *è lungo tempo, che non ho visto i suoi caratteri*. – Undskyld min Dristighed og store Lærdom! hvorpaa jeg, hvis jeg vilde, kunde give Dem flere forbausende Beviser. Veed De f. Ex. hvoraf det Ord „*Asie*“ (suur 30 Agurk) monne komme? veed De Oprindelsen til det velsignede Ord „*Dram*“ (Snaps)? De veed det ikke og faaer det heller ikke at vide idag, thi jeg vil dog ikke fylde mit Blad con tali corbellerie. –

Vi have her gjort Bekjendtskab med en dansk Maler, som 35

hedder Schumacher. Som Kunstner kjender jeg slet ikke til ham, men som Menneske synes han mig meget flink. Han lader til at være en ret dannet Mand, med alvorlige Interesser og med et gentilt Væsen. Han bliver her i Byen Vinteren over, for derefter
 5 at bereise Italien. Kjender De ham? og hvad mener De om ham. – I Berlingske Tidendes Udsigt over den nordiske Kunst paa Udstillingen omtales *efter* Eckersberg nogle Malere: E. Meyer, Blunck, Chr. Købke etc.; men *A. Küchler* nævnes ikke. Hvad skal det sige? Har det Noget at betyde? eller er det kun en taa-
 10 belig Forglemmelse? Thi det forekommer mig ikke tænkeligt, at Küchler ikke ved nogle af sine Arbeider skulde være repræsenteret paa Udstillingen. – Maa jeg saa gratulere Dem til, at baade Deres Hals og Deres Tænder igjen have fundet sig i at opføre sig anstændigt. Hold dem nu begge under Forsigtighedens jævne
 15 Tugt! – Veiret her er ikke overdrevent varmt, og i lang Tid have vi havt Regn, næsten hver Dag. – Kjære Const. Hansen! Hvis De nu skulde finde, at disse fire Sider, som jeg sender Dem, ligesaa godt – maaskee bedre – kunde været blanke, saa fortænker jeg Dem ikke deri; jeg er selv – jeg vil ikke sige saa *blank*, – men
 20 saa *tom*, at det næsten undrer mig selv, at jeg har vovet at begynde et Brev til *Dem!* –

Min Hustrue, min Datter og jeg selv sende de ærligste, de hjerteligste Hilsener til den lykkelige Familie i „Paletten“.

Lev vel!

25

Deres hengivneste
 Christian Winther.

470. *Til Constantin Hansen.*

Paris 10de Aug. 1872.

Kjære Const. Hansen!

30 Min hjerteligste Tak sendes Dem og Deres Frue for Deres venlige Hilsen og de gode Ønsker, der begyndte og endte Deres kjærkomne Brev. Min Hustrue havde, som altid, med Kjærlighed

smykket min Fødselsdag. Vi toge ud til Bois de Boulogne, hvor vi i Café de la cascade i Selskab med en eneste fransk Ven, en Dr. Castano, nød vort Middagsmaaltid. Men Dagen efter havde jeg den Sorg, at Julie maatte holde Sengen, da hun havde forkjølet sig stærkt i eet af de mange Skybrud, hvoraf vi her i lang Tid 5
hjem søges. Hun er dog nu kommet sig ganske taaleligt; – men Veiret vil ikke komme sig. Det er af og til usædvanligt koldt og Regnen væder Gaderne næsten hver Dag fra Morgenen til Aften.

De mener, at der er noget Forskruet ved Diakonisse-Institutionen? Det har jeg altid troet; selv Navnet forekommer mig søgt, 10
og i Virkeligheden er det jo ogsaa søgt udenlands fra. Bestyrelsens Opførsel mod Deres Søster synes mig er oprørende. – Med Skam at sige, jeg mindes slet ikke Indholdet af Plato's Dialog Protagoras. Jeg har langt fra ikke læst dem alle; men det forekommer mig, at der i de fleste ikke er nogen Handling, og de 15
Abstractioner, der behandles, ere jo ikke egnede til kunstnerisk Fremstilling. – Jeg saae da senere, at Kuchler dog blev omtalt i Bladene, men svagt og ubilligt. – Hvem er den Mand med det stolte Navn Stoltenberg? En Mæcenat maa det jo være, – men han er vel død? – siden Ungdommen nyder godt af hans Kjær- 20
lighed til Kunsten. – Det er kjedeligt, at jeg ikke er hos Dem og kan hjælpe Dem med at læse Ferrari's Brev. Jeg har en ugemeen Færdighed i at læse slet Haandskrift. Desuden har jeg i Aaret 1831 selv modtaget to Billetter fra samme Mand, da han var Tjener hos „Devogg“, som han skrev sin Herres Navn. – Nu vil 25
jeg styre Deres Nysgjerrighed med Hensyn til *Asie* og *Dram*. I ældre Tider solgtes alle syltede Frugter (Conserves) i Apothekerne, hvor man jo altid brugte latinske Termini. De i Eddike nedlagte Ting bleve altsaa ligefrem kaldte *Acida*, Adjectiv neutr. plur., som betyder *sure Sager*. Ligeledes bleve alle destillerede 30
Vande, f. Ex. *Aqva vitæ*, udsolgte paa Apothekerne. Istedetfor at man nu i en Kro forlanger sig „en Snaps eller to“, tog man sig forud i Apotheket en *Drachma*, som nok omtrent svarer til en halv Pægel. See, det var da *den* Forklaring, – er De nu glad? –

Ogsaa jeg, kjære Const. Hansen! sidder her i den store, frem- 35

mede By og ærgrer mig sort over den Fremgang, som det saakaldte „forenede Venstre“ har i vort Folk. Jeg vil ikke forsøge paa at characterisere D^{hrr} J. A. Hansen, Tscherning, Berg, B. Christensen etc. etc., end mindre vil jeg prøve paa at skjælde
5 dem ud, thi jeg for min Part, kan i Sproget ikke finde noget Udtryk, stærkt og afskyeligt nok, til at betegne deres Færd og deres Hensigtens Beskaffenhed. Det gjør mig imidlertid smerteligt ondt at see, med hvilken *aabenbar Ængstelse* vore bedre Pressens Or-
ganer f. Ex. „Fædrelandet“ tager denne hele Sag. Man seer i
10 enhver Artikel tydeligt, hvor overbeviist Man er om Faren; og til hvilket Overmod maa da det slette Parties Førere ikke naae, ved at see sig paa *den* Maade respecterede? *Folket* – jeg mener her os Alle, Smaa og Store – har visselig ved utilgivelig Tryg-
hed, Sløvhed, Ligegyldighed o. s. v. bidraget sit til, at Sagerne
15 nu staae saaledes paa Spidsen. Ikke heller kan det nægtes, at mange af Grundtvigs uforstaaede og tidt uforstaaelige Sætninger have hjulpet til at skabe dette Vanvid, som nu parrer sig med den nederdrægtigste Egoisme. Alt hvad der er Sandt, Ædelt og Skjønt staaer jo paa en vis Maade paa Spil. Under en saadan
20 Krise kommer man let til at gjøre det taabelige Ønske: Gid jeg var en Cavour, en Thiers etc., og man kommer derved kun til saa meget gyseligere at føle sin Afmagt og erkjende sin *Usselhed!* Her taler jeg naturligviis kun om mig selv. – Blandt de mange offentlige Arbeider, som her ere i Gang, er der eet, som
25 jeg er nødt til at see hver Dag, og som jeg altsaa har iagttaget fra sin Begyndelse og i sin Fremgang. Der bygges (?), reises, indrettes nemlig to store Springvand paa Place du Théâtre fran-
cais, hvilken Plads jeg hver Dag overskrider for i Café de la Ré-
gence at læse de danske Aviser. Jeg kunde – hvis her var Plads
30 dertil – og hvis jeg kjendte til de rette Kunstudtryk – beskrive hele Fremgangsmaaden fra Først til Sidst. Det var ganske interessent at see. Nu ere de to Basiner, af et betydeligt Omfang, næsten færdige. Det dertil anvendte Materiale er en graalig Steen, der ligner vort Bornholmske Marmor. Det har ikke den
35 romerske Travertins varme Farve. Men Formen af „Basinernes“

Kant er, synes mig, meget smuk. Hvad det Øverste skal blive til, veed man endnu ikke at fortælle mig, – hvilke Figurer, Grupper der skulle danne det egentlige Ornamentale. Om dette end ikke kommer til at svare til Kunstens, Smagens strenge Fordringer, – hvilket vel var en altfor stor Fordring, – saa ville disse to Indretninger dog vist gjøre god Virkning paa denne Plads, hvis eneste Smykke hidtil kun har bestaaet af nogle Rækker grønne Træer. Men jeg kommer formodentlig ikke til at see disse Arbeiders Fuldendelse. – Nu lev vel og tag tiltakke med Dette! – Jeg gjentager min Hilsen til Deres Frue og Dem selv og beder Dem ogsaa at hilse den Ungdom, der er født under Paletten.

Venligst Hilsen fra Julie og Ida.

Deres hengivneste

Christian Winther.

471. Til P. G. Philipsen.

15

Paris 22de Aug. 1872.

Høistærede Hr. Philipsen!

Det er nu saa længe siden, at jeg kunde have den Fornøielse at sidde hos Dem i Deres gjæstfrie Comptoir og faae en lille Passiar med Dem, at jeg ikke længer kan modstaae Fristelsen til at sende Dem et Par Ord paa Papiret.

Om mit Ophold her er der ikke meget at fortælle, og hvad der kunde være værd at meddele, vil jeg gjemme, til vi sees. Dette vil formodentlig skee inden September Maanedes Udgang.

Hvis De – med Deres opfindsomme Tanke, der saa ofte har været mig til Gavn – til den Tid skulde have udspekuleret og fundet eet eller andet Arbeide for mig, saa nægtes ikke, at det vilde være mig i mange Henseender saare kjært. Tænk paa mig! Hvad vi hidtil have udgivet i Fælleddskab, har jo ganske taaleligt havt Held med sig. De to sidste Artikler – „Eventyrene“ og „Skjæmtedigtene“ – have jo, hvis man tør troe paa Pressens

Udtalelser, mødt den bedste Modtagelse, og jeg har det Haab, at ogsaa „Forlæggeren“ maa have Grund til at være tilfreds. Er dette Tilfældet, saa vil De vel nok endnu engang prøve Lykken med mig og betroe mig et nyt Arbeide. Valget af et saadant
 5 overlader jeg, som sædvanligt, til Dem selv, og skal da med al mulig Flid og Omhue prøve mine Kræfter derpaa. Jeg ønsker *helst* en Oversættelse fra Tydsk; men – hvis det *skal* være – vil jeg maaskee ogsaa vove at binde an med det Franske og Italienske. – *Tænk paa mig!* –

- 10 Jeg haaber, at disse Linier maa træffe Dem og Deres i bedste Velgaaende. Venligst Hilsen til Deres Frue og Deres Børn.
 Lev vel, til vi sees!

Deres ærb. forbundne

Christian Winther.

15

472. *Til Petronella Ross.*

Paris 5te Septbr. 1872.

Tør jeg spørge Dem, om De kjender Noget til en Feil – ja, man kan gjerne kalde det en Last – som hedder *Opsættelsessyge*? *De selv* lider vist ikke deraf; tvertimod har jeg altid antaget Dem
 20 for meget resolut og kjæk, baade i Beslutninger og disses Udførelse. Men *af mig* har De nu desværre et Beviis i Hænde for, at jeg er stærkt befængt med denne Syge. Den 5te April modtog jeg her et Brev og en Bog fra Deres Haand, og først nu sender jeg Dem Svar og Taksigelse!

25 Jeg har læst Deres „Skildringer“ etc. med stor Interesse, og har havt megen Glæde deraf. Det fremlyser for det Første af hver Side, at Stoffet er behandlet med umiskjendelig Kjærlighed, og for det Andet er Stil og Form naturlige, sunde og der findes ikke Spor af Unatur eller Affectation. I det Hele taget ere Bille-
 30 derne – Portraiterne vel tegnede og Udførelsen rolig og harmo-

nisk. Var der end enkelte smaa Udsættelser el. Indsigelser, som jeg hist og her kunde gjøre, saa tør jeg ikke egentlig vove dette. De vilde ved hver Bemærkning med *fuld Ret* kunne sige mig, at enhver Unøiagtighed, ethvert forfeilet Penselstrøg, som jeg *maaskee* bildte mig ind at kunne paavise, ene og alene faldt mig selv til Bebreidelse, da De havde beviist mig den Tillid at ville lade mig før Trykningen gennemsee Deres Manuscript, og at jeg havde frabedet mig dette Tillidshverv.

Som sagt, med stor Glæde har jeg læst og atter læst Deres Bog om R. M. og hans Omgivelser. Men for at De saa meget tryg- gere skal kunne troe paa Sandheden af min Roes og for at De ikke skal kunne antage mig for en Jesper Oldflux, vil jeg imidlertid dog ganske løseligt antyde Dem et Par af mine Bemærkninger. Enkelte factiske Urigtigheder, som enten hidrøre fra andre Meddelere eller som ere en Hukommelsesfeil hos Dem, eller som jeg tager feil af, er det ikke Umagen værd at omtale, da saadanne ere aldeles uvæsenlige. Derimod forekommer det mig, at De i Skildringen af R. M. altfor stærkt har udhævet hans Mangel paa Sands for og Indsigt i det praktiske Liv, baade med Hensyn til Stort og Smaat. Ganske vist var en saadan Eensidighed et Træk, som i Billedet ikke kunde el. burde forbigaaes; men har De ikke lagt altfor stærke Farver paa? – Min Moders Portrait – for at blive i Lignelsen – forekommer mig at være fuldendt fortræffeligt og sandt. Den lille Plet af moderlig Svaghed har De sat paa sin rette Plads. Den kunde ikke været udeladt uden at skade Portraitligheden. Imidlertid kan det ikke undre Dem, om en saadan Yttring af min Moder overraskede mig, der, ligesom De, har kjendt hende som meget beskeden og tillige ifølge sin „Situation“ klog og forsigtig. – Den lille dramatiske Scene mellem R. M. og hans Hustru i Hønsegaarden og ved Hundehuset behager mig ikke, – det passer slet ikke til hele den øvrige Skildrings rene og harmoniske Form. Og – skulde R. M., Bondesønnen, Landsbypræsten, ikke have kunnet skjelne en Kalkun fra en Gaas? Maaskee! – Vær nu ikke vred for, hvad jeg har sagt, men antag det snarere for et Beviis paa

min Agtelse og den Taknemlighed, hvormed jeg undertegner mig

Deres ærb. forb.

Christian Winther.

5 Undskyld den slette Skrift, de mange Rettelser og i det Hele det Ufuldkomne i dette Brev. Lev vel!

I Pressen har jo Deres Bog vundet almindelig velvillig Aerkjendelse; selv den halv uforstaaelige, forskruede Anmeldelse af F. Helveg, synes at skulle udtrykke en fuldkommen Tilfredshed.

10 473. *Til Constantin Hansen.*

Paris 12te Septbr. 1872.

Kjære Const. Hansen!

Den 28de Juli fik jeg den sidste Skrivelse fra Deres Haand, og d. 11te Septbr. [3: August] skrev jeg til Dem. Siden have vi
15 Begge tiet stille. Jeg har ventet; men De? ogsaa ventet? og sandelig med fuld Ret! Thi jeg, som slet Intet foretager mig, burde i det Mindste med Taknemlighed i *Gjerningen* skjønne paa Deres inderlige Godhed mod mig, – og det har jeg jo forsømt. Har De været eller er De syg? hvad Gud forbyde! – eller har De meget
20 at bestille? Andre Grunde kan jeg ikke tænke mig til Deres lange og usædvanlige Taushed. Et Svar paa disse Spørgsmaal haaber jeg – s'il plait à Dieu – om faae Dage selv at kunne hente mig; thi, hvis ingen Omstændighed træder i Veien, agte vi at afreise herfra paa Mandag d. 16de. Vi overnatte i Cölln, Hannover,
25 Hamburg og maaskee i Nyborg, og kunne altsaa naae til Byen d. 19de eller 20de. d. M. Med Sikkerhed kan jeg altsaa ikke nu angive Dag eller Time; men herom har jeg i Sinde fra Hamburg eller Nyborg at give Henri nærmere Underretning; og skal jeg da paalægge ham at lade Dem Saadant vide.

30 Min Helbred har i den sidste Tid ikke været den bedste; men kommer jeg først hjem, saa haaber jeg at komme i mine gamle Folder igjen.

Saa gik da Biskop Grundtvig paa Vandring herfra! Hvem skal nu være Grundtvig? thi et Hoved trænger ethvert Partie jo til; og at hans Partie og hans Virken i dette endnu længe vil være levende og stærkt, kan vel Ingen tvivle om.

Herfra har jeg Intet at meddele Dem; jeg oplever Intet, og det 5 Politiske har De jo selv paa første Haand i vor vevre Journal-litteratur; og dog er det ikke altid sikkert!

Det Eneste, jeg med Sikkerhed kan fortælle Dem, er, at jeg altid er

Deres hengivneste 10
Christian Winther.

474. *Fra Arnoldus Reimers.*

Kristiania den 4de Oktbr 1872.

Ligesaa vist som de Dage, jeg tilbragte i Paris isommer altid vil staa for mig som nogle af de skjønneste i mit Liv, ligesaa vist 15 vil mit Sammentræf med Kristian Winther og det deraf følgende Bekjendtskab med Dem og Deres elskværdige Familie indtage en af de første Pladser blandt de mange Erindringer, deilige Erin-dringer, jeg bringer med hjem fra Verdensstaden.

Tak for sidst! – Dagen efterat De havde forladt Paris var 20 ogsaa jeg paa Farten. Dersom jeg havde ventet 24 Timer længere vilde jeg have kunnet opholde mig en Uge længere dernede, idet nemlig Budskabet om vor kjære Kong Karls Død, som har haft en 14 Dages Lukning af Kristiania Theater tilfølg, og som naaede mig i Altona, – isaafald vilde have truffet mig i Paris. Jeg 25 kan ikke sige, hvor jeg blev grebet; aldrig havde jeg troet, at Kongen igrunden var mig saa kjær, som jeg virkelig fik føle det ved Efterretningen om hans Død. Kjækt og freidigt, som han havde levet, døde ogsaa „Kalle“, – og har han end stundom, menneskelig talt, baaret sig galt ad og feilet, saa har han dog 30 altid i al sin Færd gaaet aabent og ærligt tilværks, stadigt med aabent Vezir; hvad han har syndet tilkommer det ikke os at

dømme, det gode, han har gjort, opveier det fuldstændigt, og derfor skal han være takket, der han nu ligger. At Norge og Sverige græder ved hans Baare, og at de Taarer, som flyder, strømmer fra Hjertet, det er uomstødelige Fakta, og de bedste
 5 Beviser paa, hvad vi i ham har tabt.

Igaar aabnedes Theatret igjen med en Sørgefest: en smuk Prolog, stemningsfuldt fremsagt af Fru Gundersen og derpaa „Sigurd Jorsalfar“ af „Pangermanisten“ Bjørnson. Ja, jeg véd ikke om De, Hr. Winther, har seet hans seneste Omslag; nu kan
 10 det vel ikke længere være nogen Tvil underkastet, at det rabler for den store Bjørn. I en Artikkel i hans Organ „Oplandenes Avis“ drager han som Pangermanismens drabelige Bannerfører stærkt tilfelts mod det stakkars Frankrig. Da det muligens vil interessere Dem, og da jeg som en god Normand gjerne vil at I
 15 Danske skal sé, at den anstændige Presse heroppe (som dog Gudskelov endnu er en Udtaler af Folkeopinionen) saalangt fra at gaa med paa den gale Mands Weitschweifigkeiten, tvertimod stiller ham jevnside Eders Bjørnbak, – sender jeg Dem et Afklip af Avisen. –

20 – Paa Reisen opover fra Kjøbenhavn forkjølte jeg mig desværre, saa at jeg, efter at have spillet Sigurd Jorsalfar, som er en meget anstrængende Rolle, maa lade mig sygemelde en Ugestid forat faa min Stemme igjen.

Med mine ærbødigste Hilsener til Deres ærede Frue og Frøken
 25 Datter, tillader jeg mig at oversende et Fotografi, som baade er og ikke er af mig; der er en dyster Stemning over mit Ansigt, omtrent som om jeg hørte eller, netop havde hørt en Tale af Bjørnson – hvad der dog virkelig ikke har været Tilfældet. –

Og nu – Levvel! og atter Tak for Deres Venlighed! Jeg glemmer aldrig Kristian Winther! Hils Deres elskværdige Familie paa
 30 det venligste fra

Deres med Høiagtelse ærbødige

Arnoldus Reimers.

Johan Dahl beder Kristian Winther hilset gjennom mig; han
 35 befinder sig vel.

475. Til Constantin Hansen.

17de Octbr. 1872.

Kjære Const. Hansen!

Først hjertelig Tak for Deres Besøg i Torsdags! Hvis jeg turde haabe, at De ret var tilfreds med Os, vil jeg snart vove at s 5 sende Dem igjen et „Puf“.

Endelig har jeg beqvemmet mig til at besøge den store Bygning ved Byens Udgang, som i gamle (gode?) Dage kaldtes Vesterport. Det var i Søndags, og Folkemængden var da saa stor, saa paatrængende, saa raa, saa urolig, saa urimelig, saa dum, saa 10 styg, saa – „puzzolente“, at jeg kun fik et flygtigt Indtryk af det Heles – efter vore Forhold – umiskjendelige Storhed og Rigdom.

Jeg saae med Glæde flere af Deres ældre Arbeider; jeg saae ogsaa Frøken Christianes Arbeider, hvilke Ida især gjorde mig opmærksom paa. Vasen, som De har dekoreret, eller hvad jeg tør 15 kalde det, fik jeg dengang ikke at see; men Ida, som nu kjender Vei og Sti i Bygningen, vil i denne eller næste Uge føre mig til den. Hun og hendes Moder vare meget begeistrede for dette Arbeide af vor Ven.

Carl Blochs to Romerinder, hvoraf den Ene fortæller noget 20 Morsomt, som den Anden er færdig at døe af Latter af, behagede mig meget. De veed jo nok,

At svinge mig til Gudhjem

Jeg aldrig Vinger fik,

Fra Afgrundens Rædsel

25

Jeg vender sky mit Blik,

Men Jorden, den lyse, etc. etc.

og derfor bilder jeg mig ind – maaskee med stor Uret – at min Sympathie er *sandest*, naar jeg troer at *forstaae* et saadant eller lignende Billede af det *lave* Liv. 30

De har læst C. Groves Indlæg mod „Pangermanisten“, Bjørnstjerne Bjørnsons, Udtalelser ved det Grundtvigske Vennemøde; og igaar maa De vel have seet et lignende Indlæg i Sagen af en Hr. Leth, rettet mod den samme politiske Harlekins Artikel i et

norsk Blad, „Oplandets Avis“. En Nordmand, hvis Bekjendtskab vi gjorde i Paris, har sendt mig vedlagte Udclip af et norsk Blad, for at vise mig – os, at ikke alle Nordmænd dele B. Bs. Meninge-
 5 el. Vanvid, og jeg sender Dem denne Chiffon til behageligt Gjen-
 nemsyn. De vil nok finde ud af, hvor De skal begynde, og saa kan De tænde Deres Pibe ved Bladet, hvis De allerede har be-
 gyndt at lægge i Kakkelovnen.

Venligst Hilsen til alle Deres!

Deres hengivneste

10

Christian Winther.

476. Til Constantin Hansen.

Kjære Const. Hansen!

4de Novbr. 1872.

Det Sidste, De kan troe, er, at Vi kunde glemme Dem.

15 Min Kone har i 14 Dage været syg; hun har i otte Dage maattet holde Sengen, og i den sidste Tid udholde den Sorg at miste sin elskværdige, sidste Søster.

Dertil kommer, at min Hukommelse med Hensyn til Aarstal og Data altid har været slet, hvorfor jeg ogsaa i Skolen har havt
 20 mangfoldige Lidelser at gennemgaae.

Spørgsmaalet var *d. 3die?* eller *den 5te?*

Nu paastaaer Ida, som har en udmærket Hukommelse, at Deres Aarsdag er den 3die, og saa staaer jeg gamle Karl der en Net!

25 Tilgiv mig, Const. Hansen! Om jeg saa aldrig saa tidt sprang over Deres Fødselsdag med min Ikke-Hukommelse, saa siger mit Hjertes Samvittighed dog, at jeg aldrig glemmer og aldrig kan glemme den Taknemlighed eller den Hengivenhed, som jeg skylder Dem, og som lever i mit Hjerte for Dem.

30 Gud velsigne Dem, og bevare Dem længe i Kraft, for Kunsten og dens og Deres Venner.

Deres hengivneste

Christian Winther.

477. Til Michael Rosing.

Kjøbenhavn 17de November 1872.

Hjertelig og ærlig Tak for den ædle Gave, De har sendt *Os*, og særlig Tak for Deres venlige og hædrende Tilskrift til *mig*.

Jeg har, som De maaskee har lagt Mærke til, aldrig vovet at ⁵ være Kritiker; hvad jeg kan og vil *sige*, er kun et personligt Skjøn.

Deres Bog har jeg læst med stor Glæde; med stedse stigende Interesse har jeg fulgt Deres tvende poetiske Skabninger paa den alvorlige Vandring og følt mig dybt rørt ved den strenge, men ¹⁰ harmoniske og beroligende Opløsning af Dissonantsen.

Endnu engang inderlig Tak for Digtet og for Deres Hilsen til mig.

Hvis De engang besøger Kjøbenhavn, vilde et Besøg af Dem være en Fest for

Deres ærbødigst forb. 15

Christian Winther.

NB. Deres Retskrivning, som er mig gamle Person saa lidt tiltalende, har undertiden generet mig; f. Ex. *saa* (*saae*), *for* (*foer*), *ved* (*veed*) har hist og her tvunget mig til at læse om ²⁰ igjen.

478. Fra Michael Rosing.

Sorø, 30te Decbr. 1872.

Hr. Professor Chr. Winther!

Da jeg rimeligvis ikke i nogen nær Fremtid vil komme til ²⁵ mundlig at takke Dem for Deres for mig saa dyrebare Brev, tillad mig saa at gøre det skriftligt.

De har sagtens læst de just ikke milde, jeg synes heller ikke velbegrundede, Kritiker over mit Digt. De have jo nok bedrøvet mig lidt, men ogsaa kun ganske lidt, især naar jeg bagefter har ³⁰

læst Deres velsignede Brev. De siger mig jo deri, at De har havt Glæde af at læse mit Digt; hvad er det i Grunden saa værdt at tage sig de navnløse Kritiker saa nær, naar jeg har et af de mig dyrebareste Navne under et Brev, der bedømmer mig mildt!

5 De havde maaskee helst været fri for denne Hjærteudgydelse, men jeg har havt en saa stor Trang til at sige Dem Tak, fordi De vilde læse „Frelst“ og give mig den bedste Løn, jeg kunde faa.

De har sagtens i Deres Dage hørt mange Ytringer af denne Slags, men tro mig, der er ikke mange, der har elsket Deres
10 Muse mere brændende, end jeg, og Deres sidste Brev til mig regner jeg for noget af det kæreste, jeg eier.

Gid Gud vil give Dem et lykkeligt Nytaar, og gid jeg engang maa kunne skrive noget, hvorved De rigtigt kunde glæde Dem over, at Deres Venlighed mod mig ikke har været spildt.

15

Deres ærbødige
M. Rosing.

479. *Fra Constantin Hansen.*

21de Febr. 1873.

20

Med Ungdomskraft i Knæ og Been
Paa Ridderviis Du knælede for „Een“,
Og yndigt Strængen fra Din Lyra klang,
Naar Du til „Een“ indviede Din Sang. –
At blødt Dit Knæ Du hvile kan, som gammel,
Vi sætte for den „Enes“ Fod en Skammel.

25

Const. Hansen.

480. *Til Constantin Hansen.*

All illustrissimo Signore, Padrone cold^{smo} Il Signor Professore
Constantino Ansene.

Kjøbenhavn d. 27de Juni 1873.

Kjære Const. Hansen!

Medens jeg er saa lykkelig at sidde her paa een af de bedste Pletter af denne Jord, nemlig i Studiestrædet N° 34, som er en Deel af Kbhvn, som er en Deel af Danmark, saa kan jeg ikke væрге mig for at have en Art af Medfølelse for Dem, Ulykkelige! som ved det Ankerske Legat er forpligtet til at være borte fra Alt, hvad der efter min Mening maa være og er det Kjæreste af Livets Kjæreste. Det er denne min Medfølelse, som bringer min Inertie til en saadan Energie, at jeg skriver – eller rettere sagt – begynder at sætte disse Linier paa Papiret. Thi – om jeg bliver færdig dermed, er i denne Stund et uopløseligt eller ubesvarligt Spørgsmaal. Det er næsten forbi med mig! –

Forleden Dag mødte jeg Deres ældste Søn paa Gaden og fik af ham at vide, at De *allerede* var i Neapel. Et Par Dage derefter kjørte jeg ud til Paletten og var saa heldig at træffe Deres Frue hjemme. Det forekom mig, at hun befandt sig vel, og at de Efterretninger om Deres Befindende, hun meddeelte mig, vare hende fuldkommen sande og beroligende. Af det øvrige Personale i Deres Huus saae jeg kun lille Marie og Meta, begge livlige og fornøielige. Jeg var saa aandsfraværende og dum, at jeg ikke lod mig noget sige om Deres Søn, Sømanden. Derimod sad jeg og kiggede ud til Deres frodige, fyldige, løvfulde, blomstrende Have, og tænkte ved mig selv: Hvorfor Satan er han reist bort fra Alt dette? – og jeg kunde ikke selv hitte paa Svaret. – Jeg, som i for- dums Tid næsten ikke forsømte nogen Dag af „Kunstudstillinger“, jeg var der kun een eneste Gang i Aar. Med største Opmærksomhed og med den strengeste Kritik saae jeg paa Deres Portrait af P. Rørdam. Hans Physiognomie kjender jeg nøie lige fra hans Ungdom af. Det behager mig slet ikke, har aldrig behaget mig. Der er et vist selvbehageligt, men *raat* Udtryk deri, navnlig baade i Øinene og ved Munden, som altid har stødt min Sympathie tilbage. Hvad De har givet, er visseligt sandt. – Maleren Vermehren er udnævnt til en Post, som Marstrand før beklædte; om dette er heldigt eller ei, indlader jeg mig naturligviis

ikke paa at bedømme. En Person, der underskriver sig M. (Monies?) har i et Par Artikler i Bladene søgt at godtgjøre det Urigtige i dette Valg, i denne Udnævnelse, med hvad Ret tør jeg ikke have nogen Mening om. –

5 Jeg har i det Hele taget nu ikke nogen Mening om nogen Ting.

Kjøbenhavn har begyndt at klæde sig af; en stor Deel af Voldene med de frodige Træer er jævnet med Jorden, og naar De kommer her tilbage, vil Byen vise Dem sin bare, blottede Ende.
 10 For Øieblikket og for dem, der saa længe have kjendt og seet den smukke Voldpromenade, er denne Forandring alt Andet end smukt og trøsteligt. Men Eftertiden vil maaskee faae noget end mere Smukt at glæde sig ved. – Fra min Hustru og fra Ida sendes Dem og Fr. Christiane de venligste Hilsener. Mine to Damer
 15 have nu definitivt taget den Beslutning i et Par Maaneder at fløtte ud af Byen, egentlig ikke paa Landet, men ganske i Byens Nærhed. Sagen er den, at en Enkefrue Petersen, som eier et net lille Sted i Pile-Alléen, agter at foretage et Besøg paa Landet; og denne Dame vil – mod en moderat Betaling – overlade sine
 20 fuldtmeublerede Værelser til min Kones Brug, medens hun selv er borte. Der er da ialtfald bedre Luft end i Studiestræde, der er ingen generende Gjenboere, og saa har man jo Søndermarken og Haven i Nærheden. Jeg selv, som har – vidunderligt nok – en heel Deel at bestille, kan ikke uden stort Besvær forlade Byen.
 25 Jeg har nemlig oversat et tykt Bind „Eventyr fra fremmede Lande“ 2den Samling; dernæst en gammel fransk Samling af Eventyr, de bekjendte „Contes de fées“ af Charles Perrault, hvilken Oversættelse skal udkomme med Illustrationer af Gustave Doré. Endvidere besørger jeg en ny og lidt forandret Udgave af
 30 „Dansk Lyrik“, som jeg for en halv Snees Aar siden første Gang udgav. Alt dette skal nu corrigeres, og det vilde være vanskeligt at bringe Orden i Forsendelsen af de mange Correctur-Ark, hvis jeg skulde opholde mig i Pile-Alléen.

Nu lev vel og tag tiltakke med dette daarlige Brev. Bliv nu
 35 rigtig rask og stærk, saa De kan have noget at staae imod med,

naar De nu engang efter Neapels Varme skal døie vor kolde Vinter.

Jeg beder Dem at bringe Fr. Christiane ogsaa min venligste Hilsen! Lev vel!

Deres hengivneste
Christian Winther. 5

481. Til F. L. Liebenberg.

3die Juli 1873.

Kjære Hr. Liebenberg!

Jeg tillader mig herved at sende eller bringe Dem indlagte 10 Blad.

Hvis det i Sommerens Løb bliver mig muligt – som det er mit Haab og Ønske – *forlanger* jeg Tilladelse til at gjentage dette.

Deres Venlighed, Deres Bistand vil og kan jeg ikke *betale*. Men Deres Tid og Flid, som jeg saa ugeneert lader mig hjælpe 15 af, ere materielle Gjenstande, som man nok, uden Udelicatesse tør nogenlunde godtgjøre.

Tak!

Deres venskab. heng.
Christian Winther. 20

482. Til Constantin Hansen.

D. 2ode Juli 1873.

Kjære Const. Hansen!

Velkommen hjem! Jeg mødte igaar Deres Søn, som meddeelte mig den glædelige Efterretning, at De igjen var her paa Sjæl- 25 land.

Gid nu Deres Reise især maa have bidraget meget til at styrke Deres Helbred! At Reisen har været Dem i andre Henseender fornøielig og god, kan man jo ikke tvivle om, – i det Mindste hverken bør eller tør man tvivle derom. „Lei mi capisce bene!“ 30 – Jeg læser i denne Tid 3–4 Correcturer, og sidder tillige og *tænker* paa en Fortale, som endnu ikke er i Spire. Jeg frygter derfor,

at jeg ikke i nogle Dage *kan* faae Tid til at besøge Dem; men saasnart blot en lille Spire af min *Fortale* er kommet frem, saa er De ikke sikker for mig.

Min Hustru og Ida boe nu ude i „*Pilealléen N^o11*“, og ere
5 næsten altid hjemme og visible Kl. 5–6 Eftermiddag. At de vilde blive glade, hvis De fik Tid til at besøge dem, behøver jeg ikke at sige.

Jeg haaber, at Vinen har været god i Vinens Land, og at den guddommelige Væxt maa have bidraget Noget til min elskverdige Vens Velvære og Helbred; thi jeg er fuldkommen enig med
10 en vælsk Sangers Udtalelser om Vinen, naar han siger:

„Fra i benefizi, che ci ha fatto Iddio,
Non è micà minor quello del vino;
Anzi forse è il *migliore* al parer mio!“

15 Men siig det, for Guds Skyld! ikke til Andre! Lev vel!

Deres hengivneste

Christian Winther.

483. *Fra D. G. Monrad.*

20 Kjære Winther!

Nykjøbing 30/7 73.

Med disse Linier vil jeg kun lade Dig vide, at jeg har tænkt paa Dig paa din Fødselsdag, og at jeg som altid har tænkt paa Dig med Glæde. Alle mine tre Døttre sende Dig de venligste Hilsener.

25 Vi har i denne Tid Huset fuldt: Sophie, Adda med 6 Børn og Barnepige samt nu og da Frederiksen. Sidst i August reise Hummeltofterne, og fra den 1ste September aabner Bispegaarden Armene for Dig, Julia og Ida, og dens Beboere vilde blive meget glade, om I saa vilde falde i dens Favn.

30 Med venligst Hilsen til Julie, Ida og Henri

Din hengivne

D. G. Monrad.

484. Til F. L. Liebenberg.

8de Septbr. 1873.

Kjære Hr. Liebenberg!

De har altid været saa rundhaandet med Deres velvillige Hjælp, at jeg derved er blevet maaskee altfor dristig. Imidlertid 5 vil jeg dog vove at trække paa denne Capital endnu en Sum.

De veed, at man i Aalborg, under Christian den Fjerdes Regjering huggede Hovedet af en adelig Frøken, Christence Krukow, anklaget for Trolddom. Om hende og hendes Dom findes enten i „Danske Magazin“ eller i dettes Fortsættelse en tilsyne- 10 ladende omstændelig Beretning, efter Domsacterne. Dette er det Eneste, jeg kjender.

Det kunde være muligt, at jeg – som jeg *ofte* har tænkt paa – kunde *bruge* dette Stof; det var mig jo let ved mit Bekjendtskab til flere af Functionairene ved B.U.H. at faae yderligere Vei- 15 viisning til Data af denne sære Historie. Men – det vilde være mig ubehageligt – ja, i høi Grad hæmmende, hvis man paa Grund af mine Spørgsmaal kunde falde paa at *vente* Noget af mig.

Tør jeg derfor haabe, at jeg ved Deres mellemkommende 20 Hjælp – uden at mit Navn kommer for – kunde faae et Par Fingerpeg ad denne Vei?

At det ikke har Hast, behøver jeg vel neppe at sige Dem, som kjender mig.

Jeg forekommer *mig selv* i dette Tilfælde ubeskeden og be- 25 sværlig; skulde *ogsaa De* være af samme Anskuelse, saa siig det reent ud, og jeg bøier mig; jeg er et meget medgjørligt Væsen – og

Deres taknemlige ærbødige

Christian Winther. 30

485. *Til Constantin Hansen.*

27de Decbr. 1873.

Kjære Const. Hansen!

„Sante Knud driver Julen ud“, siger vi eller rettere Andre, thi
 5 jeg selv holder min Jul til idag. Den Juletid saa sød, „da alle
 Folk skal have Gissengrød“, som en lille Pige sang, er mig forbi
 med St. Stephans Martyrium. Derfor siger jeg idag ikke glædelig
 Jul! men drister mig til allerede at sige „glædeligt Nytaar!“ Her-
 til føier jeg et *ret indtrængende* Ønske om „Helsen og Sundhed“.
 10 At ønske Dem „Alt, hvad Dem kjært er!“ vilde være overflød-
 igt, da De jo har det omkring Dem i fuldt Maal.

Ludv. Bødtcher, som jeg af og til kan see, da han boer inde i
 Civilisationens Centrum, og ikke udenfor, sagde mig igaar, at
 Tobakshandler Hirschsprung, som boer i Plougs Gaard, N^o21
 15 Høibroplads, og som interesserer sig levende for bildende Kunst,
 havde været hos Dem og var henrevet af, hvad han havde seet
 i Deres Atelier. Jeg troer, 1) at han mener det godt med sin
 Glæde ved Kunstværker, og 2) at han har *Raad* til at betale,
 hvad der – efter hans Begreb – behager ham. Vær derfor ikke
 20 med Hensyn til ham for kunstnerisk delicat, men forlang Mere –
 end De selv vil; – *Hr. H. er en Samler* – vel at mærke! –

Jeg er slet *tilbeens*,
 Veien er slet,
 Og *Himlen* er fæl,
 25 Saa vi alle Tre er eens.

Og derfor har jeg ikke vovet mig ud til Dem, hvilket jeg
burde – thi jeg har ogsaa nogen Samvittighed – for at see Dem
 og erfare, hvordan Deres Befindende var. Tilgiv min Mangel
 paa Mod og Energie!

30 Jeg har endnu ikke seet Deres Brevpapirer; men idag skal jeg
 gjæste Kittendorf og Aagaard i den Anledning og vistnok glæde
 min velsignede Kone med et Hefte af Deres Tegninger. Jeg siger

„*velsignede Kone*“; thi hvert Minut jeg lever, takker jeg Gud for den Naade, han har værdiget mig, at staae hende saa nær.

Endnu engang, „*vær glad ved Livet*“, og bær med sædvanlig Kraft, hvad det har af Tyngde!

Deres hengivneste
Christian Winther. 5

486. *Til Edmund W. Gosse.*

9de Juli 1874.

Det var mig ingen ringe Sorg, at jeg, da De, i Selskab med Hr. Carl Andersen, vilde glæde mig med et Besøg, just ikke var 10 hjemme.

Det vilde have været mig saa kjært – om end kun flygtigt – at gjøre Bekjendtskab med en Digter, der, som De, er saa for- trolig med vort „*Nordens*“ æsthetiske Literatur, og som synes at omfatte vor lille Kreds med Kjærlighed. 15

Den smukke Samling Digte – „*On Viol and Flute*“ – som De lod blive *hos* mig og *til* mig, har gjort mig inderlig godt. Især elsker jeg den Afdeling, som har til Overskrift: „*Fortunate love*“.

Modtag min hjertelige Tak for Deres Venlighed!

Christian Winther. 20

P.S.

Hr. Ludvig Bødtcher, som nu for Øieblikket er „*Master of the corporation of danish poets*“, – han er nemlig over 81 Aar gammel og synger dog af og til endnu som en Yngling – har anmodet mig om at sende Dem hans hosfølgende Portrait. 25

487. *Til F. L. Liebenberg.*

10de Octbr. 1874.

Kjære Hr. Liebenberg!

Det er ikke min Skyld – det er ikke mit Paafund, men kun et Tilfælde.

30

Da jeg i Dag bragte Reitzel en *anden* Correctur og en *første* do paa tilsammen 48 Sider, spurgte han mig, „om jeg med Hensyn til Correcturen havde *raadført* mig med Dem“. Det lod til, at dette vilde have været ham kjært, og jeg yttrede da, at jeg
 5 ikke kunde troe Dem uvillig til at gennemsee – maaskee 80 Sider af min Piece, som er under Pressen. Han bad mig da at skrive udenpaa det Omslag, hvori han vilde sende Dem omtalte 48 Sider til Gjennemsyn, for at De kunde see og troe, at dette skeete i Følge Aftale med mig. Jeg gjorde det, men forbeholdt
 10 mig at melde Dem Sagens Sammenhæng. Reitzel yttrede tillige, at han med Fornøjelse vilde honorere Deres Arbeide.

Jeg haaber, at De lever – som sædvanligt – *vel* i Deres ungdommelige dolci jubilo! Hvordan De seer ud, har jeg jo næsten glemmt; jeg har jo ikke seet Dem i – ja, hvor lang Tid?

15

Deres hengivne

Christian Winther.

P.S. De troer maaskee, at jeg – som har en saa elskelig Kone – er i godt Humeur? De tager feil. Jeg har 1) ingen Penge, 2) jeg er inde i det nioghalvfjerdsindstyvende Aar, 3) jeg ligger i Forberedelse til en Flytning, 4) jeg har Tandpine i mit venstree
 20 Been, og 5) jeg har ingen Penge! – Hvad kan man forlange mere?

488. Til Michael Rosing.

5te Decbr. 1874.

25 Tilgiv mig, at jeg først nu sender Dem en varm Taksigelse for den saa kjærkomne, smukke Digtsamling, De var saa venlig at sende mig.

Baade min Hustrue og jeg have nydt denne Bouquet med stor Glæde. Jeg nævner min Hustrue, – thi jeg forsikrer Dem, hun

har god Forstand paa de Dele, og lader sig ikke let nøies med Middelmaadighed.

Endnu engang Tak for al den Venlighed, De altid viser mod

Deres ærb. forb.

Christian Winther. 5

Jeg elsker det lille Digt: „Barnet i Skoven“.

489. *Til H. H. Lyng.*

14de Septbr. 1875.

Høistærede!

Min Hustru ønsker at afhænde en Deel Bøger. 10

Beviis mig den Venlighed at komme til hende for at bese Samlingen og træffe Overeenskomst med hende desangaende.

Den beqvemmeste Tid vilde være mellem Kl. 2–4 Eftmd.

Deres ærb.

Christian Winther. 15

St. Kongensgade 93 – 1ste Sal.

490. *Til Constantin Hansen.*

23 Septbr. 1875.

Kjære Const. Hansen!

Da det af fysiske Grunde har været mig umuligt at komme ud 20 til Dem, sender jeg Dem herved en skriftlig Afskedshilsen.

Imorgen forlade vi Danmark.

Modtag min hjerteligste Tak for det Venskab, De altid har glædet og hædret mig med.

Bring Deres ædle Frue og Deres Familie min venligste Hilsen. 25

Deres hengivneste

Christian Winther.

491. *Julie Winther til Constantin Hansen.*

47 Rue de Richelieu
Paris d. 14de Dec. 1875.

Kjære Professor Const. Hansen,

5 jeg skriver i Chr. Winthers, Idas og mit eget Navn, for at bede Dem modtage end en Hilsen i det gamle Aar, med Tak for det trofaste Venskab som altid har levet imellem os og altid vil leve, da vi antage Venskab er evigt, som De selv har skrevet; og ønske vi Dem Alle en glædelig Juul, for Dem og hele Børneflokket,
10 samt et godt Nytaar, vi have med Glæde seet at Deres sidste Arbejder have nydt en anstændig Anerkjendelse i Hjemmet i en stor Kreds, det er dog en Trøst at see Folkets Fremgang især i Interesse for sand Konst. Vi ere nu endelig komne i Roe i vor Bolig, det var en meget uheldig Speditør der var bleven brugt af
15 Henri, en Hr. Hansen, der ikke havde adr. vort Tøi lige til Paris eller forsegle det, saa man i Hull havde udpakket, ødelagt og kastet det imellem hinanden, især var det en Sorg for Chr. Winther, at det lille Portrait af mig var saa mishandlet, som De engang har malet, mine Søstres vare ogsaa temlig mishandlede;
20 desuden varede det i 8te Uger inden det naaede os i Paris. Forøvrigt har C. Winther det bedre, hans Svindelhed er mindre og han er i bedre Humeur; thi han bliver mindre træt; skjøndt han kjørte frem og tilbage i Kjøbh., saa gik han dog formeget, her følger jeg ham i Cafféen hver Dag, og er Veiret smukt kjører vi
25 en Time, foruden at Vinen ikke her er Luxus saa han faaer den Viin, som Lægen hjemme ordinerede, med Lethed og ganske naturligt her. Man forlader ikke sit Fædreland med eller af Glæde, men saaledes som vor Stilling og vore Fornødenheder nu vare, saa maatte vi tage en rask Beslutning for at kunne sørge for at
30 fri Chr. W. for Bekymringer i sin Alderdom, da han paa ingen Maade vilde have, jeg maatte berøve Ida og Henri, noget af det vi havde bestemt at efterlade dem; og hvilket jo og blot vilde formindske vore Aarlige Renter. Ida var ligefrem lidende da vi reiste, det følte dybt, at rykkes op med Rode er smertefuldt;

men Chr. Winther maatte jeg og hun sørge for, derfor sagde han vi vare Danmark for ham! Han var saa glad da han læste om Dem og Deres Arbeider, men skrive er lidt svært for ham; hvis De en Gang har Tid og Lyst vil det jo være stor Glæde for ham at see et lille Ord fra Dem og høre hvordan De selv og Deres 5 har det. Her i Frankrig er der noget opløftende i at see og føle det er et stort Folk; her er nu gennemgaaende Tarvelighed og med taus Værdighed finder Folket sig [i] store personlige Indskrænkninger for alle de store Skatter der ydes, fra de største til de mindste for at væbne og reise sig igjen efter Ydmygelsen; 10 og Tydske som vi oversvømmes af hjemme og ere venlige imod, findes her ingen af; paa Reisen maatte vi anmode om at passere en Barriere, som var afspæret for Publicum, man spurgte Chr. Winther hvorfra han var, han svarede *Dansk*, og øiebliklig lukkedes vi igjennem med den største Artighed, men det var tydelig, 15 at om vi havde været tydske vare vi blevne afviste brysk. Lev vel, hils Deres Søn Sigurd fra mig, ham kan man jo haabe at see i Tiden, og alle der ellers mindes de Bortdragne.

Deres med altid lige trofast Venskab

Julie Winther. 20

492. *Fra Constantin Hansen.*

21 Decbr. 1875.

Kjære Christian Winther!

Tak for Hilsenen og for det venlige Brev, jeg nys modtog fra Deres Frue. 25

Det er mig, der maae takke for det trofaste Venskab, jeg stedse har nydt hos Dem og i Deres Hus. Jeg blev jo lidt overrasket, da jeg hørte tale om Reise, og blev meget bedrøvet, da jeg fik Vished – men det er jo ikke anderledes. Jeg sender fra mig selv, min Hustru og mit hele Hus den hjerteligste Julehilsen. Her er 30 stor Travlhed i Paletten. Min Datter Kristiane sætter alle i Arbeide og det er glædeligt at hendes Broderi Etablissement synes

at have god Fremgang. Det er nu ogsaa hendes allertravleste Tid. Hun besørger en utallig Mængde Julegaver til Alverden, og jeg leverer ikke sjældent nye Mønstre. Kulde og Mørke spille en altfor stor Rolle i denne Vinter, men alligevel har jeg det meget
5 bedre end ifjor. Dog gaaer jeg meget lidt ud og kun ganske smaae Toure. Jeg dovner meget, og Humeuret er ikke det bedste, idet jeg næsten ikke seer til Lilierne paa Marken og Fuglene under Himlen, men ængster mig for Fremtiden. Det er en Trøst, at min Hustru forstaaer den Ting, og jeg har det egentlig udmærket
10 godt, naar jeg engang imellem tænker rigtig efter. –

Jeg har malet en Altartavle for en svensk Greve V. Hamilton. Det er fornøieligt, at vore svenske Naboer komme til os i slig Anledning. Blok har nylig malet et Altarbillede til Sverige, og det var særdeles smukt. – Vore Architekter have ogsaa stadigt
15 Arbeide i Sverige. Jeg har seet Anmeldelse af Deres Text til Simonsens Tegninger, men selve Bogen har jeg endnu ikke seet. –

Jeg maae dog betro Dem en Ting, som har altereret mig endel, fordi jeg er ganske ubehjælpssom i statsborgerlig Henseende. Jeg er nemlig pludselig uventet blevet udnævnt til Etatsraad og har
20 efter Kyndiges Raad benyttet mig deraf til øjeblikkeligt at indtegne mine 3 yngste Døttre i Vemmetofte Kloster. Det vil sige, jeg er ifærd dermed i Dag. Man maae finde sig i sin Skæbne og see at faae det bedst mulige ud deraf. Min Søn Sømanden er formodentlig paa Vejen til Mexico; men vi have nu længe ikke
25 hørt fra ham, ikke siden Skibet d. 18 Novbr. forlod St. Nazaire sur Loire.

Julen kommer altid bag paa mig, og jeg maae derfor slutte, for at mit Brev ikke skal komme for sent til at ønske Dem og Deres en velsignet Jul, og en Pose med gode Ønsker for hver
30 Dag i det nye Aar fra

Deres stedse hengivneste

Const. Hansen.

Hilsener til Fruen og Frøken Ida.

493. *Til Constantin Hansen.*

Paris 6te Febr. 1876.

Kjære Const. Hansen!

Hvis jeg besad Evne til at trøste Nogen, saa vilde jeg af al Magt gjøre det i dette Øieblik. Men jeg kan ikke trøste 5 *Nogen*. Derimod veed jeg, at baade De og Deres Hustru nok selv vide, hvor den *rette*, den eneste Trøst er at hente. Jeg blev saa inderlig bedrøvet, da jeg igaar i „Fædrelandet“ saae, at De meddeelte Slægt og Venner Efterretning om det haarde Slag, som har ramt Dem. Min Hustru sender Dem og Deres Frue i denne An- 10 ledning en veemodig Hilsen. – I Deres Brev, som jeg modtog d. 23de Decbr f. A. omtaler De Deres Søn; *da* var han allerede der, hvorhen Gud havde kaldt ham!

Endelig fandt da „Myndighederne“ paa ogsaa at vise *Dem* nogen Høflighed! At Etatsraads-Titelen ogsaa medfører materi- 15 elle Goder, er efter min Mening ganske i sin Orden, og ret glædeligt.

Ved vor Flytning hertil leed vi et temmelig betydeligt Tab. Den kjøbenhavnske Spediteur havde forsømt at lade 12 Kasser, som indeholdt en Deel Gods af Værdie, plombere, og Følgen 20 heraf var, at man i Hull havde aabnet dem alle, saa at vi modtog vore Sager i en ynkelig Tilstand. Imidlertid har min Hustrue med utrættelig Energie faaet vort Huus i bedste Orden. Hun har som sædvanlig sørget kjærligt for mig, og – som sædvanlig – tænkt sidst og mindst paa sig selv. – 25

To danske Kunstnere, som jeg slet ikke kjender personlig, Hr. Otto Bache og Hr. Fridstrup, sendte mig for en Maaned siden en stor Foræring, ledsaget af en særdeles smuk Skrivelse fra Hr. Bache. Foræringen er et *meget* stort Billede, en sjællandsk Egn, jeg troer i Nærheden af Frederiksværk, med Staffage. Landskabet 30 er af Fridstrup, Kørerne, Malkepigen og Manden af Bache. Vi synes, at Billedet er godt – meget godt, men det har desværre ikke været os muligt at give det en fordeelagtig Plads paa vor Væg.

Vi have gjort Bekjendtskab med en her arbejdende, dansk

Kunstner, Hr. Arkitekturmaler Jepsen, som De sagtens kjender. Han er i en vis Henseende ret interessant; han har jo døiet en heel Deel i sit Liv og erfaret Meget. Min Hustru og jeg saae forleden Dag hans Billeder og Studier. Saavidt jeg tør tale om Sligt,
 5 saa maa jeg tilstaae, at han forekommer mig meget respectable. – Nu farvel, for i Dag. Gud styrke Dem!

Deres hengivneste

Christian Winther.

Nu kom Ida herind og bad sende Dem og Deres de venligste
 10 Hilsener ogsaa fra hende.

494. *Fra Constantin Hansen.*

11 Febr. 1876.

Kjære Christian Winther!

I Forgaars modtog jeg Deres Brev, som jeg med Længsel havde
 15 ventet. Jeg har ikke før kjendt til Sorg, før jeg mistede min elskede Søn. Det var under en Storm, da han arbeidede oppe i Mærssraaen, at han faldt. Veiret var saa haardt og Søen saa høi, at det ikke var muligt at sætte Baad ud, og Kapitainen mente, at han var død, før han naaede Vandet, da han havde stødt sig paa
 20 Store Raa. Uden at beskyldes for Faderblindhed tør jeg nok sige, at min Søn var en skøn Skikkelse; kraftig, freidig, kjærlig, kjæk og flink. Han var min Stolthed. – Naar han havde gjort denne første Koffardifart som Matros, skulde han været Styrmand. Han havde sine Examina.

25 Det er et deiligt klart Minde om ham, vi gjemme i vore Hjerter.

Vi takke Gud for al den Glæde, vi have havt af ham, og sige: Herren gav, Herren tog – Herrens Navn være lovet! Hvor skulde man vel gaae hen for at finde Trøst, andetsteds end til de Krist-
 30 nes Tro og Haab?

Enhver Fritid benyttede han til at besøge sit Hjem, og han

kom altid som en Solstraale. De Smaae løb ham imøde i Haven; han kom altid hen og gav mig et Kys, og derpaa sad han med een af de Smaae paa hvert Knæ. Naar han efter Skik og Brug en Gang om Ugen ved Ansøgning kunde faae Lov til at gaae ud til Middag, og da maatte sige, hvor han skulde hen, var hans Svar stadigt: „hjem til mine Forældre“. Hans Foresatte paa Sø-officers-Skolen vare da nær ved at tvivle, da Kammeraterne næsten altid havde andre Steder at gaae hen.

Det var et freidigt, smukt Liv, som saa brat blev udslukket – og vi have kun glædelige Minder, og vor Tak bliver en Glædens Kilde, som blander sig i Sorgens Flod og gjør den mindre bitter. Gud bevare hans Sjæl!

For Resten har jeg ikke noget at fortælle. Alt andet bliver saa smaat og ubetydeligt. De har vel læst i „Fædrelandet“ Striden om Professor Stens Tale. – Det fornøiede mig at læse Monrads Indlæg, endskjøndt jeg synes, han gaaer lidt udenfor Sagen. Den Strid er nu 1876 Aar gammel, og det seer ikke ud, som om der skulde slattes Fred for det første; men da begge Parter ikke kunne have Ret, saa maa man tage Parti.

Jeg duer, især i denne Tid, ikke til at arbeide og befinder mig dog ilde ved at drive. Jeg har ingen Bestillinger, og Ingen kjøber hvad jeg maler. Det er saaledes kun modstræbende, jeg begynder paa et nyt stort Arbeide. Jeg haaber paa, at Arbeidet selv skal rive mig med sig, naar jeg først faaer begyndt for Alvor. – I øvrigt er mit Helbred meget bedre end ifjor.

Det var smukt af de to Herrer Otto Bache og Fridstrup at sende Dem et Billede. Den Sidste er mig personlig ubekjendt; ligesom jeg heller ikke kjender Hr. Jepsen. Jeg hører jo til den gamle Slægt; der ere saa mange unge, nye Kunstnere, som jeg slet ikke kjender, – som de vist ogsaa kjender meget lidt til mig. –

Sneen ligger tykt over Haven, og Fuglene have ikke endnu begyndt paa deres Morgenkvidder. – Jeg længes efter Vaaren og de lyse Dage. Solen har næsten ikke ladet sig see i Vinter. –

Gid De nu maa leve vel, De og Deres, og engang imellem

mindes den gamle Maler, som altid fandt en kjærlig Modtagelse i Deres Hus. Med mange Hilsener fra Paletten

Deres hengivneste

Const. Hansen.

5

495. *Til Constantin Hansen.*

15de April 1876.

Kjære Constantin Hansen!

Tilgiv, at jeg ikke før har besvaret Deres Brev af 23 Febr. Jeg haaber og troer, at den Aandskraft og det ægte christelige Sind, som De og Deres Frue saavist ere i Besiddelse af, har maattet nu *mildne* det dybe Saars Smerte, som netop i hiin Tid ikke kunde andet end være næsten utaaleligt. Gud give det!

Blandt de faa Landsmænd, med hvem vi ere komne i lige-gyldig Berørelse, er der dog Een, som har holdt sig lidt venskabeligt til os, og som vi ogsaa have faaet megen Godhed for. Han hedder M. Jepsen, er – som Man kalder det – Arkitektur-Maler. De kjender ham dog vist, og har seet hans Arbeider?

Han er Søn af en jydsk Skolelærer, har selv været Skolelærer paa flere Steder, saavidt jeg veed selv i Kjøbenhavn, han har gjort tre Aars Felttog med som frivillig Menig; men fra sin *tidlige* Ungdom af har han med instinctmæssig Kjærlighed tænkt paa og beskæftiget sig med *Kunsten*, hvilket har foraarsaget ham fra hans Omgivelsers Side saamegen Modsigelse og Besvær, at man næsten maatte komme til at troe, at han *netop derved* var en Udvalgt – eller i det Mindste een, der kunde blive til Noget. W. Marstrand tog sig af ham og ligeledes Exner; og vi tænke os derfor, at der dog nok er Noget ved ham, som man kan være bekjendt at troe paa.

Det gaar nu ham, som saa mange udøvende Kunstnere, især naar de, som han, *seent* gaar denne Vei, at han har Vanskelighed ved at leve ved sit Arbeide. En Englænder, som til en vis Priis havde bestilt et større Billede hos ham, reiste med Prindsen af

Wales til Indien, og siden den Tid har han intet endnu hørt fra ham; skjøndt Jepsen har *skrevet* til ham.

Denne Hr. Jepsen har nu 3 Billeder paa den danske Udstilling.

Skulde det ikke være muligt paa en passelig Maade at fremme hans Gang lidt? *De*, kjære Hansen! som nu i Egenskab af Vice- 5 directeur for Kunstacademiet i Kjøbenhavn, kunde dog maaskee, *hvis De finder ham værdig dertil*, paa een eller anden Maade aabne ham Vei enten til at eet eller andet af hans Malerier blev valgt til Tombolaen eller blev solgt!?! – At Jepsen er flittig og – saavidt vi kunne spore, – et hæderligt Menneske, det kommer jo 10 just ikke Kunsten ved! –

Min Hustru, „min Sjæls Tabernakel, min Eensomheds Fakkel“, sender Dem, som altid en hjertelig Hilsen.

Min Datter, Ida, taler tidt om, at hun ønskede, De vilde komme her engang! Hun holder saa meget af Dem! 15

Nu lev vel! Hils Deres Frue og Deres Børn og tag godt imod en Hilsen fra Deres altid hengivneste

Christian Winther.
Rue Richelieu 47.

496. *Til Theodor Reitzel.*

20

18de April 1876.

Kjære Theodor Reitzel!

Det er med en vis Undseelse, at jeg først nu sender Dem en hjertelig Tak for Deres venlige Skrivelse af 28de Jan. d. A. og for den Bog, som De ved Hr. Dr. Paulli har havt den Godhed 25 at sende mig. Jeg vil haabe, at disse Linier maae træffe Dem og Deres Frue i bedste Velgaaende. Hvad De meddeelte mig angaaende Carls Søn og om Deres Søsters Befindende var jo meget bedrøveligt. Gid jeg maa høre, at Alt har vendt sig til det Bedre! Navnligen har det gjort mig inderligt ondt, at den stakkels 30 Thrine til al sin øvrige Lidelse nu ogsaa er blevet hjemsogt af saa alvorlige Smerter. Bring Deres Frue min ærb. Hilsen og bring

baade Deres Broder og Søster mine bedste Ønsker for at de maae befries for Sorg og Smerte.

I vor Familie har der – hvad De maaskee har seet i Bladene – været stor Sorg og Jammer. Frederiksens f. Ex. have i faa Dage
5 mistet tre Børn!

Vi have her havt en usædvanlig streng Vinter og den er ikke endt endnu; vi maae endnu stadigt kæmpe med de fatale Caminer!

Hvad mener Himlen vel med disse Finter?

10 Hvert Aar forlænger den jo os vor Vinter! –

Jeg sendte Dem heller end gjerne et Manuscript; men jeg har desværre intet endnu, – og Gud veed, *naar* og *om?* Tre forskellige Projecter har jeg allerede forkastet, efter dog at have *begyndt*; saa det seer næsten ud til, at De, *hvis* jeg faaer Noget
15 færdigt, vil erholde dette Noget til den for Dem forønskede Tid. –

Dr. Paulli have vi seet et Par Gange hos os, – nemlig i Qvalitet af Læge. Min Hustru lod ham kalde, og han kom strax og var meget elskværdig.

20 Jeg har i Café de la Régence seet og talt med adskillige Landsmænd, men kun Een af dem har knyttet sig lidt til vor Colonie. Det er Arkitektur-Maler M. Jepsen, en ganske interessant og særegen Patron. Han har tre Malerier paa Udstillingen hjemme.

Som jeg seer i Bladene, har Hr. Dr. G. Brandes holdt tre Fore-
25 læsninger over mig, og nu fortæller Werliin mig, at disse Foredrag ere trykte i „det nittende Aarhundrede“, under Titel: Studier over Christian Winther. Hvis jeg stod mig rigtig godt hos Hegel, saa synes mig, det nok maatte falde ham ind at sende mig det Hefte af Tidsskriftet. Men det gjør han vel ikke, og
30 jeg maa vel sagtens slaae dette Ønske ud af Tankerne, som saa mange andre; thi jeg tør vel ikke anmode Dem om at forskaffe mig hiin Bog? Hvis De paatager Dem dette Besvær, saa kunde De maaskee under samme Korsbaand lade mig faae „Min Hustru og jeg af Nikolai?“ Hvad det koster, skal Werliin faae Ordre

at remboursere Dem. Bliv nu ikke kjed af mig! Jeg seer naturligviis ikke andre danske Bøger end dem, vi selv have medbragt. Det eneste Dansk, jeg læser, er de tre danske Aviser, som holdes i Café de la Régence:

De trende Blade læser jeg, 5
Ad alle andre blæser jeg!

Jeg havde ikke hørt Noget om „Weyse's Biographie“ af Berggreen; det kan blive et meget interessant Arbeide.

Min fatale Svindelhed vedvar[er], ja det synes endog, at den stundom tiltager; og da mine Undersaatter ere meget svage, saa 10 har jeg endnu ikke sat dem et eneste Sted hen her i den store By, men har indskrænket mig til Régencen. Veien fra min Bolig og derhen er den eneste Motion, jeg har vovet at tage mig.

Min Hustru og min Datter sende Dem og Deres Broder de venligste Hilsener. 15

Nu lev vel! Bevar mig Deres Venskab, og modtag en ærlig Forsikring om, at jeg altid er

Deres venskabeligt hengivne
Christian Winther.

Bare De maa kunne læse disse Kragetæer! Jeg har Gigt i min 20 høire Tommeltot og kan for Kulde næppe holde paa min Pen.

497. *Fra Constantin Hansen.*

22 April 1876.

Kjære Christian Winther!

Tak for Deres Brev af 15de d. M. 25

Vaaren begynder. Stærene, som alt længe har været her, begynde at fløite muntert. Paaskelilierne vare præcis færdige ud-sprungne Paaske Søndag. Vi have af de deilige, ikke dobbelte, som det hedder, men enkelte, med det ene store gule Bæger, om-

krandsset af sex lysere Blomsterblade. Vi have ogsaa i Haven en Mængde Skovbundsblomster. – Men jeg er saa doven, for ikke at sige sløv, at jeg i langsommelig Tid har gaaet og havt i Sinde at skrive til Dem, uden at jeg har havt Kraft til at sætte mit
5 Forsæt i Værk. I flere Maaneder har jeg saa godt som slet ikke været udenfor Huset. Mit Halsonde har besværet mig meget. Jeg kan kun arbeide lidt om Dagen og vegeterer den øvrige Del. – Det er tilvisse kun i det store kristelige Haab, der findes Trøst mod Sorgen. „Hvor skulde man vel ellers gaae hen?“ – I Morgen
10 bliver vor yngste Søn konfirmeret.

23 April.

Mens de Andre ere i Kirken, sidder jeg hjemme og skriver videre. – Julius Lange har udgivet en Afhandling om „Kunstværdi“, det vil sige: hvad det er, der giver et Værk sand Kunst-
15 værdi. Han docerer det temmelig realistisk. Han detroniserer Skjønhed og sætter Kjærligheden istedet. Jeg synes nu, at begge kunde saa deilig forliges. Mon ikke den egentlige Kunstværdi skulde være en Hemmelighed? Afhandlingen er tillige et Stridskrift mod Prof. Monrad i Kristiania, som nok taler om *Idealet*,
20 hvilket Ord for den unge Slægt er som en rød Klud for en Tyr.

Der skal ikke være noget paa Udstillingen, som man fristes til at regne til det Ideale; det maatte da være en Haremsdame af Fru Jerichau, som i det mindste ikke har noget Reelt ved sig. Det holder haardt at faae realiseret H. C. Andersens Statue. Han var
25 jo heller ingen plastisk Skikkelse. Alle hidtil indsendte Udkast ere foreløbigt kasserede, og jeg frygter for at man tilsidst maa vælge det mindst uheldige, istedetfor det bedste, som endnu ikke eksisterer.

I denne Tid hører man uafladeligt det uhyggelige Raab:
30 „Høire, Venstre“. Men istedetfor at det kunde være flinke exerceerende Soldater – saa er det mest Vrøvlehoveder eller Partiførere, og der er ikke engang noget malerisk ved dem, som man kunde bruge. Det er kun „Punsch“, der kan bruge dem, og det

er kun Kunstens Had til det Uskjønne, som fremkalder Karrikaturen. —

Nu kommer Familien hjem fra Kirke, og jeg maa derfor slutte.

Alle hilse Dem. Gid De maa have al den Glæde og Hygge, som Paris kan præstere! — — —

Deres hengivneste

Const. Hansen.

(I Hast).

498. Til Theodor Reitzel.

Paris 24 Mai 1876. 10

Kjære Theodor Reitzel!

At De har faaet og læst mit sidste Brev i forrige Maaned, har jeg jo Beviis for, da jeg har modtaget „Min Hustru og jeg“, som jeg havde bestilt, og jeg takker Dem for det prompte Svar.

De har engang tidligere sagt mig, at De ikke havde Noget 15 imod at forlægge en *lille* Bog. I Haab om, at De ikke har forandret Deres og Carls Anskuelse i denne Henseende, er jeg saa dristig herved at sende Dem et Manuscript, som, trykt kun vil danne en *lille* Bog. De vil vel nok, — hvis De beslutter Dem til at tage den paa Deres Forlag, — snarest muligt lade Bianco Luno 20 eller en anden klog Autoritet sige Dem, hvormange Ark à 16 Sider mit Manuscript vil udgjøre, naar det trykkes som den sidste Novelle, og saa sige mig det.

Forudsat, at De vil lade Manuscriptet trykke, saa maa jeg sige Dem, at det, med Hensyn til Piècens indre Udseende, vilde være 25 mig *meget* beroligende, hvis De, i *mit* Navn, vilde anmode Hr. Fr. Liebenberg om at læse *de to* Correcturer.

Hr. Liebenberg er meget øvet i at læse *slet* Skrift, — ogsaa min; han veed god Besked med *min* Ortographie og kjender mine stilistiske Egenheder. Det vilde altsaa ikke blot være til 30 Fordeel for mig, men ogsaa for Dem, hvis De kunde formaae ham til at læse Correcturen paa det lille Arbeide. Hvad hans

Arbejde skulde komme til at koste, kunde jo saa afgaae af det mig betingede Honorar.

Honoraret? – Jeg vil gjøre Dem, mine Herrer! to Forslag: *Enten* betaler De mig for *Arket* 200 Kroner, og saa hører Piëcen
5 Dem til for bestandigt; *eller*, De trykker kun 1000 Exemplarer i første Oplag og giver mig for *Arket* 100 Kroner, *men* under det Forbehold, at jeg, hvis et *andet* Oplag bliver nødvendigt, da erholder det samme Honorar som for første Oplag. Og saa er Sagen Deres.

10 *Nu kan De vælge!*

Men *hvilket* Deres Valg saa bliver, eller om De forkaster begge mine Betingelser, beder jeg Dem venligst at lade mig faae Underretning om.

At jeg kunde ønske at see den lille Bog trykt *strax*, er jo ganske naturligt; *thi* bliver den først udgivet i Efteraaret, saa seer
15 jeg den sagtens ikke; det er temmeligt vist. Men gjør i saa Henseende, hvad De anseer for ret og *fordeelagtigt*, – det faaer jeg at finde mig i, som i saameget Andet i dette Liv!

Kjære Theodor Reitzel!

20 Jeg haaber da, at De ikke er syg! Hvorfor har jeg saa længe ikke hørt Noget fra Dem og Deres? Er Deres Hustru rask? er Carl og hans Flok igjen i fuldkommen legemlig Orden? Hvordan er det med Deres Søster Katrine? Alt Dette vilde det være mig en Beroligelse at faae *gode* Svar paa.

25 Send mig altsaa snart *behagelige* Svar paa baade de *sidste alvorlige* og de første *merkantile* Spørgsmaal, og vær bestandigt min Ven, som jeg altid er

Deres og Deres Broders hengivne

Christian Winther.

30 Dette bringes Dem ved Kammerherre *Tobiesen*.

499. *Fra Theodor Reitzel.*

2 Juni 1876.

Hjertelig Tak, kjære Hr. Professor! for det lille Manuskript „et Vendepunkt“ og Tak for Tilegnelsen. Faktor Hansen kalkulerer Manuskriptet til 5 Ark, naar det trykkes i samme Format 5 som „i Naadensaaret“. Naturligvis vil jeg gjerne trykke det; men ... men ... men ... De er altfor dyr, og at skulle betale det Honorar, som De forlanger, det kan jeg kun gaa ind paa i yderste Nød. Deres Honorar har hidtil været 50 Kr. pr. 1000 Ex. i almindelig Format, og nu forlanger De det dobbelte i lille 10 Format?

Jeg kan ikke acceptere Deres to Forslag; derimod vil jeg komme frem med et nyt, nemlig at vi gaa hinanden imøde paa Halvvejen, idet jeg nemlig tilbyder Dem 150 Kroner for Arket 15 én Gang for alle.

Gaar De ind herpaa, vil jeg anmode Cand. Liebenberg om Assistance ved Korrekturen, og den skal De saa blive fri for at betale. At udgive denne Bog i den dejligste Sommertid, turde være mindre hensigtsmæssig; men jeg lover Dem, at jeg ikke skal holde la publication længere tilbage end hvad jeg ansér for 20 heldigt for Bogen selv og at jeg ogsaa i denne Sag skal tage ethvert Hensyn til Deres Ønske.

Maa jeg dernæst takke for den venlige Epistel i April og til lige bede undskyldt at jeg ikke for længe siden har skrevet til Dem igjen. Jeg har ofte havt det i Sinde; men Dovenskabens 25 været for stor; forresten morede jeg mig kostelig over Deres Brev og de deri indflettede 2 poetiske Udgydelser. Jeg maatte fornøje Gjødwad den næste Morgen ved Gymnastiken med disse Beviser paa det gode Humør, hvoraf De endnu er i Besiddelse.

Hos Carl gaar det daarligere og daarligere; man venter om- 30 trent hver Time paa Dagen, at vor Herre vil gjøre Ende paa Valdemars Lidelser og saadan er det nu gaaet i 14 Dage. Han har store Huller paa Kroppen af Koldbrand; men mærker paa Grund af Lamhed ikke selv noget dertil; desto værre er det for hans

Omgivelser. Med min Søster er det uforandret, det vil sige, at hun for Tiden har det nogenlunde taaleligt. Iøvrigt er der ikke Noget at bemærke ved de øvrige Medlemmers Sundhedstilstand.

Jeg venter nu ved Lejlighed at høre Nærmere fra Dem og haaber i ethvert Fald, at vi komme til Enighed om Honoraret, og at Fortællingen maa blive modtaget som en venlig Hilsen til sine Landsmænd fra den bortdragne Digter.

Med min Kompliment til Deres Familie er jeg

Deres hengivne og forbundne

Th. Reitzel.

10

500. Til Theodor Reitzel.

Paris 6te Juni 1876.

Kjære Theodor Reitzel!

Deres meget vel- og kjærkomne Brev modtog jeg første
15 Pindsedag.

De skal ei see min Ryg, – jeg vil Dem ikke støde,

Mit Ansigt seer De; thi jeg *gaaer* dem jo *imøde*,

som De ønskede det. Med andre Ord: jeg modtager Deres Tilbud og nøies med de 75 Rdr pr Ark, siden jeg ikke kan faae de 100; 20 saa er altsaa forsaavidt den Sag i Orden. Men – nu kommer Humlen! sae Peer Brask. Hvis De nu, – hvad der jo vistnok er rigtigst og fordeelagtigst, – først til seent i Efteraaret lader den lille Bog prente, saa er der al Rimelighed for, at jeg ikke faaer den at *see*. Det maa jeg, – som sagt – finde mig i. Men – Honoraret havde 25 jeg stor Lyst til at *see*, om muligt, *strax*. Hvis Faktor Hansens Beregning er rigtig, vilde der jo for de fem Ark tilkomme mig 375 Rdr = 750 Kroner. Det kunde *nu* være mig en Storbegjærlighed, dersom De *snarest* vilde betale mig $\frac{4}{5}$ af Honoraret med 600 Kroner. Min Stedsøn, Hr. Werliin, er *loofformeligt* bemyndiget til at qvittere i mit Navn, og han vilde da expedere Summen her til mig. Resten af Honoraret, – om der bliver en Rest, – kan jo komme til mig eller min Huustru senere, naar Bogen er trykt og kritiseret.

De siger, at jeg er i Besiddelse af godt Humeur? Gud hjælpe mig! Nei, var jeg i godt Humeur, saa skulde *De* – Boghandler og Forlægger – faae noget Andet at vide; De skulde ikke slippe med de 75 Rdr pr Ark. Men ak! De kan være rolig:

Det gaaer ei lystigt som tilforn; 5
Nu Blækket tørrer i sit Horn.

Humeur? *jeg*? Nei, da priser jeg den Sommerfugl, jeg har besunget, og som Dr. Brandes holder saameget af; *den var til!* – Jeg saae forleden paa Place du Théâtre français Noget, som lignede en flagrende Sommerfugl, og tænkte strax: 10

Hvor Sommerfuglen har det godt!
Den *lever* kun een Dag, – men *flot!*

Hvad skulle *vi* saa sige, som maae flagre 80, *nous disons*, fiir-sindstve Gange 365 Dage, og *maaskee* flere? – men hvordan?

Naa, forresten være Vorherre takket og priset for alt Godt og 15
Skjønt, han har bevilget mig i mit Liv! og *det* var ikke Lidt! –

Førend Bogen – De seer, jeg kan ikke glemme den, – kommer ud, vil jeg, hvis jeg saa er her, sende Dem en Liste paa de Per-
soner, til hvem jeg ønsker, De skulde sende nogle af de 15 Fri-
Exemplarer, som jeg faaer. 20

For at blive ved den lille Bog, maa jeg dog gjøre en Bemærkning. Jeg har – ved Uagtsomhed, Distraction, Dumhed? forsømt at notere bestemt de *to* sidste Afdelinger. Jeg har nu i Manuscriptet søgt at hjælpe derpaa ved i Marginen at skrive: „5 (en nye Side)“ – „6 (en nye Side)“. – Jeg haaber, at baade *Sætteren* 25
og *Liebenberg* ville forstaae disse to Berigtigelser. Men, naturligviis, *efter 4 Maaneders Forløb*, vil *De* have glemte denne min Bemærkning!

Siig mig dog, hvis De veed det: lever *Carsten Hauchs* Kone endnu? og hvor? og hvordan? Er *Paludan-Müller* endnu i Live? 30
og hvad gjør han? den prægtige Mand!

Min Hustru og min Datter sende Dem de venligste Hilsener. Den Sidste sagde til mig: „Beed Hr. Reitzel om at sende os nogle

rigtig moersomme Danske hertil, som kunne gjøre os Følgeskab i Theatrene o. s. v. *Du kan jo desværre ikke!*"

Hils Deres Broder fra mig og siig ham, at jeg deler hans Sorg. Det gjør mig inderlig ondt for ham og for hans Hustru. Det syge
5 Barn kan man vel ikke ønske andet og bedre end en snarlig Op-
løsning. *Det tør man jo gjøre under saadanne Omstændigheder.*

Venligst Hilsen til alle de Øvrige i Familien.

Hils ogsaa den lille Sopha i Deres Comptoir.

Dr. G. Brandes sendte mig selv hiint Hefte af „Det nittende
10 Aarhundrede“, hvori hans „Studier over Chr. W.“ findes. *Jeg*
kan i det Hele taget ikke andet end være i høi Grad tilfreds med
hans Characteristik af min Poesie. Jeg maa jo her tage tilbørligt
Hensyn til Dr. Brandes' særlige Standpunkt. Det vilde være me-
get interessant *for mig*, hvis jeg kunde erfare, hvorledes det dan-
15 nede – competente – læsende Publikum bedømmer disse Studier.
I de tre Blade, som jeg kan see, er der ikke forekommet Noget
derom. –

Tag nu tiltakke med dette vrøvlagtige Brev, som ovenikjøbet
er skrevet næsten ulæseligt. Min høire Haands Tommeltot lider
20 af Gigt, saa jeg knap kan holde paa Penneskiftet.

Har De engang en halv Time, som De slet ikke kan bruge til
noget Andet, saa send mig et Par Ord. De veed ikke, hvor det
glæder mig.

Lev vel!

Deres ærb. hengivne

Christian Winther.

25

501. *Fra L. Moltke-Huitfeldt.*

Legation de Danemark.

Paris den 30te Juni 1876.

Jeg har den Ære hermed at tilstille Hr. Professoren en Gjen-
part af et Brev, om hvilket jeg maa formode, at det hidrører fra
30 Deres Frue.

Uagtet dette Brevs Form, som jeg skal afholde mig fra nær-
mere at udtale mig om, iler jeg med at meddele Dem, at Gesandt-

skabet selvfølgelig med den største Beredvillighed for lang Tid siden skulde have efterkommet Deres Ønske med Hensyn til Adgangen til la Grande Bibliothèque Nationale og til la Bibliothèque de l'Université, saafremt det havde været gjort bekjendt med samme. Men da det nævnte Brev synes at gaae ud fra 5 den Forudsætning, at Gesandtskabet er i Besiddelse af Adgangskort til disse Bogsamlingers Benyttelse, skal jeg ikke undlade at bemærke, at Adgangen til samme – forsaavidt – staaer aaben for Alle og Enhver, som det kun er til at besøge „la salle de travail“, at der udfordres en særegen Bemyndigelse, efter hvad der er 10 Gesandtskabet meddeelt, hvilken Bemyndigelse i Almindelighed tilstaaes Udlændinge i Henhold til en Anbefalingsskrivelse fra det vedkommende Gesandtskab.

Jeg tillader mig derfor at imødesee en nærmere Meddelelse fra Hr. Professoren om, hvorvidt det maatte være Deres Ønske at 15 erholde tilstillet et Par Skrivelser af denne Art til de vedkommende Directeurer, samt om hvorvidt Anbefalingen tillige ønskes at skulle omfatte Deres Familie, idet jeg beder Dem være forsikkret om, at det stedse vil være Gesandtskabet en Fornøjelse at kunne være Professoren til Tjeneste paa lignende Maade. 20

L. Moltke-Huitfeld.

502. *Til Oluf Bang.*

Til Dr. Oluf Bang.

3die Juli 1876.

Jeg vilde være himmelglad, ifald 25
 Det blev mig givet blot en Stund
 Ved mine Strænges svage Tonefald
 Mig selv at dysse sødt i Blund;
 Og saa i Drømme komme hjem
 Og see Din Bolig hist ved Sundet 30
 Og *der* Dig selv og alle dem,
 Som er i Kjærlighed med Dig forbundet.

Ja, *kjærligt* er Dit Hjerte, Du!
 Saa rigt, at Sæd det kunde sprede
 Ved hvert Dit Fjed, saa fyldigt nu
 Den trives, hvor der før var Hede.
 5 En Stormand er Du i Bedrift,
 Et Træ, som paradisk Frugt har baaret,
 En Aand, som stolt til Daad og Skrift
 Af Himlens bedste Genier blev kaaret.

Modtag en Hilsen fra et Bryst,
 10 Et Hjertes Bo, som nok forstaaer Dig, –
 Som, nær ved Gravens kolde Kyst
 Med Varme dog imøde gaaer Dig,
 Modtag *min* Hilsen, Oluf Bang!
 Jeg haaber, – nei – er fuldt forvisset,
 15 At vore Tanker og vor Sang
 Harmonisk ville mødes hisset!

Christian Winther.

503. *Til Theodor Reitzel.*

8de Juli 1876.

20 Kjære Theodor Reitzel!

Tusind Tak for Deres venlige Skrivelse og for den nye Bog.
 Da jeg i Bladene saae denne Bog anmeldt som udkommet, tænkte
 jeg saa lumsk hos mig selv: „Det kan dog nok være, at Forlæg-
 geren sender mig et Exemplar!“ – og see! han sendte mig Bogen.
 25 Det var mig meget kjært. Jeg har allerede læst den med megen
 Interesse. Navnligen var det mig moersomt at see Fremstillingen
 af Weyses Forhold til den Tuteinske Familie. De kan nok vide,
 at jeg, som især i fem Aar uafbrudt stod i et intimt Forhold til
 denne Familie, har faaet adskilligt at høre om W.s Forelskelse
 30 og om Frøken Julie Tutein. Jeg saae forresten ofte W. i den
 Tuteinske Kreds; især hos Müffelmanns, hvor han baade fandt

venlig Modtagelse og extra god Mad og Drikke, som han sværmede for. – I Fortegnelsen af hans Arbejder savner jeg den Samling af Digte (Sange), som – synes mig – udkom i Aarene 1837 el. 38 el. 39. Maaskee tager jeg fejl. – Julie Tutein har jeg naturligviis ikke seet; hun var jo forlængst gift i Holland, før jeg kom 5 til Müffelmanns; men en Søn af hende, Gulian Nolthenius, som en Tid var i Besøg hos sin københavnske Slægt, saae jeg da oftere; det var en prægtig ung Mand.

Hvad mon den Tuteinske Slægt siger om Weyse's Biographie?

Det var jo slemt, at Hr. Faktor Hansen havde forregnet sig! 10 De fremsætter det Spørgsmaal: „men Pengene gives vel ikke tilbage?“ Dette Spørgsmaal kan baade være Spøg og Alvor. Er det Alvor, saa beder jeg Dem venligst at lade mig vide, hvad jeg har faaet formeget; saa skal Hr. Assistent Werliin udbetale Dem, hvad der tilkommer Dem; thi at det tilkommer Dem, er jo nok 15 saa vist.

At De ikke lader den lille Pièce komme i Handelen før seent i Efteraaret, finder jeg ganske i sin Orden; at dette er *min* Mening, vil Werliin kunne sige Dem; thi i mit sidste Brev til ham yttrede jeg mig paa samme Maade derom. Jeg er meget glad, 20 hvis jeg – som De siger – *snart* kan faae Udhængs-Arkene at see. Hvis jeg saa virkelig lever, naar den udkommer, saa kan jeg jo have den Glæde at minde en halv Snees Mennesker om, at jeg endnu er til.

Jeg takker ærbødigst for den Ovation, som De har været saa 25 god at tiltænke mig; ja, De har fuldkommen Ret, naar De mener, at jeg er veltilfreds med ved min fjerne Fraværelse at kunne undgaae Sligt. Dette har altsaa ingen Nød. Jeg gyser derimod, naar jeg betænker, at Ludv. Bødtcher netop paa sin fiirsindstyveaarige Fødselsdag blev belemret med et Kors. Eller, hvad siger De om 30 en Titel? Begge Dele vilde enten knuse mig, – eller jeg gjorde Skandale! – Dog Alt dette mellem Os! De seer, jeg troer, at De er min Ven, og vil være discret. – Forresten kunde jeg, hvis jeg var hjemme, være ganske rolig med Hensyn til Ovationen, som De selv vilde foranstalte; thi jeg er ikke – som De mener og 35

skriver – født den 28de, – men den 29de Juli. Jeg kunde altsaa godt nægte mig hjemme.

Hils Prof. Berggreen og siig ham, at jeg har læst hans Bog med stor Interesse.

5 I de danske Blade, som jeg læser, seer jeg Saameget af dansk Literatur, som jeg kunde have Glæde af at faa fat i; men den Tand maa jeg slaae ud. Jeg har ikke gjort et eneste Bekjendtskab. Deels sympathiserer jeg ikke med den franske Æsthetik, deels er jeg ikke lærd nok, og deels taler jeg kun daarligt deres Sprog.
10 Og, Gud være lovet! Ingen fransk Poet el. saadan Noget har opsøgt mig, skjøndt den finske Digter Topelius, som selv opsøgte mig i Café la Régence, fortalte mig, at der var her et Par „Professorer“, som forstode baade Svensk og Dansk.

Det havde været rart *for mig*, hvis Carl med sin Familie var
15 kommet *hertil*; men han har gjort Ret i hellere at vælge en frisk Bjergnatur fremfor denne lumre, afskyelige Myretue. Hils ham, naar De igjen seer ham.

Det kunde jo ikke ret vel være andet, end at ogsaa jeg var tilfreds med Dr. Brandes's Udtalelser om mine poetiske Arbejder,
20 d. v. s. i Almindelighed; men jeg gad dog usigeligt gjerne vide, hvordan den anden æsthetiske og især *ethiske* Side betragter disse „Studier“. –

Naar De seer Werliin, saa hils ham fra mig; næst ham er *De* min eneste Correspondent.

25 Venligst Hilsen til Deres Nærmeste!
Min Hustru og Datter sende Dem de venligste Hilsener.
Tag nu tiltakke!

Deres hengivne
Christian Winther.

30 Nu gaaer det altsaa ned ad Bakke, –
Snart maa man tænke paa en Vinterfrakke!

Javist er jeg glad ved de 1000 Kroner; bare der havde været eet o til!

504. *Fra Carl Snoilsky.*

Södertelge den 15 Juli 1876.

Älskade Christian Winther!

Tillåt mig att fläta min ringa förgät-mig-*ej* i den rika krans af rosor och lager, som kärlek och beundran, kända och okända, 5 närvarande och frånvarande täfla om att binda åt sångaren på hans 80:åra hedersdag. Hvad gör det om åren hafva blekt lockarne, då naturen och hjertat, de milda, oförgängliga makter, hvilkas språk du så värtaligt öfversatt för oss, äro lika unga i dag som i går, lika unga som den stunden för sexti år sedan, då 10 älskande par hemma i din Nord för första gången undrade, hvem den sångaren var, som så öförmärkt kommit på spåren den ljufva hemlighet, de knappt vågat yppa för sig sjelfva; lika unga som den dag, då näktergalen för första gången undrade hvem den sångaren var, till hvars toner hans otacksamma själländska sko- 15 gar heldre lyssnade än till honom. Dessa samma makter, som *ej* äro bundna till tid eller rum, kringsväfva dig i dag och bekransa din pokal, i hvilken Hebe förstulet fällt några droppar af de odödliges nektar, – det glada franska solljuset leker omkring dig lika gyllne som vid Sundets strand, – kastanieträden – är det vid 20 Montmorency, eller vid Versailles? – susa samma betydelsefulla, förtroliga helsning till dig som „bladen i Charlottes Bøgelund“, och kärleken, det bästa af allt, strålar emot dig då dina blickar möta dina käras trofasta ögon. Får äfven jag vara närvarande, då bågaren tömmes för dig? Kärleken var ju icke bunden till rum 25 och tid?

Din

Carl Snoilsky.

505. *Fra Constantin Hansen.*

[Juli 1876] 30

Kjære Christian Winther!

Det er grumme længe siden jeg hørte fra Dem eller om Dem. Forleden Dag havde vi Besøg af Frk: Lovise Monrad og hun for-

talte mig lidt, hun havde havt Brev fra Frk: Ida. Jeg gaaer stadig med det Forsæt at skrive Dem til, men er saa doven eller sløv, at der aldrig bliver noget af. Dog kan jeg ikke lade d. 29 Juli gaae forbi uden at sende Dem en Hilsen, ikke alene fra mig selv, men fra hele Palettens Befolkning. Venlig Deltagelse og gode Ønsker mangler det ikke paa i Paletten men det er ogsaa alt hvad vi formaae. Vi ville drikke Deres Skaal paa Fødselsdagen og jeg vil mindes alle de Gange jeg paa denne Dag har været Deres Gjæst. Tak for al den Venlighed De har vist mig. Jeg føler mig mere og mere ensom og seer sjældent nogen. Af de gamle Venner ere mange gaaede bort og de der ere tilbage ere som jeg gamle og sidde helst i deres Lænestole.

I Sommerferien er det rent galt, saa faae de Danske Bisselæder i Skoene. Sigurd er reist til Lyø for at male Studier, Elise er reist til Nykjøbing for at besøge Karen Monrad, Karl Konstantin er med 2 Kamerater paa en stor Fodtour i Nørresjælland. Signe er ikke mere hjemme, men har taget Ansættelse som Medhjælper-ske i Husstyrelsen hos Kaptain Nielsen, hvor hun har det overmaade godt. Det er meget vakre Folk og boe paa Lindevej kun 3 Huse fra os, saa vi see hende dagligt. Kristiane er jo hele Dagen i sin Boutik. – Heraf kan De slutte at Huset er usædvanlig tomt.

Jeg arbejder stadig lidt, men det gaaer lidt trangt. Billedet med Saul og David er undermalet. Jeg hører med Glæde at vi snart kunne vente Nyt fra Dem. Vi have en deilig varm Sommer og vente rig Druehøst i Haven. Man hører ellers ikke meget Glædeligt. Socialistvrøvl, Venstrevrøvl, Arbejderstrike og tyrkisk Vrøvl. Jeg synes at Dardanellerne længe nok have været mahomedanske og at Sofiakirken skulde atter prange med Korset istedetfor Halvmaanen. –

Medens det katholske Anlæg i Ordrup florerer, har man den sørgelige Efterretning fra den evangeliske Skole sammesteds, at Fru Margareta Rohde født Lehman er reist fra sin Mand, der siges med en ung Normand ved Navn Vullum. Hun skal være reist til Schweitz, og have slaet sig paa den frie Tankes Parti. –

En Ting som volder mig Bekymring er den, at mine Øjne begynde at svigte mig. Noget jeg ellers ikke taler om, da det kunde skade Professionen. Lev nu vel kjære Chr. Winther.

Jeg beder Dem hilse Deres Frue og Frk: Ida fra

Deres stedse hengivneste 5
Const. Hansen.

506. Til Georg Brandes.

Paris 25de Juli 1876.

Hvis De, Hr. Dr. Brandes! troer om mig, at jeg er slet opdraget, eller høist utaknemlig, saa kan De desværre have skjellig Grund dertil. 10

Jeg er dog hverken slet opdraget eller utaknemlig; – jeg er gammel, jeg er sløv, jeg er utaalelig lad.

Ligesaa ærlig og sand som denne Tilstaaelse er, ligesaa ærlig og sand er denne min Erklæring, at jeg er Dem inderlig taknemlig for, hvad De har tilsendt mig. Det har været mig en *trøstefuld* Glæde at læse Deres „Studier“. 15

I Alt, hvad jeg har frembragt, har jeg altid søgt at undgaae at ligne nogen anden Sanger. Det fortryder mig derfor, at jeg ikke ved „Fregattens Hjemkomst“ ligefrem har noteret, at det skulde være et Sidestykke til Uhlands „Das Schloss am Meere“; thi det var jo min Mening. 20

Hvorledes Hr. Kr. Arentzen hos mig har kunnet finde Gjenklang af Eichendorff, det begriber jeg ikke. Arentzens Skrift kjender jeg ikke. 25

Jeg bildte mig rigtignok ind, at jeg selv var Fader til de to dæmoniske, vendiske Qvinder, Gulitza og Rhitra. Af Ingemanns Romaner har jeg kun læst den allerførste, Waldemar Seier; Erik Menveds Barndom og alle de øvrige har jeg ikke seet.

At De hist og her fremhæver, hvad der i mine Vers forekommer Dem svagt, er mig en Borgen for, at det er Deres Alvor, 30

naar De saa kraftigt billiger andre Ting; og jeg vover derfor med trøstigt Mod at imodtage Deres saa høist velvillige og dygtige Kritik – „perché la *critica* di Vossignoria rende piu sincere le sue lodi“.

5 Jeg veed, desværre, ikke, hvad Philosophie er, jeg er ikke æsthetisk Theoretiker; og jeg kan altsaa ikke – som man siger – svare Dem Eet til Ti.

Men jeg er – troer jeg – en ganske skikkelig Person; og min Taknemlighed forholder jeg Ingen, hvem jeg troer at skyldte den.

10 Derfor endnu en Gang, hjertelig Tak!

Deres ærbødigste

Christian Winther.

507. *Fra Studenterforeningen.*

[27/7 1876]

15 Hr. Professor Chr. Winther!

Som Repræsentanter for den Forening, i hvis Stiftelse De for over et halvt Aarhundrede siden har havt saa væsentlig en Del, og som har havt den Ære at tælle Dem blandt sine trofasteste og stadigste Medlemmer igjennem saa lang en Aarrække, tillade
20 vi os at bede Dem modtage vor og igjennem os de danske Studenter's hjertelige og inderlige Lykønskning i Anledning af Deres firsindstyvende Fødselsdag.

Vi bede Dem modtage vor Lykønskning, fordi Gud har forundt Dem den Naade at leve saa langt og saa rigt et Liv, har
25 forundt Dem at bevare Deres Ungdomssind og Deres Ungdomsfriskhed usvækket til en Alder saa høj, som det kun er givet de færreste Dødelige at opnaa.

Vi bringe Dem vor Tak for det herlige Skjønhedens Rige, De i Toner, uforgjængelige som det danske Sprog selv, har aabnet
30 for os, hvad enten De sang om Kjærligheden paa Sjællands grønklædte Sletter eller om Sydens brændende Elskov i Italiens og Provences Dale og ved Trubadurernes Kjærlighedshoffer, vor

Tak for den rige Skat af rene og ædle Følelser, af sand og ukunstlet Poesi, som De har opladt for os og gjort os til Medejere af.

Det er i Følelsen af den store Gjæld, hvori Danmarks Ungdom staaer til Dem, ædle Digterolding, det er i taknemmelig Erindring 5 om hvad vor snævrere Kreds skylder Dem, ikke blot som En af dem, der greb Initiativet til at slutte Studenterne nærmere sammen, men ogsaa som Den, der har indflettet nogle af de skjønneste og uvisneligste Blomster i vor herlige Sangkrans, at vi paa denne Deres Højtidsdag bringe Dem vor Hilsen og vor Tak. 10

Ingen kunde mere end vi have ønsket at gjøre dette mundtligt; Forholdene have ikke tilladt os det, og vi have kun de skrevne Ord til vor Raadighed for at tolke Dem vore Følelser. Vi vide helt vel, hvor svagt og ufuldkomment dette Ekko er; men vi bede Dem om at modtage det som en oprigtig og vel- 15 ment Hyldest, ydet Ungdomsmødets og Livsglædens evig unge gamle Sanger.

I Studenterforeningens Seniorat d. 27nde Juli 1876.

H. C. A. Lund. Breuning-Storm. Edgar Sødring.

S. Bauditz. L. Jacobsen.

20

508. *Til Constantin Hansen.*

1ste Aug. 1876.

Kjære Const. Hansen!

Blandt de mange venlige Hilsener, jeg har faaet i Anledning af d. 29. d., er der ingen, som er mig kjærere end de Lykønsk- 25 ninger, jeg fik fra Paletten. Men i min Glæde derover blandede sig jo rigtignok en stærk Følelse af Undseelse; thi jeg havde jo ikke fortjent at blive erindret af Dem, – jeg, som i saa lang Tid havde ladet være at besvare Deres sidste elskværdige Brev. Men, ak! jeg er gammel, jeg er sløv, jeg [er] utaalelig blaseret og lad! 30

Tilgiv mig, og modtag min ærlige Tak for Deres overbærende Venskab.

De maler og er flittig? Billedet med Saul og David har De ikke før omtalt; jeg har altsaa ikke Lov til i Phantasien at tænke mig
5 Momentet, Situationen. Sligt lader sig sjelden med Lethed beskrive med Pen og Blæk. Passe pour cela! –

Deres Søn Sigurd vil altsaa fremstille Hertug Henriks Overfald paa L og Fangetagelsen af Kong Waldemar og Sønnen? Det er jo vistnok et interessant og *naturligt* Motiv.

10 Hvem er Capitain Nielsen, hos hvem Frøken Signe nu opholder sig? Hvordan kunde De og Deres Frue undvære hendes elskværdige Person og hyggelige Virksomhed!

De venter „noget Nyt“ fra mig? Jeg begriber ikke, hvorledes dette er blevet bekjendt; thi det skulde, ifølge Forlæggerens Ønske,
15 blive en Hemmelighed til Efteraaret. Forresten maa jeg tilstaae Dem, at det er – ikke hvad Folk i Almindelighed kalder en stor Bagatel, – kun en lille, bitte Bagatel, ussel baade med Hensyn til Qvantitet og Qvalitet.

De omtaler, at Deres Syn er svækket. Som De veed, er jeg
20 ogsaa erfaren i denne Henseende; men *jeg* kunde dog halvblind kradse Lidt paa Papiret og forresten taaleligt retirere mig. *Men* en Maler! Hvis det *kun* er den graae Stær, saa opsæt intet Øieblik at lade Dr. Hansen undersøge Deres Øine, og lad ham gjen-
25 give Dem et skarpt Syn, om end kun paa det ene Øie. Man troer, at en saadan Operation er saa omstændelig, farlig, smertefuld? Jeg forsikkrer Dem, naar man har overstaaet det, saa undrer man sig selv over sin Betænelighed. Det Hele kan komme i Orden i Løbet af høist 14 Dage, og saa – hvilken Glæde! Jeg veed det.

30 Det maa jo nok gjøre Een ondt for den stakkels Gotfred Rhode; men saavidt jeg kjender til ham, har han vist ikke været *Mand*, det vil sige, ikke været Mand for at behandle paa rette Maade et saa forkjælet, fêteret, forskruet Pigebarn, som vistnok M. Lehmann var. Forresten undrer det mig, at en Dame har kun-
35 net forelske sig [i] en Mand med et saadant Navn, – medmindre

han har et overmaade velklingende Fornavn, – ja, maaskee andre mere solide materielle Fortrin. Et af den frie Tankes Hovedcapitler handler jo om „Den frie Kjærlighed!“

Hermed følger et Brev fra min Datter, Ida. Hun beder undskyldt, at det kun er *eet Blad*; men dette er min Skyld; thi jeg ⁵ bad om Tilladelse til at klippe det rene Blad af, for ikke at gjøre mit Brev for tungt og tykt. Tilgiv da *mig*.

Her grasserer – især i Ferietiden – en Mængde Landsmænd, baade Damer og Herrer. Vi unddrage os naturligviis *ikke* at gjøre Bekjendtskaber, modtage Besøg etc., skjøndt dette tidt kan ¹⁰ være betænkeligt nok.

Nu levvel, kjære Const. Hansen! Bring Deres Frue en rigtig venlig, ærbødig Hilsen fra min Hustru og fra

Deres hengivneste

Christian Winther. ¹⁵

Hvor Sommerfuglen har det godt:
Den lever kun een Dag, – men flot!

509. *Til Studenterforeningens Seniorat.*

Mine Herrer!

Paris 16de Aug. 1876.

Den Skrivelse, som De i Anledning af d. 29de f. M. have tilsendt mig, er jo visselig i høieste Grad elskværdig og smigrende for Modtageren. ²⁰

Men, hvad der især giver den Værd og gjør den inderlig kjær for mig, er den Omstændighed, at den kommer fra de danske ²⁵ Studenter.

Skjøndt jeg selv var en maadelig Student og blev en maadelig Candidat, saa var den Gang – og er endnu – hiint Stadium i mit Liv mig dog eet af de kjæreste og fyldigste.

Jeg beder Dem, mine Herrer! selv at modtage og at bringe til ³⁰ saa mange Studenter som muligt min hjerteligste Hilsen, – en

Hilsen, som skal være et fuldt Udtryk af min sande Taknemlighed for den Venlighed, de have viist mig.

Deres Brev gjemmer jeg – ligesom det fra 1866 – som et rigtigt Æresdiplom.

5

Christian Winther.

510. *Til Carl Snoilsky.*

Kjære Snoilsky!

3die Septbr. 1876.

Modtog min hjerteligste Taksigelse for den Hilsen, Du sendte
 10 mig i Anledning af min Fødselsdag! Dit Brev var saa rigt paa
 Udtrykket af det varme Venskab, som Du trofast har bevaret
 os; – og saa var det tillige saa deiligt i Formen! Tak for at Du
 vilde mindes mig; det har glædet mig i min inderste Sjæl! –
 Men, naar nu jeg herved sender Dig en Lykønskning i Anled-
 15 ning af *Din* Fødselsdag, saa kunde jeg maaskee frygte for, at den
 kunde forekomme Dig kold og tør? Dog maa og tør jeg bede Dig
 at troe, at mit Ønske for Dig kommer directe fra Hjertet hvis
 venlige Følelse for Dig aldrig kjølnes. Gid Livets bedste Genier
 maae følge Dig paa Din Vandring! –

20 Det paalægges mig at være taknemlig for at have naaet de
 80 Aar; men jeg kan forsikkre Dig, det er slet ikke moersomt at
 være saa gammel.

Lev nu vel! jeg trykker Din Haand og forbliver uforandret

Din hengivne

25

Christian Winther.

511. *Til Constantin Hansen.*

Kjære Const. Hansen!

16de Octbr. 1876.

30 *Denne* Gang kun to Linier. Gud velsigne Dem for, at De tæn-
 ker paa Deres gamle Ven! Og Apollo og de Ni være Dem tak-

nemlige for det deilige Arbeide, som De til deres Ære har udført!

Hvor „Landse-Kastet“ er en *fuldendt* skøn og sand Composition! Haanden, som kaster, er ganske, som den skal være. David er en herlig, ung Skikkelse, *sand* i det frygtelige Øieblik. Tilgiv mig min Dristighed: Jeg savner nogle Hoffolk, Drabanter eller desl. bagved den halv afsindige Konge. Er jeg dum? eller dumdrilig? – Den i Skræk nedknælende, unge Pige, vilde, hvis hun stod op, blive meget høi. Hvad behager? – Jeg holder maaskee altfor meget af de *smaa* Fruentimmer. Det maa være min Undskyldning for denne maaskee taabelige Bemærkning. 10

Tak for Billedet og for al Deres Venlighed mod mig.

De og Deres hilses hjerteligst fra min Hustru og Datter.

Bring en ærbødig Hilsen til Deres *lille*, ædle, elskværdige Hustru fra 15

Deres altid hengivneste

Christian Winther.

Deres elskværdige Svoger har glædet os med to Besøg, – og vi haabe at see ham oftere.

512. Til Constantin Hansen. 20

31te Octbr. 1876.

Kjære Const. Hansen!

Jeg sender Dem de hjerteligste, varmeste Lykønskninger i Anledning af d. 3die Novbr. Give Gud, at De endnu i mange Aar, med Glæde og i Fred, maa kunne samles oppe i Deres Atelier med Deres kjære og trofaste Venner, de Ni, Apoll og Naturen, og siden, omringet af Familien, tage Hvile i Deres hyggelige Lænestol! Jeg kjender Stolen; Oberst Købke har beskrevet mig den. Lev lykkeligt! – og bliv ved at være *Vor* Ven! 25

Jeg har jo nok sagt Dem Tak for det deilige, interessante Billede? men hvad er Ord? Gid jeg kunde give Dem et Billede til 30

Gjengjæld; men jeg er ikke istand til at stikke en saadan Trumf, – ikke engang bekjende Couleur! –

(NB. Min Tommeltot har Gigt, jeg kan næppe holde Pennen, – det sees, – hvilken Klo!)

5 Det glædede mig meget at gjøre Deres Svogers Bekjendtskab; jeg mindes ikke at have seet ham før. Det lader til at være en rigtig *Mand*, begavet, kraftig og *dansk!* Bring ham en ærbødig Hilsen, ikke blot fra mig, men fra *Os!* – Vil Sigurd male et historisk Billede? Jeg har tænkt mig det, siden han besøgte Lyøe. – Har
10 Fr. Christiane sendt Noget til Philadelphia? eller tænker hun ikke paa Paris i 1878? Jeg synes, hun burde gjøre det. – Deres Familie-Gruppe har jeg ganske rigtigt, og har ofte godt af at see Dem selv, siddende der, og ligesom med Resignation hengivende Dem til den himmelske Portraitmaler, Solen. – Min stakkels Ida
15 blev noget fattig ved maaskee at maatte opgive Haabet om at faae Fr. Signes Portrait. Hun anbefalede mig en Photograph paa Vesterbrogade, som skal være duelig, billig og hedder Alexandersen!!?

En Hr. Richard Kaufmann, som redigerer et nyt, i Kbhvn ud-
20 kommende, illustreret Blad, *Nutiden*, sendte mig forleden de første N^o af Bladet, med Anmodning om at lade Noget trykke hos ham, og lovede mig rigeligt Honorar. Desværre eier jeg ikke een Linie, som kan egne sig til at komme frem for Publikum. Jeg kunde godt bruge Honoraret! Der er mange Billeder i dette
25 Blad, men de ere nok allesammen efter fremmede Clicheer. –

– Hr. Dr. G. Brandes, som nok er Chef for den „frie Tankes“
Partie i Danmark, holdt for nogen Tid siden tre Forelæsninger over mine poetiske Arbeider. Han sendte mig denne Afhandling i Tidsskriftet „Det nittende Aarhundrede“. Det er ganske curieust
30 at see sig saaledes levende anatomeret, og misforstaaet, forresten med største Velvillie og Anerkjendelse. Han beklager et Par Steder at han ikke af min egen Udtalelse har kunnet meddele Noget om min æsthetiske Udvikling etc. etc. Dette er meget naturligt, da jeg sjelden eller aldrig har ladet min Person træde frem. At
35 skildre indre Kampe og Nederlag synes mig just ikke behageligt;

og jeg har – som Brandes meget rigtigt bemærker – med Fornemhed holdt mig tilbage. Jeg har derfor aldrig tænkt paa at skrive en Biographie, skjøndt mit Liv – troer jeg – har været af den Natur, at jeg nok kunde levere Psychologen een og anden Gaade, som det skulde knibe haardt for ham at raade. Som sagt, jeg har 5 tænkt derover, men at gjøre Sligt jeg aldrig vover. Desuden savner jeg den Weimarske Geheimeraads geniale *Kjækhed*, og den genfiske Borgers uhyre *Frækhed*; skulde der være Sandhed i det Hele, maatte Himlen have skjenket mig begge disse Dele.

Lev nu vel! Vær glad ved Livet! Naar vi døde, saa døde vi jo 10 ikke; lad os *derfor* leve *her* saalænge som muligt!

Hils Deres Frue venligst fra os alle Tre! – Nu ere vel alle Børnene vendte hjem efter de sommerlige Udflugter!

Lev vel! Tro paa min Beundring og Taknemlighed!

Deres hengivneste

15

Christian Winther.

513. Til Theodor Reitzel.

Kjære Theodor Reitzel!

18de Novbr. 1876.

Tak for Deres Brev af 28de Octbr. Det er mig altid en Glæde 20 at høre fra Dem. Men De gjør Dem selv Uret, naar De siger, at „De skammer Dem“, fordi De i længere Tid ikke har ladet mig see Deres mig meget kjære Haandskrift. En Forretningsmand, som De, maa have Lov til at være sparsom i *privat* Correspondance. Desuden er jeg, for mit Vedkommende, slet ingen flittig 25 Brevskriver; og saa er jeg heller ikke fordringsfuld (exigeant) lige overfor mine Venner. Skriv til mig, naar De har Lyst og Tid; – det glæder mig altid hjerteligt! – De siger mig allerede d. 28de Octbr, at den lille Piece *snart* vilde løbe af Stabelen? Jeg kigger el. kikker nu hver Dag efter en Annonce i eet af de tre 30 eneste Blade, jeg læser her, nemlig „Berlingske“, „Dagbladet“ og „Fædrelandet“; men endnu har jeg ikke seet den averteret.

Jeg nægter ikke, at jeg seer *disse* Blades Anmeldelser med lidt Uro imøde. *Dette*, maa jeg dog sige Dem, har *altid* været Tilfældet ved *ethvert* Arbeide, jeg har overladt Publikums Dom. – Vil De være saa venlig at sende de mig tilkommende 15 Fri-Exemplarer til Hr. Werliin, nuværende Fuldmægtig i Finantsministeriet, som da vil uddele dem efter min Bestemmelse. Jeg har bedet ham at sende mig 3 Exemplarer *hertil*. Siig ham, hvis De seer ham, paa hvilken *billigst* Maade dette kan skee. – Det har vist glædet Dem, ligesom mig, at Werliin er nu blevet kongelig ansat Embedsmand. Han *har* fortjent det ved sin Flid og Paalidelighed. Men det varede længe! –

De kan vel nok tænke Dem, at jeg alvorligt interesserer mig for Deres Familie eller Familier, som jeg har seet fødes og danne sig. Det vil derfor altid være mig inderligt kjært at høre *om* dem, naar De en Gang imellem har Tid og Lyst til at sende mig et Par Ord. – De Spørgsmaal, jeg vilde gjøre Dem, angik egentlig kun nogle litteraire Artikler, udkomne i Danmark, som jeg kunde ønske at faae hertil. Men, da jeg indseer, at det vilde være mig for kostbart, har jeg ganske holdt mine Spørgsmaal tilbage. – Skulde der imidlertid komme eet eller andet frem, *som jeg ikke kunde undvære*, saa vil jeg ved Hr. Werliins og Deres Hjælp maaskee dog søge at faae det til min Trøst. –

Venlige Hilsener til Dem fra min Hustrue og Datter og mig selv! – til Dem og Alle Deres!

Altsaa seer jeg Dem her til Foraaret? det skal rigtigt blive mig en Fest! Lev vell!

Deres hengivne

Chr. Winther.

514. *Til Constantin Hansen.*

30 Kjære Const. Hansen!

5te Decbr. 1876.

Jeg lider af to Ængstelser; den ene er, at De maaskee ikke har faaet mit Brev d. 3 Novbr; og den anden at De kunde være ble-

vet syg. Jeg er en saa sløv, daarlig, ynkelig, jammerlig, ussel, elendig, fattig Correspondent, at jeg visselig ikke fortjener, at Andre skulde sætte Pen til Papiret for min Skyld. Imidlertid – hvis De, hvad jeg haaber, er saa rask, at De *kan*, – saa send mig et Par Ord, som kunne berolige mig angaaende Deres Befin- 5 dende. Saa er De rigtig god og overbærende med mig! – Siden min Ankomst hertil – det er nu over eet Aar, – har jeg hverken hørt Kunst eller *set* Kunst. Jeg har hverken været i noget Theater eller paa noget Billedgallerie. Men jeg tænker tidt i eensomme Øieblikke paa Kunst, f. Ex. paa Samlingerne i München, som jeg 10 i Aaret 1830 *studerede*. Hvoraf det kommer, veed jeg jo ikke, men jeg kommer tidt til at mindes et Billede i det daværende Leuchtenbergske Galerie, nemlig Joseph og Potiphars Hustru. Maleren mindes jeg ikke, men det var et stort Navn. Fru P. var *deilig* i al sin Geilhed. Saaledes søge alle Malerne jo at fremstille 15 hende, maaskee for end mere at bevise Josephs store Dydighed. Var det ikke interessant engang at male hende *styg*? Hr. Joseph Jakobsen nu staaer for Verden som et Dydsvidunder; jeg veed dog ei, hvorpaa man grunder al den Berømmelse, han faaer: hans Navn er blevet til Symbol, Historien om ham man søger 20 forgjæves ei i Børnebøger, som læses nu fra Pol til Pol. – Jeg troer nu ikke blindt paa Sagen, fortalt som hist; jeg mener saa, ved Gisning kunde man vel faae lidt meer *Sandsynlighed* for Dagen. *Hvordan* var da Fru Potiphar? Var hun saa ung, saa sød og yndig, som hun begjærlig var og syndig? Der siges ei, hvor- 25 dan hun var! Maaskee hun da var grim og gammel, og holdt sin Ryg ei ganske ret, og leed af giftigt Aandedræt? Hvad Under da, at han blev vammel? Var hun befængt med Skab og Fnat? med sorte Tænder – eller ingen? ja, saa forstaaer man bedre Tingen, at han sig frabad saadan Skat. Og kan man saa vel undres paa, 30 at Joseph Jakobsen leed ilde ved *det*, Fru Potiphar ham vilde, og tænkte: „det er bedst at gaae?” og at, da hun tog fat paa at nappe for ham i Snaren ret faae fast, han brugte sine Been i Hast, men derved mistede sin Kappe? Han blev forknyt, – han løb – han løb; han burde blevet for at true den altfor elskovs- 35

syge Frue, saa havde hun vel givet Kjøb! – Men Sagen, seet i denne Ramme, faaer dog en anden Character! Ifald min Gisning rigtig er, jeg vilde netop gjort det Samme, som Hr. Jakobsen! – Tænk nu over denne Ting! –

5 Den eneste Fodtuur, jeg hidtil har foretaget mig, er hen til Café de la Regence, hvor jeg alene læser de tre danske Blade, Fædrelandet, Dagbladet og Berlingske Tidende. De fremmede Blade foragter jeg. Naar jeg gaaer – eller kryber derhen, ledsages jeg, for det meste af min ubeskrivelig velsignede Hustru. Jeg li-
 10 der af stærk Svindelhed og mine Undersaatter ere meget uvillige. Forresten lider jeg ingen Smerter, æder og drikker som sædvanligt og sover taaleligt. Hvad kan de 80 Aar forlange mere? – Hvis De for Sneer og Sjap har kunnet komme ind i den kjære By, saa beder jeg Dem at tage Hatten af for Hesten – ikke Manden –
 15 paa K. Nytorv, og forsikkre den om, at jeg tidt tænker paa den og paa *alt det Andet!* – Naar Weyse ved en Families Bord havde befundet sig vel, pleiede han altid at sætte sig til Piano'et og fantasere. Engang hos Adm. P. Wulff, hvor jeg ogsaa var, satte han sig anden Gang hen og spillede henrivende; men han endte sin
 20 Composition ved et Løb op til den allersidste Tangent, og slog saa med Haanden, den høire, ud over Tabulaturet og sagde: „Nu er der ikke fleer!“ Uden at vove at sammenligne mig med Weyse, maa jeg dog ogsaa her sige det Samme. – Min Hustrues Befindende er kun *taaleligt*; hendes Kræfter aftage og det er intet Un-
 25 der. Men hendes *Mod* er altid det samme, – Gud være lovet! – At Danmark snart *maa* gaae et „*coupe de main*“ eller coup d'état imøde, synes mig uundgaeligt. – Nu er her kun Plads til en Hilsen fra Julie, Ida og

Deres hengivneste

Christian Winther.

30

Hvad jeg i Fortrolighed her har sagt Dem om mit legemlige Befindende, beder jeg Dem ikke at berøre i Deres mulige Svar.

515. *Fra Constantin Hansen.*

24 Decbr 1876.

Kjære Christian Winther!

Jeg beder Dem at klippe dette Papir midt over; men blot ikke paa tvers. Den ene Halvdel er til Deres Datter. Det er desværre 5 et ypperligt Ordsprog om Juleaften, som kom bag paa Kjærlingen. Det træffer altid ind med mig. Jeg vilde saa gjerne have sendt Dem en god dansk Julehilsen, men har havt saa travlt i de sidste Dage, at jeg ikke før har kunnet overkomme at skrive. Overhovedet kan jeg kun overkomme saa grumme lidt. Den 10 stærke Frost og den store Overflødighed af Sne er et stort Nederlag for alle Julegjæster. Alle Banetog ere standsede; Berg kan ikke reise om og holde Taler i Juleferien; men mere kjedeligt er det, at mangan hyggelig Juleaftensfest forhindres. Her i Byen er Præster, som ikke kunne komme hjem til deres Kirker og Fami- 15 lier.

Her har i de sidste to Maaneder været næsten Nat. Man kunde næsten ligesaa gjerne bo paa Nordcap som paa Sjælland. – Idag, Juleaftens Dag, er Solen pludselig kommet tilsyne, men Sneen ligger mange Steder 6 à 7 Alen høit og kan ikke hurtigt skaffes 20 bort. –

Vi have havt den Sorg, at den ældste af mine Søstre er død d. 11te d. M. Efter at have tilbragt sin meste Tid som Gouvernante eller Lærerinde levede hun et ensomt men hyggeligt Liv; og trods hendes Karacters Strængthed efterlader hun et venligt 25 Minde. –

Lev nu vel! Hils Deres Hustru hjerteligt fra mig med Tak for al den Venlighed og Godhed, hun har vist mig.

Deres hengivneste

Const. Hansen. 30

Efter Brevenes Sætning er nedenstaaende erhvervet af Det kgl. Bibliotek:

36 a. Til Johan Frederik Møller.

Sorøe d. 4de Juli 1830.

5 Fra denne berømmelige Universitæts- eller Academie-Stad
hvorhen jeg i Selskab med min Svoger, Kjøbmand Sidenius,
Overbringeren af dette, og med min Stedfader, Dr. Møller, Poul
Møllers kjødelige Fader, er ankommen, tager jeg mig den Frihed
at tilskrive Dem, min ædle Ven og høistærede Herre!

10 Min Fader er en gammel Mand, der rimeligviis ikke oftere
besøger Kbhvn; Vi, hans Børn og Svigersønner, have derfor gre-
bet Leiligheden, og overtalt ham til at lade sig portrætere, for at
vi alle med Hjælp af Lithographien kunde erholde eet eller flere
Expl. af hans Billede, der ikke alene vil have Interesse for os,
15 fordi han er den elskeligste Fader og agtværdigste Mand, men
ogsaa for Andre, der kjende ham som virksom Embedsmand og
fortrinlig Skribent. Ideen er *min*; og det var altsaa naturligt, at
jeg strax tænkte paa Dem, gode Hr. M., ikke blot fordi jeg
kjendte den unge Mand, F. Møller, men ogsaa fordi jeg i ham
20 saa ofte har glædet mig over den snilde, dygtige og heldige
Kunstner. Vor Bøn til Dem er altsaa, at De i de *fire* Dage, som
min Fader tilbringer i Byen, vilde tegne hans Portrait, saa stort
som B. Tøxens, og derhos, hvis det er Dem muligt, indrette
Deres Tid saaledes, at det ikke faldt den gode, gamle Mand alt-
25 for besværligt; thi De begriber let, at man med 67 Aar ikke er
rask til Beens, og at han desuden, efter en lang Fraværelse fra
Hovedstaden, maa have mange Besøg at aflægge i hiint ind-
skrænkede Tidsrum. Naar De da havde tegnet hans Portrait,
ønskede vi, at *De selv* vilde overføre det paa Stenen, og besørge
30 Aftrykningen i Kbhvn el. Hamborg, hvorsomhelst De finder det
rigtigst, og dernæst beregne *mig*, eller, hvis jeg ikke skulde være

tilstede, min Svoger, Kbmd. Sidenius i Mariboe, den hele Udgivt. Jeg tvivler ikke paa, at De, kjære Hr. Møller, jo nok vil indrette Deres Tid saaledes, at vort Ønske kan vorde opfyldt, og jeg kan – foruden den egentlige Fortjeneste – forsikkre Dem, at De tillige vil erhverve Dem en heel Families Taknemlighed. Naar jeg i Slutningen af denne eller Begyndelsen af næste Maaned kommer til Byen for at begive mig ud af Landet, har jeg et lignende Hverv til Dem med Hensyn til mit *eget Fjæs*. Lev vel!

Deres forbundne

Christian Winther. 10

TILLÆG

516. *Julie Winther til Constantin Hansen.*

Paris d 17de Jan. [1877]

Tak for all venlig Deeltagelse, jeg veed De holdt af ham, han havde sine Aandsevner usvækkede til det sidste, Deres sidste Brev til ham læste jeg for ham i Sengen og han sagde: naaer jeg 5 kommer op vil jeg svare, men nu er jeg træt, det var dog rart at høre fra Const. Hansen. Ja i Tiden kan jeg sige mere, men nu vil De forstaae min Taushed, han døde med min Haand i sine, og ingen fremmed Haand rørte ham, med Ada's Hjortepude under sit Hoved hviler han med Narzisser og Roser ved sine Fødder; 10 dog snart skal vi atter mødes, thi vi længes, dog nu gjælder det at holde ud. Min Henri bringer en Stok, som jeg beder Dem bruge til Minde om Deres Ven, den holdt han meget af. Lev vel. Ida hilser, dybt forsørget, Dem og alle Deres, ligesom jeg selv.

Deres altid hengivne 15
Julie Winther.

517. *Julie Winther til Theodor Reitzel.*

Rue de Richelieu 47
Paris d. 9de Marts 77.

Jeg vil først takke Dem for all venlig Artighed mod Christian 20 Winthers Enke og Datter, Portraitterne ere anvendte her til General-Consul Calon og to Andre Franske, der havde anmodet os om det. Dernæst vil jeg bede Dem paasee, at man ikke lader trykke Digte af min Mand, som der siges i Aviserne, *ikke have været trykte forhen, det staaer i Nær og Fjern, for d 6te i Ber-* 25 *lingske Avis i denne Maaned.* Da Intet utrykt Digt eller Manuskript kan trykkes uden *mit Samtykke*, og at jeg eller De der kjender hans Skrift, har erklæret det for hans Haandskrift. Alt utrykt Efterladenskab er i mit Eie, det er ikke meget, men jeg

har ikke endnu haft Styrke til at gjennemlæse eller ordne det, og der er slet ingen Tale om at noget deraf skal trykkes, maaske i Tidens Løb, om De ved et eller andet lille Arbeide kunde ønske at forøge den nye Udgave, med nogle Ark, da er De den Eneste
5 der kan faae Disse. Jeg beder Dem tale et par Ord om denne Sag med min Søn, og at lade indrykke et par Linier i Bladene til Forhindring i at misbruge min Mands Navn.

Tør jeg bede Dem hilse Deres Hr. Broder fra mig og min Datter og selv være hilset fra

10

Deres meget forbundne

Julie Winther.

Om De en Gang kommer til Paris, haaber jeg De ikke glemmer Deres gamle Vens Hustru og Datter, der ville være glade ved at see Dem. —

15 Hvem er Redacturen af *Nær og Fjærn Tidskriftet*?

518. *Julie Winther til Carl og Theodor Reitzel.*

Rue St. Honoré 332

Paris d. 18de Septbr 77.

Meget længe har det været i min Tanke at skrive Dem til, for
20 at takke Dem for Deres venlige Opmærksomhed, ved at sende mig min Ungdomsvens Brevsamling, det har været os en lille Adspredelse at see i Disse; Aarsagen til den lange Opsættelse har ligefrem været Afkræftelse, det tunge Savn havde saadan rystet os, saa vi maatte i Aug. Maaned tvinge os til at tage ud
25 paa Landet, jeg for at samle mine Tanker til at tage fat igjen paa Livet, og Ida for at blive nødsaget, at blande sig lidt igjen med Mennesker, derfor reiste vi til Enghien, hvor vi kunde leve ene, eller blande os med Folk ligesom vi trængte til det, thi vore Pariser Venner vare reiste til Sweitz og vi vare overladte til vor
30 stadige Tanke, Savn, Længsel og Sorg.

Det skal jo læres at bære, men jeg tilstaaer det er svært at lære; vort Samliv var saa rigt. Han var saa god, kjærlig og overbærende, man føler sig saa svag, saa fattig i Verden; Alt dette vil jo De forstaae der kjendte Ham personligt nøie. Nu har jeg begyndt at see til min Mands Efterladte Papirer og deri fundet 5
 baade Udtalelser af ham, Digte, samt Breve fra og til ham, som have blivende Værd; det er en Opgave han paalagde mig, at bestemme hvad der skal tilintetgjøres og hvad der maae trykkes, og det ligger mig nu paa Sindet at opfylde de Pligter der paa-
 hviler mig i Livet, at jeg maae blive værdig at mødes med Ham 10
 og alle mine øvrige Kjære! naaer jeg kaldes herfra; –

Min Datter sender sin venlige Hilsen til Dem, ligesom jeg til begge Brødrene Reitzel, idet jeg endnu engang takker for all Venlighed mod Christian Winthers Hustru og Datter, ønsker jeg Dem Sundhed og Lykke i Deres Hjem. 15

Deres meget forbundne

Julie Winther.

519. *Julie Winther til Theodor Reitzel.*

Hr. Boghandler Th. Reitzel,

Paris d. 18de Febr. 78. 20

Den Samling af min Mands efterladte Breve, som jeg sendte Dem, med Forespørgsel, om De vilde have Disse, havde jeg selv gennemlæst, og Brevet til Etr. Weiss forlangte min Mand tilbage, fordi han ikke vilde have det trykt, *medens han levede*, den hele Sag kjender jeg meget nøie, som jeg i Alt kjender min 25
 Mands Villie og Mening som ingen Anden, hvad hans Efterladte Papirer angaaer. De øvrige Breve har Familie og Venner sendt mig og givet mig fuld Frihed over, af Etr. Const. Hansens aandfulde og vittige Breve, har han selv udvalgt og sendt mig de han 30
 vilde have maatte trykkes, saa De seer Hr. Reitzel der fra min Side ikke kan blive tale om Misbrug eller Plumphed, dette om mit Forhold.

Udtalelserne om at min Mand skulde have skrevet et privat Brev, *der nu ikke er privat siden flere har læst det*, hvorved hans litteraire Ære kunde lide og om hans Forfængelighed, skal jeg ikke inklade mig nærmere paa, men handle som jeg anseer for
5 Pligt mod min dybt savnede Mand. –

Dog Meningen af Deres Brev er jo at De ikke vil have den lille Samling; hvorfor jeg beder Dem have den Godhed at sende Brevene til min Søn, snarest mulig Philosophgangen 89, 4de Sal.

Jeg skal skrive til min Søn, saa snart min Helbred tillader mig
10 det, om denne Sag.

forbindtligst

Julie Winther

fød Lythans.

520. *Julie Winther til Theodor Reitzel.*

15 Til Hr. Boghandler Reitzel, Paris d. 20de Nov. 78

Jeg takker for Underretningen om De mig tilkommende 48 Kr. som min Søn vil hente for mig hos Dem.

Og dernæst tillader jeg mig *at minde* Hr. Reitzel om, at jeg
20 tilbød Dem baade *Brevene og Digtene* saasnart, jeg havde besluttet at sætte min Mand dette lille personlige Minde, og jeg modtog dette Svar, at min Mands *litterære Ære* vilde nedsættes ved at lade Disse trykke, jeg svarede Dem „at min Mand aldrig havde skrevet Breve der kunde nedsætte hans Navn; men Deres
25 Mening var altsaa, at De ikke vilde have dem paa Deres Forlag, og at skille disse Sager der skal danne et Minde, har der aldrig været Tanke om, mindre Ord“; Jeg hørte intet mere fra Dem, og dermed var den Sag forbi. –

Og nu tager De Dem den Frihed at beskyldte mig for, at have
30 brudt et Tilsagn; medens det er *Dem* min Herre, der har afviist mit Tilbud!

Min Mands Forhold til C. A. Reitzels Firma kjender jeg i alle Retninger, ligefra da han 28 Aar gammel, lod trykke sine første

Digte; men derimod kjender jeg ikke noget til Forholdene i Handelen, og den ene Forlægger til den Anden, da jeg af min Mand hørte, det var Boghandlernes Sag, da jeg spurgte om *Sang og Sagn* kom med i det Salg til Hr. Reitzel, af hans samlede Arbejder for 3000 ^{rb}, et Offer han bragte for at skaffe Penge til en 5
Reise, der var nødvendig at gjøre.

Jeg har altsaa Intet forbeholdt Hr. Reitzel i min Overeenskomst med Hr. Boghandler Philipsen.

forbindtligst

Julie Winther. 10

521. F. L. Liebenberg til Julie Winther.

Kbh, 1. Dec. 1878.

Min Frue!

Af det Postkort, som jeg modtog fra Dem i Dag, seer jeg med Bedrøvelse, at De er urolig for Deres sidste Forsendelses Skjæb- 15
ne. Jeg burde strax have meldt Dem den rigtige Modtagelse; men jeg tænkte, efter nogle faa Dage at kunne sende Dem det otte Siders Manuskript, som hermed følger. Efter Aftale med Julius Lange, som havde fortalt mig om sin Samtale med Dem i Som-
mer, leverede jeg ham Deres Manuskript samme Dag, jeg havde 20
modtaget det; han blev ved indstrømmende Forretninger forhindret fra at behandle det, til han i Forgaars bragte mig det tilbage omskrevet. Da hans Mspt. var paa meget tykt Papir, har jeg af-
skrevet det, med de Forandringer, jeg fandt nødvendige; thi han har givet mig ganske frie Hænder. Saaledes som jeg nu sender 25
Dem det, synes det mig meget godt, og det skulde glæde mig, om De maatte være af samme Mening. At Skriften er slet og fuld af Rettelser, beder jeg Dem undskylde. – Det er jo nødven-
digt, at jeg siger Læserne, hvor jeg har det fra, og den Indled-
ning, som forklarer dette, synes mig, De maa kunne gaae ind 30
paa. Deres første Stykke med C. W.s Ytringer om at skrive sin Biographie og om Goethes og Rousseaus, forekommer næsten ligelydende i et af Brevene til Constantin Hansen, i Forbindelse

med Mere, som jeg vilde finde urigtigt at forbigaae; derfor har jeg udeladt det af Charakteristiken, ligesom jeg har gjort med det Stykke om Conflicten med P. Heise, deels fordi det [er] en Feiltagelse, at Compositionen (af Verner og Malin) ikke kom ud, 5 den har tværtimod oplevet fire Oplag; deels fordi jeg fandt, at Componisten af den (som jeg troer) største og skønneste Composition til noget Arbeide af C. W. havde bødet nok for en Tankeløshed i sin Tid ved en offentlig Erklæring i Bladene om sin Feil. Hvis C. W. havde lært Compositionen at kjende, hvad der 10 kort før han sidste Gang forlod Kbhn. ikke var Tilfældet, er jeg overbeviist om, at han heller ikke havde ønsket, der skulde røres mere op i Conflicten. – For Resten er kun et Par korte Sætninger udeladte, som ikke syntes mig at staae godt, hvor de stod.

Det er ikke nødvendigt, at jeg faaer de medfølgende otte Sider 15 tilbage, da jeg har J. Langes Mspt. med mine Forandringer. –

Desværre vil det blive mig umuligt at faae Brevene ud til Foraaet. Før henad næste Efteraar kan jeg ikke gjøre det; Vintrens Mørke og mit aftagende Syn gjør dette nødvendigt. Philip- 20 sen bekymrer sig ikke om Opsættelsen; jeg beklager, om den skulde være Dem til Uleilighed, men kan ikke ændre det.

Det glædede mig i Deres Brev at see, at De var tilfreds med de efterladte Digte. Den lille Bog maa have indeholdt Eet og Andet, som var nyt for Dem, og den er bleven meget velvilligt og rosende modtaget; alene „Fædrelandet“ fandt, at man nok 25 kunde have undværet denne ubetydelige Efterslet. Hvad „Steddatter“ angaaer, skrev jeg det som det korteste Udtryk for Forholdet, som Læseren af selve Digtene nok kunde see at C. W. ikke betragtede med „stedfaderlige“ Øine – Ordet taget i den forhadte Betydning. Men De skal have Tak for Bemærkningen; 30 jeg ønsker gjerne at vide Deres oprigtige Mening.

I det Haab, at mit Brev maa finde Dem og Deres Datter saa vel tilpas, som man kan være paa denne bedrøvelige Aarstid, anbefaler jeg mig som

Deres meget ærbødige

F. L. Liebenberg.

522. *Jensine Smith til Carl Snoilsky.*

Hillerød Jernbanevej 201

9/1 97

Hr: Greve!

Tillad mig, at sende Dem min hjærteligste Tak for det fine, 5
stemningsfulde Digt om „Christian Winther“, i Juleroserne. –
Tiderne skifte – og Menneskene glemmes – det kan man til Dels
sige om vor store, lyriske Digter – mange af den opvoxende
Slægt kjende ham slet ikke; kun ved en Leilighed, som en 100-
aarig Fødselsdag, vækkes Minderne og Domme fældes, haarde 10
og vrang om de personlige Forhold, og det af Mennesker, som
slet ikke have kjendt dem. Saaledes har det gjort mig inderlig
ondt, at læse i Bladene og fra forskjellige Sider høre udtale: „at
Christian Winthers Hustru ikke var god imod ham“. – Alle de
Unge, som for Aar tilbage samledes i det Wintherske Hus, der- 15
iblandt, foruden Greven – Walter Runeberg – Architect Fenger
– nuværende Professor Sars, Professorinde Schjøtt født Duncker
fra Christiania (Fru Winthers Yndling) og ikke mindst mig selv,
som i Medgang og Modgang i flere Aar tilbragte Tiden sammen
med dem – vide, hvor fint og yndigt Forholdet var imellem de 20
To, og at de Offre de samlede bragte, ved at forlade deres Fædre-
land, var for Idas Skyld – hendes urolige Sind kunde intetsteds
finde Hvile og Fred. – Professorinde Schjøtt, som besøgte mig i
Efteraaret, mente, at maaské, i Tidernes Løb, vilde de af de oven-
nævnte, som kunne, nedskrive deres Erindringer om det Win- 25
therske Hus og udgive dem i Tidsskrifter, som „Mindeblade“. –

Med megen Højagtelse

Jensine Smith.

523. *Carl Snoilsky til Jensine Smith.*

Stockholm 11 Januari 1897. 30

Bästa Fröken,

Det gjorde mig innerligt godt att Ni var belåten med den ringa
poetiska gård, som jag låtit införa i Juleroser, till minne af Chri-

stian Winthers sekularfest. Ni sjelf, fröken Jensine, vet bättre än någon annan nu lefvande, med hvilka band af tillgifvenhet jag varit fäst till Danmarks store sångare, hans älskade maka och hela hans hus; och jag hoppas att min dikt icke innehåller
5 någonting, som står i strid härmed eller kan tydas såsom bri-
stande pietet å min sida – jag menar, att jag icke kunnat alldeles
undgå att vidröra huru det var med tungt hjerta som Winther
beslöt sig för att flytta från Danmark – för Idas skull.

Att fru Winther „icke skulle hafva varit god“ mot skalden, är
10 naturligtvis ett lika orättvist som osant påstående, och har endast
kunnat fällas af personer som icke kände till förhållandena.
Sjelfva Winthers diktning borde väl här lemna bästa beviset –
ända till sitt sista andedrag, ännu de sista veckorna han lefde,
upphörde han ju aldrig att bringa sin älskade Julie poetiska hyll-
15 ningar, hvilkas ömma, rörande uppriktighet borde öfvertyga
hvar och en, att för Winther ingen annan lycka kunde finnas än
genom hans Julie, och med henne. Att han det oaktadt icke trif-
des i Paris, är en sak för sig. Af hänsyn till Ida, ansågo sig hen-
nes föräldrar ju icke kunna handla annorlunda, och påtogo sig
20 detta offer, fastän de yttre lefnadsvilkoren i det främmande lan-
det icke öfverensstämde med deras vanor och tycken, hvilka
voro sammanvuxna med Danmark. För fru Winther torde offret
känts lika tungt som för Chr. Winther sjelf. Den stackars Ida
förstod nog icke sjelf vidden häraf. Nej, nog var Winther om-
25 gifven af de sinas kärlek i rikaste måtto. Hur var han icke före-
mål för fru Winthers omsorger, hvilken innerlig förståelse hade
hon icke för hans dikter! Icke blott för den herrliga diktkransen
„til Een“ har Danmark att indirekte tacka henne – jag vet, och
hörde Chr. Winther upprepade gånger säga det, att han aldrig
30 skulle haft uthållighet och sjelftillit att fullborda den danska
litteraturens dyrbara skatt, „Hjortens Flugt“, om det icke varit
för att hon, Julie, ständigt uppmuntrade stått vid hans sida.

Medan jag skrifver detta, rinner det mig i hågen en sak som
jag ofta tänkte på, fastän jag aldrig vetat hvem jag rätteligen
35 skulle fråga derom. Vet ni, fröken Smith, eller kan Ni skaffa mig

att få veta, huru det gått med fru Winthers bref, sedan nu alla medlemmarne af familjen äro försvunna från denna jord? För 10 eller 11 år sedan då jag besökte Henri Werliin i Kbhvn visade han mig mina bref till hans mor, omsorgsfullt ordnade och omknutna med ett band – likaledes ett porträtt af mig sjelf som 5 gosse, hvilket ritats af min mor och af mig skänkts till fru Winther. Hvad har det blifvit af dessa saker efter Werliins död? Äro de förstörda eller hafva de tillvaratagits af andra – i så fall af hvilka?

Jag begagnar tillfället att tacka fröken för en upplysning an- 10 gående Winthers bruk af tobaken, hvarom Sophus på min begäran skref till Eder. Jag ville nog minnas att Winther rökte, men behöfde kontrollera riktigheten deraf.

Med hjertelig helsning til Sophus Smith, tecknar jag mig

Fröken Jensines gamle vän 15

Carl Snoilsky.

524. *Jensine Smith til Carl Snoilsky.*

Hillerød, Jernbanevej 201

23/1 97.

Hr: Greve!

20

Strax efter Modtagelsen af Deres elskværdige Brev, skrev jeg til en af Executorene i Henri Werliins Bo, hans Barndoms og Ungdomsven, Rasmus Nielsen, Fuldmægtig i Krigsministeriet, og det er mig en stor Glæde, her, at kunne sende Greven Portraitet, som jeg kjender saa godt (det hang altid over Fru Winthers 25 Skrivebord) og en Samling Digte, der kom frem ved samme Leilighed. – Brevene derimod, skriver han, existerer ikke mere, de ere tilintetgjorte tilligemed Christian Winthers og Hustrues øvrige store Correspondance. Ligestrax synes det højest urigtigt, men, som Rasmus Nielsen endvidere skriver, han har gjort det 30 efter Henri Werliins egen, udtrykkelige Ordre paa Dødslejet. – Det har rimeligvis staaet klart for Werliin, at der, af Offentlig-

heden, paa en vrang Maade kunde gjøres Brug af mangt og meget deriblandt. – Han har aldrig selv, som en Søn burde have gjort, gennemset Samlingen, talte ofte derom, men det gik ham, som saa mange andre, han opsatte, og Døden kom tidligere end
5 han havde ventet. – Greven deler Skjæbne med Professorinde Schjøtt fra Christiania, hendes Faders store Correspondence med Fru Winther var hende testamenteret efter Fru Winthers Død, Werliin havde lovet at sende dem, den kom aldrig og er nu ogsaa ødelagt. – Ja! Grev Snoilsky, De har, gennem de mange Aar,
10 vist en Trofasthed og Hengivenhed mod den Wintherske Familje, som har været rørende, lige fra den første Dag i Philosophgangen, jeg kom stormende ind i Stuen for at sige: – „det er ham – det er den unge smukke, svenske Digter, hvis Portrait jeg, Aaret i Forvejen, havde set gennem min Broder Sophus – senere Lap-
15 pen – Marienlyst – Hellebæk. – Derfor forstaar jeg ogsaa det smukke Digt saa godt, det er ligesom, det voxer i Skjønhed og Ynde for hver Gang jeg læser det. – Jeg husker nok 1868–1870 hvor Fru Winther især, længtes efter Brev fra Grev Snoilsky. – Christian Winther havde ganske vist, de senere Aar, Indtrykket
20 af, han kunde ikke mere tilfredsstille det danske Folk, som tidligere, der var ikke mere Jubel naar han skrev noget, men Taushed, og vi kunde vel sige, han maatte hellere lade Ting, som „Naad-sensaaret“ være uskrevet; naar dertil kommer, at Hjemmet blev
saa godt som lukket for Slægt og Venner paa Grund af Idas Syge-
25 lighed, og Tidens Fordringer begyndte at nærme sig mere til Realisme, end Lyrik, eller maaske rettere sagt, de lyriske Forfattere forsvandt, og de realistiske fordærvede Tidens Aand saa er det sandt, at han følte sig noget tilovers i Danmark, og ménte, naar han blot havde „sin Hustru“ førte han Hjemmet og det
30 Kjæreste han ejede med sig, hvorsomhelst Rejsen gik hen. –

Inden jeg slutter, kan jeg ikke lade være, at omtale en lille Scene fra det Wintherske Hjem. En Aften, kort før Afrejsen, da vi Tre (Ida var gaaet til Ro) sade hyggeligt sammen i Dagligstuen, udbrød Christian Winther pludselig, efter en lille Pause:
35 „Ak! Julie, om jeg endda maatte opnaae den Lykke, at Du kom

til at lukke mine Øjne" – „Christian, Christian, hvor Du er egoistisk" svarede hun paa sin søde Maade, „Du under mig ikke at gaa først bort – vær rolig, jeg beder stadig til Gud om jeg maa lukke Dine og Idas Øjne, inden jeg selv kaldes bort". –

I Haab om at Billedet nu maa komme i velbeholden Stand i 5
Hr: Grevens Hænder slutter jeg med en hjertelig Hilsen fra

Deres hengivne

Jensine Smith.

Jeg kommer i Tanker om [at] Fuldmægtig Nielsen skrev om et større Photographi, han har i Hænde af Grevens, ønsker De det 10 sendt? eller *faar det Lov at blive i Danmark?* og hos hvem?

525. *Carl Snoilsky til Jensine Smith.*

Stockholm, 27 Januari 1897.

Bästa fröken,

Jag blef obeskrifligt glad att emottaga Eder sändning af por- 15 trättet och de gamla dikterna, samt beder Eder emottaga min aldra hjertligaste, varmaste tacksägelse. Med hvilket vemod har jag ej genombläddrat de gamle gulnade pappersbladen, hvilka hade så mycket att berätta om mina bästa ungdomsminnen. Att sjelfva brefven blifvit förstörda var på det hela taget bäst – 20 deras öde påminner mig om en bland mina egna dikter, der en dylik autodafé af intima papper beskrifves, och der det heter:

Att lefva varm och falla ned i glöd,

Det är en renlig och en vacker död.

Deremot var det säkerligen en känbar förlust för danska litte- 25 raturen att *alla* Christian Winthers papper så utan åtskilnad förstördes. Werliin hade ovilkorligen varit skyldig att med biträde af någon kompetent litteraturkännare verkställa ett passande urval af sådant som kunnat belysa Winthers författarskap, utan att inviga allmänheten i sådana familjesaker, som af osund ny- 30

fikenhet kunnat missbrukas. Men hvad som är skedt, är skedt. Ack, det kära gamla hemmet på Philosophgangen och dess älskade, oförgätliga invånare!

Beträffande den fotografien som fröken skrifver om, gör jag
5 naturligtvis intet anspråk derpå, utan ser den med nöje kvarstanna hos nuvarande innehafvaren.

Än en gång, tack kära fröken, och tack för Deras bref, som så lifligt för mig återkallade lyckliga dagar och kära gestalter!

Deres gamle vän

10

Carl Snoilsky.

526. *Carl Snoilsky til Nicolaj Bøgh.*

Kongl. Biblioteket 21 oktober 1901.

Herr professor.

Nu har jag grundligt studerat sista bandet af Eder bok om
15 Chr. Winther och är helt uppfylld deraf. Den innehöll för mig oändligt mycket nytt. – Jag tackar för den stora vänligheten att sända mig densamma. – Bemödandet efter objektiv sanning framlyser öfverallt deri, och såvidt jag känner förhållandena, d. v. s. under Chr. Winthers senare år, kan jag icke komma med
20 någon *faktisk* invändning – jo, kanske dock beträffande uppgiften att Winther i Sept. 1875 ända till tre dagar före afresan, hölls i okunnighet om de sinas afsigt att för alltid lemna Danmark. Under de två närmast föregående veckorna tillbragte jag hvarje dag åtskilliga timmar hos Winthers, der hela huset var i upplös-
25 ning, effekter nedpackades o. s. v. – Fru Winther gjorde aldrig för mig någon hemlighet af planen att bosätta sig utomlands; men att saken skulle i det längsta hemlighållas för Winther sjelf, deraf märkte åtminstone aldrig jag någonting. För öfrigt skulle han varit helt blind, för att icke märka hvad som var i gör-
30 ningen.

Oaktadt Eder bok ju icke döljer Winthers svagheter, kvarstår deraf såsom total-intryck hvad honom beträffar, den innerligaste

sympati för hans karakter, för hans alltigenom nobla, kärleksfulla, osjelfviska hjerta, som intill döden höll löftet han gifvit sin käraste. Han som så ofta svigtat i livvets strid, var dock gentemot Julie riddaren sans peur et sans reproche. Hvad Julie angår är jag jäfvig. Hvad man kan förebrå henne hade ju sin rot i hennes blinda moderskärlek för den olycksfödda Ida. De menckliga fel och svagheter hon kunde äga, ville jag icke se under vår samvaro, och efter hennes bortgång är hon alltjemt föremål för min tacksamhet och hängifvenhet. Mitt hjerta är aldrig i stånd att kritiskt betrakta dessa två kära, oförgätliga gestalter. Det är 10 derföre med smärta jag läst Herr professors på det hela oblida granskning af henne.

I hvad mån efterverlden, litteraturhistorien, har rätt dertill, är en fråga som jag i detta ögonblick icke tilltror mig kunna bedöma. Har Chr. Winther och hans familjeförhållanden blifvit 15 ställda i ett kanske alltför skarpt ljus, har man hos oss här i Sverige gått till en alldeles motsatt ytterlighet ang. Es. Tegnér. Hans svagheter voro kanske större än Winthers, men hafva af hans beundrare och biografer blifvit så planmessigt undandolda, bortförklarade eller ihjälteguna, att det nu skulle vara omöjligt att 20 med anspråk på trovärdighet framdraga dem i ljuset, sedan alla vittnesgilla röster förstummats. Det är ytterst svårt att hålla medelvägen, då man dissekerar ett menniskohjerta, framför allt när det tillhör en af fantasiens martyrer.

Med utmärkt högaktning

Carl Snoilsky.

25